הארץ

950 שקל, יום ו' כ"ד בחשון תשמ"ו, 8 בנובמבר Vol. 69/20219 NOVEMBER 8, 1985

קהיר: ערפאת ויתר על פיגועים בישראל

פיגועים — רק בגדה המערבית וברצועה

קהיר (עי"ד). יועץ הנשיא מובארק אוסאמה באז, הבהיר אמש, כי הצהרתו של מנהיג אש"ף יאסר ערפאת בדבר ויתור על אלימות מחוץ לשטחים הערביים הכבושים, חלה גם על מדינת ישראל.

באז אמר, כי "הצהרת קהיר", שאותה קרא ערפאת, מגבילה את הפעולות הצבאיות של אש"ף לרצועת עזה ולגדה המערבית הכבושות.

כאשר נשאל, "אם ישראל עצמה מהווה, לדעת מצרים, שטח ערבי כבוש", השיב באז: "לא, ישראל איננה חלק מהשטח הערבי הכבוש".

כשנשאל אם ההצהרה פירושה שפיגועים יבוצעו רק בגדה המערבית ורצועת עזה השיב: "כך".

בהודעה שקרא ערפאת באוזני כתבים בקהיר נאמר כי לפלשתינים החיים תחת שלטון ישראלי שמורה הזכות להתנגדות מזוינת (ראה נוסח ההודעה בתיבה).

התגובה הרשמית של לשכת פרס: רק פתי יאמין לערפאת

בכירים בי־ם: הצהרת ערפאת — צעד חשוב

פקידים בארה"ב: הצהרת ערפאת אינה עונה עדיין על תנאי ארה"ב להכרה בו — אך יש בה חיוב ★ הליכוד שב ומבהיר כי יתנגד לוועידה בינלאומית ★ שמיר מוחה באוזני פיקרינג על ההתקרבות בין חוסיין ומובארק לערפאת

מאת עקיבא אלדר
כתבנו המדיני של "הארץ"

לשכת ראש הממשלה אמרה אמש בתגובה רשמית על הצהרתו של ראש אש"ף, כי "רק פתי יאמין ליאסר ערפאת". מקור מדיני בכיר בירך על ההצהרה. הבטאת — לדעתו — צעד בכיוון הפסקת הטירור, אותו צריך יהיה לבחון על פי התנהגותו של אש"ף בעתיד.

גורמים מדיניים בכירים בירושלים הביעו שביעות רצון מהודעתו של ערפאת בעניין הפסקת הטירור בעולם. הם רואים בכך צעד חשוב לקראת שינוי בעמדתו של אש"ף ואפשרות שהארגון יקבל על עצמו את הדרישה להפסיק כליל את הטירור ולהכיר בישראל ובהחלטות 242 ו־338. משקיפים בירושלים סבורים, כי מדינות רבות במערב יפעילו עתה לחצים לשתף את אש"ף בתהליך המדיני, אולם אין לתיה, כי הממשלה תסתפק בהצהרת ערפאת, כל עוד לא מילא הארגון אחר שאר התנאים.

צבי בראל סופר "הארץ" בארה"ב מוסר, כי פקידים בממשל האמריקאי אמרו, כי הצהרת ערפאת אינה עונה על תנאי ארה"ב להכרה בארגונו, שכן יסוד הפסקת הטירור אינו קיים בה, והיא באה רק כדי לשפר את מעמדו של אש"ף בדעת הקהל העולמית. עם זאת, רואים בארה"ב בחיוב את העובדה שמובארק וחוסיין הצליחו לשכנע את ערפאת לפרסם הצהרה מתונה יחסית.

הליכוד יתנגד לוועידה בינ"ל

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר, כינה את הודעת ערפאת "מתעתעת" והאשים את מצרים בהפרה גלויה של חוזה השלום, בכך שהיא מסייעת מדינית ולוגיסטית לאש"ף.

בדברו לפני פעילי חרות בראשל"צ אמר שמיר "אינני מבין כיצד לא התביישו מנהיגי מצרים להיות שותפים להודעה מתחסדת שכזו. אחרי הכל יש בינינו חוזה שלום, בסעיף 3 נאמר במפורש, כי כל צד צריך למנוע מעשי טירור והבלה של כל גורם נגד הצד השני. יש הפרה מפורשת בסיוע המדיני הלוגיסטי ומי יודע מה עוד שמגישה מצרים לאש"ף".

לדברי שמיר, ערפאת הכחיש, כי נדרש ממנו להפסיק את פעולות הטירור. אמר, כי נדרש ממנו רק להתרכז בפעילות טירוריסטית בארץ ישראל. "יהודי מותר לרצוח אבל עליו להימנע מפעולות באירופה; זה מפריע לאירופים". הוא הזהיר את העולם שלא לסמוך על הבטחותיו של ערפאת.

לקראת האפשרות שהצהרתו של ערפאת תכשיר את הדרך לקראת כינוס ועידה בינלאומית, בהשתתפות נציגי ירדן הפלשתינים, הבהירו אתמול מקורבי שר החוץ, יצחק שמיר כי הליכוד יתנגד לכינוסה של ועידה בינלאומית. ראשי הליכוד אמרו, כי יתבעו להביא את העניין לקבינט. השבוע דחה פרס את דרישת שרי הליכוד להעלות את הנושא בישיבה השבועית של הקבינט, בטענה, כי קביעת סדר היום של הישיבה מסורה בידיו בלבד.

(סוף בעמוד 2 טור 6)

גורמים במשרד החוץ: השגרירות בארה"ב מנותקת מאירועים מדיניים

הציר המדיני בוואשינגטון מבקש לעדכן את השגרירות

מאת עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ"

הציר המדיני בשגרירות ישראל בוואשינגטון, אליקים רובינשטיין, העביר בימים האחרונים מברק למשרד החוץ בירושלים ובו בקשה לעדכן את השגרירות בתחום המגעים המדיניים של ישראל והתפתחויות האחרונות במדינות ערב.

גורמים במשרד החוץ מציינים, כי באחרונה גוברת התחושה, כי השגרירות בוואשינגטון מנותקת לחלוטין מהאירועים המדיניים, דבר המקשה על השגריר והדיפלומטים האחרים בוואשינגטון לנהל מגעים עם הממשל האמריקאי.

בעקבות מאמר שפורסם אתמול ב"הארץ" הודיע שר החוץ יצחק שמיר כי הוא רוחש את מלוא האמון לשגריר מאיר רוזן ומביע את מלוא תמיכתו בו. לדברי שמיר, מייצג רוזן בכבוד וביעילות את ישראל בוואשינגטון והכשל הממונה על פעולות השגרירות בארה"ב מעריך שמיר, כי רוזן מבצע את תפקידו הקשה על הצד הטוב ביותר.

מסמך

הצהרת ערפאת: טירור בחו"ל משפיע לרעה; ננקוט צעדים נגד עבריינים

(עי"ד). להלן עיקרי הנוסח הערבי של הצהרת יאסר ערפאת:

במסגרת של השגת הסדר צודק בדרכי שלום והמאבק של הארגון בכל האמצעים הלגיטימיים, כדי לחדש את הזכויות הלאומיות והחירויות הבסיסיות של העם הפלשתיני מוקיע הארגון את כל הפגיעות בזכויות האדם, ביחוד אלה הנוגעות לחיים של בני אדם ולביטחונם, ללא כל הפליה על בסיס של דת גזע או צבע.

כדי לקדם את המאמצים שמטרתם לכנס ועידת שלום בינלאומית, מכריז בכך הארגון כי הוא שולל ומגנה כל מעשי טירור. הן מצד מדינות, הן מצד אנשים פרטיים, או קבוצות, נגד אנשים חפים מפשע ובלתי חמושים בכל אתר ואתר.

אש"ף מכריז מחדש על החלטה שקיבל ב־1974 לגנות כל פעולות חיצוניות וכל צורות של טירור. הוא חוזר ומכריז על המחויבות של כל קבוצותיו ושיעדיו לגבי החלטה זו. החל מהיום, ינקוט הארגון צעדים דראסטיים נגד עבריינים.

לאור העובדה שהמחויבות אינה יכולה להיות חד־צדדית, חייבת הקהילייה הבינלאומית להניע את ישראל לחדול מכל פעולות טרור — פנימיות וחיצוניות.

זכות להתנגד לכיבוש

בהקשר זה, מכריז הארגון מחדש על מחויבותו לזכות העם הפלשתיני להתנגד לכיבוש הישראלי בארצו, בכל האמצעים העומדים לרשותו, כדי להביא לנסיגה משטחים אלה. הזכות להתנגד לכיבוש זו היא זכות לגיטימית שאין לשלול אותה על פי מגילת האו"ם, אשר קראה להימנעות משימוש בכוח או באיומים, כדי ליישב סכסוכים.

זכות הפלשתינים להתנגד לכיבוש אושרה מחדש בהחלטות שונות שנתקבלו בארגון האו"ם ובאלה הכלולות באמנת ז'נווה.

האירועים אישרו את דעתו הנחרצת של הארגון, כי פעולות טרור המבוצעות בחו"ל, משפיעות לרעה על עניין העם הפלשתיני ופוגעות במאבקו הלגיטימי לחירות. מצד שני הארגון משוכנע, כי הפסקת הכיבוש והמדיניות הכיבוש היא הדרך היחידה להגשים שלום וביטחון באיזור.

שביתת עולי אתיופיה עשויה להתחדש בשל דרישת הרבנות לטבילה קודם נישואין

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

מקור מהימן ברבנות הראשית אומר, כי ייתכן שכבר בימים הקרובים, יבוצע ניסיון להתארגנות מחודשת לשביתה של העולים מאתיופיה על רקע נושא הגיור. ממרכזי קליטה שונים ברחבי הארץ הגיעו ידיעות על ניסיונות להתארגנות מחודשת כזאת.

לסופר "הארץ" נמסר ממרכז הקליטה במבשרת שליד ירושלים על התארגנות אפשרית לקראת חידוש שביתת האתיופים.

הרקע לשביתה האפשרית הוא נושא הגיור. מהנחיות שגיבשה ועדת משנה של מועצת הרבנות הראשית, הנחיות אשר יועברו בימים הקרובים לרושמי הנישואין, עולה, כי למעשה יוצרך כל זוג המבקש להינשא מקרב העדה האתיופית לעבור טבילה; על רקע זה עשויה השביתה לפרוץ שוב.

נציגי העולים הודיעו אמש, כי יבקשו להיפגש עם ראש הממשלה, לדיון בעניינם.

מבצע סילוק חובות בבאר־שבע: המשטרה עצרה מאות חייבים

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

נשים בהריון, אלמנות, חולי נפש, שומרים לשעבר, תושבים מכובדים, כולם תושבי באר שבע, נעצרו בחודש האחרון והושלכו למעצר עם סוחרי סמים ורוצחים בתא המעצר של משטרת באר שבע. האחרונים נעצרו במבצע של משטרת באר שבע בשיתוף עם ההוצאה לפועל, לאיתור חייבים וביצוע פקודות מעצר של הוצאה לפועל.

מבדיקה שערך סופר "הארץ" עולה, כי בשנה האחרונה הונחו כ־15 אלף פקודות מעצר נגד אלפים מתושבי העיר ביניהם סוחרים שפשטו רגל, נשים שלא עמדו בתשלום משכנתא, תושבים שלא שילמו דמי אשפוזם בבית חולים, שומרים לשעבר ואלמנות שנשארו ללא קורת גג.

במבצע נעצרים מדי שנה 3000 תושבים בבאר שבע.

במסגרת המבצע, הובא להתנת המעצר אדם בן 40, אשר נגדו הוצאו שתי פקודות מעצר בגין חוב אישפוז בבית חולים. הוא נעצר מיד עם שחרורו מאשפוז נוסף.

עד כה נעצרו למעלה מ־400 תושבים, אשר הובאו למשטרת באר שבע. חלקם שילם סכומים הנאמדים בעשרות מיליוני שקלים ופקודות המעצר בוטלו. מי שלא היה באפשרותם לשלם, נעצרו ל־24 שעות, לאחר מכן הובאו לפני שופט אשר שיחררם בערבות.

בבוקרה אחד סיפר קצין המשטרה, הובאה אם לשבעה ילדים החייבת כסף למשכנתא בפני רשם בית המשפט. היא סיפרה כי אין ביכולתה לרכוש חלב לילדיה. הרשם הוציא מכיסו כסף ונתנו לה.

מקור מוסמך במשטרה אמר, כי 5000 איש בבאר שבע נעצרים לפחות פעם בשנה, בגלל פקודות מעצר של ההוצאה לפועל.

המבצע לאיתור חייבים נמשך ותכוונת אנשי המשטרה לסיים לטפל בכל 15,000 פקודות המעצר.

מוצרי מסקו-הפתרונות לכל בעיות האחסון
מסקו
טכנולוגיות בע"מ
04-705967 03-442184

נשיא מצרים, חוסני מובארק, וראש אש"ף, יאסר ערפאת, צופים בתמרוני חיל האוויר המצרי, ביום רביעי בבסיס חיל האוויר המצרי במדבר מארמרה. השניים נועדו אתמול לשיחות בקאהיר. (תצלום איי־פי)

חוסיין בפאריס: המו"מ במזה"ת — בחסות מועה"ב

מאת יואב מוקד
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"הארץ"). לאחר כשלוש שעות של שיחות עם הנשיא מיטראן השמיע אתמול המלך חוסיין הצהרה בדבר תפקידה האפשרי של מועצת הביטחון בהענקת החסות הבינלאומית לשיחות שלום. המלך התיר רושם כי בכוונתו לפעול עתה במהירות למען התקדמות, אך התחמק מלהשיב ישירות לשאלות בדבר כוונתו להיוועד עתה עם פרס.

המלך נמנע מלאזכר במפורש את אש"ף כצד במגעים העתידיים. חוסיין נקט בניסוח כללי באומרו, המדגיש כי "כל הצדדים, כולל הפלשתינים" אמורים להשתתף במגעים לקראת הסדר.

בבאתו מן השיחות בארמון האליזה הביע המלך את תקוותו, כי ניתן יהיה להגיע "בעתיד הקרוב" להתקדמות במגעים למען הסדר כולל.

חוסיין הטעים, כי מועצת הביטחון היא האמורה להעניק את החסות למגעים עתידיים "שכן בסופו של דבר, תהיה זו מועצת הביטחון שתוכל לערוב למימושן של ההחלטות 242 ו־338, שהן הרי הבסיס לפתרון."

חוסיין בירך על הכוונות שמפגינה צרפת לסייע בקידום המגעים באזור, אולם גם המלך וגם דוברים צרפתיים נמנעו מלהצביע על צעדים עניינים שעשויה צרפת לנקוט בהקשר זה בעתיד הקרוב.

אין שינוי במדיניות צרפת

דובר צרפתי בכיר הבהיר אמש, כי מה שהוצג לאחרונה באורח רשמי כ"פירסום־מחדש" של העמדות הצרפתיות במזה"ת, בעקבות סדרת מעשי הטירור בחודש שעבר, אינו מבטא שינוי כל שהוא במדיניותה של צרפת כלפי הצדדים לסכסוך, כולל אש"ף.

בהבהרתו אתמול נמנע אמנם הדובר הצרפתי מלחזור במדויק על אותם עיקרי מדיניות צרפתיים "מסורתיים", אך העמיד זו מול זו את "זכויותיו של העם בישראל והזכויות של העם הפלשתינאי". הוא התחמק משאלה ישירה שביקשה לזהות באיזו מידה רואה צרפת באש"ף את המייצג הבלעדי של הפלשתינאים.

ד"ר מירון בנבנישתי:

52,500 מתנחלים מתגוררים בגדה

מספר המתנחלים גדל אשתקד ב־10,000

מאת יהודה ליטני סופר "הארץ"

בהתאם לנתונים שפורסמו אתמול על ידי "פרויקט הגדה המערבית" והעומד בראשו, ד"ר מירון בנבנישתי, עלה מספר המתנחלים בגדה המערבית בשנה האחרונה בכעשרת אלפים איש. בהתאם לנתונים אלה, בסוף 1984 היו בגדה המערבית 42 אלף איש ואילו עתה מתגוררים בה 52,500 מתנחלים. מתוך עשרת אלפים המתנחלים שנתוספו עברו כאלפיים להתנחלויות מעלה־אדומים ליד ירושלים בתחומי הגדה המערבית. השאר עברו להתגורר בעיקר בהתנחלויות הגדולות בשומרון וביהודה.

יצוין כי בשנת 1983 עלה מספר המתנחלים בגדה בחמישה עשר אלף איש.

פנחס ולרשטיין, ראש מועצת מטה־בנימין וחבר מועצת יש"ע, אמר אתמול כי נראה שד"ר בנבנישתי הפחית במספר המתנחלים והתאם לנתונים של מועצת יש"ע מתגוררים עתה בגדה המערבית כששים אלף מתנחלים.

החלטה מתונה בוועדת החוץ של ביה"נ על מכירת נשק לירדן

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). ועדת החוץ של בית הנבחרים קיבלה אתמול נוסחה מתונה הנוגעת למכירות הנשק לירדן והאימצה למעשה את נוסחת הסינאט, על פיה יוכל הממשל למכור נשק לירדן לאחר ה־1 במארס 1986. בכך הסתיימה למעשה המחלוקת בין שני הבתים שמנעה מכירות הנשק.

החלטת ועדת החוץ של בית הנבחרים התקבלה פה אחד, לאחר דיונים פנימיים ארוכים שלא איפשרו לה להגיע להכרעה בתחילת השבוע. בבית הנבחרים דרשו אחדים מן הצירים לקבל נוסח תקיף יותר, האוסר מכירת נשק לירדן אם לא תכנס למשא ומתן עם ישראל — בלא הגבלת תאריך. אולם יו"ר ועדת החוץ של הסינאט ריצ'ארד לוגאר הודיע כי לא יסכים לשינוי בנוסח ההחלטה שכבר התקבלה בסינאט וקיבלה בדיעבד את הסכמתו של הנשיא רייגן.

הודגש, כי העדר הסכמה בין הסינאט לבית הנבחרים על נוסח החלטה בעניין מכירות נשק לירדן יאפשר לנשיא לבצע את המכירה — שכנע בסופו של דבר את ידידי ישראל בבית הנבחרים לסמוך את ידם על החלטת הסינאט. אולם רבים מחברי ועדת החוץ של בית הנבחרים התבטאו אמש נגד קבלת ההחלטה הזו וטענו כי לא ניתנה להם האפשרות היו מנסחים אותה אחרת.

5% משעות ההוראה אינן מנוצלות בשל העדר פיקוח

מאת נילי מנדלר סופרת "הארץ" לענייני חינוך

בשל חוסר בקרה נאותה וחולשה במערכת הפיקוח, אין התלמידים במערכת החינוך מקבלים כ־5% משעות ההוראה המגיעות להם לפי התקן המקורי. שעות אלה, שעלותן כ־35 מיליון דולר מתקציב משרד החינוך, מנוצלות על־ידי חלק ממנהלי בתי־הספר לחלוקה למורים במסגרת תוספת "שעות תפקיד" או לצרכים אחרים.

מנתונים שנמסרו על־ידי פקידים באוצר עולה, כי הפיקוח על שעות ההוראה, הוא כה רופף עד כי בצמרת הבכירה במשרד החינוך אין יודעים, למשל, כמה שעות להוראת אנגלית והשכבה, מקצה כל מחוז במשרד החינוך לבתי־הספר.

מנהל אגף כוח אדם בהוראה, במשרד החינוך, ובלון אורלב, אמר כי הוא מנוע מלהגיב שכן לא קיבל אישור לכך מדובר המשרד.

שוק ההון / יהודה שרוני

מחזורי שפל בבורסה

שבוע מסחר סוער בבורסה הסתיים אתמול בקול ענות חלושה. מחזור המסחר במניות ובאיגרות הסתכם ב־900 אלף דולר בלבד. וגם באפיקי ההשקעה האחרים היתה פעילות דלילה ביותר.

קרנות הנאמנות העדיפו להשאר בעמדות המתנה, ולהתבצר בעיקר בהשקעות שיקליות. עקב כך היה היקף הפעילות במק"מ גבוה יחסית, והסתכם בכ־12.5 מיליון דולר.

אפיקי ההשקעה הדולריים, במיוחד הדולר השחור סבלו גם מהצעיים. שערו של הדולר השחור בלילנבלום ירד אתמול ב־10 שקל נוספים והגיע ל־1570 שקל.

מקורות בשגרירות פולין בארה"ב:

חידוש יחסי פולין — ישראל נועד ללחוץ על בריה"מ למהלך דומה

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). גורמים בשגרירות פולין בוואשינגטון מסרו ל"הארץ", כי כינון היחסים הדיפלומטיים בין פולין וישראל תחת "מטריה מסחרית", קרוב, וכי הוא נועד לדחוף את בריה"מ לחדש את יחסיה עם ישראל.

המקורות מסרו כי "אין עוד טעם מדיני להמשיך במצב היחסים הקיים בין ישראל למדינות הגוש המזרחי וכי ניתוק היחסים בין בריה"מ לישראל נועד להבטיח בזמנו את תמיכתה של מוסקווה באמצע.

היום המצב שונה לחלוטין, ובריה"מ חייבת לשחק תפקיד פרודוקטיבי בתהליך". הגורמים הדגישו כי חידוש היחסים בין פולין וישראל, ובקרוב גם בין בולגריה והונגריה, אינו נובע "מהוראה סובייטית" אלא להפך.

המקורות הסבירו כי לפולין יש עניין מיוחד לחדש מהר את יחסיה עם ישראל, כדי שתוכל להשתלב טוב יותר בשוק האשראי העולמי ובמיוחד בשוק האמריקאי. "יהודי פולין תופסים מקום חשוב באדמיניסטרציה ויש להם קשרים בינלאומיים", הוסיפו המקורות. "חידוש היחסים עם ישראל יכול לתת דחיפה גדולה לכלכלת פולין ולשינוי יחסו של ממשל ארה"ב כלפי פולין".

עוד הוסיפו המקורות כי שתי שיחות שקיים שר החוץ יצחק שמיר עם שר החוץ הפולני "קידמו מאוד את התהליך". שיחה אחת התקיימה בקיץ שעבר והשנייה בחודש ספטמבר באו"ם. כינון היחסים יחל בהעתקת מעמד דיפלומטי לנציג הבנק הפולני בישראל ובמקביל העתקת מעמד דיפלומטי לנציג מסחרי ישראלי שיפעל בתוך שגרירות הולנד בפולין.

הממשלה וגופים בפיקוחה גובים ריבית שיא על פיגור

מס הכנסה מחייב ב־5% לשבוע ★ ביטוח לאומי — ב־0.3% ליום ★ האשראי הבנקאי השקלי החופשי זול יותר

מאת שלמה מעוז
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה וגופים שבפיקוחה גובים כיום ריבית פיגורים וקנסות הגבוהים אף משיעורי הריבית הגבוהים שקבע בנק ישראל, כך עולה מתחקיר של "הארץ". כלכלנים בירושלים הביעו אתמול פליאה כי האוצר ומשרדי הממשלה מתעלמים מהתוכנית הכלכלית של הממשלה עצמה לייצוב המשק. הגורמים הגובים ריביות וקנסות הביעו בעקבות פניית "הארץ" נכונות להפחיתה עוד החודש.

(סוף בעמוד 2 טור 6)

זמיר ידחה דרישת ח"כ כהן לסגור את "חמצן" בשל קריאה למלחמת אזרחים למען השלום

מאת סופרו הפרלמנטרי
של "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה אינו מתכוון כנראה להיענות לפנייתה של ח"כ גאולה כהן, לפעול נגד עיתון הנוער "חמצן". פרופ' זמיר המליץ אמש בפני ח"כ כהן להתלונן בראש במשטרה, על מנת שזו תפתח בחקירה — אל לפנות אל שר המשטרה.

ח"כ גאולה כהן (תחיה) פנתה אל היועץ בבקשה לפעול נגד עיתון הנוער "חמצן", שבו התפרסם מאמר התומך במלחמת אזרחים. בעל המאמר, מאיר דוזין, מציין, כי אם יהיה הדבר נחוץ לקידום השלום ואם ישישו ערבים יד לשלום — לא נהסס להשתמש בנשק במלחמת אזרחים למען השלום. היועץ המשפטי לממשלה מתבקש ע"י ח"כ כהן לפעול באותה נחישות כפי שפעל נגד העיתון א.י. מאריאל.

במאמר נאמר, כי אחד הרובדים של מלחמת אזרחים הוא שהיא "יכולה לגבש עם": בהמשך נכתב כי "אני בעד מלחמת אזרחים. מלחמת אזרחים למען השלום. מלחמה שתעצב את פניה של הארץ, את מקומנו במזרח התיכון, את עמדתנו בעולם. אני מוכן להרים יד על מתנגדי השלום בתנאי שמנהיגים ערבים (חוסיין, אסד, ערפאת) ישישו יד לשלום".

עורך חמצן שמואל שם טוב טען אתמול בקול ישראל כי המאמר מתכוון לומר, בתגובה לביטאון המתנחלים, כי אם ייזמו המתנחלים מלחמת אזרחים הם ימצאו אזרחים אחרים שיתיצבו נגדם, ואין כוונת המאמר לתמוך במלחמת אזרחים לגופה.

להסבריו של שם טוב אין תימוכין בכותרת המאמר הקצר ובתוכנו.

ישראל תמחה היום רשמית בפני איטליה על דברי קראקסי בזכות אש"ף

ממשלת איטליה דוחה המחאה הישראלית ★ קראקסי עשוי להבהיר דבריו בעת דיון האמון בממשלתו היום במליאת הסנאט

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

ישראל תמחה היום לפני ממשלת איטליה על התבטאותו של ראש ממשלתה בטינו קראקסי בזכות הטרור האש"פי. סמנכ"ל משרד החוץ לענייני אירופה, ישעיהו ענוג, זימן להיום את הממונה על שגרירות איטליה בישראל כדי להגיש לו את המחאה הישראלית. דובר משרד החוץ בירושלים, אבי פזנר, פירסם אתמול הודעה רשמית, המגנה בחריפות את דבריו של קראקסי שיש בהם הצדקה ועידוד לטרור. לדברי הדובר, כל שוחרי השלום בעולם דוחים את דבריו של ראש ממשלת איטליה שלא היה להם אח ורע בעולם החופשי. הדובר ציין כי בבדיקה שנעשתה במשרד החוץ התברר, כי מעולם לא העניק ראש ממשלה מערבי צידוק אידיאולוגי לארגוני הטרור הערבי כפי שעשה ראש ממשלת איטליה.

ממשלת איטליה דחתה את איגרת המחאה הישראלית, בטענה כי אי אפשר לקבלה בשל אי דיוק מוחלט בהצהרות שיוחסו לבטינו קראקסי. מקור ברומא אמר, כי הפירוש הישראלי להצהרת "מסלף את האמת ואינו משקף את מילותיו המדוייקות".

קראקסי יבהיר

הולדה ליברטומה מוסרת "הארץ" מאיטליה כי הצבעת אמון בממשלתו של קראקסי תתקיים היום בסנאט, לאחר ששלשום כבר זכה ברוב בבית הנבחרים. ראש הממשלה אמר אתמול שידבר גם בסנאט באורח חופשי ולא יקרא מהכתוב וכי הוא נכון לתת הסברים על עמדתו בעניין אש"ף לכל דורש.

מניחים שבסנאט יתקיים מנהיגי מפלגות הקואליציה, למעט הסוציאליסטים, מדברי קראקסי על אש"ף. הוא יקבל תמיכה רחבה במפלגה הקומוניסטית הגדולה ובשמאל הקיצוני.

למרות הציפייה לאמון בממשלה, צופים ברומא משבר קרוב. על פי הערכות אלה, שואף ראש הממשלה להוכיח את עליונותו על מזכיר המפלגה הרפובליקאית, ספאדוליני. ייתכן כי קראקסי מבקש לגרום למשבר ממשלתי ולבחירות כלליות מוקדמות.

המשפט — בקרוב

משפט המעורבים בחטיפת "אכילה לאורו" יתקיים לפני ה־20 בנובמבר, אמרו אתמול בבית המשפט המחוזי בגינואה.

חדשות הארץ

שיחות היום

עם: איבי נתן
על: המאבק הציבורי שיזם נגד המשך היחסים עם דרא"פ
(עמ' 2)

★

30% מהציבור תמך בהקמת מדינה פלשתינית בגדה ובעזה
ממצאי מישאל פורי
(עמ' 3)

★

פעילי רצ ינסו לשכנע בעלי בתי אוכל במרכז הבירה לפתוח עסקיהם בשבת
יפגינו מחר מול בית אגרון
(עמ' 3)

★

מזכירות "חרות" החליטה לתמוך עקרונית באיחוד עם הליברלים
ידונו בשבוע הבא בנוסח ההסכם של השרים לוי ונסים
(עמ' 3)

★

חלק ניכר משיפור המאזן המסחרי — מהחלטות מינהליות
חישובי "הארץ" על עליית היבוא
(עמ' 5)

★

חקירה בדרג גבוה על מניעת חקירת־מס
מודבר בחשד להעלמות במאפיית ויז'ניץ
(עמ' 10)

★

מי שופכין זורמים לחוף הדולפינריום
העירייה: אין ברירה
(עמ' 10)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע) ירושלים 15—25, תל אביב 18—26, חיפה 18—26, נהריה 16—30, צפת 15—24, טבריה 20—28, נצרת 17—27, עפולה 15—30, השומרון 15—26, לוד 16—28, יריחו 16—30, עזה 18—26, באר־שבע 14—29, אילת 18—32.

שערי הדולר

יציג	1479.3
נוסעים	1770.7
שחור	1570

בגליון זה 20 עמודים בצירוף המוסף השבועי בן 32 עמודים

ערך את העמוד: אמד גורני

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ראיתי שמעתי

אמנון דנקנר: פוטר מ"הארץ" – משמיץ ב"דבר"

להלן נוסח מכתב שנשלח לפני ארבעה ימים אל עורכת "דבר" חנה זמר לפרסום במדור מכתבים למערכת של "דבר": בתגובה למכתבה "ריח חזק של בילבביוס" ("דבר", 4 נוב' 185) וכתבות אחרות של אמנון דנקנר, הננו להביא לידיעת קוראי "דבר" כי אמנון דנקנר פוטר מעבודתו בעיתון "הארץ" ביום 15.4.84. מאז נוהג דנקנר להשמיץ את "הארץ" בכתבות חסרות־יסוד המתפרסמות ב"דבר". אין לנו כל כוונה להגיב על כתבותיו בכל הפגמים שבגללם פיטרנו אותו מ"הארץ".

מתי גולן
העורך האחראי

"דבר" סירב לפרסם את המכתב.

במבוך

חבר־הכנסת אריאל וינשטיין נתמנה לאחרונה לעמוד בראש תת־ועדה של ועדת הכספים בכנסת, כדי לבדוק את טענות העצמאים הסוחרים על אפלייתם לרעה, לעומת השכירים, בכל הקשור בתשלומי ביטוח לאומי.

לאחר מינויו, גילה וינשטיין, כי מספר האירגונים המייצגים (או מתיימרים לייצג) את העצמאים ואת הסוחרים עולה, אולי, על מספר התשלומים הבעייתיים.

הוא רצה לשמוע את העובדות. אך לא ידע עם מי עליו לשבת. עם אירגון הסוחרים של יהושע נהרי, או עם איגוד לייבוביץ' הכספר, או אולי עם אירגון הסוחרים הישראלי — הכנהרה באירגונו של נהרי? או אולי כדאי יותר לשמוע את טענות אירגון העצמאים או האירגונים המקצועיים היהודיים וכמו לשכת עורכי־הדין, אירגון הרופאים וכיוצא באלה.

אריאל וינשטיין מתלבט

וינשטיין החליט להשליט סדר קודם כל במאבקים המתנהלים בין האירגונים השונים בינם לבין עצמם, ורק אחר־כך להתפנות לפתרון הבעיות המעסיקות אותם. לאחרונה הציע לכל האירגונים שיתמזגו לעצמם אירגון־גג, אך ספק אם הללו יצליחו לבחור נציגים שיהיו מקובלים על כולם.

אברם צהר

ביקור אצילי

בימים אלה מבקר בישראל צאצא של הדוכס מארלבורו, הנער דיוויד קורפ. קורפ משתתף בסמינרים, המיועדים להכניס ארצה שיטה חינוכית, שמקורה בבריטניה, ובראשה עומד הדוכס בכבודו ובעצמו. במסגרת התוכנית, על הנער לעבור מסלול הדרגתי, שבמהלכו יצטרך להוכיח את עצמו בתחום השירות הקהילתי, הספורט והתחביב, ובסיומו יקבל אות.

ישראל תהיה אחת מ־45 מדינות בעולם, ביניהן ירדן וסעודיה, שיצטרפו לתוכנית.

דיוויד קורפ לא יעזוב את הארץ בידיים ריקות: יהודה אריאל, מרכז התוכנית בארץ, העניק לו בשם ציור של מנשה קדישמן. כן ניטע על שמו עץ ביער של הקרן הקיימת.

חיים הנדוורקר

חתן־שלום פגום

ד"ר יבגני צ'אזוב, שאמור לקבל יחד עם ד"ר ברנרד לאון (ארה"ב) את פרס נובל לשלום, ב־10 בדצמבר באוסלו, חתם על מכתב־גינוי נגד חתן פרס נובל לשנת 1975, אנדריי סחרוב.

בגינוי, שפורסם ב"איזבסטיה" בשנת 1978, מאשים ד"ר צ'אזוב את סחרוב, כי "פגע בכבוד המדע הסובייטי" בשל פעילותו נגד מדיניות השלום של בריה"מ. יחד עם חבריו האקדמאים, מסתייג ד"ר צ'אזוב מ"מעשי החתרנות" של ד"ר סחרוב.

ועדת הפרס באוסלו העמידה היום במבוכה, כאשר נודע הדבר. כבר עתה ברור, כי טקס הענקת פרס נובל ילווה השנה בשערוריה ובהפגנות.

קופנהאגן
אליהו זהבי

בעריכת עירית רוזנבלום

ועידת ההסתדרות ננעלה אמש בתביעות שכר ואיגוד מקצועי

מאת יהודית ויזקלר
כתבת "הארץ"

הוועידה הט"ו של ההסתדרות ננעלה אמש בתל־אביב ובחרה את מועצת ההסתדרות ואת הוועד הפועל החדש המונה 187 איש, על פי יחסי הכוחות שנקבעו בבחירות להסתדרות במאי השנה. כן נבחרה מועצת חברת העובדים. מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, הודיע, כי בקרוב יקוימו ועידות מקומיות ודיון על חברת העובדים. הכוונה היא להביא לשינויים ביחסים בין העובדים לבין ההנהלות, להדק את המעורבות ולהלק את האחריות המשקית והחברתית.

כל סיעות הוועידה גינו את המאמר שפורסם בעיתון אל־ח יום, ביוזמת ח"כ רן כהן מר"צ.

תביעה לשכר מינימום

ההחלטות החשובות ביותר בוועידה נוגעות לשכר ואיגוד מקצועי: תביעה לשכר מינימום שיונהג בשלבים ויוצמד בשיעור קבוע יחסית לשכר הממוצע במשק בשיעור 60%־50% אחוזים ויעודכן אחת לשנה. תונהג גיל פרישה גמיש. עליית שכר על בסיס עליית התפוקה הלאומית והתחשב ביכולת המשק, ברווחיות הענף ובמצב הכלכלי של העובדים. הוחלט כי כל ההסכמים הקיבוציים ייחתמו כחוק ויהיו גלויים. ההסתדרות תפעל לחידוש הסכם עבודה מקיף בשירות המדינה, בתהליך לתקשי"ר ולפעול לשינויים בחוקת ההסתדרות המאפשרים להסיר הגנה מקבוצות מאיגוד מקצועי, אירגון או ועד. במקרים קיצוניים של הפרה חוזרת תישלל חברות ההסתדרות.

הוועידה קראה לממשלה לבצע רפורמה במס הכנסה ולהעניק הקלות לשכירים על־ידי העלאת סף המס ל־60 מהשכר הממוצע במשק. כן הוחלט לתבוע העלאת נקודת קצבה לילד ב־2.8 ל־5 אחוז מן השכר הממוצע במשק וכן הנחה של 10% לכלל השכירים בבסיס עד לתיקרת ההכנסה שתיקבע ותעודכן מעת לעת.

ועידת ההסתדרות החליטה להגביר את שיתוף העובדים במפעלי חברת העובדים ברשויות ובמועצות המנהלים, וקראה לחברות הבניה ההסתדרותיות לפעול להוזלת מחירי הדירה. הוחלט כי חברת העובדים תעדיף איזורי פיתוח והעדרים תשתית ואמצעי ייצור כיעד להשקעות.

הבחירה הפורמאלית של מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, תיערך בישיבה הקרובה של הוועד הפועל החדש. בשבוע הבא תיערך במרכז מפלגת העבודה הצבעה על המשך כהונתו של שבונה מבין חברי הוועדה המרכזת להם דרוש עתה רוב של 60% כדי לכהן קדנציה שלישית. בינתיים נמשכים מגעים קודחתיים לקביעת השיטה לפיה ייבחרו החברים החדשים בוועדה המרכזת. בעניין זה צפויה היום פגישה בין מזכ"ל ההסתדרות, מזכיר מפלגת העבודה ועוזי־דיין דוד ליבאי.

עליה במספר החדירות לאורך הגבול המצרי

המצרים מסרבים לחקור תקיפת הסיור בקדש ברנע

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

השלטונות המצריים הכחישו השבוע את עצם התרחשותה של התקרית באיזור הגבול עם ישראל בקדש ברנע, במהלכה הומלו רימונים אל עבר סיור של צה"ל על־ידי חוליה שחדרה משטח מצרים. המצרים גם לא הסכימו להשתתף בחקירת התקרית, כפי שהציע להם צה"ל.

בבדיקות שערך צה"ל באיזור התקרית נמצאו עקבותיהם של אנשים שחזרו מהשטח המצרי. כמו כן נמצאו במקום חלקים של שני הרימונים אשר נזרקו לעבר הסיור.

אם כי ישנן בצד המצרי עדויות הקפדה על מניעת חדירות לשטח ישראל, חלה עליה מסויימת במספר החדירות בתקופה האחרונה. רוב החודרים עושים זאת למטרות הברחה, ורק מיעוטם למטרות פעילות חבלנית עוינת, כפי שהיתה החוליה באיזור קדש ברנע.

גורמים במערכת הביטחון מציינים כי העובדה שבאיזור הגבול עם ישראל מציבים המצרים את אנשי מחלקת "הביטחון המרכזי" ולא חיילים, פוגעת ביעילות הפיקוח ובעירנות המצרים.

בקרוב מינויים בצה"ל

מאת סופרו הצבאי של "הארץ"

סבב המינויים הבכירים בצה"ל, עומד בפני סיום. המדובר הוא במינויים של קצינים לתפקידים ברמה הבכירה ביותר. נראה כי טרם נסיעתו לארה"ב בשבוע הבא, החליט שר הביטחון לסכם את סבב המינויים.

צבא קולומביה השתלט על ביהמ"ש

בוגוטה (ע"ר). כוחות של צבא קולומביה הסתערו אמש על אנשי הגרילה השמאלנים הקיצוניים שהתבצרו בבית־המשפט העליון בבוגוטה, ושמו קץ למצור של 27 שעות שבמהלכו נרצחו יותר מ־30 איש, וביהם נשיא בית המשפט העליון. כך מסרו תחנות שידור מקומיות.

מ"צ פשטה על בתי עריקים

מאת סופרו הצבאי של "הארץ"

המשטרה הצבאית החלה בשלב השני של מבצע איתור העריקים בשעה שפשטה שלשום בלילה על בתיהם של 300 עריקים, אשר לא התייצבו בבסיס קליטה ומיון, למרות שזומנו על ידי צה"ל. 76 מבין העריקים נתפסו.

היערכות לייצור טנק מערכה מתוצרת מצרים

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

במצרים נערכים לייצור של טנק מערכה, אשר ייוצר במפעלי התעשיה הצבאית המצרית. בכוונת המצרים לייצר טנק זה בכוחות עצמם. אם כי נראה כי בשלב ראשון תהיה זו רק הרכבת החלקים.

במקביל חל תהליך פיתוח מואץ של התעשיה הצבאית והתעשיה האווירית המצריות. בין השאר מייצרים המצרים שריונית מדגם "פאהד", טילי ס.א.־7, תותחי 130 מ"מ ומדכיבים מסוקי תקיפה מדגם "גאזל" ומטוסי אימון מדגם "טוקאנו".

הצבא המצרי מצוי בעיצומו של תהליך אירגון מחדש ומעבר להצטיידות בנשק מערבי. מתוך כ־2500 הטנקים שבידי הצבא המצרי, כ־800 הם טנקים מערביים. הצבא גדל גם בכמותית מאז נחתם חוזה השלום עם ישראל, ועתה הוא מכיל קרוב ל־12 דיוויזיות, מהן ארבע משוריינות. נראה כי תהליך שינוי פניו של הצבא המצרי יימשך עוד שנים.

בחיל האוויר תהליך קליטת הנשק המערבי הוא מהיר יותר. החיל קלט את מטוסי האף־16 האמריקאים ושר לשום הוצג לראשונה גם מטוס הקרב הצרפתי מיראז' 2000 שהחל להיקלט לאחרונה בשורות החיל.

כמו כן קיבל חיל האוויר המצרי את הראשון מבין חמשת מטוסי ההתראה המוקדמת מדגם "הוק איי". יש לציין כי הצבא המצרי קיים לפחות תרגיל אחד משותף של כוחות מיוחדים עם צבא ירדן.

הג'יהאד המוסלמי: הוצאנו להורג חטופים אמריקאים

לא נמצאו גופות

ואשינגטון (ע"צ וע"ר). פקידי הממשל האמריקאי אמרו אתמול, כי לא הגיע אליהם שום אישור להודעת ארגון הטרור "הג'יהאד המוסלמי", כי רצח בני ערובה אמריקאים בביירות.

"עדיין אין בידנו דבר", אמר פקיד של משרד החוץ. גם הבית הלבן מסר כי אין הוא יכול לאשר את ההודעה.

אלמוני שהודיע כי הוא מתקשר בשם "הג'יהאד המוסלמי" מסר, כי האירגון רצח את בני הערובה האמריקאים שבהם הוא מחזיק והשליך את גופותיהם בין חורבות בית החרושת "קוקה קולה" במרכז ביירות המערבית. חיפושי המשטרה לא העלו דבר.

המטלפן האלמוני אמר כי בין הנרצחים נמצא גם הדיפלומט האמריקאי ויליאם באקלי, אשר על "הוצאתו להורג" כבר נמסר על ידי הג'יהאד בחודש שעבר.

ההודעה הטלפונית האנונימית באה שלוש שעות לאחר קריאה דומה שבה נטען כי "הג'יהאד המוסלמי" החליט לרצוח את בני הערובה, משום שהמו"מ עם ארה"ב על גורלם הסתיים בקיפאון.

ה"ג'יהאד המוסלמי" טוען כי הוא מחזיק, מלבד בני הערובה האמריקאים, עוד בארבעה בני ערובה צרפתים. אולם בידיעה הטלפונית האנונימית נאמר כי רק האמריקאים נרצחו.

האמריקאים החטופים מלבד באקלי, הם: ראש משרד סוכנות הידיעות האמריקאית "אסושייטד פרס" בביירות, טרי אנדרסון, 38. ספרן באוניברסיטה, פיטר קילבורן, 60. הכומר הקתולי לורנס ג'נקו, 50. מנהל בית החולים דייויד ג'קובסן, 54. ופרופ' האוניברסיטה תומאס סאתרלנד, 54.

שיחת היום/ גדעון אלון

עם: איבי נתן
על: המאבק הציבורי שיזם נגד המשך היחסים עם דרום־אפריקה

זה מעשה לא פחות הומאני מחלוקת אוכל לרעבים באפריקה

מדוע החלטת להתייצב בראש המאבק נגד שיגור שגריר החדש לפרטוריה?

כי אני חושב שזוהי בושה גדולה. הממשלה צריכה לעכב את יציאת השגריר החדש, כדי להביע את מחאתו של העם היהודי נגד האפרטהייד בדרום אפריקה. לצערי, עד היום הממשלה והכנסת לא גינו את האפרטהייד בדרום אפריקה. זה גורם לנו נזק עצום. עכשיו חזרתי מאפריקה ושרים ממדינות שונות ביבשת השחורה שעמם שוחחתי, הדגישו שהם מחפשים דרך לחידוש היחסים הדיפלומטיים עם ישראל, אבל הם לא יכולים לעשות זאת כל זמן ששוררים יחסים הדוקים בין ישראל ודרום אפריקה.

אבל אתה מתעלם מכך שכל המדינות, שקראו לשגרירויותיהן להתייעצויות במחאה על חוקי הדיכוי נגד השחורים, כבר החזירו את השגרירים לפרטוריה.

אילו היינו נוהגים כמו כל אותן מדינות שגינו את האפרטהייד והטילו סנקציות על ממשלת דרום אפריקה, לא היו לי טענות. אבל ישראל היתה המדינה היחידה ששתקה.

אינך חושש שהגשת מכתב האמנה ע"י השגריר שלנו, תגרום נזק לקהילה היהודית הגדולה בדרום אפריקה?

להיפך. מה הם יעשו ליהודים? אין ללבנים בדרום אפריקה יותר חברים. לעומת זאת, אני חושש שלא ירחק היום שהשחורים בדרום אפריקה יתחילו להתנכל גם ליהודים. אם ישראל תגנה את האפרטהייד, זה יכול לזקוף את גבם של היהודים, כי השחורים יפסיקו להתייחס אליהם כאל אויבים.

אבל "קצר" ממושך ביחסים עם ממשלת פרטוריה, עלול לגרום נזק חמור לעסקי המסחר שלנו עם דרום אפריקה?

מה זה שייך לעסקים? אנחנו מוכרים נשק לאיראן ודיקות למדינות ערב. אין קשר בין יחסי מסחר ויחסים דיפלומאטיים. גם אם זה יפגע בעסקים שלנו בדרום אפריקה, אני מאמין שאם נעכב את יציאת השגריר, ייפתחו בפנינו כל הדלתות באפריקה השחורה ואז נוכל להרוויח הרבה יותר בעסקים.

מתנגדיך טוענים שפעולות המחאה שאתה יוזם בעניין דרום אפריקה, נועדו גם לשמר את יחסי הציבור שלך.

אני צריך לעשות יחסי ציבור בשביל המדינה בכספי שלי? הודעות שאני מפרסם בעיתונים עולות לי הון תועפות. אבל אני יוזם ביום רביעי הבא הפגנת אלפים בככר מלכי ישראל בתל־אביב. הם ילבשו המפגינים מסכות שחורות ועל פניהם יישאו כרזות בנוסח "אפרטהייד זה כמו פאשיזם". כי חשוב לי שבאותו ערב בשידורי הטלוויזיה בכל העולם, לרבות אפריקה, יראו שבישראל אלפי אזרחים מפגינים נגד האפרטהייד. אולי זה ישנה את דעתם עלינו ויפסיקו לטעון שישראל היא מדינה פשיסטית.

אתה מתכנן צעדי מחאה נוספים?

תמיד יש לי רעיונות חדשים. אני לא אפסיק ליזום הפגנות ופעולות מחאה נגד יציאת השגריר שלנו לפרטוריה. כי אני מאמין שזהו צעד לא פחות הומאני מאשר לתת אוכל לרעבים באפריקה.

בכירים בירושלים

(סוף מעמוד 1)

ראשי הליכוד הדגישו, כי הצבעתם בכנסת בתמיכה בסקירתו המדינית של רוה"מ אינה מהווה אישור למדיניות המערך. גורמים במערך הגיבו על כך באומרם, כי דברי ראשי הליכוד עומדים בסתירה להחלטות הכנסת ולהצבעתם של שרי הליכוד וחברי הכנסת שלה ואף בניגוד להסכם הקואליציוני.

שר החוץ יצחק שמיר התלונן אתמול באוזני שגריר ארה"ב בישראל תומס פיקרינג על התקרבות שחלה באחרונה בין המלך חוסיין והנשיא חוסני מובארק לבין ראש אש"ף יאסר ערפאת. לדבריו, מעניקים מנהיגי ירדן ומצרים לגיטימציה מחודשת לערפאת דווקא בשעה שמעמדו הגיע לשפל המדרגה בעקבות פרשת הטיפות של האוניה האיטלקית. שמיר טען, כי תמיכתם של חוסיין ומובארק בראש אש"ף מהווה מכשול לשלום. הוא התלונן גם על שהשניים הסתפקו בדרישה שאש"ף יחדל מפעולות הטירור ברחבי העולם ולא עמדו על כך שערפאת יורה לאנשיו שלא לפגוע גם במטרות בתחומי ישראל. לטענתו, ניתן בכך אישור לאש"ף להמשיך לפגוע באזרחים ישראלים בתחומי ישראל.

פרס שמע על שיחות שולץ

שמעון פרס נועד אתמול גם הוא עם שגריר ארה"ב, אשר העביר לו לבקשת מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ פרטים על שיחותיו עם מנהיגי ברית המועצות. נמסר כי השגריר דיווח בין השאר גם על שאלות שהעלה שולץ באוזני הרוסים בעניין יהודי ברית המועצות.

תיקו במשחק הכ"ג

קספארוב זקוק רק לתיקו נוסף

מוסקווה (ע"צ, ע"ר). המשחק ה־23 באליפות העולם בשחמט בין קארפוב וקספארוב נסתיים אמש בתיקו במסע ה־41, על־פי הצעת קאספרוב ששיחק בכלים לבנים.

קספארוב מוביל עתה ב־12 נקודות לעומת 11 והוא זקוק לחצי נקודה (תיקו) בלבד כדי לזכות בתואר העולמי.

קארפוב, לעומת זאת, חייב לנצח במשחק ה־24 האחרון, שיהיה בשבת אם ברצונו להגן על תואר האלוף.

מטען חומר נפץ התפוצץ מול התחנה המרכזית בכפר־סבא

לא היו נפגעים

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בשרון

מטען חומר נפץ קטן התפוצץ אתמול לפני הצהריים בכפר־סבא, ברחוב תל־חי מול התחנה המרכזית. לא נגרם כל נזק ולא היו נפגעים.

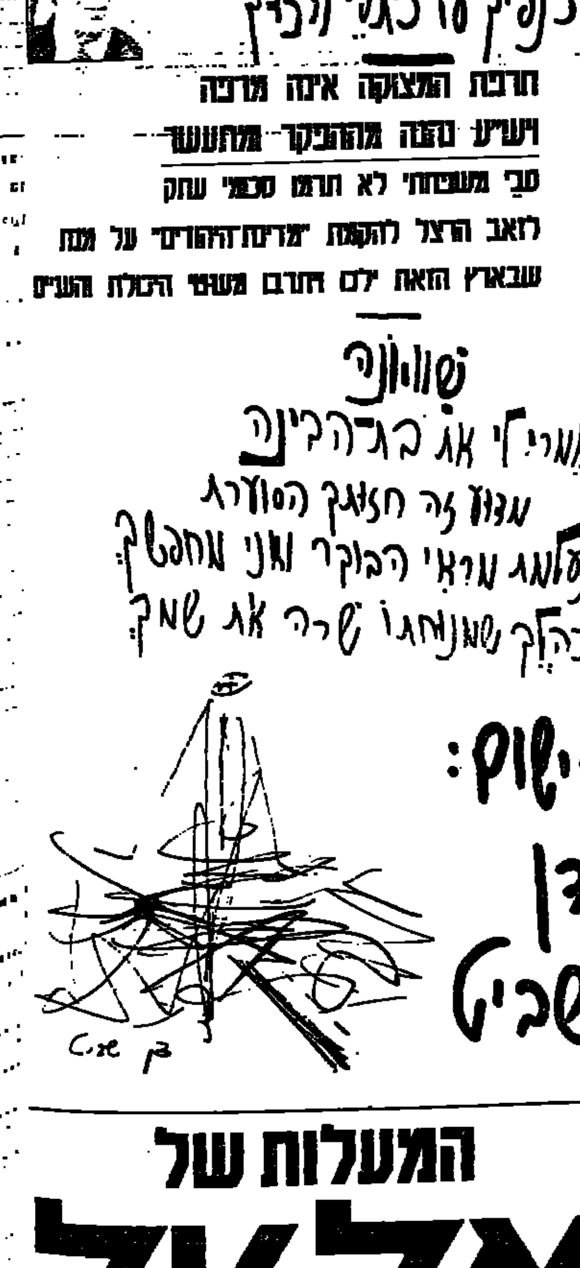

הממשלה גובה ריבית

(סוף מעמוד 1)

הדו"ח יחסית בהתאמת הריביות במדהרות היה החשב הכללי באוצר שהפחית את ריבית הפיגורים ב־24 לאוקטובר ל־8.5 אחוזים לחודש. זהו השינוי השישי מאז ה־22.5.85 עת היתה ריבית הפיגורים בשיאה — 21.5 אחוזים. הריבית על פיגורים גבוהה מהריבית על אשראי שקלי חופשי שגובים הבנקים, העומדת היום על כ־7 אחוזים.

השיא — במס הכנסה

מס הכנסה מחזיק בשיא הריבית וקנסות הפיגורים. כיום מוטל קנס של 5 אחוזים לשבוע על פיגור בתשלום מיקדמות מס הכנסה. אם לאחר שלושה חודשים אין הקנסות משולמים, מוצמד הקנס למדד. על חובות אחרים מטילים אנשי מס הכנסה ומע"מ קנס של 1.5 אחוזים לשבוע או חלק ממנו. יצויין כי מסוף שנת המס ועד למועד הגשת דו"ח מס הכנסה משלם הנישום הפרשי הצמדה. הקנס מוטל רק על התקופה שלאחר מועד הגשת הדו"ח בנוסף להצמדה למדד פלוס 4 אחוזים. במס הכנסה מסכימים כי קנס הן 5 אחוזים מוגזם ויש כוונה להפחיתו. מתחילת "החודש" בלבד הופחתה הריבית הבאה במקום הצמדה ל־10 אחוזים לחודש במקום 13 אחוזים לחודש. באוצר אומרים כי שוקלים עדיין על ריבית של 10 אחוזים לחודש הגבוהה מהריבית בבנקים כדי לעודד תשלום במועד.

ביטוח לאומי גובה ריבית יומית של 0.3 אחוזים ליום שהיא ריבית של 9 אחוזים לחודש. ריבית זו מוטלת על יתרת הימים מהמועד לתשלום ועד סוף החודש. לאחר מכן מוטל קנס של 1.5 אחוזים לשבוע או חלק ממנו בנוסף להצמדה. לאחר תשעים יום הקנס הוא 3 אחוזים לשבוע או חלק ממנו. בביטוח הלאומי שוקלים רוויזיה בקנסות.

חברת החשמל גובה היום ריבית של 11 אחוזים לחודש על פיגור בתשלומים. בחברה אומרים כי הם צמודים לריבית הפיגורים של החשב, ואתמול הבטיחו כי הריבית תרד בסוף החודש ל־8.5 אחוזים לחודש או פחות.

חברות הגז גובות ריבית של 3 אחוזים לשבוע או לחלק ממנו. במשרד האנרגיה הבטיחו אתמול, כי ע"פ צו חדש תופחת בימים הקרובים הריבית ל־1.5 אחוזים לשבוע או חלק ממנו.

רשויות מקומיות הפחיתו מתחילת החודש את הריבית ל־8 אחוזים לחודש לעומת 10 אחוזים קודם לכן.

מנתוני בנק ישראל עולה כי היקף האשראי החופשי בשקלים עלה בחודשים אוגוסט — אוקטובר בשעור של 34% במונחים ריאליים. הריבית הראלית החודשית היתה בתקופה זו 8.7 אחוזים באוגוסט 6.2 אחוזים בספטמבר ו־2.1 באוקטובר. מובן, אומרים בירושלים, כי על רקע ריבית זולה זו של בנק ישראל לעומת הקנסות והריביות של הממשלה גדל הביקוש לאשראי בקצב מהיר. כשום כך, לא עמד בנק ישראל ביעד שהממשלה הציבה לו להפחית כלל האשראי במשק בשעור של 10 אחוזים. כלל האשראי המכוון. ועתה נמוכה רמת האשראי באחוז אחד בלבד מרמת האשראי ערב התוכנית הכלכלית.

הבנקים יפחיתו הריבית

אריה לביא מוסר: כי הבנקים יפחיתו את הריבית האפקטיווית, כנראה מהשבוע הבא, בכשני אחוזים לחודש. הבטיחו אתמול באופן עקרוני ראשי מערכת הבנקאות לנגיד בנק ישראל. בעקבות כך תופחת הריבית האפקטיבית הממוצעת מ־7.5 אחוזים לכ־5.5 אחוזים. מטרת בנק ישראל להפחית את עלות הוצאות המימון על המשק.

ראשי הבנקים הבהירו שיהיו מוכנים להפחתה רק בתנאי שיקבלו פיצוי על מנת שרווחיהם לא ייפגעו. בנק ישראל הביע הסכמתו לפצותם, אף כי לא סוכמה עדיין הדרך לכך.

זכו בפיס

בהגרלת ה־פיס מבצע של מפעל הפיס מס. 45/85 שהתקיימה ביום 7/11/85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך — 120,000,000 שקל זכה המספר 180610

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 160,000,000 שקלים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 360,000,000 שקלים (כולל צבירה).

בסך — 6,000,000 שקל זכה המספר: 439245.

בסך — 3,000,000 שקל זכו המספרים: 541280; 636851.

בסך — 180,000 שקל זכו המספרים: 028138; 028896; 033951; 045406; 087901; 121647; 142217; 216114; 239150; 292865; 294312; 300157; 303332; 304851; 310865; 329555; 346796; 356862; 371794; 441573; 485108; 548589; 562506; 577598; 647455; 694565; 773846; 831451; 845967; 878727; 879973; 886344.

בסך — 90,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 4373; 9915.

בסך — 15,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 394; 932.

בסך — 9,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 216; 886; 996.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 0 זכו בסך 1,500 שקל.

בסך — 3,000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 000; 017; 025; 054; 110; 123; 139; 143; 161; 186; 266; 289; 296; 454; 538; 547; 550; 551; 555; 560; 665; 780; 889; 906; 916; 989.

בסך — 1,500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 03; 01; 11; 23; 28; 31; 34; 36; 37; 45; 50; 51; 61; 64; 66; 67; 68; 79; 87; 88; 89; 95; 97.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

בצער ובכאב אנו מודיעים על פטירתה הפתאומית של

תרצה בראון

בעלה: עמנואל בראון
הבן: ערן ועופרה בראון והנכדים
הבת: נעה ואבי לזורמן
הבת: שירה הילר והנכדים
האחים: חיים ותמר בר־לב
בני ורינה בר־לב
ובני המשפחות

ההלויה תתקיים ביום א' 10.11.1985
פרטים בטלפון מס' 03־472907

המעלות של אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
קהיר	18	24	סופת חול	15	28
אתונה	12	16	גשם	14	18
בוקרשט	6	8	מעונן	—	—
רומא	14	20	מ"ח	15	23
ז'נבה	6	9	מ"ח	6	10
ציריך	5	8	מ"ח	—	—
פרנקפורט	5	9	גשם	1	6
וינה	5	10	גשם	8	11
פאריס	7	13	מ"ח	6	15
אמסטרדם	8	12	מעונן	4	11
בריסל	7	12	מעונן	0	10
מדריד	15	20	מ"ח	14	22
לונדון	9	14	גשם	9	15
קופנהאגן	3	6	גשם	4	7
שטוקהולם	4	6	גשם	5	8
ליסבון	17	21	מ"ח	19	21
ניו־יורק	10	15	מ"ח	11	12

הנוסע המאושר
אל על

היפאנים העניקו לעולם את העידן החדש בהעתקת מסמכים
גטר מעניקה לך אותו כאן בישראל:

U-BIX

היפאנית שעושה הכל

ואתה לא צריך לנסוע ליפאן.
עכשיו, כאן בישראל עומדות לרשותך מכונות העתקת מסמכים המתקדמות ביותר בכל הזמנים.
U-BIX מהווה חידוש טכנולוגי וקובעת סטנדרטים חסרי תקדים בכל הקשור לעבודה משרדית.

שים לב מה U-BIX עושה בשבילך:
■ זום אוטומטי — המחשב של U-BIX מקטין ומגדיל את "האורגינלים" ממידות שונות — לגודל אחיד.
■ APS — בחירת נייר אוטומטי ע"פ גודל האורגינל. ■ TRIMMING/MASKING — העלמת קטעים מהמקור, או צילום קטעים נבחרים. ■ SHIFTING — הזזת שוליים בכל ארבעת הכיוונים. ■ צילום עד גודל A2 — מתאים לשירטוטים גדולים. ■ DUPLEX — צילום דו צדדי מ־2 צידי הדף. ■ צבע — 4 צבעים: אדום, כחול, ירוק, שחור (לפי בחירה). ■ חשיפת אור אוטומטית - לקבלת עוצמה אחידה. ■ ADS — מזין אוטומטי FEEDER עד 50 דפי מקור. ■ SORTER — מאספת להכנת חוברות מסודרות.
■ מהירות הצילום — מ־18 עד 50 בדקה.

Getter

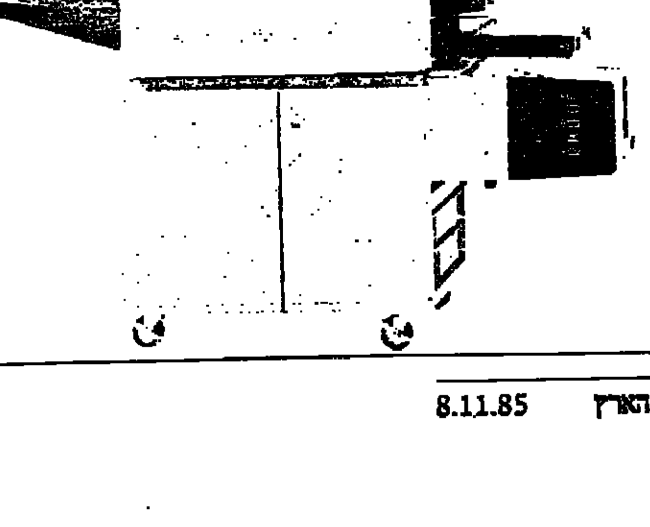

בוא לראות את היפאנית בפעולה!
וקח כרטיס טיסה חינם לגרמניה

היפאנית שעושה הכל תפתיע גם אותך.
גטר מציגה את U-BIX בחודש נובמבר ב־2 תערוכות מיוחדות — בת"א וחיפה, שים לב לתאריכים ולשעות:
ת"א — מלון אסטוריה, בין ה־10-12 בנובמבר 1985, בין השעות 10.00-19.00
חיפה — מלון דן כרמל, בין ה־19-20 בנובמבר 1985, בין השעות 10.00-19.00
תוכל להרשם במזכירות התערוכה (במלון) ולהשתתף בהגרלת כרטיס טיסה לתערוכת האנובר '86, גרמניה.
לתשומת ליבך! בתערוכה יוצגו ויודגמו גם מחשבי P.C — I.B.M ומכונות העתקת מסמכים של אגפא.
נשמח לראותך.
לפרטים נוספים פנה אל חברת גטר. טל: 03-9234222

משאל פורי מיוחד ל"הארץ"

30% מהציבור תומך בהקמת מדינה פלשתינית בגדה ובעזה

40% בדעה, שהפלשתינים זכאים עקרונית למדינה

40 אחוז מכלל הציבור בדעה שהפלשתינים זכאים עקרונית למדינה משלהם, ו־30 אחוז תומכים כיום בהקמת מדינה כזאת בגדה וברצועת עזה — אלו ממצאיו של משאל דעת הקהל הכל־ארצי של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ".

40.8 אחוז מכלל הנשאלים השיבו, כי עקרונית זכאים הפלשתינים למדינה משלהם. שיעור הסבורים, כי הפלשתינים זכאים למדינה משלהם, כפול בקרב מצביעי המערך (52.1% סבורים כך) מאשר בקרב מצביעי הליכוד (25.9%).

באשר למיקומה של המדינה הפלשתינית העצמאית, תומכים כיום 30 אחוזים, כי היא תוקם בגדה וברצועת עזה "בתנאי שיכירו בישראל ויפסיקו את כל פעולות האיבה".

61.1 אחוז מתנגדים להקמת מדינה פלשתינית בגדה וברצועת עזה, גם אם "יכירו בישראל ויפסיקו את כל פעולות האיבה". לשאר אין דעה מגובשת בנושא.

המישאל הקיף מדגם מייצג של 1200 איש ואשה, שרואיינו בראיונות אישיים בכל רחבי הארץ.

באיגרת ליו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות ויו"ר הנהלתה

השר צור מבקש לבטל כינוס חבר הנאמנים של הסוכנות בניו־יורק

ולקיימו בארץ, בהשתתפות נציגי הממשלה, הכנסת ואנשי רוח

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

שר הקליטה, יעקב צור, קרא אתמול לראשי הסוכנות לבטל את ההחלטה לקיים את הישיבה הבאה של חבר הנאמנים של הסוכנות בחודש פברואר בניו־יורק, ולקיימה בישראל.

באיגרת ששיגר אתמול ליו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות, ג'רולד הופברגר, ויו"ר הנהלת הסוכנות, אריה דולצין, ציין השר צור, כי מליאת הכנסת דנה שלשום בשש הצעות דחופות לסדר היום, בעקבות ההחלטה לקיים את מושב חבר הנאמנים בניו־יורק. לדבריו נציגי רוב המפלגות הציוניות, מערך, ליכוד, מפד"ל, התחיה, מורשה ור"צ, עמדו על הצורך לקיים את דיוני חבר הנאמנים בארץ, ולערוך במסגרתם דיון בדבר מהות ועתיד הקשרים בין ישראל לגולה ומבנה ותפקידי הסוכנות היהודית. הוא הדגיש, כי ראוי שישתתפו בדיון נציגי הממשלה, הכנסת ואנשי רוח וציבור מהארץ עם ראשי הסוכנות מישראל ומהתפוצות.

בתגובה אמר אמש דובר הסוכנות, צבי איל, כי לכנסת אין סמכות לקבוע לחבר הנאמנים של הסוכנות היכן לקיים את המושב. יצוין, כי לישיבת חבר הנאמנים בניו־יורק ייצאו 24 מראשי הסוכנות וההסתדרות הציונית בארץ.

מאות עובדי "מספנות ישראל" חסמו כביש עכו — חיפה כי לא קיבלו שכרם

3 עובדים נעצרו, בתיגרה עם המשטרה ליד בתי־הזיקוק

מאת יהושע גלברע
סופר "הארץ" בחיפה

כמה מאות עובדי מספנות ישראל בחיפה חסמו אתמול את כביש חיפה — עכו לשעה וחצי, במחאה כי הנהלת המספנה לא שילמה להם אתמול את שכר חודש אוקטובר.

לדבריהם, על המספנה לשלם לעובדיה את שכרם מידי השביעי לחודש. שלשום לא שולם השכר לעובדים, מפני שהממשלה לא העבירה למפעל את הכספים, שהובטחו לו. למספנה גרעונות גדולים וללא מענק ממשלתי, אין היא יכולה לעמוד בהתחייבויותיה.

שלושה מפגינים נעצרו בעת תיגרה שפרצה בעת ההפגנה בין העובדים לשוטרים, שפינו את המפגינים מהכביש, ליד בתי הזיקוק.

עשרות נשי שוטרים שיבשו עבודת המשטרה בתחנות אשדוד ודימונה

הפגינו במחאה על השכר הנמוך של בעליהן

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

עשרות נשי שוטרים עם ילדיהם הפגינו אתמול בתחנות המשטרה באשדוד ובדימונה. מפקד משטרת דימונה, רב פקד דוד ועקנין מסר, כי כ־60 נשות שוטרים עם כ־40 ילדים השתלטו על יומן התחנה בדימונה. הציבו שלטים בפרוזדור ולא איפשרו לקיים את עבודת המשטרה. לדבריו, הגיעו נשות השוטרים עצמה לסגן מפקד המרחב, סגן ניצב שמעון לוי, שהגיע למקום. אחר הצהריים, בסיומה של ההפגנה, הודיעו, כי הן יצאו לתל אביב להפגין עם נשות שוטרי ת"א.

גם בתחנת המשטרה באשדוד הפגינו אתמול נשותיהם של השוטרים. הן סגרו את הכניסה לתחנה וענו לטלפונים. בשעה 12.30 התפזרו.

מקור מוסמך במשטרת ישראל מסר, כי לצערו הרב, ההפגנות של נשות השוטרים אמנם מאורגנות.

יצוין, כי הנשים הפגינו במחאה על השכר הנמוך שמקבלים בעליהן השוטרים.

14 מושבים בדרום נמצאים בשלבי פירוק או התמוטטות בשל הפסקת אשראי

ארגון מושבי הנגב הפסיק מתן האשראי למושבים כאשר לא עמדו במסגרת הערבות ההדדית של האגודה

מאת אברים צחור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

14 מושבים בנגב ובערבה נמצאים בשלבי התמוטטות או פירוק. ארגון מושבי הנגב, עמו קשורים מושבים אלה, הפסיק להעניק אשראי למושבים כגופים מאורגנים. החקלאים במושבים אלה יכולים לקבל אשראי ברכישת תשומות הייצור שלהם רק בתנאי, שמספקים למוסדי המכירה של ארגון הקניות ביטחונות אישיים.

בין המושבים הללו מושב עוצם הנמצא בתהליך פירוק מתקדם, תלמים, אשבול, מבטחים, תלמי אליהו, אוהד ועוד.

בארגון הקניות של מושבי הנגב חברים 42 מושבים. מלבד 14 המושבים שבמצוקה, מתפקדים 28 המושבים האחרים כרגיל ומתפרנסים מעיסוקם בחקלאות.

לדברי מזכיר ארגון הקניות של מושבי הנגב, נחמיה יצחק, הפסיק הארגון את מתן האשראי למושבים, רק כאשר לא היו עוד מוכנים או מסוגלים לפעול במסגרת הערבות ההדדית של האגודה. "במקרים מסוג זה היה עלינו למצוא דרכים חילופיות להשגת ביטחונות להלוואות. לכן קבענו את ההסדר, על־פיו חקלאים במושבים מסוג זה יוכלו לקבל אשראי אישי, על פי הביטחונות האישיים שלהם", הוסיף.

ארגון הקניות, בו מאוגדים המושבים השונים, פועל כצינור אספקה ושיווק. כאספקת התשומות לחקלאים הוא מעניק להם אשראי־ספקים. אולם מפני שהוא לא ארגון נושא רווחים, חייב מימון אשראי זה לבוא מכספי המושבים עצמם, וניתן לתת אותו רק תמורת ביטחונות מתאימים.

לדברי נחמיה, אם וכאשר יוחזרו למושבים במצוקה כספי הסיוע המיוחדים שאושרו באוצר, עליהם יהיה לעבור דרך האגודות (בתנאים של ערבות הדדית). במקרה של אגודות מפורקות או הנמצאות בתהליך של פירוק, ניתן יהיה לתת את הסיוע ישירות לחקלאים, תמורת ביטחונות אישיים, באמצעות האשראי המוענק להם בידי מוסדי המכירה האזוריים השונים.

איומים להתנקש בחיי רבין הגיעו למערכות עיתונים בי"ם

על המכתבים חתמו "כוח 17 בשטחים" ★ דורשים לשחרר סגן מפקד "הכוח" וחבריו שנלכדו בידי חיל הים

מאת סופר "הארץ" בשטחים

במכתב שנשלח אתמול למערכות עיתונים ישראליים בירושלים (בין השאר ל"הארץ"), שעליו חתום "כוח 17 בשטחים", מאיימים הכותבים להתנקש בחייו של שר הביטחון, יצחק רבין, במשך השבועות הקרובים, ולבצע פעולות פיגוע נגד צה"ל בשטחים, אם לא ישוחררו סגן מפקד "כוח 17" וחבריו, שנלכדו בידי חיל הים לפני כמה חודשים.

חיילי צד"ל פוצצו בתי משתפי פעולה עם ארגוני חבלה באזור הביטחון

בכפרים מרכבא, טייבה ואל־חיאם

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

כמה בתים באיזור הביטחון בדרום לבנון, בהם התגוררו תושבים ששיתפו פעולה עם אירגוני החבלה, פוצצו בידי חיילי צבא דרום לבנון.

הבתים שפוצצו הם בכפרים מרכבא, טייבה ואל־חיאם, המרוחקים בין קילומטר לארבעה קילומטרים מגבול ישראל. חוליית החבלה השתייכה לאירגון השיעי הקיצוני חיזבאללה, ברשותה נמצאו אמצעי חבלה רבים, קטיושות ומטעני צד. במפקדת צד"ל נמסר, כי החשודים הודו בפעולה, ולכן הוחלט על פיצוץ בתיהם.

ערכה את העמוד: רחל דנה

המדור שפורסם אתמול על הקואופ בטעות יסודו ולא היה אמור להתפרסם כלל

תרעומת במחצבות כפר גלעדי:

"צה"ל ומשהב"ט מעבירים חמרי מחצבה מלבנון ללא פרסום מכרז"

לטענת ראשי המחצבות, הם יאלצו לפטר עובדים מחוסר עבודה, בשל הפעלת המחצבות בדרום־לבנון

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

ראשי מחצבות כפר גלעדי מתרעמים על כך שמשרד הביטחון וצה"ל החלו להעביר, לדבריהם, חומרי מחצבה מלבנון לישראל באמצעות קבלנים מבלי לפרסם תחילה מכרזים כחוק.

גדעון גלעדי, מנכ"ל מחצבות כפר גלעדי, מסר, כי במשך תקופה ארוכה מעבירות משאיות מאתרי חציבה בדרום־לבנון לישראל חומרי מחצבה באישור משרד הביטחון וצה"ל וגורמת עקב כך, להשבתה ולפגיעה בעבודת המחצבות בכפר גלעדי. ראשי כפר גלעדי אומרים, כי בעתיד הקרוב ייאלצו לפטר עובדים, שחלקם תושבי קריית־שמונה, בשל היעדר עבודה עקב הפעלת המחצבות בדרום־לבנון והעברת חומרי המחצבות לארץ.

ממשרד הביטחון נמסר בתגובה, כי כל העבודות, שמבצע משרד הביטחון בצפון, מתבצעות באמצעות מכרזים כחוק, וכי משרד הביטחון אינו מבצע העברת חומרי מחצבה מלבנון לישראל.

סופר "הארץ" מציין, כי אתרי החציבה, שמפעילה ישראל בדרום־לבנון, נמצאים סמוך לעיירה הנוצרית מרג'־עיון, וכי בין השאר משתמש צד"ל באתרים אלה לסלילת דרכי עפר. עוד מסר, כי אתרים כאלה נמצאים משני עברי הגבול הבינלאומי.

יוגבל השימוש במבחני אינטליגנציה ומבחנים פסיכומטריים לתלמידים

המבחנים לתלמידים מתקשים או לאיתור מחוננים ייערכו רק לאחר אישור ההורים

מאת נלי מנדלר
סופרת "הארץ" לענייני חינוך

השימוש במבחני אינטליגנציה ובמבחנים פסיכומטריים במערכת החינוך יוגבל מאוד. לא ייערכו עוד מבחנים קבוצתיים לכלל התלמידים, כשיגרה, כפי שנעשה עד כה במעבר מגן ליסודי ומיסודי לחטיבת ביניים. ייבחנו רק תלמידים יחידים, שתיפקודם בלימודים לקוי, או שהם זקוקים לייעוץ ולהכוון.

החלטה ברוח זו קיבל מנכ"ל משרד החינוך, אליעזר שמואלי, בעקבות המלצות ועדת מומחים, שהוקמה מטעמו במאי השנה.

בעתירה, שהגישה ח"כ שולמית אלוני לבג"ץ, נטען, בין השאר, כי מבחני אינטליגנציה ומבחנים פסיכומטריים נערכים במערכת החינוך בידי גורמים שמחוץ למערכת, שאינם חלק אינטגראלי מתהליך ההוראה. עוד נטען, כי הבוחנים עשו לעתים שימוש בתוצאות המבחנים, לצרכים שלא למענם נוצרו. לעתים נעשה גם שימוש במידע חסוי על התלמיד.

המבחנים לתלמידים מתקשים או מבחנים קבוצתיים לאיתור מחוננים, יהיו אפשריים מעתה רק אחרי שבית הספר יודיע על כך להורים, יבקש רשותם ויותיר בידיהם הברירה להתנגד. בתי ספר על־יסודיים, שבהם מקובל לערוך מבחנים, כדי לברור מועמדים מתאימים למגמות, יצטרכו לקבל אישור מיוחד לכך ממשרד החינוך. במקביל, תהיה פנייה להורים, לבקש את רשותם. ההורים יהיו רשאים לבקש ולקבל תוצאות המבחנים, בתוספת הסברים.

צה"ל מנע כינוס גופים פוליטיים מהשטחים

תיאטרון אל־חכוואתי במזרח ירושלים, שבו אמור היה להתקיים הכינוס, נסגר ליממה

מאת סופר "הארץ" בירושלים

צה"ל מנע אתמול קיום כינוס של ארגונים וגופים פוליטיים מהשטחים ומישראל, במחאה על גירוש ארבעה מתושבי השטחים, שעמד להיערך בבניין תיאטרון "אל־חכוואתי" במזרח ירושלים.

בכינוס היו אמורים להשתתף אישים פוליטיים ידועים בשטחים (ביניהם ראש עיריית שכם, בסאם שקעה), אך על הנהלת התיאטרון נאסר לקיים כל פעילות באולם למשך 24 שעות, בשל הכוונה (כך נכתב בצו שעליו חתום אלוף פיקוד המרכז) "לקיים כינוס של ארגונים עוינים בו".

אסותא

נולדו ל:

דינה ודוד הלגרוף — בן

אירים ועמי הלברסברג — בת

תמר ואבי גוטליב — בן

הדס ויוסף קליין — בת

פלורנסה ודן יעקב — בן

טעות שלנו

עו"ד גרא קורן נחקר אתמול על ידי התובע הצבאי המצרי בפרשת הרצח בראס־בורקה ולא אוהד גרא כפי שהתפרסם בטעות.

בראשונה קיבל מוסד של התנועה החלטה בנושא

מזכירות "חרות" החליטה לתמוך עקרונית באיחוד עם הליבראלים

בשבוע הבא תתכנס ועדת התשעה של התנועה להחליט אם לאמץ נוסח ההסכם שגיבשו השרים לוי ונסים

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

מזכירות תנועת החרות החליטה אמש, פה אחד, לתמוך עקרונית באיחוד עם המפלגה הליבראלית. החלטה זו של מזכירות חרות פותחת את הדיון בהסכם עם המפלגה הליבראלית, שיסתיים בישיבה בשבוע הבא.

הייתה זאת הפעם הראשונה, שמוסד כלשהו של תנועת החרות קיבל החלטה בנושא זה מאז החלטתה של ועידת המפלגה הליבראלית לפני כחצי שנה.

גם אמש עלה הנושא רק בסיומה של ישיבת המזכירות. את הדיון פתח ממלא־מקום ראש הממשלה, יצחק שמיר, שטען, כי יש לעשות הכל לאיחוד מהיר עם הליבראלים. חבר הכנסת מיכה רייסר הציע, כי המזכירות תקבל החלטה עקרונית בעניין זה. המשתתפים הצביעו פה אחד בעד הסכם האיחוד.

בראשית השבוע תתכנס ועדת התשעה של תנועת החרות, הכוללת את שרי התנועה, חברי־הכנסת יורם ארידור, רוני מילוא ותמר פרל, כדי להחליט אם לאמץ את נוסח ההסכם, שגיבשו השרים לוי ונסים, או לדרוש לערוך בו כמה תיקונים.

שוב בוטלו תוצאות הבחירות בבאר־שבע

מזכירות חרות ייחדה אמש את רוב זמנה לפרשת הבחירות הפנימיות בסניף חרות בבאר־שבע. בסניף זה זכו בבחירות לפני כמה חודשים תומכיו של השר דוד לוי. ערעור לבית־הדין העליון בחרות התקבל, ובטלה החלטת המזכירות לבטל את הבחירות בטענה, כי לא נערכו כמקובל, אולם אמש, בתום דיון סוער, שוב פסלה מזכירות התנועה את תוצאות הבחירות בבאר־שבע.

פעילי רצ ינסו לשכנע בתי אוכל במרכז הבירה לפתוח עסקיהם בשבת

מחר תתקיים הפגנת חברי רצ ומועדון "עונג שבת" מול בית־אגרון, שבו תכננו להקרין סרטים בשבתות

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

פעילי רצ בירושלים מתכוונים לנסות ולשכנע הבוקר בעלי בתי קפה ומסעדות במרכז העיר, במדרחוב בן יהודה, לפתוח את עסקיהם בשבת.

עו"ד אברהם גל מסר אתמול בשם אנשי רצ, כי חוק העזר העירוני אוסר להגיש מחוץ לכותלי בית האוכל אך לא בתוכם, ובכוונת רצ לנצלו לצורך מאבקה בנושא.

חברי מועדון "עונג שבת", הקשור אף הוא ברצ, ממשיכים במאמציהם לאתר אולם, כדי להקרין בו סרטים בשבתות. בשבת תתקיים הפגנת חברי רצ ומועדון "עונג שבת" מול בית אגרון, שבה, על פי תוכניותם, היו אמורים להיות מוקרנים סרטים מדי שבת. בהפגנה יישאו דברים ויקטור שם טוב ממפ"ם, מרדכי בראון מרצ ופרופ' יהושע פורת משינוי.

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

הצטמצמו מחזורי המסחר בבורסה

מחזורי המסחר במניות חופשיות ביום המסחר האחרון של השבוע בבורסה הצטמצמו מאוד והסתכמו ב-900 אלף דולר בלבד. הצמצום במחזורים אופייני גם למניות ההסדר, ועומד בסתירה למחזורים הגדולים, שאיפיינו את המסחר בבורסה במהלך השבוע. עליות השערים שאיפיינו את המסחר בבורסה שלשום התמתנו אתמול, ומדד המניות הכללי ללא בנקים עלה ב-0.98 אחוז. הביקושים שהופיעו למניות כבדות סופקו אתמול במהירות וללא שינוי שער, אך בניירות-ערך אחרים דלי-סחירות הורגשה פעילות ערה, ובחלק גדול מהם נרשם קונים בלבד. ניתן לומר, כי פעילות זו סיפקה את הגוון ליום המסחר המשעמם-יחסית שהיה אתמול.

מדד מניות הבנקים לא השתנה

לראשונה זה תקופה ארוכה מאוד לא חל אתמול כל שינוי במדד מניות הבנקים בהסדר. הסיבה העיקרית לכך היא שמניות הבנקים הגדולים נסחרו ללא שינוי שער, בעוד שבניירות-ערך בנקאיים אחרים היו תנודות שערים מתונות. ביקושים למניית הסמוק של כלל ובנק הפועלים סופקו ללא שינוי שער. היצע למניית אי.די.בי. נקלט ללא שינוי שער. ייסוף השקל שהיה אתמול הביא להורדת רמת התשואה לפידיון על הבנקאיות אל מתחת ל-15 אחוז.

בנק	תשואה שנתית דולרית באחוזים
בל"ל 0.1	15.00
הפועלים ש	14.92
אי.די.בי. רג	14.48
דיסקונט א	14.77
המזרחי ש	14.97

התייצבות הבורסה

לאחר שבמרבית ימי המסחר האחרונים נטו שערי המניות לרדת ומדד המניות הכללי ללא בנקים ירד בסיכום השבוע ב-8.53 אחוזים, שוק המניות התייצב אתמול. ביקושים שהופיעו לניירות-ערך בעלי רמת סחירות גבוהה סופקו במהירות, ככל הנראה על-ידי הקונים, שביקשו להימנע מקנייה בעליית שער. כך היה במניות פולגת ב, אי.די.בי. פיתוח, דיסקונט השקעות, דלק האחרות. ביקוש למניית ים המלח סופק בעלייה של 2.9 אחוזים, מניית חיפה כימיקלים המשיכה לעלות גם אתמול, והפעם בשיעור של 3.6 אחוזים. ומניית דובק ועלית עלו לעומת המניות הכבדות האחרות בשיעור גבוה-יחסית. היצע במניית כלל תעשיות נקלט בירידת שער מתונה של 0.6 אחוז.

הפעילות הספקולטיבית נמשכת

מה שאפיין את שיגרת המסחר במניות אתמול היתה הפעילות הספקולטיבית בחלק מניירות-הערך, שבאה לידי ביטוי בעליות חריפות, ובחלק מהמניות נרשם קונים בלבד. כל אימת שמתייצבת מגמת המסחר בשוק המניות, הפעילות החריגה בחלק מהמניות מתחדשת, ונראה, כי תופעה זו היא חלק בלתי-נמנע מהמתרחש של הבורסה. כך, למשל, לאחר שמניות חברת כללי ציון ירדו בשבועות האחרונים בעשרות אחוזים, הן זכו בימי המסחר האחרונים לביקושים גדולים, שהביאו לעליות חדות. יש הרואים בביקושים אלה תיקון טכני לירידות השערים האחרונות. למניות אופים ומשוב, שגם שעריהם ירדו בעת האחרונה בצורה תלולה, נרשם אתמול קונים בלבד. למניות אטאס נרשם אתמול קונים בלבד בפעם השנייה. לעומת זאת היו ניירות-ערך ששעריהם ירדו. כך, למשל, ירדה מניית לודזיה 0.4 ב-10 אחוז על רקע ההפסדים, שהציגה החברה בדו"חות כספיים שלשום. כתב האופציה של חברות אמבטים הדוקר ירדו אתמול ב-14.3 אחוז.

יציבות באג"ח

בשוק איגרות-החוב התייצבה אתמול מגמת המסחר, ומדד איגרות-החוב כמעט נותר ללא שינוי. ירידות שערים קלות ביותר היו באיגרות-החוב הדולריות. באיגרות-החוב צמודות המדד היו תנודות של אחוז לשני הכיוונים. מחזור המסחר הכולל בשוק איגרות-החוב הסתכם אתמול ב-2.8 מיליון דולר, והוא היה קטן בהרבה ממחזורי הימים האחרונים.

הפעילות העירה במק"מ נמשכת

הפעילות העירה ביותר במק"מ נמשכה גם אתמול, והיקף הפעילות הסתכם ב-12.5 מיליון דולר. בסידרה 235, הנפדית בעוד 40 יום, אזל המלאי שבידי נציג בנק ישראל, ורמת התשואה לפידיון שנקבעה היתה 3.19 אחוזים. רמות התשואה לפידיון על המלוות האחרים נותרו ללא שינוי משמעותי.

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
125	5	99.40	3.73
135	12	98.60	3.64
145	19	97.95	3.37
215	26	97.20	3.38
225	33	96.30	3.54
235	40	95.95	3.19
245	47	94.70	3.59
116	55	93.80	3.60

הודעות בורסה

* פי.בי. הודיעה, כי בתאריך 6.11.85 נחתם הסכם מיזוג בין חברות זיקה ובין אוניברסל. המיזוג כפוף לאישור בית-המשפט.

* כלל נדלן הודיעה, כי הזכויות שאון תנפיק לבעלי מניותיה יונפקו במחיר 200 נקודות

* ים המלח הודיעה, כי בישיבת הדירקטוריון הוחלט להכריז על דיבידנד סופי בשיעור של 190 אחוז לכל מניות החברה. יום ה"אקס" יהיה יום א' 12.1.86

* טראוויל הודיעה לבורסה, כי ברבעון יולי-ספטמבר היא השקיעה בחיפושי נפט 30 אלף דולר. כל ההשקעה היתה בקידוח ברור 9 א'.

פז השקעות ופתוח בע"מ

הודעה על אסיפה כללית שלא מן המנין

נתונה בזה הודעה כי אסיפה כללית שלא מן המנין של החברה שתתקיים ביום ה' 12 דצמבר 1985, בשעה 10:00 לפני הצהרים במשרדי פז – חברת נפט בע"מ בתל-אביב, דרך יפו 3, קומה ג.

סדר היום :-

1. הצעת החלטה מיוחדת להגדיל את ההון הרשום של החברה מ-60,000,000 שקל ל-300,000,000 שקל ולתקן את תזכיר ותקנות ההתאגדות של החברה בהתאם.
2. הצעת החלטה מיוחדת לתקן תקנה 66 לפי דרישות הבורסה לני"ע בת"א בע"מ.

ש.ברלבב, מזכיר

שערים יציגים של מטבע חוץ

7.11.85

המטבע		שער	המטבע		שער
ארה"ב	דולר	1479.3	אוסטרליה	דולר	985.21
בריטניה	לירה	2122.4	דר"א	רנד	565.24
גרמניה מע'	מרק	570.50	בלגיה	10 פרנק	281.97
צרפת	פרנק	187.16	אוסטריה	10 שילינג	811.46
הולנד	גילדן	505.98	איטליה	1000 לירה	844.47
שוויץ	פרנק	693.04	יפן	100 ין	728.45
שוודיה	כתר	188.99	אירלנד	[illegible]	1765.9
נורווגיה	כתר	188.99	ספרד	100 פזו	925.57
דנמרק	כתר	157.41	ירדן	דינר	3868.4
פינלנד	מרק	264.80	לבנון	לירה	84.650
קנדה	דולר	1077.9	מצרים	לירה	852.08

שערי מטבע-חוץ 7.11.85
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1469.8302	1488.1698	1445.72	1510.78
1 ליש"ט	2107.7365	2134.0355	2067.98	2161.04
1 מארק גרמני	566.9548	574.0289	557.65	582.75
1 פרנק צרפתי	185.8897	188.2092	180.10	191.07
1 גילדן הולנדי	502.5061	508.7760	494.26	516.51
1 פרנק שוויצרי	689.4138	698.0159	678.11	708.62
1 כתר שוודי	188.2588	190.6077	185.17	193.50
1 כתר נורווגי	188.0901	190.4370	185.00	193.33
1 כתר דני	156.4232	158.3749	153.86	160.78
1 מרק פיני	263.6703	266.9602	259.35	271.02
1 דולר קנדי	1070.9145	1084.2767	1053.35	1100.75
1 דולר אוסטרלי	980.3767	992.6093	933.92	1027.31
1 ראנד דרא"פ	561.4751	568.4809	488.34	537.17
10 פרנק בלגיים	278.4560	281.9304	273.89	286.21
10 שילינג אוסטרי	805.8280	815.8826	792.61	828.28
1000 לירה איטל'	838.4656	848.9274	820.59	866.15
100 יינים יפן	723.3416	732.3670	711.48	743.49
1 דינר ירדני			3816.12	4052.16
1 לירה מצרית			816.59	867.38

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים

אתמול 7.11.1985 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	1.4336/1.4341	ל-1 שטרלינג
מרקים גרמניים	2.5908/2.5918	ל-$1 ארה"ב
פלורינים הולנדיים	2.9248/2.9258	"
פרנקים שווייצריים	2.1340/2.1350	"
פרנקים בלגיים	52.42/52.44	"
פרנקים צרפתיים	7.9035/7.9055	"
לירטות איטלקיות	1751.75/1752.50	"
יינים יפאניים	203.20/203.30	"
$ ארצות הברית	1.0802/1.0808	לס.ד.ר.

שער הזהב $ 323.60 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוארד)

	$/ליש"ט	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח':	1.4294/1.4301	2.1252/2.1267	2.5829/2.5844
3 ח':	1.4212/1.4220	2.1112/2.1127	2.5684/2.5699
6 ח':	1.4106/1.4116	2.0935/2.0955	2.5486/2.5506

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי המניות 7.11.85

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור אלפי ש' ע.נ.	השינוי נקודות	השינוי ב-%	היצע-ביקוש אלפי ש' ע.נ.
אג.בת. ש	13400		20.1			−4.4
הספנות 0.1	1245	קב		+60	+5.1	+673.5
הספנות א 0.5	579	תב	563.9	+33	+6	+931.9
כללי לא בהסדר	32500		16.8	−100	−0.5	−3.1
בנק צ'אבר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צ'אבר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צ'אבר אופ1			—	הפסקת	מסחר	—
רנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות יה 2			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 85	2160		1399.7	+60	+2.9	+2333.4
ע.ב.ב. 0.5	1750		2994.3	+50	+2.9	+1081.5

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אידיבי רג 100.0	71545		215.9	−5		−236.6
אידיבי ב 100.0	72600		1.7	+100	+0.1	+1.6
אידיבי בב א	435000		.1	−4000	−0.9	.4
אגוד 0.1	52960		351.2	−40	−0.1	−316.4
דיסקונט ב	90550		16.3	−450	−0.5	−13
דיסקונט א	90400		38.2			−27.8
דיסקונט יה ב	10681		32.2	+180	+1.7	+96.3
המזרחי ש	29000		1523.2			−1492.1
המזרחי ב	29040		26.3			−11.6
המזרחי יה 9	13320		5.3	+120	+0.9	+40.2
הפועלים בבב	88410		8.3			.2
הפועלים ש	47932		546.2			+372.1
הפועלים ב	47980		46.2			.1
כללי א 1.0	123700		13			−1.4
כללי אופ 9	120000		7.1			−2.5
כללי יה 5	92700		3.3	+100	+0.1	+43
כללי יה 7	5851		10.8			+39.2
בלל 0.1	10385		480.1			+609.8
בלל יה 9	41500		7.4			−6.3
בלל יה 11	11670		26.4	+120	+1	+138.7
מימון ומסחר 1.0	42230	שב		+30	+0.1	+20
מימון ומסחר 5.0	21999	שב				

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אדנים 0.1	5591	תב	19.5	+508	+10	+22
לאומימשכ' ש	3149		10	−10	−0.3	−10
לאומימשכ' ב	2992	שב				
כרמל ש	2670		60			−16.7
כרמל יה 1	2240	שב				+100
בנין ב 5.0	3050		10	+150	+5.2	+82.5
פת מסב ש	620	תב	804.3	+30	+5.1	+654.2
משכן ב ש	1540		3.2	−22	−1.4	−156.6
עצמאות 0.1	3090	שב				
טפחות מבכ ש	10995		2	−200	−1.8	−18.4
טפחות רג ש	8658		71.5	+400	+4.8	+61.2
טפחות יה 1	6498		20	+261	+4.2	+10
טפחות יה 2	3091		100			−23.6
יעסור 1.0	542		82.1	+5	+0.9	+5.5
יעסור 5.0	330	תב	300.5	+25	+8.2	+264.5
כרדב 1.0	1143		126.8	−30	−2.6	−340.1

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
שלמון אש	232	תב	2209	+21	+10	+1764.2
החקלאות מבכ א	33310		7	+10		+7
החקלאות מבכ ג	155500	שב				
לאומי תעש' א ש	2800		50	+5	+0.2	+2
פתוח תעש' מבב	54000	לנ				
פת תעש' בב ג	355000	לנ				
פת תעש' בב גג	208715	לנ				
פת תעש' בב גגג	204415	לנ				
פת תעש' בב ד	289268	לנ				
פת תעש' בב דד	63060	לנ				
מרכז קבלנים 5.0	591		1833.6	+22	+3.9	+1408.8
תיירות בב	170700	שב				
כלל ליסינג 0.1א	2920		93.1	+140	+5	+81.7
כלל ליסינג 0.5ב	1330	תב	144	+80	+6.4	+240
כלל ליסינג אופו	9795		1.6	+100	+1	+9.1

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אריה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אריה אופ ב			—	הפסקת	מסחר	—
אריה יה 1			—	הפסקת	מסחר	—
אררט 0.1	2447	קב		+117	+5	+134.9
אררט א 0.5	1240		240.7			+18.2
בטוח משנה 0.1	911		9.9			−56.5
בטוח משנה 0.5	414	שב				−80
הדר 1.0	985		72.5	+39	+4.1	+15.9
הדר 5.0	404		1298.9	+19	+4.9	+2043.2
הסנה ש	1820		1571.6	−40	−2.2	−1411.9
הפניקס 0.1	3445	קב		+164	+5	+91.5
הפניקס 0.5	1231	קב		+58	+4.9	+118.2
המסחר-הראל 1.0	3800	שב				
המסחר-הראל 5.0	1501		30	+20	+1.4	+90
ירדנה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדנה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מגדל 1.0	14210		37	+400	+2.9	+37
מגדל 5.0	5217	בח	19.1	+248	+5	+25.5
סהר ג 1.0	2100		97.8	+98	+4.9	+14.5
סקוריטס 0.1	3530		25	+30	+8.9	+30.4
צור ש	1040	תב	166.5	−70	−6.3	−234.2
ציון החזקות 1.0	5090	שב				.2
ציון החזקות 5.0	1187		57.2	−63	−5	−61.8

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אינטר גאמא 1 ש	2930	שב				−30
אינטר גאמא 5 ש	1000		16.1	+10	+1	+14.7
אינטר גאמ אופ 1	460		100	+20	+4.6	+275.6
כאור עזרא 1.0	3400		25	+50	+1.5	+25
כאור עזרא אופ 1	3150		25			+25
כתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	842		251.9	+7	+0.8	+541.9
קריסטל 1.0	1980		99	−50	−2.5	−26
רפק 0.1	27500			−100	−0.4	−3.5
רפק 0.5	4350	שב				
שופרסל א 2.0	3550		58.5	−10	−0.3	−72.5
שופרסל ב 10.0	1800		268	−90	−4.8	−652

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
דלק ג ש	2925		494.3			+788.1
הראל 1.0	1917	שב				−10
הראל 5.0	852	שב		+2	+0.2	+40
ספנות הספקה 0.1	9335	תב	76.2	+750	+8.7	+82
ספנות הספקה 0.5	3695	תב	693	+200	+5.7	+415.6
קדור 0.1	796	תב	161.5	+72	+9.9	+1039.7
קדור 1.0	207	תב	4429.3	+16	+8.4	+5837.9
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
כוח' עזובה 0.1	1940	תב	40	+140	+7.8	+78
כוח' עזובה 0.5	510	קב		+25	+5.2	+643.5
מוח'עזובה אופו	270		390.7	+20	+8	+379.6
קנטמרים 0.1	830		55	+16	+2	+45
קנטמרים 0.5	370		289.4			−124.4

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	12333	תב	23.2	+1121	+10	+42.2
גלי זהר 5.0	3665		4.8	+3	+0.1	+12.5
מלונות דן 1.0	3236		13.6	−40	−1.2	−36.8
מלונות דן 5.0	1670		60.2			−20.2
חוף האלמוג 1.0	2035	תב	25	+185	+10	+16.8
כנס מד 1 ש	1840			−30	−1.6	−50
מלונות הירדן	1820		85			−15.7
מלונות יהלום 1	400		725.1	+14	+3.6	+641.9

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
דטה כימן 1.0	1219	תב	310.9	−136	−10	−318.9
ת.ל.ו. 1.0	4500	תב	28	+240	+5.6	+41.8
יעצא 1.0	2278		64.7	+100	+4.6	+144.7
יעצא אופ א	2091		30	+1	+0.1	+20
כלל מחשבים 1.0	1940	בח	2.5	−30	−1.5	−6
מ.ל.ל. 1.0	5198		71.5	+248	+5	+71.2
מ.ל.ל. 5.0	2158		9.3			−9.3
מיכוב מחשבים 1.0	1995	קב		+95	+5	+247.9
ניקוב מחשבים 1	3665		26.2	−40	−1.1	−124.7
ניקוב מחש' 5	1616		35			−35
תים מחשבים 1.0	1150		24.1			−15.2
תים מחש' אופו	11400	שב				

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אברהם גינדי יש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם גינדי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	519	תב	231.1	−30	−5.5	−202.8
אורן 5.0	197	תב	203	−15	−7.1	−403
אזורים 1.0	1285		91	+34	+2.7	+189.9
אילון 1.0	800	תב	2121	+55	+7.4	+2209.5
אילון אופ 1	708	שב				+125.5
אל-רוב 1.0	1195		84	+5	+0.4	+84
אל-רוב 5.0	860	שב				
אמנונים 1.0	700	שב				−57.6
אמנונים אופ 1	419	תב	30	−70	−14.3	−101.3
אפריקה 0.1	22700		32	−270	−1.2	−102
אפריקה 1.0	15050		28.5	−150	−1	−22.5
אריס	695		130	+30	+4.5	+117.3
ארלון 0.1	5792		.1			.1
ארלון 0.5	4305		78.1			−78.1
בן-יקר גת 1.0	2446		55.6	+116	+5	+49
בתובנין 1.0	1220	בח	4.5	+20	+1.7	+8.9
בתובנין 5.0	532		100	−28	−5	−50
בתובנין אופ 1	549	שב		−6	−1.1	−100
דנקנר 1.0	2460		113.4	−40	−1.6	−93.4
דרוקר 1.0	325		243			+243
דרוקר 5.0	229	שב		−6	−2.6	−104
דרוקר אופ 1	120	תב	270	−20	−14.3	−1252.1
דרעד 0.1	2350		26			−11
דרעד 0.5	1420		47			+5
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	2580		188	−20	−0.8	−57.1
גבים 0.1	4530	תב	124.9	+400	+9.7	+318.3
גבים 0.5	2690		226.3	−120	−4.3	−122.4
הכשרת הישוב ש	17850		38.5	+350	+2	+38.2
ישפרו 0.1	1477		144.9			−74.9
ישראלום 1.0	5272		4.5	−20	−0.4	−54.5
ישרס 10.0	4620		16.3	−180	−3.8	−33.2
כנק פיתוח 1.0	3464		14.9	+120	+3.6	+13.2
כלל נדל"ן			—	הפסקת	מסחר	—
לוכיד 1.0	1952	בח	35.3	+80	+4.3	+26.2
לוכיד 5.0	1078	תב	102.1	+98	+10	+102.1
מ.ת.ב. 1.0	878	תב	75.1	+60	+7.3	+144
מאגרי בניה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מאגרי בניה אופו			—	הפסקת	מסחר	—
מגדל בנין	1105	קב		+53	+5.1	+154
מישגאל 5.0	383		1442.1			−699.5
מרב 5.0	330	תב	1577	+19	+6.1	+1247
מרלו 1.0	300		1000	+14	−4.9	+789
מרלו אופ 1	2787		17.6	−147	−5	−41.1
לינסטין 1.0	3197	בב		−168	−5	−5.1
לינסטין 5.0	577		90			+62
לינסטין אופ 1	630		105	+29	+4.8	+144.6
ליפשיץ 1.0	473	שב				
ליפשיץ 5.0	216		487.6	−2	−0.9	−862.4
ליפשיץ אופ 1	138		401.7	−3	−2.1	−111.6
נאות אביב 0.5	10550	שב				
נכסי אזורים	2150	תב	20	+120	+5.9	+20
סהר החזקות 1.0	5650		2.4			−2.4
סהר החזקות 5.0	3500		50.3	−100	−2.8	−50.3
סולל בונה מבב א	2680		54.1	+72	+2.8	+29.1
כיף 1.0	1541		100	−60	−3.8	−90
כיף 5.0	1021		190.6			−190.6
כיף אופ 1	695		35	+20	+3	+50
כפר ונלע בד 1 ש	7555	תב	2	+42	+5.9	+522.7
קיסריה 0.1	896		87.5	+43	+5	+12.5
קיסריה 0.5	375	תב	1245	+30	+8.7	+1697.2
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רומבין 1.0	1265	תב	95.7	+115	+10	+95.7
רומבין 5.0	815		122	+15	+1.9	+28
רסקו בנוי	1970		48			−4.5
רסקו רג	1894		40.6	+90	+5	+40.6
רסקו אופ 1	1803	שב				.1

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
מטעי הדר 0.1	1840		87	+50	+2.8	+63
מטעי הדר 0.5	770		90	−8	−1	−90
מהדרין 0.1	8900		89.5	−90	−1	−171.5
נכסי הדרים 1.0	1205		600			−47.5
פרי אור 0.5	2600		52			−52
שגריר 5.0	6610		97.3	+110	+1.7	+65.5

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אטאס	899	קב		+43	+5	+880.9
אטאס אופ 1	6747	לנ				
אסלביק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	2980	שב				
גולדפרוסט 5.0	518		44.7	+19	+3.8	+20.3
גולדפרוסט אופ 1	500		100	+31	+6.6	+91.8
דובק מב ש	2571		647.9	+100	+4.1	+583.9
דובק מב מ	2571		558.1	+100	+4.1	+523.1
תלכל 1.0	862	תב	434.8	+62	+7.8	+1072.5
תלכל 5.0	363	תב	537.2	+33	+10	+1440
פרי-הד 1.0	4900		220.5	+100	+2.1	+167.5
פרי-הד 5.0	2381		587	+111	+4.9	+520.6
טמפו בירה 1.0	7000		38.2	−200	−2.8	−30.2
טמפו בירה 5.0	4460	תב	11.8	+260	+6.2	+11.8
יצור 1.0	1030		222.7	+30	+3	+69.9
יצור א 5.0	562		500			−390
מן 1.0	9918	מב		−522	−5	−10
מן 5.0	4911		6.5	+180	+3.8	+6.5
מגפרוסט 1.0	3500		15			−2.1
עלית	9800	תב	15.4	+500	+5.4	+16.4
עסים ב 0.5	14500	שב				
אנגל סקל 1	2180		65	−22	−1	−1.7
שמן מבב א	3480		196.2	+152	+4.7	+273.7

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
ארגוד מר 1 ש	620	שב				
ארגוד אופ א	2140	שב				
אופים 1.0	850	קב		+40	+4.9	+291
אופים אופ 1	1271	תב		+162	+10.1	+50
אפנת ברוך 1.0	930		123.4	+29	+3.2	+125.4
אפנת ברוך 5.0	578	תב	544	+35	+6.5	+719
אפטן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפטן אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	3650	שב				−30
אתא ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אתא ג 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	2530		208.9			−55.6
דלתא-גליל א 5.0	2215		316	+180	+4.7	+261
מטוויות מאוחד 1			—	הפסקת	מסחר	—
מטוויות מאוחד 5			—	הפסקת	מסחר	—
מטוויות מאו אופו			—	הפסקת	מסחר	—
ויסלגו 1.0	1202		243.4	+50	+4.3	+273.4
ויסלגו 5.0	926		50	+44	+5	+50
חדרגן 1.0	2515	תב	200	−276	−9.9	−845
זיקית 1.0	2080	בח	74.2	+22	+1.1	+48.7
זיקית 5.0	1380	בח	169.3	+66	+5	+248.9
טיב-טוב 1.0	330		168	+14	+4.4	+310
טיב-טוב אופ 1	229	תב	465.2	+14	+6.5	+165.8
יהזור 1.0	1574	תב	29.9	+143	+10	+174.4
לודזיה 0.1	1160	תב	196.3	+102	+9.6	+205.5
לודזיה 0.4	311	תב	3370	−35	−10.1	−2820
ליגת 1.0	575	תב	2249	+30	+8.7	+3989.2
מיס גליקו	915	תב	544.4	−54	−5.6	−449.4
מיס גליקו אופ 1	2250	שב				
סקס 0.1	35997		5	−1		−2.1
סקס 0.5	5000		67			−11.5
עים 1.0	8984		72.3			−10.1
עים 5.0	2401		119			−69
עמק טריקו 1 ש			—	הפסקת	מסחר	—
פולגת א 0.1	6100		188.7	−20	−8.3	−78.2
פולגת ב 0.4	3101		251.3	+1		+378.7
פליגן א 0.5	2403		109.9	−126	−5	−59.9
פרנזר	715	תב	100	+60	+9.2	+193.8
שלדריה 1.0	8880		62.9	−384	−4.2	−58.9
תעש רוגזין 1.0	3494		724			+361.4

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אוקסמן 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אוקסמן אופ 1			—	הפסקת	מסחר	—
אורדן 0.1	11150		280.8	+150	+1.4	+227.7
אורדן 0.5	8850	שב				
כבלים ש	7220		5			−20.2
התבוט 1.0	4858		43	+180	+2.5	+14.6
התבוט 5.0	2150		138.5	−15	−0.7	−38.5
קופסאות פח 1.0	517		1166.6	+5	+1	+1340
קופסאות פח 5.0	395	תב	227.4	+29	+8	+378.4
מרדן 1.0	489		210	−1	−0.2	−365
מרדן אופ א	499	תב	111.1	+49	+10.9	+111.1
מתכת פרים 1.0	1701	קב		+81	+5	+595.4
מתכת פרים אופ 1	1220	תב	17	−130	−9.6	−17
כבלי ציון 1.0	1791	תב	1235	+162	+9.9	+2066
כבלי ציון 5.0	389	תב	2036.5	+32	+9	+6020.2
קרמני 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קרמני 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
נחושתן 0.1	3797	תב	12	+340	+6.2	+41.5
נחושתן 0.5	1779	תב	89.4	+120	+7.2	+315.8
עוד 3.0	1060	תב	107.8	+80	+8.2	+327
פקר פלדה 1.0	5340		56.6	−10	−8.3	−13.4
קינג 1.0	5000	תב	100	−340	−6.4	−100
קינג 5.0	2500		100	−100	−3.9	−100
קליל 1.0	2199		45.4	−2	−0.1	−8.6
קליל 5.0	820		60			−40
שלדות 5.0	1208		50	−10	−0.8	−54
תעשיות לכיש 1.0	830		321.1			−91.1
תעשיות לכיש 5.0	450		500.5	+20	+4.7	+555

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אלביט 3.0	331500		16.6			+14.3
אלקו 0.1	2787	תב	39.5	+253	+10	+24.4
אלקו 0.25 ש	1688		231.2	+50	+3.1	+439.8
אלקו 0.25 מ	1652		1.9	−17	−1	−1.9
אלקטרה 0.1	8058		1.4			.5
אלקטרה א 0.5	4550		104.4			−24.4
אלרון 3.0	315500		12.6	+3000	+1	+25.5
אירית 1.0	24600		27.6			+22.6
אירית אופ 1	24250		10	+500	+2.1	+50
כלל תעש אלק	2200		747.9			−433.3
ספקטרוניקס 1.0	1500		456.6			−145
ספקטרוניקס 5.0	990		659			+61
פיברונגר 1.0	1400		386.3	+30	+2.2	+253.6
פיברונגר 5.0	677		515.8	−8	−1.2	−184.2
ציקלון 1.0	3620		18.3	+36	+1	+17.3
ציקלון 5.0	1685		75	−15	−0.9	−105
קוגסטון אלד 1.	2350	תב	45.8	+200	+9.3	+63.8
קוגסטון אלד 5.	1065	שב				+28.2
ת.א.ת. 1.0	2320	תב	50.2	+140	+6.4	+130.3
ת.א.ת. 5.0	665		470.5			−77.5
ת.א.ת. אופ 1	4750		11	−50	−1	−3.3
תדאה	3099		25	−1		−10.4

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
א.פ. תעשיות 1	1602		339	−18	−1.1	−128.6
אלקטל 5.0	3751	תב	205.3	+341	+10	+263.7
אקרשטיין 1.0	7650		15.1	+150	+2	+12.3
אקרשטיין 5.0	6200	שב				
בנין הדיר 1.0	2750	לנ				−13.7
בנין הדיר 5.0	4250	לנ				
בר-סון 1.0	1988		30	+94	+5	+28.4
בר-סון 5.0	476	תב	100	+28	+6.3	+480
בר-סון אופ 1	301		70			+75
הבטלול 1.0	670		80	+20	+3.1	+180
הבטלול 5.0	374		375	+10	+2.8	+375
ברומאנבכם 1.0	5700	תב	10	+300	+5.6	+5.2
ברומאנבכם 5.0	1200		41.5	−26	−2.1	−6.9
ב.ל.מ. 1.0	737		89.5			−89.5
ב.ל.מ. 5.0	342	שב		−18	−5	−85.7
ברזל הפק מתעש	1143	תב	67	+100	+9.6	+234.1
כתאיקה ולפמן 1	17775	לנ				
כתאיקה ולפמן 5	10603	לנ				−7.5

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אגן 5.0	12050		4.2	+257	+2	+6.4
אליאנס ב	828	תב	345.4	+61	+8	+454
גל תעשיות 1.0	3200		63.7	+30	+1	+16.3
גל תעשיות 5.0	1680		10.5			−10.5
דיקסטר 1.0	2940	שב		+140	+5	+10.6
דשנים 0.1	8604		36.2	−453	−5	−11.6
דשנים 0.5	5000		67	+20	+0.7	+19.2
חיפה כימ 10.0	1150		2062.6	+40	+3.6	+2634.5
טבע ש	40000		109	−600	−1.5	−70.1
טבע אופ 4	38300		.8			.8
ליפסקי 1.0	769		55.3			+45.5
ליפסקי אופ 1	1278	תב	30	−154	−10.8	−60
ים המלח	9650		766.5	+280	+2.9	+523.6
פטרוכימיים 10.0	263		7437.1	+2	+0.8	+7974.7
מקסימה 1.0	2805		68.8			+1.8
מקסימה 5.0	1276		52			+2
מקסימה אופ 1	1480		34			−34
מקס מטיקל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סנו 1.0	6400		8	+90	+1.4	+8
סנו 5.0	3600		17.2	+30	+0.8	+17.2
קים כימיקל 1.0	3700		10			−5
קים כימיק אופ 1	3241	שב		+1		+25
ת.ג.ל. 1.0	1420		132.8	−67	−4.5	−27
ת.ג.ל. 5.0	750	בח	.2	−8	−1.1	−14.5
תיא 5.0	3800		18.2	−101	−2.6	−10.7
פרוטרום 10.0	8360	תב	63.9	+760	+10	+60.2
תרז א 5.0	2231		195	−1		−26.7

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
דפרון 1.0	3832		42.5	−39	−1	−85
דפרון 5.0	1750		20			−20
ת.ב.ן. 1.0	1700		175	−23	−1.3	−354.2
ת.ב.ן. אופ 1	1390	תב	279.8	−140	−9.2	−279.8
יאה 1.0	3095		10.9	+95	+3.2	+14
יאה אופ 1	4900	שב				
לבידי אשקלון 1	262	קב		+12	+4.8	+5608.5
לבי'אשקלון אופו	385		100	−15	−3.8	−15.3
מילס ב 0.5	11880	תב	20	+1080	+10	+42.6
כפלי ניר 10.0	95800		5.1	+2000	+2.2	+3.1
סקסוניה 1.0	1090	שב				
רים 0.1	1800		35	+59	+3.4	+35
רים 0.4	832	שב		+33	+4.1	+125
תעל ב 0.2	8820		6			−6

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אלומית 1.0	3500	תב	13.2	−280	−7.4	−97.6
אלומית 5.0	1710	שב				
אורין 1.0	1969	תב	158.3	+143	+7.8	+112.6
אורין 5.0	872	תב	190	+50	+6.1	+174.2
אורין אופ א	611		50			+13.3
חמישה יוד	7000		55.7	+100	+1.5	+18.1
זיקה 1.0	3760		13.3	−2	−0.1	−52.7
זיקה 5.0	2000	תב	27.4	+149	+8.1	+75.2
הנ.פלק 1.0	5610		44.2			+26.2
הנ.פלק 5.0	2000		104.3			−1.3

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
מרכזית ב 0.1	3540		199.5	+20	+0.6	+108.1
סד בכ' ש	3650000		.2	+40000	+1.1	.2
כלל תעש' 1.0	850		2755.4	−5	−0.6	−864.8
מאגרי טכנולוגיה	343		1671.3	+10	+3	+1610.3
מאגרי טכנו אופו	271	בח	760	+12	+4.6	+632.9

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אניקו ש	2970		49	+30	+1	+49
אידיבי פתוח 2.0	2115		1347.7			+399.3
אינקובה 0.1	1150		353.5			−85.2
אינקובה 0.5	618		250			
אלגר ש	2300		92.7	+100	+4.6	+192.7
אלגר מ	2313	שב				
אלון ש	1478		405.9			+56.5
אלון מ	1480		30	+45	+3.1	+140
אמיסר בב'			—	הפסקת	מסחר	—
אפיק 1.0	750		556.5	−10	−1.3	−336.1
אפיק 5.0	610		300	−30	−4.7	−792
גאולה 1.0	1440	שב				
חברה לישראל 1.0	2020		36.5			−34.1
חברה לישראל 5.0	710		51.3	−10	−1.4	−113
חלפסון ש	55500			−500	−8.9	−5
חלפסון 1.0 ש	15000		3.1	+500	+3.5	+1.1
אמפא א 0.5	6100	שב				
פועלים השק ש	2210		1015.8	+5	+0.2	+35
כלל השק	2460		145.8	+28	+1.2	+54.3
דיסקונט השק ש	2893		1041.1			+749.1
מזרחי השק ש	6550		51.4	+50	+0.8	+68.6
מור השקעו124	8582	שב				−10
חירון 1.0	1485	תב	148.1	+135	+10	+183.2
חירון 5.0	403		492.8	+15	+3.9	+2628.8
יצוא ש	5590		42.7	+140	+2.6	+72.7
ירדן א 0.1	1155		145.8	+55	+5	+19.6
כלל 10.0	1330		702.7	−5	−0.4	−131.1
כלל 50.0	808		125	−30	−3.6	−100
לנדקו 0.1	4240	בח	55.1	−160	−3.6	−52.5
לנדקו 0.1	1308		40			−36.8
מגור 0.1	5500		50	+223	+4.2	+26
מגור א 0.5	2640		17	+32	+1.2	+2
עוז השק ב 0.1	1650		51.3	−50	−2.9	−19
עוז השק ג 0.5	670		29	+17	+2.6	+24
פז השק ש	11140		98.5	+250	+2.3	+196
פמה א 0.1	3767	תב	49	−419	−10	−72.8
פמה 0.5	1722		497.8			+108.2
פריון ב 2.5	895	תב	361.4	+50	+5.9	+446.8

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
אמבטים מתוחכ'	1721		128			−32.5
אמבטים אופ 1	1491	תב	105	−150	−9.1	−140.4
גליל טכנולוגיות	294		750	+10	+3.5	+2723.1

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
דלק חיפושנפט 1.0	2283	תב	447.8	+208	+10	+557.3
דלק חיפושנפט 5.0	1269		42.7			−19.2
פז חיפושי נפט	8758		126.5	−150	−1.7	−284.6
טראויל 1.0	1522		58	+72	+5	+330
טראויל 5.0	550	שב		+5	+8.9	+250
טראויל אופ 1	479		57			−57
י.ו.א.ל 5.0	881		2214	−20	−2.2	−1999.3
מ.ג.ן. 1.0	1620	תב	167	−180	−10	−135.6
מ.ג.ן. 5.0	725		331.2	+32	+4.6	+423.2
סיסמיקה 1.0	906		271.4	−15	−1.6	−106.3
סיסמיקה 5.0	333	בח	203.5	−17	−4.9	−56.5
סיסמיקה אופ 1	248		760	+8	+3.3	+400.1
פראויל ב 0.3	1650	תב	445	+150	+10	+195
צמ'אמריגנפט 1.0	234		244.3	+12	+5.4	+79.8
צמ'אמריגנפט 5.0	165	תב	2136.2	+15	+10	+3068
צמ'אמנפט אופ 2	416		2	−8	−1.9	−32
נפטא ש	645000		.3	+5000	+0.8	.1

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	היצע-ביקוש
גוית מ	233		1			+3.5

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות חופשיות	1.0
בנקים בהסדר	1.5
אגרות חוב צמודות מדד	2.8
אגרות חוב צמודות דולר	0.6
מלווה קצר מועד	8.3
סה"כ מחזור	14.4

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	263.00	+0.67
כללי ללא בנקים	242.59	+1.66
מדד אג"ח כללי	233.18	−0.14

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בח	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
		סק	מוכרים, קונים
המ	הפסקת מסחר	קמ	קונים, מוכרים

שערי אגרות החוב

4% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3031	295000	− −
3032	292000	− −

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	27777	+45
3602	25489	+41
3603	23560	+58
3604	21087	+34
3605	19212	+13
3606	18099	+11
3607	17143	+12
3608	16221	+11
3609	15291	+10
3610	13771	+8
3611	13285	+8
3612	12881	+8
3613	12011	+81
3614	11499	+78
3615	10612	+73
3616	9701	+68
3617	9100	−252
3618	8623	−243
3619	8082	−226
3620	7627	+13
3621	7235	+12
3622	6514	+11
3623	6068	+24
3624	5711	+23
3625	5173	+8
3626	4777	+8
3627	4423	+7
3628	4090	+6
3629	3826	+6
3630	3612	+5
3631	3352	+9
3632	3159	+9
3633	2979	+8
3634	2617	−72
3635	2471	−68
3636	2375	−67
3637	2212	+11
3638	2056	+10
3639	1879	+10
3640	1578	+28
3641	1365	+25
3642	1227	+19
3643	1087	+17
3644	948.6	+1.5
3645	854.1	+1.4

4% מלווה פיתוח (הצמדה 90%)

סדרה	שער	שינוי
3101	266000	− −
3102	257200	+200
3103	255200	+200
3104	245000	− −
3105	232500	− −
3106	228654	+362
3107	225701	−5452
3108	215566	+345
3109	212069	+2564
3110	212148	+1985
3111	206702	+1950
3112	200697	−826
3113	206957	+1928
3114	197888	−1397
3115	196192	+316
3116	189796	−415
3117	198665	−57
3118	193111	+2774
3201	163234	+2075
3202	166299	+271
3203	164771	+269
3204	161073	+263
3205	159810	+257
3206	155771	+256
3210	151562	+249
3211	147668	+998
3212	144961	+1019
3213	138512	+655
3214	132851	+648
3501	135685	+3262
3502	132236	−280
3503	118223	−250
3504	115536	−275
3505	116807	−269
3521	115920	+191
3524	103866	+171
3522	113057	+2981
3523	106620	+2915
3525	101645	+167
3526	101777	+168
3527	99630	+164
3528	96752	+159
3529	96215	+159
3530	93962	+155
3531	93575	+155
3532	90831	+150
3533	90761	+150
3534	85113	+140
3535	85051	−249
3539	80510	−257
3536	84787	−434
3537	84502	−433
3538	79532	−408
3540	79319	−434
3541	76555	−419
3542	80046	−418
3543	75880	−397
3544	76726	+191
3546	74953	+189
3547	74450	+188
3548	74200	+188
3550	70685	+179
3551	69857	+177
3545	74498	−195
3549	70266	−191
3552	64383	−188
3554	64226	−190
3555	64226	−190
3553	63445	+238
3571	54754	+215
3556	61092	−219
3558	61047	−227
3559	58753	−219
3560	55644	−214
3561	55179	−214
3557	61938	−379
3572	55916	−366
3573	55510	+183
3574	51126	+169
3577	51174	+171
3578	47062	+157
3575	50782	+83
3576	50359	+83
3579	46360	+77
3580	43320	+221
3581	39374	+204
3582	36211	+185
3583	35161	+182
3584	33543	+177
3585	31685	+169
3586	28678	+155
3586	28657	+157
3587	29051	+214
3591	26433	+199
3592	26344	+198
3593	26212	+197
3589	26136	+144
3594	24877	+139
3590	25831	+341
3595	24545	+329

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	113680	+1587
2002	112743	+1583
2003	107022	+176
2005	100854	+165
2006	100801	+165
2007	98642	+162
2004	109178	+179
2009	100129	+164
2008	96568	+159
2012	94483	+154
2015	91924	+151
2010	98240	+161
2011	96330	+158
2013	96434	+158
2014	93556	+153
2017	91160	+150
2019	90802	+149
2016	95245	−452
2018	92635	−440
2020	88599	+145
2022	83054	+136
2024	78267	+128
2021	91189	+749
2023	85935	+723
2025	80734	+685
2026	79935	+681
2027	77119	+117
2029	75548	+122
2028	82544	+365
2030	78564	+354
2031	74069	+119
2033	69936	+113
2035	64156	+103
2032	75173	+122
2034	70965	+115
2036	65088	+105
2037	61540	+99
2039	59269	+95
2041	56204	+90
2052	51714	+83
2038	60815	+99
2040	58418	+96
2051	55259	+90
2053	50796	+82
2054	52685	+80
2056	49297	+258
2058	46413	+69
2060	43447	+66
2055	53950	+83
2057	48997	+75
2059	45243	−1036
2061	35127	−953
2062	32221	−892
2063	30926	−873

גליל

סדרה	שער	שינוי
16	102.3	− −
17	100.4	−2
18	101.8	+0.1
19	101	−0.6
20	100.5	−0.5
21	100	− −
22	102	+0.5
23	87.2	−0.8
24	89.7	−0.1
25	90	− −
26	93	− −
27	92	−1
28	89.5	−1.5
29	87	−1
30	96	−0.8
31	95	−1

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	230	−0.8
7002	222.9	−0.7
7003	208.9	+0.1
7004	193.9	− −
7005	182.6	+1.3
7006	170.7	−0.6
7007	159.1	−0.5
7008	151.1	−0.5
7009	146.8	−0.5
7010	137.7	+3.9
7011	130	−0.4
7012	125.4	−0.4
7013	123.7	+0.5

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11766	−148
6102	7264	+85
6103	6351	−24
6104	5847	+23
6105	5560	+19
6106	5484	−55
6107	5277	−53
6108	3790	−15
6109	3616	−14
6110	3555	−13
6111	2940	+16
6112	2850	+16
6113	1946	+10
6151	763.9	−3
6152	732.1	−2.8
6153	645.7	+13.8
6154	634.2	+13.6
6155	408.7	−11.7
6156	336	−11.1
6157	246.8	+3.5
6158	234.5	+3.4
6159	198.1	−2.1
6160	185.2	+0.1
6161	179.1	+0.1
6162	162.1	+0.7
6163	149.7	−0.6
6164	144.1	−0.5
6165	136.4	−0.5
6166	129.1	+0.5
6167	126.2	+0.5
6168	124.2	+0.1
6169	116.9	−0.4
6170	108.8	+3

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2501	147.2	+0.7
2502	144.6	+0.7
2503	139.9	+0.6
2504	138.9	−0.8
2505	133.5	−0.8
2506	129.2	−0.2
2507	124.6	−0.2

אחרים

שם	שער	שינוי
אלסינט	60.8	− −
תדיראן	44.6	−0.1
דסק הב	180	+2
מזר הב	165.5	+1.5
כלל הב	470	− −
מצפ ד	320	+2
מצפ מ	384	+3
מצפ "	405	+3
כור בנ.	199	− −
תיעוש	150	+4.5

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר הקניה	מחיר הפדיון
אב	3206.55	3159.61
אבוקה	19014.24	18829.46
אביב	23462.44	23229.24
אגד	1035.09	1014.77
אדיר	1090.93	1069.07
אדום	1020.93	1000.85
אופיר	1319.14	1292.80
אור	384.57	376.35
אורון	312.37	310.51
אורלי	16772.21	16569.71
אדן	7683.78	7532.72
אייל	2686.00	2633.30
איילת	3228.42	3160.46
אירים	3603.28	3525.43
איתן	982.00	968.55
אלון	7210.26	7057.79
אלומה	2603.33	2591.04
ארז	425.03	419.87
אש	94.55	92.48
אשל	453.44	451.19
אתגר	967.07	962.19
בדולח	1177.31	1154.12
ברוש	4475.99	4388.12
ברק	4631.62	4534.54
ברקת	10655.17	10575.96
[illegible]	895.38	877.35
[illegible]	712.23	701.66
[illegible]	7039.45	6955.76
גיא	6489.45	6393.49
גיל	1559.96	1529.46
גלית	446.20	440.80
דובדבן	1145.88	1132.81
דוכיפת	2880.16	2845.49
[illegible]	1031.95	1024.17
[illegible]	1087.14	1066.29
דליה	268.72	263.43
דן	− −	− −
[illegible]	− −	− −
[illegible]	2676.33	2637.51
דקל	2757.95	2703.43
[illegible]	21291.49	21085.60
[illegible]	325.75	319.34
[illegible]	1937.56	1892.06
[illegible]	13611.14	13409.67
[illegible]	13040.35	12847.69
[illegible]	2189.63	2162.49
[illegible]	114.21	112.67
[illegible]	8153.95	8115.60
[illegible]	1016.04	990.74
[illegible]	2930.86	2895.39
[illegible]	3667.25	3651.71
[illegible]	988.67	969.23
[illegible]	23657.72	23425.46
[illegible]	940.51	928.47
[illegible]	2766.05	2732.21
[illegible]	107.77	107.32
[illegible]	291.58	285.84
[illegible]	6681.16	8614.62
[illegible]	100.88	99.71
[illegible]	735.74	720.91
[illegible]	2607.76	2557.31
[illegible]	79339.30	77755.30
[illegible]	6377.79	6252.55
[illegible]	1289.75	1263.20
[illegible]	10604.89	10525.87
[illegible]	29578.37	29286.22
[illegible]	801.17	796.92
[illegible]	2327.20	2316.90
[illegible]	177.28	176.45
מגוון	2044.10	2035.50
כלל	1002.89	991.49
[illegible]	718.29	715.24
[illegible]	484.78	480.45
[illegible]	21107.22	20608.34
[illegible]	627.11	623.77
[illegible]	2088.30	2077.90
[illegible]	595.86	593.19
[illegible]	10979.95	10904.09
[illegible]	709.68	695.60
[illegible]	792.36	788.71
[illegible]	17411.63	17153.69
[illegible]	5682.81	5640.26
[illegible]	267.68	262.34
[illegible]	2417.07	2381.69
[illegible]	266.30	261.06
[illegible]	104.37	103.84
[illegible]	10924.43	10844.11
[illegible]	3240.80	3200.69
[illegible]	3552.14	3514.82
[illegible]	7976.04	7976.04
[illegible]	6462.65	6391.38
[illegible]	18854.82	18697.83
[illegible]	4663.90	4598.28
[illegible]	1115.61	1089.56
[illegible]	1872.92	1855.73
[illegible]	908.20	895.93
[illegible]	296.65	295.21
[illegible]	968.16	948.28
[illegible]	999.73	979.42
[illegible]	1070.16	1057.06
[illegible]	715.44	699.40
[illegible]	4885.35	4616.29
[illegible]	1283.31	1257.81
[illegible]	1261.50	1254.88
[illegible]	15160.87	15028.98
[illegible]	286.27	280.63
[illegible]	3894.20	3864.60
[illegible]	3190.35	3152.06
[illegible]	11641.14	11530.28
[illegible]	23408.93	22958.95
[illegible]	57148.32	56013.44
[illegible]	375.20	369.96
[illegible]	11362.30	11054.26
[illegible]	601.43	596.26
[illegible]	1357.24	1341.69
[illegible]	637.83	626.37
[illegible]	3971.66	3952.00
[illegible]	350.40	346.10
[illegible]	934.71	930.33
[illegible]	959.99	952.65
[illegible]	1136.38	1113.97
[illegible]	323.41	321.83

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

"רק" 103—86 מול אלופת הולנד

דן־בוס הרדימה את מכבי אבל לא מנעה עליה לבית הגמר

דורון ג'מצ'י (מימין) הקלע מספר אחד של מכבי אמש מוסיף שתי נקודות מול ההולנדי יֶלֶה אַמוֹלדס. משמאל: חן ליפין, עם כתף מגובסת, על ספסל מכבי לצידו של לי ג'ונסון (צילומים: עוזי קרן)

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנון

שמואל מחרובסקי, מנהלה הותיק של קבוצת הכדורסל של מכבי תל־אביב, נראה אמש כעוס בסיום המישחק בו גברה קבוצתו על נאשואה דן־בוס אלופת הולנד, 103—86 (59—39).

שמלוק לא רגז על המישחק הרש־לני של שחקניו. "עלינו שוב לבית הגמר אבל אף אחד לא מודיע, מקב־לים את זה כדבר מובן מאליו", אמר שמלוק.

ואכן איש אינו מתרגש מכך שמכבי תל־אביב מבטיחה מקומה בבית הגמר. אולי משום שזה קורה בפעם העשי־רית ברציפות. מאחר שאף קבוצה אחרת באירופה אינה יכולה להתגאות בו. אבל יותר בגלל שכולם מצפים היום ממכבי תל־אביב לשחק בחוכה הגבוהה ולהעניק הצגות בכל פעם שהוא מתייצב על מישטה הפרקט בהיכל הספורט התל־אביבי.

המאמן צבי שרף מודאג מגישה זו ומוטרד מפני שאנחנו לקראת פתיחת מישחקי בית הגמר בחודש הבא. "אני צופה בית גמר קשה ומאוזן מאוד. איש אינו יכול להצביע היום על מועמדת בטוחה לזכייה בגביע האלו־פות. אחרי מישחק העיב אני מקווה שהאוהדים יבינו שלא בכל פעם יבים את הירינות שלנו בהפרשים גבוהים. כולנו נזדקק להרבה סבלנות. יהיו מישחקים שקולים מאוד שיוכרעו בד־קות האחרונות. לא תמיד ניתן יהיה להעניק הצגות לקהל. המישחקים יהיו קשוחים ולא תמיד אטרקטיביים.

חולשה בריבאונד

אין ספק שהמאמן שרף צודק ולכן טוב אולי שמכבי לא ליקק דבש אמש לפני שהבטיחה רשמית את מקומה בבית הגמר. דן־בוס באה במטרה ברו־רה — להפריע לניהול מישחק שוטף ולמנוע תבוסה. ללא שחקן הזירוק ריצ'י ג'ונסון (ישב פצוע על הספסל) ואחרי התבוסה בשבוע שעבר בהולנד (113—95), היה זה רק הגיוני שאן דקר יורה לשחקניו להחזיק בכדור ככל האפשר ו"לשחק על בטוח".

אבל גם המכבים "אשמים" בכך שראינו אמש מישחק משעמם עם מעט מאוד רקות מלהיבות כפי שהתרגלנו לראות העונה מ"הצהובים" מתל־אביב. לא היתה ההתלהבות הרגילה, מה שהתבטא במישחק הגנה רשלני ובעיקר בחולשה גדולה בכ־דורים החוזרים. במחצית הראשונה קטפו המכבים 6 כדורים חוזרים בלבד ורק בשלבי הסיום הלה התעוררות אצל לי ג'ונסון. למרות זאת הסיכום מורה על 24 ריבאונדים לדן־בוס (12 בהתקפה) לעומת 16 של מכבי (רק 15 בהתקפה). זו גם הסיבה שמכבי לא הצליח לבצע הרבה התקפות מתפר־צות.

גם אחוז הקליעה של מכבי, מול הגנה איזורית של ההולנדים, היה נמוך ולמרות שדורון ג'מצ'י קלע 4 סלים של 3 נקודות והיה הקלע הבולט של מכבי, לא היה כשיאו. אותם דברים אמורים לגבי הקפטן מיקי ברקוביץ'. גם את מאגי וג'ונסון ראינו כבר במישחקים טובים יותר.

דן־בוס הובילה 15—12 ו־19—18 לפני שמכבי שיפר מישחקו ותוך כמה דקות מהירות עלה ליתרון של 20 נקודות בהפסקה (59—39).

בפתיחת המחצית השנייה סגרו ההו־לנדים את הפיגור ל־12 נקודות (63—51) אבל בדקה ה־29 שוב הוביל מכבי 77—57. שרף ניסה שמירה איזורית שלא היתה יעילה וההולנדים ניצלוה היטב להשיג כמה סלים של 3 נקודות, סגרו את הפיגור ל־70—84 ובסופו של דבר השינו את מטרתם — הפסד נמוך יחסית בפער של 17 נקו־דות בלבד.

בסיום לא נשמעו קריאות ההידד המסורתיות אבל מכבי יכול להתנחם בכך שגם במישחק למטה מבינוני עבר את גבול 100 הנקודות. בבית הגמר *יהיה קשה יותר* אבל כולנו יוד־עים שמכבי גם ישחק טוב הרבה יותר.

● למכבי קלעו: ג'מצ'י 25, מאגי 22, ברקוביץ' 20, ג'ונסון 20, לאמוף 8, ארואסטי 8.

● לדן־בוס קלעו: רייט 25, בוסמה 17, אמולדס 16, פיטרסה 8, הרדנברוק 7, קורחוס 6, ואלס 4, ויימרס 3.

שפטו: פיריטו (איטליה) ווילנר (אנגליה). 5,000 צופים בהיכל הס־פורט.

גם מכנס שוחרר מהסגל למשחק נגד ניו זילנד

מירמוביץ': אני מקווה שהשחקנים יסיימו בצורה מכובדת הופעתם בטורניר הקדם עולמי

מאת משה הר־געש
סופר "ספורט הארץ"

"אני מצפה שהשחקנים יסיימו בצורה מכובדת את הטורניר הקדם עולמי". כך אמר יוסף מירמוביץ' מאמן נבחרת ישראל בכדורגל, ערב המיש־חק עם ניו־זילנד מחרתיים ברמת־גן, שיקבע מי יהיה שני בבית הקדם האוקיאני. דירוג שאין לו משמעות משום שרק האוסטרלים, הראשונים בבית, נשארו במערכה על הגביע העולמי.

הסגל הישראלי יחדש היום אחה"צ את פעילותו לאחר שוב הנבחרת ממסע באוקיאניה. המאמן זימן 15 שחקנים. שוערים: אריה חביב, בוני גינצבורג. שחקני הגנה: גבי לסרי, אבי כהן, שלמה קירט, ניסים ברדה, ציון מרילי. קשרים וחלוצים: אורי מלמיליאן, משה סיני, ניסים כהן, ריפעת טורק, יעקב אקוחין, אורי ארמלי, רוני רוזנטל, משה סלקטר.

מרשימת המוזמנים נעדרים אלי אוחנה המרצה עונש הרחקה מפיפ"א בגלל הרחקתו במישחק נגד אוסטרל־יה במלבורן, דוד פיזנטי שחוקו פ.צ. קלן שלא יוכא במיוחד מגרמניה, המגן גד מכנס שהעדיף לוותר על ההופעה במישחק, אפרים ארביב ואפרים דווידי המועמדים לשחק בנבחרת האולימפית.

הסגל יערוך אימון באיצטדיון רמת־גן ולאחר מכן יסתגר בשפיים עד למועד המישחק.

גם נבחרת נידרזילנד תמשיך בהכנר תיה למישחק, לאחר שאתמול סיירה בירושלים.

גם לימוז' בבית הגמר

לימוז' (שרות "ספורט הארץ"). אלופת צרפת לימוז' תהיה הקבוצה השישית בבית גמר גביע אירופה לאלופות. לימוז' ניצחה כאן אמש את אריס סלוניקי 105—87 (57—53) ומחקה את הפיגור ממישחק הראשון 59—53. הקלעים הבולטים של לימוז' היו: בילי גייס 32, אוסטרובסקי 20, ראקודי 18 ומייק דייויס 13.

לימוז' מצטרפת איפוא לציבונה זאגרב, ל"בגידים קנטנו, ריאל מאדריד, סימאק מילאנו ומכבי תל־אביב. סדר המישחקים יקבע בשבת הבאה בוינ־בה.

גליקשטיין ופרקיס יצאו ללונדון

טניס

שלמה גליקשטיין ושחר פרקים המריאו אתמול ללונדון כדי להשתתף בתחרויות המוקדמות של טורניר בנ־סון הדג'ס המתקיים הבוקר באולם ומבלי. בטורניר זה, שיחל ביום שלישי, נוטלים חלק כמה מטובי התוכבים בעולם. עם סיום הופעתו בלונדון ימשיכו גליקשטיין ופרקים לסדרת תחרויות באוסטרליה.

טניסאי ישראלי אחר, עמית נאור, יצא להלסינקי להשתתף בתחרות למקצוענים על סך פרסים של 25 אלף דולאר. כן ישתתף בתחרויות נוער בהלסינקי ושטוקהולם.

מקנרו ניצח גומס הפסיד

שטוקהולם (שרות "ספורט הארץ"). ג'ון מקנרו עמל כאן קשות לפני שגבר על ההודי ראמש קרישנאן 4—6, 7—6 בסיבוב הראשון של האל־פות הפתוחה של שוודיה. פרנסיז קאסאל מספרד הפתיע את אנדרס גומס מאקוואדור 7—5, 6—3, 6—7.

צימר: נשחרר את גיורא לטורניר הנוער

מאת סופר "ספורט הארץ"

"לא נמנע מגיורא שפיגל לכהן כמנהל נבחרת הנוער לטורניר ההודי הבינלאומי שיהיה בסוף דצמבר". כך אמר אתמול חיים צימר, יו"ר הנהלת קבוצת הפועל פתח־תקוה בה מכהן גיורא כמנהל.

צימר הבהיר כי האישור יינתן אם עבודתו בהתאחדות לא תפגע בעבוד־תו בקבוצה וכי מדובר אך ורק למטרה מוגדרת — טורניר הנוער. "לגיורא שפיגל היתה עימנו, כלל סעיף המאפשר לו לעבוד בנבחרת, אך זאת רק בסוף העונה", הדגיש צימר.

ליגה אנגלית

שפילד ונסדיי מחכה ליונייטד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המרכזי במחזור ה־16 בליגה האנגלית יהיה מחר באיצטדיון "הילס בורו" שם תארח השלישית בדירוג שפילד ונסדיי (28 נק') את המובילה הבלתי־מעורערת מנצ'סטר יונייטד (41 נק').

שני מישחקים נוספים בהן מעור־בות קבוצות צמרת יהיו בליברפול ובלונדון. האלופה אברטון, המדורגת במקום השמיני (24 נק'), תארח את החמישית בדירוג ארסנל (27 נק') בעוד שהרביעית צ'לסי (27 נק') תשחק במיגרשה נגד הקבוצה המפתיעה בתנופה נוטינגהאם פורסט, המפגרת אחריה בשתי נקודות בלבד.

יתר המישחקים: ברמינגהאם — ניוקאסל, קובנטרי — ליוורפול, לסטר — סאות'המפטון, מנצ'סטר סיטי — איפסוויץ', אוכספורד — ווסטהאם, טוטנהאם — לוטון, ווטפורד — אסטון וילה, ווסט ברומיץ' — קווינס פארק ריינג'רס.

ליגה גרמנית

לוורקוזן באה למנשנגלדבאך

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המובילה החדשה של הבונדסליגה, בורוסיה מנשנגלאדבך (19 נק') תע־מוד מחר במיבחן קשה כאשר תארח את הרביעית, באייר לוורקוזן (16 נק'), במחזור ה־14 בבונדסליגה. לוור־קוזן היתה זו שהדיחה בשבוע שעבר את המובילה הקודמת וורדר ברמן בניצחון 1—5.

ברמן (19 נק') תצפה להצלחה נוספת של לוורקוזן בתקווה לחזור לפיסגה אחרי מישחק ביתי נגד באייר אירדינגן. גם באיירן מינכן (18 נק') תשקיף על העשה במנשנגלאד־בך מאחר וצפוי לה ניצחון קל על האחרונה בדירוג, בורוסיה דורטמונד.

יתר המישחקים: קלן — נירנברג, האמבורג — דיסלדורף, סארבריקן — מאנהיים, האנובר — בוכום, שאלקה — פרנקפורט, שטוטגארט — קייזרסלאו־טרן.

המותקו עונשי שובתי מכבי ר"ג

כדורסל

מאת גיא צוקר
סופר "ספורט הארץ"

הנהלת קבוצת מכבי רמת גן החליטה להקל בעונשם של ארבעה מחמשת הכדורסלנים ששבתו מפעי־לות בשבוע האחרון, לאחר שאלה הגישו בקשת חנינה. יאיר ברקמר, הקפטן המתפטר, הוא השחקן היחיד שעונשו לא הוקל (קנס של 2500 דולרים והשעייה לחודש).

ענישתם של ארבעת האחרים הוקלה: ניר רבליס (שסיים, למעשה, את השביתה ביום שני), השחקן היחיד שלא הורחק מפעילות; נקנס ב־800 דולרים, במקום ב־2500; יהואי נעמן נקנס ב־400 דולרים, במקום ב־1250; עמי ואורי נקנס ב־150 דולרים, במ־קום ב־450 ודוקי שידלצקי נקנס ב־130 דולרים, במקום ב־400. עונשי ההרחקה בפועל הומרו לעונשים על תנאי. "העמדה הבסיסית שלנו היתה שלא נחזור לפעילות עד שלא יבוטלו הקנסות כלילי", אמר אמש יאיר בן עמר, "אנחנו צריכים להתגבש ולחד שוב".

היום תקיים הקבוצה אימון כחולק ועדיין לא ברור האם יופיעו כל השח־קנים. אם ימשיכו להחרים את האי־מונים יופעלו נגדם עונשי התנאי, הכוללים הגדלת הקנסות והרחקה מפעילות.

מול בית"רי נתניה ינסה הכח ר"ג לחזור לצמרת

ליגה ארצית

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

שלושה מוקדים יהיו במחזור הת־שיעי בליגה הארצית בכדורגל, אבל התמודדות באיצטדיון "וינטר" תמ־שוך את מירב תשומת הלב. שכן, לבעלי הבית, שחקני הכח רמת גן, תנתן הזדמנות להתקרב בחזרה אל שלישיית הצמרת ממנה הורחקו בשבועות האחרונים, במיוחד לאחר תבוסת החוץ 6—2 לבית"ר תל אביב בשבת החולפת.

הניכיפם של אשר מסינג הבר פרקש יארחו את מפתיעי העונה עד כה, כדורגלני בית"ר נתניה שהתבססו במקום השלישי — יחידים ללא הפסד היכולת וההתלהבות אצל הנתנייתים אינם מותירים הרבה ספקות והניכיו של הוגשע פייגנבוים ימשיכו לשמור על מקומם בצמרת. שכן הפועל פתח־תקוה, לא יוכל היום כמגרשו הביתי בבעיות מיוחדות במישחקו עם קבוצת התחתית של בית"ר חיפה ומד־שך להוליך את הטבלה.

בית"ר תל אביב הבקיע עד כה את מספר השערים הרב ביותר (17), ממוצע של שני שערים למשחק. זאת בעיקר לאחר ניצחון הבית המשכנע בשבוע שעבר. ברמלה, בדרבי הבית־"ריות, יהיה קשה לשמור על המאזן החיובי ונראה, כי המשחק לא יוכרע.

הפועל רמת גן מגלה בשבועות האחרונים סימני "החלמה". הדרבי הרמת גני מול מכבי רמת עמידר יהיה מאוד והתמיד מסקרן. שחקני עמידר בנסיגת מה, ולכן צפוי מאבק שקול עם יתרון קל להפועל.

יתר המשחקים: הפועל טבריה — הפועל חדרה, הפועל רמת השרון — הפועל מרמורק, הפועל בית שמש — הפועל יהוד, הפועל צפרירים חולון — הפועל עכו. השעה הראשית 14.30.

טבלת הליגה הארצית

1.	הפועל לוד	8	5—12	17
2.	בית"ר ת"א	8	9—17	16
3.	בית"ר נתניה	8	4—11	16
4.	רמת עמידר	8	7—5	15
5.	הפועל טבריה	8	8—8	13
6.	הכח ר"ג	8	9—11	13
7.	בית"ר רמלה	8	8—5	11
8.	הפועל חדרה	8	8—6	11
9.	רמת השרון	8	8—12	11
10.	הפועל עכו	8	9—7	9
11.	הפועל ר"ג	8	5—7	9
12.	הפ. חולון	8	6—10	9
13.	בית"ר חיפה	8	5—7	6
14.	הפ. מרמורק	8	5—10	6
15.	הפ. יהוד	8	5—8	5
16.	בית שמש	8	7—15	3

החלו דיוני ועדת הבדיקה

מירמוביץ', בנדורי ואבי כהן יעידו בישיבה הבאה

כדורגל

מאת משה הר־געש
סופר "ספורט הארץ"

המאמן הלאומי יוסף מירמוביץ', מנהל נבחרות הכדורגל אברהם בנדורי והקפטן אבי כהן, יהיו שלושת המוז־מנים הראשונים לוועדת הבדיקה שמינתה ההתאחדות לכדורגל בעק־בות הכשלון כטורניר הקדם עולמי.

כך הוחלט אתמול לאחר ישיבת הב־כורה של הוועדה בה נקבע סדר עבודתה.

הישיבה המעשית הראשונה תהיה ביום שלישי ב־6.30 בערב. אליה הוז־מנו המאמן, המנהל והקפטן. כללית נקבע כי הישיבות הבאות יהיו בימי ראשון ושישי בהם פנויים השחקנים ואנשי המיקצוע מאימונים ופעילות בקבוצות.

החוגג בשבוע הקרוב יהיה משום המישחק האחרון של הנבחרת בתת הבית האוקיאני מחרתיים נגד ניו־זי־לנד ברמת־גן.

שלוש קבוצות כמעט הבטיחו מקומן בחצי הגמר

גביע הטוטו

מאת סופר "ספורט הארץ"

שלוש קבוצות המדורגות בראש הבתים, עם יתרון שלוש נקודות, זקוקות תיאורטית לנקודה בלבד. כדי להגיע לחצי הגמר. המישחק המסקרן יהיה בבית א', כאשר הפועל באר־שבע יארח את הפועל חיפה המדורג שני. ניצחון חיפאי ידיח את באר־שבע מראשות הטבלה.

בבית ב'. עלה כנראה מכבי תל־אביב לחצי הגמר והוא ישחק בחוץ נגד מכבי שעריים. הפועל כפר־סבא המדורג שני ישחק בבלומפילד נגד שמשון. למכבי תל־אביב הפרש שע־רים עדיף.

בבית ד' מצב דומה: למכבי נתניה הפרש שערים עדיף על מכבי פ"ת שיארח כבר היום את מכבי יפו. הנ־תנייתים ישחקו בבית־שמש עם הפועל ירושלים, שעדיין לא ניצח.

בבית ג' יש להפועל פ"ת יתרון של שתי נקודות על פני מכבי יבנה והוא יתארח אצל בני־יהודה. מכבי יבנה תתארח אצל בית"ר ירושלים במישחק שיהיה בדימונה. המישחק השמיני לא יקבע דבר, בבית א', מכבי חיפה יארח את הפועל תל־אביב. לאחר שלושה המפסים רצופים בגביע הטוטו. תחילת המישחקים שעה 14.30.

צירך קנסה את האחים רופר

צירך (שרות "ספורט הארץ"). הוי־טון רשיין רופר, האחים הכדורגלנים שהפרו את הוראת מועדונם פ.צ. צירך ויצאו לנידרזילנד לשחק במוק־דמות הגביע העולמי נגד ישראל ואוסטרליה, נקנסו עם שובם לכאן.

הנהלת המועדון החליטה לקנוס את הרינסון ב־5,000 פרנקים שוויצריים ואת שיין ב־3,000 פרנקים. בכך היא רואה את הפרשה כמחוסלת.

חלק ניכר משיפור הגירעון במאזן המסחרי נובע המחלטות מינהליות

מחישובי "הארץ" עולה כי היבוא ב־10 החודשים הראשונים של השנה — ללא דלק, אניות ומטוסים — עלה ב־18 מיליון דולר ★ 276 מיליון ד' ושיפור הגרעון במאזן המסחרי נובעים מהפסקת יבוא מטוסים, אניות והפחתת מלאי הדלק

מאת שלמה מעוז
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הפחתת רכישות הדלק של ישראל וההפסקה המוחלטת של רכישות אזרחיות של מטוסים ואניות תרמו ל־43 אחוזים מהשיפור בגירעון המסחרי של ישראל — כך עולה מחישובי "הארץ". עם זאת, היבוא לישראל בעשרת החודשים הראשונים של השנה — ללא דלק אניות ומטוסים — עלה ב־18 מיליון דולר.

בעשרת החודשים הראשונים של השנה ירד הגירעון המסחרי הכולל של ישראל בכ־644 מיליון דולר ל־1.794 מיליון דולר — שיפור של 26.4 אחוזים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. חלק גדול משיפור זה, כאמור, נובע מהחלטות מינהליות ולא מתהליכים כלכליים בסיסיים. גורמים כלכליים בירושלים מציינים, כי על רקע נתונים אלה, אין מקום לשביעות־הרצון הרבה, שהביעו בימים האחרונים חוגים בשלטון.

הפחתה ברכישת דלק

מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיס־טיקה, שפורסמו אתמול, מתברר, כי רכישות הדלק פחתו בתשעה אחוזים לערך — סכום השווה לכ־116 מיליון דולר. רכישות מטוסים ואניות ירדו מכ־160 מיליון דולר לאפס. בסך־הכול אירעה ירידה ביבוא של דלק מטוסים ואניות בשיעור של 275.5 מיליון דולר, שהם 43 אחוזים מהשיפור של 644 מיליון דולר. נראה, כי יש ירידה במלאי האסטרטגי של דלק, שישראל מחזיקה, וכי רק אחוז קטן מהירידה ביבוא נובע מירידת המחיר הבינלאומי של הדלק.

היבוא הסתכם בחודשים ינואר — אוקטובר ב־6.582 מיליון דולר, ירידה של 3.8 אחוזים. היצוא הסתכם ב־4.788 מיליון דולר, עלייה של 8.8 אחוזים. הגירעון, כאמור, הסתכם ב־1.794 מיליון דולר. באוקטובר היה הגירעון המסחרי 225 מיליון דולר כתוצאה מיבוא של 756 מיליון דולר ויצוא של 531 מיליון דולר. נתונים מנוכי עונתיות, בלא אניות, מטוסים ויהלומים, מורים, כי בחודשים האח־רונים היתה רמת הגירעון דומה לחו־דשים יולי — אוגוסט.

יבוא מוצרי צריכה ירד בתשעה אחוזים ביולי — אוקטובר לעומת המחצית הראשונה של השנה. בתשו־מות לייצור אירעה ירידה של 4.3 אחוזים (בלא יהלומים ודלק).

חב' "דוגווין" התחייבה לשרון להכפיל יצואה

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ארווין מלצר, נשיא חברת "ידר גרוין", התחייב אתמול להכפיל את יצוא מפעלו ולהגיע ב־1986 לייצוא בסך עשרים מיליון דולר. מלצר, אשר נפגש אתמול עם השר שרון, אמר, כי "דוגווין" הש־ליטה מערך השקעות, אשר מאפ־שר לחברה להגביר את כושר הייצור שלה ולעמוד בהצלחה ב־תכנית היצוא החדשה כבר בשנת 1986.

שרון הבטיח למלצר, כי משרד התעשייה יסייע לו במימון מתאים לקידום היצוא המוגבר.

מגבשים קריטריונים לפעולת קרן סיוע למפעלים בקשיים

★ בממשלה הובעה נכונות לסייע בהקמתה ★ התעשיינים דורשים 250 מיליון דולר

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

במשרד התעשייה והמסחר מגבשים בימים אלה תכנית להקמת קרן מיוחדת לסיוע למפעלים בעלי פו־טנציאל כלכלי, המצויים בקשיים זמניים. בשלב זה מדובר על קרן בהיקף של כ־100 מיליון דולר ובאחרונה התנהלו מגעים בין משרד התעשייה והמסחר לבין משרד האוצר בדבר הדרכים להשגת מימון לקרן זו.

משרד התעשייה והמסחר שוקד גם על הצעותיו לקריטריונים לפיהם תפעל הקרן — ובכלל זה הוליכים לדיון בבקשות — והקריטריונים לפיהם יורשו מפעלים להגיש בקשות. נודע, כי במגעים שהתנהלו באחרונה בנושא זה בין משרדי הממשלה, יש נכונות מסוימת לסייע בהקמת קרן זו ובהפעלתה.

יצוין, כי נציגי התעשיינים, אשר הופיעו השבוע בפני ועדת הכלכלה של הכנסת, הציעו אף הם להקים קרן כזו לסיוע בהיקף של 250 מיליון דולר, אשר לפחות חלק מהונה יגויס באמצעות הנפקות של איגרות חוב. דוגמת הקרן שהופעלה בארץ ב־1980.

הביטוח הלאומי תובע לגייס 200 עובדים לטפל בהשלמת הכנסה

מאת גרעון אלון
סופר "הארץ"

מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי נסים ברוך ביקש אתמול מנציב שרות המדינה אברהם נתן, להביא לדיון מיידי, בפני ועדת השרים של הממשלה, את בקשתו לאפשר לביטוח הלאומי לגייס 200 עוב־דים ארעיים לתקופה של 120 יום, לצורך תגבור היחידות העוסקות בתשלומי הבטחת השלמת הכנ־סה.

במכתב ששיגר לנציב שירות המדינה, ציין ברוך, כי עקב החמרת המצב הכלכלי והתגברות האבטלה הוכפל מספר התביעות להבטחת ולהשלמת הכנסה המו־גשות למוסד. לדבריו, בחודש אוקטובר בלבד התקבלו במוסד 8756 תביעות לעומת 3788 בספטמבר.

ברוך הוסיף, כי עיקר הגידול במספר התביעות, נגרם כתוצאה משחיקת השכר הכללית, ובמיוחד השחיקה החריפה בשכר המינימום שהפכה שכירים רבים בעלי שכר נמוך, לזכאים להשלמת הכנסה. לדבריו, בחודש אוגוסט היוו התביעות להשלמת שכר כ־18 אחוז בלבד מכלל התביעות להבט־חת הכנסה ואילו בחודש אוקטובר הן היוו 70 אחוז מכלל התביעות.

קבלת קהל עפ"י צו

בינתיים הוציא אתמול בית הדין האזורי לעבודה בירושלים, צו מניעה זמני נגד עובדי הביטוח הלאומי שהפסיקו אתמול לקבל קהל, במחאה על הפניות הרבות לקבלת השלמת הכנסה. בצו שהוציא השופט גוטמן, הוא הורה לעובדי המוסד, למנוע את סגירת הסניפים לקבלת קהל וכן הורה למינהלת המוסד ולוועד העובדים, להיכנס למו"מ אינטנסיווי במטרה לנסות ולפתור את המחלוקת.

חוששים מירידה בהיקף ביטוח החיים בסיכום 1985

בעיקר בביטוחים אישיים ★ פדיון פוליסות של ביטוחים אישיים ★ צופים ירידה ברווחיות

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ראשי חברות הביטוח צופים ירידה ריאלית בביטוחי חיים בשנת 1985 — בראשונה זה שנים רבות. לדעתם של ראשי החברות לא צפוי השנה גידול בביטוח החיים לעומת 1984 ואף תיתכן ירידה בביטוחים מסוג זה ברומה למגמה, המתגלה בכל ענף הביטוח.

עוזי לוי, יו"ר התאחדות לביטוח חיים, מסר אתמול, בפגישה עם עי־תונאים, כי מורגש פדיון של פוליסות בעיקר של ביטוחים אישיים — אך בשלב זה לא מורגשת כל ירידה בבי־טוחי מנהלים. לדעתו, נובע המצב מהעובדה, שהפיטורים במשק לא מגי־עים בקרב הנהנים מביטוחי מנהלים, אלא בשכבות העיוניות בדרגים הנ־מוכים יותר.

אסיפת ההתאחדות לביטוח חיים בחרה אתמול הנהלה חדשה בהרכב של 11 חברים בעקבות הסכם עודפים בין החברות הגדולות, שהוציא מהנה־לת ההתאחדות את שלמה אליהו, מנכ"ל חברת הביטוח אליהו, ואיפשר להכניס במקומו נציג נוסף של הפניקס, מרדכי הרשקוביץ, סמנכ"ל החברה. כתוצאה מכך יקבלו שלושת החברות הגדולות — הסנה פניקס ומגדל — להעביר החלטות ברוב של שישה קולות מכלל 11 חברי ההנהלה.

צופים ירידה ברווחיות

לוי צופה בעתיד ירידה ברווחיות של חברות הביטוח בעקבות הכללים לגבי השקעות של כספי ביטוח החיים, למרות שבמחצית הראשונה של 1985 נרשם שיפור ברווחיות החברות מבי־טוח חיים.

מרדכי הרשקוביץ מסר, כי ההתאח־דות החליטה להשקיע כ־400 אלף דולר במסע פרסום לעידוד ההשקעה בביטוח חיים. מרבית הכספים יוקדשו לתשדירי שירות שבכבה הזול בטלוי־זיה.

יו"ר דירקטוריון הבורסה ד"ר מאיר חת:

"הגיע הזמן לבחינת העקרונות עליהם מבוסס חוק ניירות ערך"

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

באסיפה הכללית של הבורסה, שהתקיימה אתמול, אמר ד"ר מאיר חת, יו"ר הדירקטוריון, כי לדעתו הגיע הזמן לבחינה מחודשת של העקרונות, עליהם מבוסס חוק ניירות ערך. חת אמר זאת בהקשר לטענות, שהושמעו באחרונה בדבר סמכותה של הבורסה לטפל בנושאים, המצויים בטיפולה כיום.

לדעתו, יש אמנם מקום לבחון חלק מהנושאים, בהם טיפלה עד כה הבורסה, כמו נושא זכויות ההצבעה והטיפול בהצעות רכש במסגרת החקיקה. אולם, הוסיף, לא ניתן להגביל את סמכויותיה של הבורסה לנושאי מסחר בלבד. חקיקה יכולה להצטמצם בקביעת עקרונות, שהבור־סה תוכל למלא אותם תוכן, ציין חת.

יו"ר דירקטוריון הבורסה גורס, כי יש לסטות מעיקרון הגילוי הנאות, לפיו פועלת כיום הרשות לניירות ערך, ולאפשר לבורסה לפעול ביתר גמישות בשוק ההון. מי שחושש

ד"ר מאיר חת

מניצול לרעה של סמכויות ההסדרה העצמית של הבורסה, הוסיף ד"ר חת, צריך להבין, כי הרשויות הממלכתיות מוסמכות להתערב בענייניה הפנימיים של הבורסה. המבנה הפנימי של הבורסה יועמד על בסיס של איזון נאות בין האינטרסים של חברי הבורסה, ובין האינטרסים של ציבור המשקיעים.

על העמידה בהתחייבויות

בהתייחסו לנושא המניות הבנקאיות אמר מאיר חת, כי עמידת הממשלה בהתחייבותה לציבור הקשישים, תחזק את אמון הציבור. אך אין בה כדי לפתור את הבעיות הכלכליות, הקשו־רות בכדאיות ההשקעה במניות אלה כמניות. בעניין זה תקבע לא מעט התארגנותה של מערכת הבנקאות להגברת היעילות ושיפור הרווחיות בשנים הקרובות, אך גם הממשלה חייבת לשקול את האפשרויות השו־נות בעוד מועד.

האסיפה הכללית של הבורסה אישרה אתמול את הדו"חות הכספיים השנתיים לשנת 1984, אישרה מספר שינויים בתקנון ההתאגדות ובתקנון הבורסה ובחרה את רואה החשבון לשנה הבאה.

סכסוך בבל"ל עקב הכוונה לפטר 1350 עובדים קבועים

עד כה נמנע הבנק מלפטר עובדים קבועים ★ דרישה נגדית של העובדים: "לפטר בכירים"

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סכסוך העבודה בבנק לאומי הוכרז אתמול בעקבות הודעת ההנהלה לוועד העובדים על כוונתה להתחיל בפיטורי עובדים קבועים. עד כה נמנעה הנהלת בל"ל מלפטר עובדים קבועים אלא רק ארעיים. עובדים קבועים רק קיבלו "עידוד" לפרוש מרצון, תוך קבלת פיצויים מוגדלים. הנהלת בנק לאומי מבקשת להקים עם ועד העובדים ועדה שתדון בפי־טורי העובדים הקבועים. לסופר "הארץ" נמסר כי בכוונת ההנהלה לפטר, עוד השנה, 350 עובדים ואלף עובדים נוספים, כולם קבועים, במהלך 1986.

העובדים הגיבו התנגדות לצעדי ההנהלה והודיעו כי עליה לפטר שורה של עובדים בכירים, בתוכם סמנכ"לים ש"הוצנחו" בשנים האחרונות, וכן אנשי משבר מניות הבנקים. במחאה החליטו העובדים להפסיק לשתף פעולה עם עובדים אלה. כך למשל הורה הוועד שלא לשתף פעולה עם מנהל מחלקת הנכסים של הבנק. בהת־גובה החליטה אתמול הנהלת הבנק להשבית את המחלקה כולה.

מהנהלת בל"ל נמסר שאין אפשרות להפעיל את המחלקה בלא הסכמה עליה. העובדים טוענים שניתן היה להמשיך ולהפעיל את המחלקה בלא קושי.

שיבושים גם בדיסקונט

במקביל נמשכים שיבושי העבודה בבנק דיסקונט, על רקע שורה של תביעות שכר שהעלו העובדים. במה־לך הימים האחרונים שיבשו העובדים את העבודה בשורה של מישרדים וסניפי הבנק, על־ידי עריכת אספות הסברה. אתמול כינסו העובדים אספת הסברה במישרד הראשי של הבנק בתל אביב.

המו"מ עם המלונאים על ביטול פטור המס על ציוד — למבוי סתום

הפטור התקיים בעבר ומודעי ביטלו ב־1 באוגוסט

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

המשא־ומתן בין נציגי אגף המכס ומס־ערך־המוסף במשרד האוצר לבין התאחדות המלונות בנושא ביטול הפטור על מכס ומס־קנייה של ציוד מלונאי — נקלע למבוי סתום. פגישה בנושא זה בין נציגי שני הצדדים בירושלים הסתיימה ללא תוצאות. ועדת הכספים של הכנסת אמורה להכריע בנושא עד ה־15 בנובמבר.

שר האוצר, יצחק מודעי, ביטל מהאחד באוגוסט את הפטור ממכס ומס־קנייה במיגזר המלונאות. נציגי התאחדות המלונות דורשים לשנות את ההחלטה ולהחזיר את המצב לקדמותו.

מממסמך פנימי, שהוגש לוועדת הכספים של הכנסת מידי התאחדות המלונות, עולה, כי הסדר הפטור היה קיים מזה עשרות בשנים והוא תאם את מדיניות הממשלה, לפיה אין מוס־לים מיסים עקיפים על ציוד ותשומ־גלם, המשמשים ליצור מוצר או שירות המיוצאים לחו"ל. "במסמך לייקוד, הנובע מהמיסים, שיוטלו על הציוד המלונאי, יגרום ביטול הפטור ממיסים להתייקרות ציוד המיוצר בבמפעלים המונופוליסטיים בישראל. אפליה חמורה זו עומדת בניגוד להצהרות שר האוצר, כי לא יאפשר אפליה של המלונאות לעומת התע־שייה", נאמר במסמך הפנימי.

נחתם מזכר־הבנה בין מקדונל־דאגלאס לתעשייה האווירית

הועברו לארץ עבודות ב־6 מיליון ד'

מאת ראובן פדהצור
מכתב הצבאי של "הארץ"

מזכר־הבנה נחתם אתמול בתל־אביב בין יצרנית המטוסים האמריקאית מקדונל־דאגלאס לבין נציגי התעשייה הישראלית. במסגרת מזכר זה הועברו בשלב הראשון עבודות בהיקף של שישה מיליון דולר למפעלים בארץ.

מזכר ההבנה, שנחתם אתמול, מקודד בפעולתו של צוות מיוחד מהתעשייה הישראלית. את הצוות מינה לפני כשנתיים שר הביטחון דאז, משה ארנס. בראש הצוות עמד דוד אן, סמנכ"ל לשיווק בתעשייה האווירית.

לא יבוטל היטל ה־20% לכרטיסי טיסה לחו"ל

אך הקניים בחו"ל יהיו פטורים מהיטל

מאת זוהר בלומנקרנץ

ההיטל בשיעור 20 אחוז על רכישת כרטיסי טיסה לחו"ל לא יבוטל. לעומת זאת, כרטיסי טיסה, שנקנו בחו"ל, יהיו פטורים מתש־לום ההיטל, גם אם התנפקו בישראל — על כך הודיע אתמול הממונה על הכנסות המדינה, ישראל ברזן, בישיבתה של ועדת הכספים של הכנסת, שהתקיימה בתל־אביב. בכך נענה למעשה משרד האוצר לדרישת העורה, שהעלתה חברה חיים רמון.

עד כה היו פטורים מתשלום ההיטל אך ורק כרטיסי טיסה, שנרכשו והונפקו בחו"ל. סוכני הנסיעות התלוננו, כי מצב זה יוצר עיוות ופוגע בעסקיהם.

הדולר התחזק לעומת הליש"ט והמארק

לונדון (אי־פי). הדולר האמריקאי עלה אתמול במקצת לעומת הליש"ט והמארק הגרמני, וירד כנגד שאר המטבעות האירופיים החשובים.

סוחרים באירופה אמרו כי מגמת הירידה נבלמה במקצת בעקבות דיוו־חים מטוקיו שלפיהם ינסה הבנק של יפאן לייצב את היאן בשער של 200 לדולאר.

הזהב ירד ירידה חדה אחרי יציבות של כשלושה שבועות.

הריבית הריאלית ב־12 החודשים האחרונים: 226%

מאת יונתן שרמן, סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הריבית הריאלית השנתית הגיעה לרמה של 226 אחוזים, כפי שעולה מתוך סקר של התאחדות התעשיינים המתייחס ל־12 החודשים האחרונים. הריבית הריאלית השנתית, על־פי החישובים שנערכו בעשרת החודשים האחרונים, הגיעה לרמה גבוהה יותר — 261 אחוזים.

זאת, בהשוואה לריבית ריאלית שנתית של 61 אחוזים בשנת '84. בהתאחדות התעשיינים מתייחסים לשער הריבית הנומינאלית כאל ריבית ריאלית בגלל הקפאת מחירי המוצרים.

התעשיינים טוענים עוד, כי כיום כמעט ואי אפשר להשיג הלוואות בריבית בסיסית ועל כן רוב בעלי העסקים נאלצים לשלם ריבית חריגה, אשר שיעורה השנתי מגיע ל־88 אחוזים מעבר לריבית הבסיסית, בהשוואה ל־25 אחוזים מעבר לריבית הבסיסית לפני שנה. התעשיינים מציינים, כי בשיעורי ריבית כאלו אין כל אפשרות לרווח, בגלל הוצאות המימון הגבוהות.

המלונאים וסוכני התיירות ייהנו ממעמד יצואנים בשורת נושאים

יבוטל היטל 15% על תשלום עמלות ותמלוגים לסוכני תיירות בחו"ל, פרסומים בחו"ל, השתתפות בתערוכות והחזקת סניפים בחו"ל

מאת זוהר בלומנקרנץ,
סופר "הארץ" לענייני תיירות

המלונאים וסוכני התיירות, ייהנו ממעמד של יצואנים בשורה של נושאים הקשורים לעידוד תנועת התיירות לישראל.

הממונה על הכנסות המדינה, ישר־אל ברזן, מסר אתמול לחברי ועדת הכספים של הכנסת, שהתכנסה בתל־אביב, כי יכלול את גורמי התיירות בתקנות חדשות שיבטלו תשלום היטל בשיעור 15 אחוז על שורה של נושאים. כמו: תשלום עמלות ותמלו־גים לסוכני תיירות בחו"ל, פרסומים בחו"ל, השתתפות בתערוכות והחזקת סניפים בחו"ל. ועדת הכספים אמורה להתכנס ביום שני כדי לאשר ולהוד־ליס סופית בנושאים אלה, לאחר שיובא לפניה הנוסח המדוייק של התקנות.

מנכ"ל התאחדות המלונות, משה עמיר, אמר אתמול בתגובה, כי דבר זה יאפשר הגברת השיווק בחו"ל לקידום התיירות לישראל.

נשיא "אלביט" קורא לממשלה לרכז משאביה לפיתוח תעשיות בהן יש לנו יתרון יחסי

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה חייבת לגבש תוכנית מקפת לניצול היתרונות היחסיים של המשק הישראלי על־ידי יצירת מרכזי מחקר ופיתוח דוגמת המצב הקיים ביפאן. כך אמר נשיא חברת "אלביט", עמנואל גיל, בפגישה עם כתבים כלכליים שהתקיימה השבוע. גיל אמר כי התעשייה הישראלית מפוזרת כיום על פני מספר רב מדי של שטחים, אשר בחלק מהם אין לנו כל יתרון יחסי על מדינות אחרות. על כן יש ליצור מוקדים תעשייתיים מרכזיים, ולנתב את המשאבים אל אותם סקטורים בהם אנו יכולים להתחרות בשווקי העולם.

"משאבים ללא בקרה מרכזית"

לדבריו של גיל, הממשלה הישר־אלית מקצה כיום משאבי מחקר ופי־תוח לשורה ארוכה של מפעלים ממשלתיים או ממלכתיים דוגמת רפא"ל, תע"ש והתעשייה האווירית, וכן הסיוע הניתן לתעשייה הפרטית. אשר לעיתים גם מתחרים זה בזה, ללא כל בקרה מרכזית. כתוצאה מכך אין יד המכוונת את התעשייה הישראלית לאפיקים פרודוקטיביים.

עורך את המדור: חיים בול

פלמ"ח

הארץ (הלוח החדש) מעריב
בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.
המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א. מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירה מודעות: 371222 (ורביקוי) בדבר.

בפחות מחצי מחיר
מודעות מילים בלוח החדש
ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל
ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

קבלנים

★ בתי נוף בבנה גדול של דירות בתחרים בכרים לבניה בירית כולל שבשבאים וגינות "אורסל" 287973 .288588

★ בתי נוף בשלבי בניה דירות בתלות 160 מ"ר בבהרים בשתיים "אורסל" 287973 .288588

דירות 4+

וילות ובתים

מרוהטות

דירות 1¹/₂-1

דירות כללי

שכ"ח

דירות 2-2¹/₂

דירות 3-3¹/₂

מבצע מיוחד 88,000 הנחה עד 10.11.85
למה בלמדלת מגשר של רב זרועות
טובה ובטוחה יותר מכל דלת?
כי רק בה יש 2 מנעולי בטחון בדלת פלדה אחת!
שירות 24 שעות ביממה
אחריות 5 שנים
10 שנות מוניטין
מגשר (1974) רב זרועות
חולון: רח' המלאכה 29, טל. 03-803274-807733
בלמדלת - יותר מכל דלת!

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

פרופ' **משה רחמילביץ** ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום שני כ"ז בחשון תשמ"ו (11.11.85) בשעה 15:00.
נפגשים ברחבת הכניסה להר המנוחות גבעת שאול ירושלים

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה

הפדרציה הציונית הקנדית

אבלה על פטירתו של

ד"ר **לאון אריה קרוניץ**

סגן נשיא הפדרציה הקנדית

ומשתתפת באבלה של המשפחה

נשיאת הפדרציה:
גרי בלומפילד
וההנהלה הארצית הקנדית של הפדרציה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

בוריס דב גרייבר ז"ל

נעלה לקיברו ונתייחד עם זכרו ביום שלישי כ"ח בחשון תשמ"ו 12.11.85, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה

נפגשים בשעה 15.30 ליד השער הראשי

המשפחה

צמיגי ישראל בסיטונאות

משתתפים באבלו הכבד של

ארתור צפלר

על מות אביו

יוליוס צפלר

לידידנו מר **ש. מישקובסקי**

אתך באבלך הכבד

על פטירת אשתך

פנינה ז"ל

הנהלת מחסני החמצן בע"מ

במלאת 30 לפטירת יקירנו

שמואל מאירי ז"ל

נקיים טכס גילוי מצבה
ביום א' 10.11.85 בשעה 14.30 בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער החדש

המשפחה

יקירנו

המהנדס **דוד פיינר**

מרובנו — ווהלין

איננו

ההלויה תצא ביום ראשון כ"ז חשון תשמ"ו 10.11.85 בשעה 2.30 אחה"צ מבית ההלויות העירוני רחוב דפנה 5 תל-אביב לבית העלמין הדרום בגבול חולון בתיים
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

אבלים: בתו וחתנו: אילנה וחיים בראון
נכדיו: אורי ונדב
מרישה ברונר
צבי קוסובסקי ומשפחתו
וכל בני המשפחה

שכ"ח

★ בגבעת מרדכי 3 כ' מרוהטת, מיידי 14.00—ס 633119

★ שותפה יצויה לדירת 3, מרוהטת, בבית הכרם 520597

★ ביפה אשכול (רחבת הגולף) + גינה, 500, אבגלו סכבסן 221161 (בלד"ן)

★ ברמות ב' 4 + גינה, כניסה פרטית, 320, אבגלו סכבסן 221161 (בלד"ן)

★ ברמת אשכול 4 שקטה, 275, אבגלו סכבסן 221161 (בלד"ן)

★ בתלפיות המלך 3 + 1 + נוף + טלפון + הסקה מרכזית 526114

★ 80,000 שקלים הדירה שלך עכשיו (מתגלה) 223981 עודד

★ מרוהטות ריקות בכל האזורים המרוויחים ללא דמי תיווך "פרסום הבינה" 244415

★ בבקיעאל 5 ארונות קיר + טלפון, פונה לנוף 541497

★ בגבעת מרדכי 3 + טלפון, הסקה, ביתית 635161 ובערב 814266

★ בפרגים 4 + פ"א, ארונות, נוף, מיידית 234101, 237399

★ בגילה 5 + טלפון + ארון, ק"א, 760658, 223336 (בתיווך)

★ בתלפיות המזרח שמונה 3 גדולה + טלפון, הסקה 637557

★ במעלות דפנה קוטג' 4 חדרים + טלפון 6663050 בערב

★ רמת אשכול 4 + טלפון + ארונות + הסקה, מיידי 412999

★ בגילה ב' 4 + פ"א + דוד"ש + טלפון, 766775 ס—16.00 בחול

★ גבעת מרדכי 3 + טלפון, הסקה, 12, 226926, 227080

★ בגבעה הצרפתית הרכוש ונויה, דירת 4"נ + טלפון 522713 אחה"צ

★ בגילה התאומים 5 + טלפון, דוד"ש, מטבח, מרפסת 763239

★ בשלושה שלושה + פ"א, ריהוט חלקי + טלפון, קרה 548977

★ בקרית משה קוטג' 4/1, שקט, מרוהט/ריק, מתאים גם למשרד 456/

★ בפייר קניג 3 + טלפון + ארון 185, 662605, 712598 בערב

★ רמות 3.85 + דוד"ש ריהוט לתקופה ארוכה 817629

★ בקרית משה 3 1/2 + הסקה + טלפון + מרפסת גדולה 230, 522182

★ בסמוכה הצרפתית 3 קוטג' מיידי בקרית משה 2 "אחד" 248012 (מלד"ן)

★ בסמוכה הצרפתית רחוב צבי בר"ג, 3 חדרים + טלפון להתקשר 714474

★ בגילה 3 1/2 + טלפון הסקה דוד"ש, ק"ג 931406 בחול

★ במרכז העיר דירת 4 חדרים (חרדים) למגורים 221341

★ רמת אשכול 5 + פ"א מרוהטת, מאורת, ארונות + טלפון 232592

★ רחביה 3 1/2 ק"א + טלפון, מגורים/משרד, שקט 667249

★ בהר נוף ברב סייב 4/1, כניסה מיידית + דוד"ש, נמ"ש 664861

★ בקרית יובל 3 1/2 ריהוט חלקי, טלפון + הסקה, מיידי 533495

★ בגבעת מרדכי 3 קד' (בשחל) 816549 לא בשבת

★ 3 במשהרים גילה ק"ב, 247139 בערב 625232 בחול

★ בשמואל 4 חדרים + טלפון + דוד"ש 300, 764725

★ בשועפאט/בקעה 3 + דוד"ש + הסקה + טלפון + מרפסת, 634870, 631662

★ בית הכרם רחל המשוררת 3 1/2, חדרים + טלפון, ארונות, 243871 כמשרד

★ בית הכרם 3 1/2 + טלפון והסקה דוד"ש 240844 בשעות הבוקר, בחול

★ בקרית יובל 4 + טלפון, ריקה, חלקי 218286, ובערב 231511

★ בקרית שמואל 3/1, מכר"ן 1986 תשלום מראש 3 שנים, 630198, 244290

★ בקרית יובל במרכז דירת חדר, מיידי + הגז 03"474461

★ בב. תגרוסות 4 חדרים + טלפון, ריקה, ברחביה 3 חדרים, מרוהטת + טלפון, בתלפיות קוטג' 6 חדרים יפים, ריקה, בטלביה 5 חדרים מרוהטת + טלפון, אפשרות ריקה, מעלי מגדיה, מפוארת מיוחד 5 חדרים, בבית הכרם, 4 חדרים מרוהטת + טלפון הרחוב הלקי העיר 222318 (תיווך מלד"ן)

★ בנוויה 3, ק"ב שכ"ח/מכירה + ארונות, דוד"ש 413188

★ בהדר בית לחם 65, דירות 2 ר"ג, 715716, 720122

★ בהר נוף ק"ב ריקה עד 31.7.86, 288650 מיום א'

★ בתימן לבית 5 מפוארת + נוף, בשכטן היסה 4, ק"ב "גימוקי" (מלד"ן) 221451"ו

הצעות עבודה

★ גבר אנגלית שוטפת, לעזרה לקשיש 535732 לא בשבת

★ לחברה למכשור מדעי, 1) בוגרה, אפשרי מבשר, 2) מזכירה שפת אם אנגלית 533911, 532642

★ מזכירות באות + השעה לגלריה ליהוט בעין כרם. ... 413519

★ למשרד תיווך דרושים סוכני מכירות, רכב, לרבגיים בלבד "הגר" 241272, 245128

★ יופי לעבודה, דילות יומי למסלה טובה 247294

★ דרושות אחיות לבית אבות משען העבודה במשמרות 632188

★ אשה לקבלת ילד מהגן + בישול 11.00—14.30 667878

★ פקידה מזכירות לגבי משרה לגנת החשים יוקרתית, 225781 אלי

★ לחנות הספר "ברבי" דרוש עוזר למכירה 253066

★ לקנפי סם מכירה 28 ויותר, השכלה תיכונית, 246668

★ לחבנצת ספרים דרושה מכירה בכירה, בעלת שליטה בעברית, השכלה תיכונית 683291, 668341

★ מקים/ת מכירות בעפרי המזון, רצוי נסיון קודם, 537181, 535739

★ מיטפל בילדים + בישול 8.00—14.30 534366

★ למרכז דרושים אנשי מכירות, לשיווק 247363, 721603

★ למרכז דרוש/ה פעילה שלכם, אנגלית טובה 721637, 247383

★ התעוד מקצועית + אחזקה לעבודה קבועה, שכר גבוה 668962

★ חייב 539662 לפרסום זמיר ומרי רפער המרסם בלוח הויש. בנמות מוצר המוקד התקבל שי מיוחד מספר תלת מימדי, "פרסום זמיר" אור התעשייה מקור ברוך

★ ללווד אם מערכות שווק משר לפות, 6 מקבלי מכירות בשיטה יהודית 244681

★ לשלבי מוסך מורשה פיג'ו מכונאים בנוסים 714548, 719945

★ למפעל תעשייתי בגבעת שאול ב', דרושה פקידה בוגרת תיכון לנהל לקה מכירות, רצוי עם נסיון של במספר שנים בעבודות משרד. שעות העבודה 8—16, טל' 522201

★ עובדים/ות מקצועיים/ות מלוני ומודעות ללוח הדרוש בפרסום הבינה 244415

★ מכירות נסיון באופנת נשים ובדוחי, עברית, אנגלית, שעות עבודה 10 ס"ג 7.30"4, טל' 669133

★ בתנבות + נסיון ל"ג פעמים בשבוע, 4 שעות 814136

★ לרכזל מכירה סכנית ידע באר' מסה, כולל ידע בפריאת שרטוטים, ידע בסיסי באנגלית כולל הדפסה 227105

★ לרכזל מנהל חשבונות, סוג 3 + נסיון בעבודה לעבודה ובנית לוחות ופה מבוקשת 227105

★ לרכזל בגר תיכון רצוי מקצועי, בתמכת מכניקה עדיפה לשותת ותני שנה לפני גיוס 227105

★ לרכזל הרנאי מכונות נסיון באוטושע מכונות, תנאים טובים 227105

★ לרכזל מלוחמות מעגלים מודפסים, אפשרי ללא נסיון 227105

★ דרוש עובד/ת לעבודה משרדית מעניינת, רצוי ידע במחשבים, 623164, 2228"3

★ לישוב יתוכר בטיים עניין, מדריכה/מרכזת תכנית, עם מגורים במקום, טלפון חירום 931381, ברמלה 931447, אילנה 931426

★ כושר פרנטר מחשב עובר עם ידע ביררות קרן, בא להתקשר לגורית לקבלת פגישה 661505

★ דרושים עובדים עם כשרון אמנותי, לעבודה בשעות 717897

★ מטפלת מנוסה לתאומים ביפה נוף א' - ר' 535562, 526186 בחול

★ ללווד אחיזה מפעל עתיר ידע המתמחה בבנייה מכלולים ותבניות 1. בוגר ב"ס מקצועי במכניקה/מכלולנות לעבודה אחזקות ומעניית המדינה הבשרה מרשכת. 2. סודרות בעל רקע טכני לעבודת לילה, טלפון 242258, 252517

★ בקריית משה אשה למשק בית + חברה לאשה בודדה, 4 שעות ליום 819933

★ למפעל תעשייתי דרוש מסגר"ש מנוסה, למשרד ולד"ן מתמשה, ת"ד 24, ירושלים

★ דרוש רופא שיניים למעלי שרש צמונה או ממוצע להשתלב במרפאה פעילה במרכז העיר, 4951 שלוח 233171

★ דרושה מטפלת לאשה קשישה ללינה ולעבודה יומית ברמת מראשו, מ-17.00 528250

★ למשרד תיווך דרוש סוכן מכירות חוי, תנאים טובים 817187

★ מוכרת מנוסה לחנות בגדי ילדים, במשרה מלאה 226661

★ לנ.ס.ה. אגודה לניהול כח אדם סקר מקצועי בשיתוף הרדיה בישראל דרוש/ה עובד/ת קהילתי/ת בבאר שבע לעבודה עם עולי אתיופיה. עובד/ת סוציאלי/ת קהילתי/ת ... באר שבע, 057"33121

★ בחברת ... 418974 בערב

★ לגבות לעניין פקידה 717760 להתקשר החל מ-16 725084

★ לאלומם פרסומי ירושלים, ... 221204, 639864

★ למשרד אדריכלים, אדריכל נוף + נסיון של 5 שנים, 419145, 418542

★ לחברת אחזקה למחשבים ובייוד פריפרלי דרוש טכנאי מכביר 222619, 222941

★ למכונית ... 415171

★ לבית ... 524181 להתקשר ביום ראשון

★ דרושים רכז/ת ... 854473, 852216

★ מזכירה כתבנית מנוסה 8—15, 690467 בערב ובשבת

★ לחברה לקבלני אינסטלציה ... 717286/7/8

★ למשרד תיווך דרושים סוכנים מנוסים בעלי רכב, למתאימים רווחים גבוהים 240472 (מלד"ן)

★ מזכירה עברית/אנגלית ... 690960 ... 12.00—15.30

★ מזכיר/ה לפרסומת ... 221402"ו

★ סטודנטית לעבודה בזמן החור ... 247774

★ לנזהל בליה ... 223478, 249896

★ לשליחת מוצרי אלקטרוניקה ... 724837, 715795

★ מנהל/ת חשבונות לבכור ... 247714"5

★ לחברת מחשבים דרוש/ה ... 247786

★ כותה מנוסה לאנגלית לעבודה חלקית ... 03"229667, 02"522372

★ כותה להתעמלות ... 532728

★ פרסומת למשרד ... 765728

★ מזכירה אנגלית עברית ... 639581 מיום א'

★ מקרה למוקד לבנית קיר ... 718865, 713888

★ דרושה מורה לאנגלית ... 861784

★ אינסטלטור מנוסה ... 617932

★ סטודנטית כספית לדיסא שיניים פעמיים בשבוע ללא גב'ה 615715

★ בבית הכרם עוזרת פעמיים בשבוע הסלמנת 527042 בערב בחול

★ לצילומית מנהל מכירות לביטוח משרדי ומערכות תקשורת עיקרית לבעל נסיון קודם חובה 245662

★ לספק טגריסי לבנות התוך מיוחד דרושה מנהלת בעלת תואר בוגר, עבודה סוציאלית ... 541127 ... 9.00

★ דרוש סגן מסמור בעל רישיון לאוטובוס לעבודה חלקית ... 286485, 271555

★ דרוש רופא שיניים לטיפול בילדים במרפאה ציבורית 249191 ב"ג - אחה"צ

★ לבי"ס תיכון דרוש מורה לבתי מוסיקה במשרה מלאה 690130

★ אישה להשגחת 2 ילדים מוגן בגבעת מרדכי + עזרה קלה 666979

★ אישה כבת 40 לקליניקה בטי קאש שיניים 635554 בשעות הערב בחול

★ דרושה מטפלת מנוסה תחזנה מ-9"00 — 17.00 + עבודות, תנאים מצויינים + רכב יהודה, 711476

★ דרושות נקבנות/קלדניות דימקסיס יבא, עם או בלי ניסיון, 698398

★ שומרים למשרד החוץ, יוצאי יחידות קרביות, עד גיל 30, מתאים גם לסטודנטים, 235231, 235860

★ דרושה מטפלת מנוסה לטיפול בתינוק בביתו, טל' 814551

מנפאואר

★ רתכים, כרסמים, מסגרים, בעלי מקצוע מעולים וניסיון רב לעבודה קבועה, 233456"ו

★ טכנאי/הנדסאי מכונות בעל ניסיון רב בשרטוט תבנות, ניסיון קודם במפעל פלסטיקה. יתרון 233456"ו

★ פחח מסגר בעל ידע וניסיון רב בהרכבת מכשירים רפואיים, 233456"ו

★ כתבניות עברית מנוסות לסברות ובניות 233456"ו

★ קלדניות מנוסות, ניסיון של שנתיים לפחות. רצוי בשטר ההוד"ש 233456"ו

★ כתבניות בכירה אנגלית עברית + הדפסה, רצוי ניסיון 233456"ו

★ מעצבות תבליל עברית ו/או אנגלית עם ניסיון, למתאימות תנאים טובים, 233456"ו

★ נגרים מקצועיים בעלי ידע בהרכבת דלתות, בשיכי קיר ומעקות עץ, 233456"ו

★ רתכות מלודחות בעלות ניסיון רב לעבודה קבועה, 233456"ו

מכוניות

אודי

★ אודי 80, 82, כחושא, אפשרות החלפה 242202, 232203

★ 80, ראשונה, 1983, אוטומטית, 1600, שמורה 490688, 412577

★ אודי 80, 1974, מצב מעולה, 721525 לא בשבת

★ אודי 80, 1985, אוטומטי, 1600 במצב חדש 410425

★ בהזדמנות אודי 80, 1973, 452951, 652444

אוטוביאנקי

★ 1979, אלגנט, שמורה, 4,500 דולר 656384

אוסטין

★ אוסטין אלגרו אוטומטית 1977 100,000 ק"מ טלפון 541945

★ מיני מיינור 74, ססט לשנה מצב טוב, אחה"צ 877157

אופל

★ אופל קדט סטיישן אוטומטית 1983 + אוקה, סיים. 424217

★ אופל קדטה 1985 19,000 ק"מ, 761503 ובעבודה 552286

★ אופל קדטה 1985, טיארא, בילינה, טל' 411487, 862848

אלפא

★ בהזדמנות אלפא סוד 74, לרגל נסיעה יד ראשונה 421526

★ סוד 83, ראשונה, 59,000 ססט לשנה, שמורה 858799

★ אלפאסוד 1979 מכונית, צבע, צמיגים, 98,000 בחול 287910

וולבו

★ סטיישן 1976, אפשרות החלפה בטרנספורטר 666896, 526835 בחול

★ ג'יאל 740, 1985, אוטומטית + תוספות, אזם קילומטר 635627

★ הולבו 244, 1975, יד שניה, גיר רגיל 710009

טנדרים

★ 404, 1975, מכבי מצוין + ארגז + ססט לשנה, מהודן 02"717959, 03"283055, 02"531005

★ פולקסווגן 1970, מנוע 1984, שניה + ארגז 539045 בחול

לנצ'יה

★ לנצ'יה בטה 80, כבונית, מסות מהודרת 724842, 690725

מסחריות

★ שברולט ל"ט.20, קצר מגד 1981, 25,000 821777

★ טרנזיט מסחרית 1975, מהודן, בכויגת, 221945, 231531 בחול

★ טרנזיט 84 + ג'י.אם.סי. 81, אפשרות החלפה 242202, 212201

★ פורד מרגנדו ג'נרר 1979, בגבי, מהודן 323208, 226665

★ פיג'ו 1982 טנדרים, 70,000 ק"מ + תוספות 817167, 816736

★ טרנזיט 1976 קבינה כפולה, 668035 בחול

מרצדס

★ מרצדס 280, 1974, אוטומטית, תוספות 542770

משאיות

★ מכירה משאית ד.א.ג. 1969 + מנוע דיזל פרקינס + ספה ריקנה 226624, 557420

★ משאית פורד 1977, 12/10, ראשונה 539045 לא בשבת

סובארו

★ סובארו 1400, 1978, 100,000 ק"מ מכנית 615511, 558328

★ סובארו סטיישן 1978, 1600, אפשרות החלפה 242202, 232203

★ סובארו 2/1979.1400 2 דלתות + ססט לשנה, שניה 761240

★ סובארו סטיישן 1300, 1983, כחולה + ססט 33,000 654468

★ סובארו ד'יאל 1978, 1400, אפשרות להחלפה, 541240, 558521

★ סובארו 1300, 1983, יד ראשונה, במצב מצוין 721361

סוסיתא

★ רום סטיישן 1979, משמשת, 252191, 243399

★ רום טרסל משומשת, 1980, צמיגים, ריפוד 766634, 423833

סיאט

★ סיאט ג'יאל.אקס, 1984, 11,600 ק"מ או ססטוס 637196

סיטרואן

★ בהזדמנות ג'י.אס.אי. 1983, 39,000 ק"מ, שניה 413911, 632444

★ סיטרואן ג'י.אס.אי. 1981, אוטומטי 120,000, ראשונה, 542531, מיום שישי בבוקר, שקלים 9,000,000

סימקה

★ סימקה 1100, 79 + ארגז, שניה שמורה 634971

★ חייב 539662 לפרסום זמיר ומרי רפער המרסם בלוח הויש במצות מוצר המוקד התקבל שי מיוחד מספר תלת מימדי "פרסום זמיר" אור התעשייה מקור ברוך

★ סימקה 1100, 71, ססט לשנה, 861484 שקל, 1,000,000

פולקסווגן

★ גולף 1500, 1978, אוטומטית מכנית, מהודן 109,000 769240

★ פסאט 2000, 1979, שניה, אחרי אוברול במצב 762404

★ 600 סטיישן 1974, 152,000 ק"מ, מכונית 4,500,000 434687 בחול 241532

★ חיפושית 1300, 1972 + ססט שקל 3,600,000 763265, 718521

★ פולקסגן טורינג 1974, 1500 מכונית שמורה + תוספות 666857

★ חיפושית מודל 46, במצב טוב טל' 850112 בערב

פורד

★ אסקורט 73, מכבי מצוין ססט לשנה 415088, 245176

★ בהזדמנות קורטינה 24, 223825

★ קורטינה ג'יאל 1982 ראשונה 816804

★ אסקורט בגירה 1300, 1979, ראשונה, 762193, 668151/235

★ קורטינה ג'יאל, 1980, 1982, מכונית, מהודן 41,000 416036

★ אוריקה אל.אקס 1985 + מזגן, תוספות 321779, 258273

★ פורד סיירה אל. 1300, ראשונה, 38,000, 1983 בחול 524779

★ פיאסטה 1982 שניה מצב מעולה בהזדמנות 658661

★ בהזדמנות אסקורט 1100, 72, במצב מעולה 820636 בחול

★ אסקורט 1975, 113,000 ססט לשנה 862169 לא בשבת

★ אסקורט אוריקה 1300 + 1984, רדיו, ססט, 816974 בחול

★ אסקורט יוני 1985, מהודן לדרכון, לבנה + תוספות, 421324

פז'ו

★ 305, אס.אר. 1500, 1983, 80,000 ק"מ בהזדמנות 931066 בחול

★ פז'ו 204, 1971, במצב מכני טוב + ססט 655275

★ 1973, 504, בהזדמנות (נוספים) מכבי טוב תוספות 835385

★ 305, 1981, ראשונה, 47,000 ק"מ, במצב טוב 713264

★ פז'ו 504, סטיישן, 1974, אוטומטית, שמורה, מהודן 638933

★ 1983, 504, מכונית ראשונה, גגון, רדיו 242590 בחול

★ ג'י. 5 מסחרית 1983, מסודר לנוסעים 45,000 ק"מ 251417

★ פז'ו 205, 1984, מכל', כחושה, 660615, 726313 בחול

★ 404, אוטומטי 1971 + ססט + רדיו טייפ, שמורה 285378 בחול

★ מכונר פז'ו 1975, אחרי אוברול במחיר מציאה 245140, 431535

★ פז'ו 305, 1981, 67,000 ק"מ, ראשונה 238282, 528867

★ פז'ו 504 סטיישן, 1975, אוטומטית, במצב טוב 717878

★ פז'ו 305, 82, 52,000 ק"מ מכונית ושמורה 635329

★ פז'ו 404, 1978, אוטומטית, לבנה 228348, 539466

★ 504, 1978, טלוויזה, 91,000 ק"מ + ססט לשנה 413426

★ 504, 72, ססט לשנה + רדיו, תבנית 559480, 662883

★ פז'ו 504, 1975 + רדיו, במצב מצוין 418434

★ פז'ו 505, 1983, ראשונה, 32,000 ק"מ, מכונית 533691

★ 504, 83, אוטומטית, ראשונה, 45,000 מעולה 610410 בערב

★ 505, 1983, אוטומטי, 1800, 665885

★ פז'ו 505, 1982, ראשונה + ססט, שמורה 745604 מאחה"צ

פיאט

★ פיאט 131, 1600 סל"ט, 1981, 713203 לא בשבת

★ פיאט 127, 1979, שמורה 690316

★ פיאט 132, 1976, 120,000 ק"מ, מעולה 240018, 531689

★ פיאט 127, 1982, 4 דלתות, אפשרות החלפה 242202

★ פיאט 127, 1974, מצב מצוין, טל' 721221

★ 132, 1974, ססט לשנה, ובעבודה 635293 חיים צבי 819569

★ פיאט 127, 1983, מכונית, 766001

★ 127/5, 81, שניה, 64,000 מהודן 02"542485, 03"9717427 בחול

★ 127, 1980, 42,000 ק"מ, מצב מעולה 823296, 931452

★ 127, 82, 5 דלתות, ראשונה, ססט, מהודן 452865

★ פיאט 127, 1981, שמורה היטב, מחיר מהודן 526835

★ 131, 1608, סטיישן, 100,000 1979 + ססט לשנה 852497

★ פיאט 127, יד ראשונה, 1974, 100,000 ק"מ 711010

★ פיאט 127/2, 1985, 27,000 ק"מ 639664, 718389

★ 124, 1970, מנוע חדש, מצב מצוין 253465, 882681

★ 131, 1600, אוטומט 1982 סיאל, מרפורי ראשונה, 862520

★ פיאט 126, 1974, שמורה, בעבודה 424771

★ 127, סטיישן, 1984, ראשונה, ק"מ + רדיוטייפ, 14,000 10,800,000, 824848, 851632

★ 124, פמישל 1974, ססט, בבית 854453 בעבודה 412745

★ 131 סטיישן 1600, אוטומט, 1977, עבודה 556151/5255 יוסי

★ פיאט 131, מוטר אוטומט, יד שניה, מעולה. 414188

★ חייבת לחיסכר 127/5, 1979, ראשונה, מכונית 665250

רנו

★ רנו 4, 1982, 112,000 ק"מ, טלפון 954606, בחול

★ רנו 8, 1986, חרמות, אפשרות החלפה. 242202, 232203

★ רנו 5, 1982, כחושה, אפשרות החלפה במכיר 431079

★ 5 אס.אס. ג'י.ביאל. + מזגן, 1983 + תוספות, 419327

★ רנו 9, 1983, במצב טבוע, בעבודה 225767, הבית 416448

★ רנו 12 סטיישן 75, במצב מצוין בחול 662941

★ בהזדמנות רנו 9, ג'י.טי.אס. 1983 + תוספות. 520597

★ רנו 5, 1982, 46,000 ק"מ, במצב מצוין 723797

★ בהזדמנות רנו 5, 1400, 83 אוטומטית, 45,000 861399

אבידות

★ אבדה כלבה האסקייס לבן + כתמים חומים ב-6.11.85 635080

ביקוש דירות

★ לתיירים בירושלים דרושות דירות בשכירות לתקופות ארוכות/קצרות "דהר נוף" 243557/8, 243821

★ דרוש דחוף בניין לשכירות למשרד "דהר נוף" 228633, 243557/8

★ דרושות דירות מרוהטות וריקות להשכרה ולמכירה "תיווך מבוקר" 249579

★ דרושה לקנייה דירת 1—1/2 חדרים. 716185

★ דרושה דירה בשכ"ח בשכונת שערי חסד. בק"ק. 821188 בחול

ביקוש עבודה

★ נהג בעל רשיון ב' וג' מעוניין בהסעות 434428

ביקוש רכב

★ סטיישן, קדט, סוס, אריקה, ראשונה, 1981, 1982. 528885

דירות בדמי מפתח

★ במרכז על הגג דירת 2, מסודרת 525857, 242568

★ בבתלאות 2 מקטימים, משומצת + הגג, מיידי 227485, 690013

★ במרכז (שמאי) 2 1/2, מגורים/משרד 24,000 232581 (מלד"ן)

★ בריוכה 3/1 ק"ק 32,000 "תיווך מבוקר" 249579

★ בקריית משה 3 חדרים גדולים, 321823, לא בשבת

★ בקריית משה 3, ק"ב, מרפסת גדולה 244008 (מלד"ן) 232743

★ בבתלאות בית ערבי 2 גדולים, משפץ 27,000 הגר 241272, 245117

★ בסטוריה 4 + אפשרויות 231953

★ במרכז העיר שתי דירות 244687 בערב לא בשבת

★ בבתנות יהודה 2 חדרים, על הגג, מסודרת. 243517, 231527

★ מקור ברוך, 2 גדולים, ק"ב. 523247

★ ברוך ישר 74, 4 + 2 מרפסות, 247250 בחול

מערכות אזעקה

★ בהסדר השוב לנו, מערכות אזעקה קודם רק ב'אזולם אלקטרוניקה' 243899

מינויים

★ 224688 ההפרשה להגרלת המינויים הכרסים הסול, יישלה לגיוון.

חוגים

★ חוג לשיפור אנגלית, 661848

מחשבים

★ מחשב מקינטוש 128 קי' + דיסק + מדפסת. 223308 בחול

★ מחשב תואם אפל + מסכים + מדפסת. 834133

חיות בית

★ גורי פקסים להשכרה בית אחנב. 416848

★ למכירה גורת זאב 636506, 551891

חימום והסקה

★ תנור להסקה ביתית + מיכל 500 ליטר + מטאבה. 415558

חנויות

★ נחוצה מספר חנויות אצל ליפשין פרסום "שקלים" 246146

★ במשולש הגזת להשכרה מיכאל ספר 225226, 241367 (מלד"ן)

★ ליד כיכר ציון חנות להשכרה מיכאל ספר (מלד"ן) 241367, 225227

★ בית קרוב לשטולם בשכ"ח / 1.500 100,000 תיווך 240592

★ חנות עם שירות וטלפון במרכז המסחרי רמת אשכול 526551, 536571

★ במרכז להשכרה 46 מ"ר, אפשרות לגלריה 425808 בחול

★ למכירה ברחביה חנות 18 מ"ר + כון 25,000 634880

★ למכירה חנות, פינת גן מורים, 764821 בערב

★ להשכרה בעמק 54 מ"ר + טלפון 232161, 633321

★ חנויות ומשרדים למכירה/השכרה, מיקום מעולה 668101

★ חנות למכירה 36 מ"ר. 248581 בחול

כלי נגינה

★ פאוסר מגוער בית מלאכה חוש ומשוכלל תיקון וכוון, קניה, מכירה, החלפה וייעוץ, המלך ג'ורג' 16, 227984

★ "המסטרו" מכירה, השכרה, כיוון, תיקון. בן סירא 12, 244166

מבני תעשייה

★ בתלפיות בשכ"ח 140 מ"ר, חזית, גלריה, טלפון, אבגלו סכבסן 221161 (מלד"ן)

★ במבנה תעשייתי בעטרות, 120 מ"ר + כוח + טלפון 253129

מגרשים

★ וילה על 580 מ"ר ועוד מגרש 570 מ"ר 03"494594

★ בבורסם 3/1 מפד, הסקה + טלפון, גג, ארונות 544257

★ למכירה ברחביה 282599

★ בהזדמנות בגבעת זאב 2 דונם לבנייה 03"227961

★ שותף לבניית דו משפחתי מיידי בהולילה. 423421

★ בגבעת זאב 2 מגרשים גדולים 242340, 248695

מחסנים

★ בהר נוף 223017, 228995

★ להשכרה 65 מ"ר באזור התעשייה תל ארזה 816549 בחול

★ להשכרה מחסן 130 מ"ר בגבעת שאול 661658

★ דרוש בשכ"ח מחסן בכל גודל, קרוב למרכז 816513

דינמומטר

★ רישוי שמיר דינמומטר 716036, 719089

★ אל תקנה חתול בשק לפני הקנייה 716036, 719089

משרדים

★ בקריית יובל דירות בשכ"ח מתאימה למשרד + טלפון 416119

★ חדר למשרד וטלפון בבן יהודה טל' 225951

★ במרכז משרד או מרפאה + המתנה, טלפון, הסקה. 225563

★ להשכרה בבית משרדים במרכז ירושלים 343882, 219366

★ ליד קולנוע עדן 5 חדרים 222318 (תיווך מלד"ן)

★ דרוש משרד בשכ"ח 3 חדרים במרכז + טלפון 638720

★ דרוש בשכ"ח משרד 2 חדרים במרכז העיר 877104

★ בגבעם 2 חדרים גדולים + טלפון בבניין מבוקר 424107

★ חנויות ומשרדים למכירה/השכרה, מיקום מעולה 668101

★ ברומינה 23, 7 חדרים, ק"ק + טלפון, בערב 631354

עסקים

★ למכירה/להשכרה מגניה לימת חנויות 288328

★ דרושה השקעה (50,000) להקמת מקדר. 528840

★ דרוש מבנה לתעשייה 300 מ"ר בשכ"ח 539140, 539878

★ למכירה שטח 150 מ"ר 246146, 241429

★ להשכרה מכולת בבקעה + ציוד + פרנסה טובה. 415624

★ בנפים מבנה 5x5 במרכז למשרד 635891 אחה"צ

★ בהנהלת שכבה מכונה 545224, 531973

★ ציוד מלא לבית קפה וגלידה ברבע היהודי

★ חנות להשכרה ברמת אשכול 551184

★ בגילה ב' מכולת פעילה + ציוד בשכ"ח + מכירת מלאי 764525

★ 3. במרכז ק"ב + טלפנים, פתוח להצעות מסכויות, 226630

★ ייצוג מכירות בירושלים במקום מרכזי 02"241802, 03"521615

★ חברה אמריקאית ליבוא ויישוק 660352

★ מעוניין להקים חברה קבלנית בנושא עבודות גינון ופיתוח, 915720 שמשון

★ למכירה/השכרה מבנה 2 קומות 03"709179

★ למכירה 668101

קייט ונופש

★ למכירה בהזדמנות שבועיים בשנה 482596

רוצים לקנות

★ לבית בגבעת שבורה, 711642

שידוכים

★ 533761

★ 244415

שיעורים

★ שיעורים פרטיים במקצועות מכירים לכל רמה 425227 לאביב

בריאות

★ מרפאה 810684

★ 711584

שירותים

★ מתקינים ומתקנים: אינטרקום, מערכות תקשורת, טלפונים, מכירות ומכשירי חשמל 227591, 245892

★ קורסים וכורסים 636510

★ התפתן לחנות 765870

מכירות

★ מכיח כלים, 963341

★ 3 כורסאות 062641

★ מקרר אמריקאי "פרידיר" 17 קוב, מצב מצוין, 533665, לא בשבת

★ מקרר פרידמן 13, במצב טוב 244802

★ מכיח כלים בגיל אלקטריק 663820

★ שולחן עץ 719330

★ 543159

★ 715324

★ 15.00—17.00

★ סלון איטלקי 222599

★ 638955

★ 763205

★ מקרר "אמקור" 1500 853889

★ 768001

★ 245140, 431555

★ 18.00

★ 424616

★ 525227

★ מקרר גנרל אלקטריק 2 דלתות 863476

★ חדר שינה, כולל ארון קיר. 720112, 717807

לווספה סגליס מהנדסים בע"מ
דרושה:
מזכירה אחראית
משרה מלאה, 5 ימים בשבוע, ידע בהדפסה.
טל. 03-285246
מיום א'.

כפר הילדים "ורדים" - עוד S.O.S
דרושה לנו
"אמא"
מיועד לאשה בגיל 26—40 שאינה נשואה.
אם יש לך רצון וצורך לקיים בית חם לילדים, נכשיר אותך לתפקיד כ"אמא". תנאי העבודה מצויינים.
למתאימה, נא פני בכתב בצירוף קורות חיים, לת.ד. 64 ערד, מיקוד 80750. פרטים נוספים בטלפונים: 057-958843, 057-956888.

מדריך הארץ

יום שישי
פרק יומי
שמואל א' יט-כ
משנה יומית
ערכין ג, כד
דף יומי
נדרים נה, נו
הלכה יומית
ברכות גג, הד

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל-אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב, 03-223958

מרכז סיוע לנפגעות אונס (24 שעות ביממה):
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611

מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א' רח' 11.00-13.00
ב' רד' 16.00-18.00
רח' מאנה 13 תל-אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שח"ן * שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת חג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
תל אביב, מוקד יום 218820, 218898
מוקד לילה 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי-חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (פנימית)
ירושלים
בקור חולים — (ילדים)
שערי צדק — (פנימית)
הדסה ע"כ — (נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי-מרקחת

תל-אביב
בבלי עזיאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
נתניה
פורת פ"ת 76 40967
פתח תקוה
רסל רוטשילד 89 911406
רמת-גן
קופ' כללית המיתר 25 782537
חולון
המרכז כבר ויצמן 12 845236
בתיים
גבי בת ים הנביאים 3 585671
ירושלים
בלה המלך דוד 6 224856
חיפה
שפ"ינצק דרך צרפת 57 337544
הקריות
הרמן סמטת מודיעין קרית מוצקין 715136

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא תעודות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' וה' — 17.00-21.00.
יום ג' — 18.00-21.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9—281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.08	5.21
תל-אביב	4.26	5.23
חיפה	4.16	5.21
באר-שבע	4.24	5.22

יום שבת
פרק יומי
שמואל א' כא-כב
משנה יומית
ערכין ג'ד, הא
דף יומי
נדרים נו, נז
הלכה יומית
ברכות גג, הדי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333

נהריה 923335
רחובות 084-51333
בת ים 565555
חולון 803133
לוד-רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111
מרכז סיוע לנפגעות אונס: — 24 שעות ביממה.
תל-אביב טל' 234819
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04-82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב, בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שח"ן * שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת חג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד

תורנות בתי-חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים — (נשים)
שערי צדק — (ילדים)
הדסה ה"צ — (פנימית)
הדסה ע"כ — (כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)

תורנות בתי-מרקחת

תל-אביב
בני דיזינגוף 174 222386
בבלי עזיאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
מוצ"ש, בבלי עזיאל 1 פנת טולדנו 10 שכון בבלי 440552
מוצ"ש, סופרפארם אינשטיין 40 רמת אביב
נתניה
הנשיא שד' ויצמן 36 22639
פתח תקוה
אסותא ברון הירש 21 9116710
רמת-גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון
המרכז כבר ויצמן 12 845236
בתיים
קופת חולים עין יהב 2 884854
ירושלים
מרפאת רוממה רח' המ"ג 28 523191
מוצ"ש, ביה"ח שערי צדק בית וגן 555502
חיפה
תנינה חניתה 22 ב"ש 231905
הקריות
הרמן סמטת מודיעין קרית מוצקין 715136

המראות ונחיתות

להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן-גוריון ביום שישי ושבת 8-9.11.85:

שישי:

המראות:
ב-0545 פאן אמריקן (K115) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו. ב-0645 טירואי (805) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו. ב-0645 טירואי (825) לפאריס ובוסטון, ב-0650 אל-על (363) לרומא, ב-0705 אל-על (385) לרומא, ב-0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב-0725 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב-0740 אל-על (541) לאתונה, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב-0810 סאבנה (246) לבריסל, ב-0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב-0905 אייר סיני (055) לקאהיר, ב-0930 אל-על (323) לציריך ופאריס, ב-0950 אל-על (581) לאיסטנבול, ב-1000 אל-על (357) לפרנקפורט, ב-1025 אל-על (315) ללונדון, ב-1515 האפאג לויד (610) לקלן/בון, ב-1555 קל"ם (552) לאמסטרדם, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות:
ב-0820 אייר סיני (054) מקאהיר, ב-1110 אל-על (004) מניו-יורק, ב-1235 אל-על (542) מאתונה, ב-1335 אל-על (334) מבריסל, ב-1400 קל"ם (531) מאמסטרדם, ב-1405 אל-על (348) מציריך, ב-1415 האפאג לויד (609) מקלן/בון, ב-1445 אל-על (582) מאיסטנבול, ב-1500 אל-על (364) מרומא, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טירואי (800) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1525 טירואי (812) מבוסטון ופאריס, ב-1535 אל-על (386) מרומא, ב-1600 פאן אמריקן (K114) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1625 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב-1710 אליטליה (746) מרומא, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך.

שבת:

המראות:
ב-0545 פאן אמריקן (K115) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו, ב-0645 טירואי (803) לפאריס, ניו-יורק וסן פרנציסקו, ב-0645 טירואי (825) לפאריס ובוסטון, ב-0650 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב-0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב-0915 טירואי (881) לאתונה וניו-יורק, ב-1100 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב-1610 האפאג לויד (538) לקלן/בון, ב-1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב-1745 אל-על (1363) לולצבורג, ב-1825 אליטליה (747) לרומא, ב-2330 אל-על (005) לאמסטרדם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות:
ב-1135 טירואי (884) מניו-יורק, ב-1510 האפאג לויד (537) מקלן/בון, ב-1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב-1525 טירואי (800) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1525 טירואי (812) מבוסטון ופאריס, ב-1600 פאן אמריקן (K114) מסן פרנציסקו, ניו-יורק ופאריס, ב-1710 אליטליה (746) מרומא, ב-1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב-1920 אייר פראנס (136) מפאריס, ב-2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב-2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון, ב-2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב-2235 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן, ב-2310 אל-על (358) מפרנקפורט.
כל ההמראות והנחיתות וזמנן אינו סופי. את המועד הסופי יש לוודא כשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל, בטלפון 03-381111.

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

למפעל דרוש מהנדס/ת הנדסאות עם נסיון ביבוא ויצוא. להתקשר ביום: 055-81101, בערב: 055-83266, לשמעון.

עיריית טבריה דרוש/ה פסיכולוג/ית בהיקף של 70% משרה. כל פי חוזה בחוזה, לעבודה בשרות הפסיכולוגי, בסמכים תיכון. כישורים: תואר שני או בשלבי סיום לימודים. רצוי בעל נסיון בתחום זה. המעוניינים יפנו לשרות הפסיכולוגי בטבריה, 067-21172.

למשרד שמאים בתל-אביב פקידה כתבנית מעולה למשרה מלאה 462490, 458526

דרוש פועל מקצועי לארנקים "זוהובי" מונטיפיורי 42 297127

מנהלת חשבונות סוג 2, 3. 03-336043 מיום א', לאורנה.

למשרד ארכיטקטים דרוש/ה שרטט/ת מנוסה לעבודות פנים. טלפון: 03-249841, 8.00—14.00.

למשרד רואי חשבון דרוש בוחן מנוסה 03-611851

הנדסאי אלקטרוניקה דרוש לפתוח מכשור בקרה ובדיקה. בעל נסיון בטכנולוגיה אנלוגית ודיגיטלית. 03-9610858

דרושים באזור חולון מחלקי עתונים בעלי קטנוע או אופניים לעבודה בין השעות 4.00—6.30 בבוקר. 887458, 940927

מלחימות/מחוטות מנוסות ליום עבודה מלא בשכר גבוה במיזוג "בתפאורה" מיום א' 03-298877

שרטט/ת תיב"ם מנוסה מאזור רחובות, ראשל"צ, אשדוד והמרכז. "תעשאני". מיום א' 03-284128

דרוש/ה 1. רופא/ת שיניים 2. שיננית למרפאת שיניים במרכז ירושלים. לקביעת ראיון לפנות לוועדה: 02-226152/3

דרושה מזכירה כתבנית אנגלית ועברית, ידיעה טובה באנגלית. 03-734246, 03-729531

לבית הכנסת המרכזי "גאולת ישראל" ברמת-השרון דרוש עובד אחזקה ומנהל. שוקי הריס 03-470806

שומרים למשרד החוץ יוצאי יחידות קרביות עד גיל 30. מתאים גם לסטודנטים 02-235231, 02-235860

מבקר איכות מיכני מנוסה בתחום הברזות והברגות (באזור ראשל"צ, רחובות, אשדוד) 03-284128 מנפאואר

נודניק אמיתי למכירות בשעות הפנאי. אפשרות לעבודה קבועה. באזור קיית 9221357

ה"שער פרסומאים" דרוש/ה פרסומאי/ת הופעה נאה, השכלה אקדמית, רכב — הכרחיים. 03-221667

דרושה מטפלת מנוסה לטיפול בתינוק בביתו. טל. 02-814851

דרוש/ה פקיד/ה להנה"ח נסיון בניהול מלאי הנהלת שכר במערכת ממוחשבת 03-254678/9

דרוש מהנדס חשמל 03-7519151, בערב 053-30731

למושב עידן דרושה מטפלת התחלת עבודה מיידית. 057-81371

למפעל פרטי בחולון מנהח"ש ראשי בעל נסיון 03-801121/3

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים לקבלת מודעות: 371222 ורב-קווי בלבד

בפחות מחצי מחיר

מודעות מילים בלוח החדש

ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל

ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

תל אביב

משכנתאות

קבלנים מציעים

וילות ובתים

3 1/2 - 3 חדרים

2 1/2 - 2 חדרים

תל-אביב יפו

4 חדרים ויותר

1 1/2 - 1 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

אזור השרון

גוש דן

אזור הדרום

משרדים

אולמות

מגרשים

חנויות

מבני תעשיה

הלוואות

הצעות עבודה כללי

עסקים

גזירה ותפירה

עזרות ומטפלות

הנה"ח

פקידים

ביקוש עבודה

אמריקאיות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וולוו

מוכרים / מוכרות

ספרים/ יות

חרטים ומסגרים

עובדי מתכת

יהלומים

אחיות

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

מרצדס

מסחריות

משאיות

נסאו

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

לנצ'יה

דייהטסו

טנדרים

אופנועים וקטנועים

חלפי רכב

מציעים למכירה

אמנות ועתיקות

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

טרקטורים

כלי נגינה

מכונות כביסה

מקררים

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מכונות גילוח

ריפוי והרדיה

מטבעות ומדליות

מכונות כתיבה

נקיון ופוליש

רהיטים

שטיחים

מעוניינים לקנות

שרותים

ציפוי אמבטיות

קייט ונופש

חוגים

הכרזות

מחשבים

שידוכים

בת זוג

בן זוג

למכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה

דרוש

בוגר בית ספר מקצועי או יוצא חיל אויר בשטח חשמל או אלקטרוניקה

לתפקיד

מכשירן שדה

רשיון נהיגה הכרחי.

לפנות למשאבי אנוש -- טל. 03-805112

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ירושלים פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4 ת"א. מיקוד 66186 ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים ישירים למסירת מודעות

המשך תל־אביב

קבלנים מציעים

וילות ובתים

גוש דן

4 חדרים ויותר

3"3 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

1"1 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

תל־אביב יפו

4 חדרים ויותר

3 - 3 1/2 חדרים

אזור השרון

4 חדרים ויותר

אזור הדרום

4 חדרים ויותר

חנויות

מבני תעשייה

מחסנים

הלוואות

הצעות עבודה כללי

עסקים

אולמות

פקידים

משרדים

מגרשים

חולון בת־ים

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

ג'יפים

וולוו

לנציה

דייהטסו

מרצדס

מסחריות

משאיות

נסאו

סובארו

אודי

אוטוביאנקי

סוסיתא

סימקה קרייזלר

סיטרואן

אופל

אמריקאיות

ביקוש רכב

טנדרים

הנה"חש

עוזרות ומטפלות

גוירה ותפירה

ספרים/יות

עובדי מתכת

שליחים

נהגים

חשמלאים

טכנאים הנדסאים

נגרים

ביקוש עבודה

מכוניות כללי

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

פיאט

רנו

טרקטורים

מצרכים

מערכות קול

מזגני אוויר

מכונת גילוח

סירות

רהיטים

אופנועים וקטנועים

סרוקי

שרותים

מציעים למכירה

אמנות ועתיקות

בתי אבות

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

כלי נגינה

קורסים

שעורים

קייט ונופש

חוגים

הכרויות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

טיולים

אותיות דביקות

חיפה

וילות ובתים

מגרשים

חנויות

חיפה

הצעות עבודה כללי

4 חדרים ויותר

אמריקאיות

אופל

וולוו

3"3 1/2 חדרים

מרצדס

מסחריות

סובארו

פיג'ו

פיאט

רנו

מציעים למכירה

כלי נגינה

מכונות תפירה

רהיטים

נתניה

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

עסקים

Box 16 STATION K,
TORONTO CANADA

P.O.BOX 487-1211
SUISSE

עורך מעגלים בכיר

בעל נסיון בעריכת מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים.

נסיון במערכת ממוחשבת — יתרון.

ת.ד. 1334 ת"א, ל/10815.

מלון צמחוני מצפה הימים

בואו לרזות במצפה הימים

"מקום אחר במקום אחר"

בתאריכים:

17-22.11.85

יתקיים במצפה הימים צום ודיאטת 500 קלוריות.
דיאטה זו תנוהל בהשגחה רפואית וההדרכה תנוהל ע"י צוות מיומן.
כמו כן יתקיימו כחלק מסדר היום תרגילי נשימה, התעמלות, יוגה, רפלקסולוגיה, קוסמטיקה טבעונית ופדיקור.

לפרטים והרשמה: מלון מצפה הימים, טלפון 069-37013,4

תלונת עובד־שומה בכיר נבדקת במש' היועץ המשפטי לממשלה ובאוצר:

"פקיד השומה הראשי בגוש דן הפעיל לחץ למנוע חקירה נגד מאפיית ויז'ניץ"

המאפייה נחשדה ב־83 בהעלמת הכנסות בהיקף גדול ★ בביקורת פנימית: אין ספק שחוסר טיפול בתיק הינו בניגוד לכל הכללים וההוראות

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

במשרד היועץ המשפטי לממשלה ובבירור באוצר, בודקים תלונה של עובד בכיר במשרד פקיד השומה בגוש דן, הטוען כי פקיד השומה הראשי לגוש דן, רפאל ברייזקר ועובדים בכירים אחרים בשרות, הפעילו עליו "שורה של לחצים איומים ובידולים", כדי שיחזור בו מדבר שכתב במהלך בירור הפקידה.

החקירה להקירה שנוהלה נגד מאפיית ויז'ניץ בבני־ברק ולחלקו של פקיד השומה הראשי בגוש דן בחקירה.

בתלונתו כותב העובד, אבנר בן שלום, שהיה אחראי לניהול ספרים בפועל במשרד פקיד השומה בגוש דן, כי סירובו להיכנע לאיומים ולשידולים לשנות את המיכתב, פגע בקידומו הארגוני בעבודה.

מדובר בטענות שהועמעמו כבר לפני כשנתיים בביקורת פנימית רש־עיקריה נשלחו לנציב מס הכנסה בספטמבר 1984. תחת הכותרת "מאפיית ויז'ניץ – היפר על עבירות והעלמת ראיה". נאמר כי הממצאים מצביעים על עובדות תמוהה של פקיד השומה הראשי, רפאל ברייזקר, בפרשת המאפיה שנחשדה ב־1983 בהעלמת הכנסות בהיקף גדול. בין שאר נאמר בדו"ח הביקורת: "אין ספק שחוסר טיפול בתיק הינו בניגוד לכל הנהלים וההוראות ואף יוצר חשד לכאורה כי הדבר נעשה בכתוכן. לא ברור שיקול דעתו של פקיד השומה לדרך שבה פעל בתיק... לגבי חלקו של מר רפאל ברייזקר אין מנוס מלהגיע למסקנה כי פעולותיו הן אשר מנעו ועצרו את הטיפול בתיק, וזאת ללא נימוקים עניניים וסבירים".

דובר משרד המשפטים אמר בתשובה לשאלת סופר "הארץ" כי התלונה של אבנר בן־שלום נמצאת בטיפול היועץ המשפטי לממשלה.

לפי הוראת מנכ"ל משרד הבריאות שבודק היבטים משפטיים:

יוקפאו הליכי הרישוי לבתי מרקחת חדשים של קופ"ח מכבי

מאת ישעת נבו

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, הורה להקפיא את הליכי הרישוי לפתיחת בתי מרקחת חדשים של קופת חולים "מכבי" והעביר את העניין לבירור היועץ המשפטי של המשרד. פרופסור מיכאלי אמר, כי הועלו כנגדו טענות, אשר לפחות אחת מהן היא מורכבת וחמורה, וטעונה בדיקה מדוקדקת מן ההיבט המשפטי.

המנכ"ל התייחס בדבריו לטענות שהעלו כנגדו בעלי בתי־המרקחת הפרטיים והסתדרות הרוקחים. אלה טענו, כי "מכבי" חתמה על הסכמים עם גופים עסקיים פרטיים, לפיהם תתחלק עמם ברווחים. לטענת הרוקחים, הסכמים אלה סותרים את ההגדרה של "מוסד ללא כוונות רווח" (מלכ"ר), המקנים בחוק זכויות שונות, ביניהן הזכות לפתוח מרפאות במוסדותיה, מבלי שיהיו כבולים למגבלה של מרחק 500 מטר מבית מרקחת קיים.

הרוקחים טענו עוד, כי בבתי מרקחת אלה, שנפתחו באזורים מסודרים כבתי־מרקחת פרטיים לכל דבר – ולא בתוך מוסדות הקופה, כפי שמורה החוק – נמכרות תרופות במחירים מלאים לאנשים שאינם חברי הקופה, בעוד החוק מתיר מכירת תרופות בבתי מרקחת ציבורי רק לחברי הקופה.

פרופסור מיכאלי הבהיר בתגובה, כי אם הבירור בין משפטני משרד הבריאות לבין משפטני "מכבי" לא יסתיים בעיתיים שהתעוררו, הוא לא יירתע מלהעביר את העניין לטיפול בדרג משפטי גבוה יותר.

נציג משרד הפנים חיפש ולא מצא הנודיסטים באילת

אם יימצאו כאלה יורה המשרד לסגור החוף

מאת איתן רבין כתב "הארץ"

משרד הפנים ערך באחרונה ביקורת פתע בחופי הרחצה באילת, בחפשו נודיסטים. במשך יום שלם סייר נציג המשרד הממשלתי אצל רפי נלסון בחוף טאבה ובחוף הצפוני. נודע כי בדו"ח שהועבר לממונה על מחוז הדרום, שלום דנינו, כתב המבקר, כי בסיור שערך בחופי הרחצה הוא לא ראה מתרחצים ערומים.

הממונה על מחוז הדרום אמר אמש, כי ביקורות כאלה ייערכו מדי פעם כדי לוודא שבחופי הרחצה שומרים על החוק.

סופר "הארץ" מציין, כי עשרות נודיסטים משתזפים בחופי הרחצה באילת מדי יום, וכי צילומים של תיירות המשתזפות בעירום בחופים אלה מתפרסמים תדיר.

הממונה על מחוז הדרום שלום דנינו אמר ל"הארץ", שיערכו ביקורות נוספות ושאם אכן יתגלו נודיסטים יורה משרד הפנים לעיריית אילת להעמידם לדין ולא יירתע אף מסגירת החופים בשל כך.

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס לה קסטל

Le Castel

לסעוד בחוץ -
מטבח צרפתי - באוירה של יפו העתיקה.
שילוב נפלא ההופך את הארוע לאירוע חגיגי.
אשפי המטבח הצרפתי, אליאן והנרי קומן,
מציעים מבחר של 80 מנות - שכל אחת מהן היא חגיגה לחיך
המעודן, באוירת פאר, שרות מעולה תנאי רקע (פסנתר וכינור).
פתוח יום יום – משעה 16.00 עד חצות – פרט ליום ראשון
קומה נפרדת – לקפיטריה, פאב, בלינצ'ס ב־15 טעמים וכו' בלווי מוסיקת רקע
בואו לחגוג אצלנו ארועים משפחתיים וחברתיים. מכבדים כרטיסי אשראי

ככר קדומים 14
יפו העתיקה
הזמנת ארועים
טל' 03-836507

מתל־אביב לניו־יורק וחזרה
עם
TowerAir
החל מ־599 $*

לנוסעי טאואר איר מניו־יורק ל־52 ערים ביבשת ארה"ב
עם
NORTHWEST ORIENT
(4 שוברי טיסה) * $ 150.–
ו־33$ לכל שובר נוסף (עד 4 שוברים נוספים).
* כפוף לתנאים מספר.

שר המדע בסיורו באוניברסיטת בר־אילן:

עשרות מדענים מישראל מבקשים לעבוד באוניברסיטאות חו"ל

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ"

עשרות בקשות של מדענים בישראל, לצאת ולעבוד בחו"ל מצויות היום באוניברסיטאות ברחבי העולם, וזאת בשל המצב הכלכלי, המשפיע גם על תקציבי האוניברסיטאות והמחקר. על כך מסר אתמול שר המדע גדעון פת, בסיורו באוניברסיטת בר־אילן. "הדבר מדאיג אפילו את ראש הממשלה", הוסיף פת.

לשר, שסייר בפקולטות השונות, הוצגה התמונה העגומה שבאה בעקבות המצב הכלכלי. רקטור אוניברסיטת בר־אילן הפרופ' מיכאל אלבק סיפר לשר ומלוויו על ארבעה מדעני־מחשב השרים, שעזבו לא מכבר את אוניברסיטת בר־אילן, כדי לעבוד באנגליה ובארה"ב. לדעת השר פת הפיתרון הזמני למצב הנוכחי, יכול להיות במכירת ידע ופירסומים, למוסדות אקדמיים לאלו שבחו"ל.

הוסדר איכסון ב־ים ל־1600 באי הכינוס הבינ"ל של "סקול"

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

הקונגרס הבינלאומי ה־46 של "סקול" – ארגון גורמי התיירות הבינלאומי, ייפתח כמתוכנן באמצע החודש (ב־17 לנובמבר) בירושלים, לאחר שנמצא הסדר לאיכסונם של כל באי הוועידה בבתי־מלון בבירה, על פי התוכנית המקורית.

פתיחתה של הוועידה הוטלה בספק באחר ושלושה מתוך שבעת בתי המלון בירושלים, בהם אמורים היו להיות משובצים המשתתפים, הודיעו לפתע בתחילת השבוע, כי הם מבטלים את הזמנות החדרים שנקבעו מראש, בגלל הזמנות־יתר אחרות.

ישיבת חרום של נציגי סניף הנהלת התאחדות מלונות ירושלים הסתיימה בהחלטה להתגייס, כדי לעשות כל מאמץ למציאת פתרון לשיכון באי הקונגרס על־פי התוכנית המקורית, תוך העברת קבוצות אורחים אחרות שלא כבאי הקונגרס, לבתי מלון אחרים, באותה רמת דירוג.

באופקים נעצר חשוד באונס ובמעשים מגונים נגד חיילות

נחקר גם בקשר לניסיון לרצח החיילת לפני כמה חודשים ★ קציני משטרה: "יש סבירות אך אין הוכחות"

מאת איתן רבין

בית־משפט השלום בבאר־שבע עצר אתמול לעשרה ימים תושב אופקים, החשוד בעבירות מין ובהן – אונס חיילת ומעשים מגונים בכוח בשתי חיילות נוספות. בית־המשפט נענה לבקשת בארכות החשוד ואסר לפרסם את שמו.

נציג המשטרה, מפקח יצחק רעודש, אמר בבית־המשפט, כי ב־21 באוקטובר 1985 בשעות הערב בצומת אופקים אסף החשוד חיילת, שעמדה ליד הצומת, הסיע אותה ברכבו, סובבו בכביש, בניגוד לרצונה עד לפרדס ליד מושב שרה־צבי, שם – באיומים על חייה ובהפחדות – אנס אותה. לאחר שביצע את זממו הסיע את החיילת לבסיסה.

עוד נאמר בבית־המשפט, כי בשבוע באוגוסט, אסף החשוד ברכבו חיילת, שעמדה בצומת קיבוץ אורים ליד הקאנטרי־קלאב בבאר־שבע. ביצע בה מעשים מגונים באותה שיטת ביצוע ולאחר איומים בסכין ומרדף אחריה. לאחר שביצע את זממו, לקח את החיילת לביתה.

בשבועיים באוגוסט בשעות הצהריים אסף החשוד חיילת נוספת בבאר־שבע, באיומי סכין ביצע בה מעשה מגונה בכוח ובניגוד לרצונה. לאחר תחנונים של החיילת הפסיק את מעשיו והסיעה לבסיסה.

נציג המשטרה גילה, כי החשוד הודה במעשים, בחיפוש בכליו ועל גופו נמצאו מסמכים ופתקים, בהם נכתבו כתובות ומספרי טלפון ביניהם גם פרטיה של אחת החיילות.

המשטרה חוקרת את החשוד גם על מעשה האונס והניסיון לרצח החיילת בדרום לפני כמה חודשים, אם כי החשוד אינו דומה לקלסתרון החשוד באונס שפורסם. קציני משטרה אמרו אתמול, כי יש יסוד סביר להניח שהחשוד מעורב בפרשה זו, אך הוסיפו שאין להם הוכחות לכך. החשוד יועמד למסדר זיהוי ולא מן הנמנע, שגם החיילת שנאנסה ונרצחה בראשה תתבקש לבוא ולנסות לזהות את החשוד.

בבת־ים נמשכת שביתת התחנות לטיפול באם ובילד

מאת זהר בלומנקרנץ

שביתת התחנות לטיפול באם ובילד בבת־ים נמשכת זה שבוע ימים ברציפות, והרקע עדיין לא מסתמן כל פתרון שיביא לסיומה. 13 התחנות בעיר הושבתו על־ידי העירייה במחאה על שמשרד הבריאות לא שילם חוב בסך 320 מיליון שקל.

מי שופכין מוזרמים לחוף הדולפינריום בת"א

כספי: העירייה אינה יכולה להזרים יותר לאגני החימצון לכן מפנה השפכים לים

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

בימים אלה החלה עיריית תל־אביב להזרים מי שופכין לחוף הדולפינריום, שהינו אחד היפים בעיר ופועל בו מועדון גלישה. חובבי הגלישה בחוף קובלים כי עליהם לגלוש בתוך מי ביוב עכורים ומצחינים.

חבר הנהלת עיריית תל אביב יצחק כספי, אמר בתגובה כי מדי שנה חייבים להזרים ביוב, בחודשי החורף, לים, מאחר ותל אביב עוברת על כמויות השפכים שמותר לה להעביר לאגני החימצון בחוף ראשון לציון. "כך אנו עושים מחודש נובמבר ועד מארס. אני מקווה שהבעייה תיפתר כשמפעל הביוב יוכל לקלוט יותר מי שופכין. בכל מקרה, הכמות המוזרמת היא קטנה ואינה גורמת מיטרד חמור. הייתי מציע לגולשים לגלוש במקום סמוך, שם הביוב לא יפריע להם".

נותק החשמל ל־10 מיתקני שאיבה המספקים מים לחקלאים

חב' החשמל: נרחיב מעגל הניתוקים אם לא תשלם מקורות את חובה (7.6 מיליארד שקל)

מאת אלי אלעד

חברת חשמל ניתקה אתמול את אספקת הזרם לעשרה מיתקני שאיבה של חברת מקורות, המשמשים לאספקת מים לחקלאות, בגלל חוב של 7.6 מיליארד שקל. מחברת החשמל נמסר כי אם לא תשלם מקורות את חובה, יורחב היום מעגל הניתוקים.

דובר מקורות מרדכי יעקובוביץ, מסר כי משרד האוצר חייב לחברה 22 מיליון דולר, מזה 4.5 מיליון דולר עבור עבודות פיתוח שביצעה מקורות ביו"ש, לפי הוראת שרי החקלאות הקודמים. כ־12 מיליון דולר, על חשבון מיזוג חברת הבת "ביצור ופיתוח" עם חברת האם מקורות, והנותר הוא חוב על חשבון הסובסידיות למים. "מכיוון שהאוצר לא העביר לנו סכומים אלה אין לנו אפשרות לפרוע את החוב לחברת החשמל", אמר הדובר.

30 עובדי מועצת קדימה הפגינו בשל עיכוב־שכר

מאת נורית אמיתי

כ־30 מעובדי המועצה המקומית קדימה, שלא קיבלו משכורותיהם לאוקטובר, הפגינו אתמול מול בניין המועצה והבעירו צמיגים. כמה שוטרים, שהגיעו למקום פיזרו את ההפגנה.

העובדים לא קיבלו משכורותיהם בשל המצב הכספי של המועצה.

עורך את העמודה: חיים טל

על רקע אזור הסחר החופשי בעיר אילת

"סוכני תיירות פנים שאין להם סניף באילת – מופלים לרעה"

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

איזור הסחר החופשי באילת גורם אפלייה לרעה של סוכני תיירות פנים, המשווקים את שירותיהם מכל רחבי הארץ אך אין להם סניף באילת. בתלונה זו פנו סוכני התיירות והנסיעות בישראל לאגף המכס והמע"מ במשרד האוצר.

לסופר "הארץ" נודע אתמול, כי במכתב ליו"ר הנהלת אגף המכס והמע"מ, מרדכי ברקת, דורשת התאחדות סוכני הנסיעות והתיירות הבהרות, לגבי הסעיף בחוק המדבר על תשלומים לגורמי תיירות באילת, כפטורים מתשלום מע"מ בשיעור 15 אחוז. לטענת סוכני תיירות הפנים, גורמי תיירות שיש להם סניף גם באילת, יוכלו לשווק את חבילות הסיור בעיר מכל רחבי הארץ במחירים המוזלים ב־15 אחוז. לטענתם זוהי תחרות בלתי הוגנת שתביא, בסופו־של־דבר, לפגיעה בקידום שיווקה של אילת ממקומות שונים בארץ.

נמסרה התנצלות על התבטאות שבמשרד התיירות "מחפשים את המלונאים"

בשם המלונאים נאמר עתה: אנו רואים בכם שותפים נאמנים לקידום התיירות בישראל

מאת זהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תיירות

יו"ר הנהלת התאחדות המלונות בישראל, אלי פפושדו, התנצל בכתב בפני יו"ר ועד עובדי משרד התיירות, חיים אילת, על דברים, שאמר נציג המלונאים מיכאל פרדמן, בנוכחות עובדי המשרד בדיון של ועדת הכלכלה של הכנסת בנושא קביעת מחירי האירוח לשנה הקרובה.

ועד עובדי משרד התיירות דרש, שפרדמן יתנצל שאמר בין השאר, כי "פקידי משרד התיירות מחפשים את המלונאים", כי הם "מטעים את שר התיירות" ושעובדי משרד התיירות פחות יעילים מעובדים במשרדי ממשלה אחרים. במכתב התנצלותו של יו"ר הנהלת התאחדות המלונות נכתב בין השאר: "תחושת הצרה לגורלה של תעשיית המלונאות, שבאה לידי ביטוי בדבריהם של משתתפי הדיון בוועדת הכלכלה, גרמה גם לדברים, שאולי הוצאו מהקשרם, שאין בהם לבטא את יחסינו אל עובדי משרד התיירות. אנו רואים בכם שותפים נאמנים לקידומה של תעשיית התיירות לישראל".

יעקב עוזן חשוד בהשתייכות לרשת גניבת מכשירי וידיאו

נעצר בעקבות אחיו ★ נחקרים נוספים בפרשת הסחר ברכוש גנוב

מאת זהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בבת־ים

יעקב עוזן (24), אחיו של נהג קואופרטיב "דן" מבת־ים, החשוד בהשתייכות לרשת שהתמחתה בגניבת מכשירי וידיאו ומכירתם – נעצר אף הוא בידי המשטרה, כחשוד בביצוע התפרצויות בשירותי אותה רשת. אתמול האריך בית־המשפט את מעצרו בשיבעה ימים.

מספר מכשירי הווידיאו, החשודים כגנובים, שנמצאו עד כה – עלה בינתיים ומגיע ל־26 מכשירים.

בית־המשפט המחוזי בתל־אביב דחה אתמול את ערעורו של צבי כהן, בעל חנות לצרכי חשמל ואלקטרוניקה "וידיאו 13" ברחוב רוטשילד בבת־ים, החשוד באחזקה ובסחר ברכוש גנוב. כהן ערער על ההחלטה להאריך את מעצרו. נמסר, שהמשטרה מתכוונת להעמידו לדין בתוך תקופת המעצר. החומר כבר הועבר לפרקליטות להכנת כתב אישום.

בית־המשפט האריך אתמול פעם נוספת בשיבעה ימים את מעצרו של יוסף נקר (23) תושב בת־ים, החשוד גם הוא בהתפרצויות בשירותי הרשת. הנהג השכיר בקואופרטיב "דן" החשוד בסחר ברכוש הגנוב – שוחרר בערבות.

עו"ד אהרון ברקאי מת"א נחקר על חשד להעלמת־הכנסות

המדובר בשנת 82' ★ שוחרר בו ביום ★ החקירה במסגרת איסוף מידע על מקצועות חופשיים

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

עו"ד אהרון ברקאי מתל־אביב נעצר אתמול לחקירה ושוחרר בו ביום, בחשד כי העלים הכנסות של מאות אלפי שקלים בשנת 1982. עו"ד ברקאי מתמחה בתביעות נזיקין.

החוקר יוסף גולדשטיין טען בבקשת המעצר כי במסגרת איסוף מידע לגבי נישומים בעלי מקצועות חופשיים, התקבל מידע כי ברקאי נוהג לא לרשום את מלוא תקבוליו משכר טרחה המתקבלים על ידו מלקוחותיו.

עוד ציין גולדשטיין, כי לפני עשרה ימים נערכו חיפושים במשרדו ברחוב כיכר מלכי ישראל 10 ונתפסו מסמכים. לטענת החוקר, התאמת החשד והמידע בגינם נפתחה חקירה. עוד ציין החוקר, כי מעדות אחת שנגבתה מאחד הלקוחות, התברר שהנישום קיבל 320 אלף שקל שכר טרחה ואילו בספריו רשם רק סך של 50 אלף שקל.

גופת חנוכה רביבו נתגלתה בפרדס

נבדק רקע פלילי וחבלני

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ" בשרון

גופתו של חנוכה רביבו (71) מכפר יונה נמצאה אתמול בבוקר בפרדס סמוך לישוב, בו התגורר. מדובר כנראה ברצח על רקע פלילי, אך במשטרה לא מוציאים מכלל אפשרות גם רצח על רקע חבלני.

אור ליום אתמול התלוננו בני משפחת רביבו, כי חנוכה לא הגיע לביתו. אתמול בבוקר הודיע פועל ערבי, העובד בפרדס, הסמוך לכפר־יונה, כי ראה גופה במקום. שוטרים ממרחב השרון, שיצאו לשטח, גילו את הגופה.

הגופה הועברה למכון הפתלוגי באבו־כביר. המוות נגרם כנראה ממעשה אלימות.

גם בצפת התירו דיינים לבעל לשאת אשה שניה

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפת

בית־הדין הרבני בצפת התיר לתושב צפת לשעבר, המתגורר כיום בחו"ל, לשאת אשה שניה, לאחר שבית־דין לא קיבל גט מאשתו הראשונה. האיש פנה אל 100 רבנים במקומות שונים בארץ, שחתמו על היתר מיוחד, המאפשר לאיש להתחתן בשנית, מבלי שאשתו הראשונה תמסור לידיו את כתב הגירושין.

האיש התלונן, כי מזה שמונה שנים מבקש הוא מאשתו את הגט. בתקופה האחרונה לא התגורר עמה בצפת ולכן ביקש הסכמת הרבנים להתחתן בשנית. כתב הגירושין ניתן לאדם שלישי ובדרג שאשתו הראשונה תתרצה ותקבל את הגט – תוכל לפנות אל אדם זה כדי לקבלו.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי עירוני

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה עיר הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי מס. 7 א' לתכנית מיתאר 101/02/24 – כפר נרדים
ביחד עם התשריט המצורף אליה.
עיקרי הוראות השינוי: – שינוי יעוד משטח לתכנון בעתיד לאזור בנייני ציבור, עבור מוסד חינוכי לילדים.
– קביעת קו בנין צדדי ואחורי.
– שינוי בהגדרת השטח "מוסד חינוכי לילדים" לשטח לבנייני ציבור.
ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: שטח התכנית: 29.630 דונם כפר נרדים – עיר
כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע ע"י שינוי התכנית וכן כל זכאי על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.

שלום דנינו
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום.

עיריית חולון

הודעה

בהתאם לחוק עזר לחולון (סלילת רחובות) תשל"ה – 1974 שפורסם בקובץ התקנות מס' 4234 מיום 13.10.74, נתנה בזה הודעה לבעלי החלקות: 27, 29, 30 בגוש 7343 וחלקות 32, 37, 42, 45, 53, 55 בגוש 7342, ומגרשים מס' 123, 124 לפי ת.ב.ע. 356ה בשד' ירושלים, כי מועצת העירייה בישיבתה מיום 27.10.85 החליטה להכריז על הרחוב הנ"ל כרחוב צבורי לכל רחבו ולייעד הכביש לתנועת כלי רכב ובהמות את החלק המרכזי. פרט לחלק בכל צד שהמועצה יעדה למדרכה להולכי רגל ולהוציא לפועל עבודות הרחבת הכביש בהתאם לתכנית המפורטת השמורה באגף מהנדס העיר.

מ. אילון
ראש העיר

TowerAir

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב מטה יהודה

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965 (להלן החוק)

ניתנה בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק כי: אפרים דוד הגיש לוועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב מטה יהודה (להלן הוועדה) בקשה להקלה באחוזי בנייה דהיינו 6% סגירת קומת עמודים במעוז ציון א' מין 360 ד' חלקה 58 א'. את ההתנגדויות למתן ההקלה הנ"ל אפשר להגיש תוך שבועיים מתאריך הודעה זו לוועדה המקומית ברחוב רש"י 113 ירושלים ולמועצה המקומית מבשרת ציון. ניתן לעיין בתכנית המוצעת במשרדי הוועדה והמועצה בכל יום שני ורביעי בשעות הרגילות.

דוד דוד
יו"ר הוועדה

נאות הכיכר
טיולי חורף ליבשות קיץ.
דרום אמריקה בתקופת הקרנבל
הטיול הקלאסי. 34 יום.
פרו, בוליביה, ארגנטינה וברזיל
פטגוניה וארץ האש
34 יום. ארגנטינה, צ'ילי וברזיל.
קרנבלים בברזיל. 14 יום.
ספארי בקניה
11 יום. ספארי לדגים לשמורות המערב.
17 יום. ספארי לדגים וטיול המקיף.
בחסות מועדון מטיילי מעריב
פרטים והרשמה:
ירושלים: קרן היסוד 36, טל. 02-636494
תל־אביב: הירקון 252, טל. 03-463111

BOSTON UNIVERSITY
BEN-GURION UNIVERSITY
OF THE NEGEV

MASTER OF SCIENCE IN MANAGEMENT

AN AMERICAN GRADUATE DEGREE IN BUSINESS ADMINISTRATION/MANAGEMENT

- Earn an American graduate degree in Business Administration/Management in Israel.
- Entire 12-course curriculum taught in the English language.
- M.S.M. degree may be completed in one Calendar year of full time study, or two years part time.
- Three terms beginning January, May, September.
- Scholarships and tuition assistance available
- Full campus facilities

Enroll now for Spring term beginning January 1986.
For program information and applications write the Chairman
Boston University — Ben Gurion University of the Negev
Joint Graduate Programs, P.O.B. 653, Beer Sheva
Tel: (057) 36711 (08.00-12.00) (057)699789 (After 12.00)

אוניברסיטת חיפה
בית הספר לחינוך

במלאת שנה לפטירתו של
פרופ' משה רינות ז"ל

יתקיים בביה"ס לחינוך סימפוזיון
על הנושא:
מגמות במדיניות החינוך בישראל

בהשתתפות:
פרופ' יוסף באשי, האוניברסיטה העברית בירושלים, המדען הראשי של משרד החינוך
פרופ' מיכאל חן, אוניברסיטת תל־אביב
ד"ר אלעד פלד, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
פרופ' עוזר שילד, אוניברסיטת חיפה.
מנחה: פרופ' פרלה נשר, ראש בית הספר לחינוך, אוניברסיטת חיפה
המועד: יום ראשון, כ"ו בחשון תשמ"ו (10.11.1985) בשעה 16:00 באולם הסנט, מגדל אשכול, קומה 29 באוניברסיטה.

שירות חדש של בזק
מעתה ניתן לקבל ללא תשלום
כל כרך של מדריך הטלפון
בתחנות השירות ובמשרדי בזק ברחבי הארץ

תחנות השירות
ירושלים - רח' יפו 187
רח' בן יהודה 34, מגדל העיר
רח' רשיד 1
(מאחורי בית הדואר הורדוס)
באר־שבע - בנין הדואר (מול אגד)
אשקלון - רח' צה"ל 29
אילת - שדרות התמרים
תל־אביב - רח' שטרוק 19
(פינת אבן גבירול 108)
יפו - רח' יהודה הימית 26
רמת גן - בית בכור, רח' ביאליק 81
רעננה - רח' הנתיבות צומת רעננה
נתניה - רח' הרצל 59
פתח־תקוה - רח' המכבים 5
(תחנה מרכזית)
רמלה - אזור התעשיה רמלה,
(ליד בית הסוהר)
רחובות - אזור התעשיה ליד ההיפרשוק
אשדוד - אזור התעשיה ע"י השקם
חיפה - רח' י.ל. פרץ 32 (קומות 3,7)
חדרה - שכונת נווה חיים, רח' יצחק גרינבוים
(מול בית האריזה של תנובה אקספורט)
טבריה - רח' החשמונאים
נהריה - רח' בלפור 69
עפולה - ככר העצמאות 7
צפת - רח' הפלמ"ח
(ליד בית אבות)

משרדי בזק
ירושלים - רח' בן יהודה 34 בנין מגדל העיר
רח' החוצבים 3 מעלה ציון
באר שבע - רח' יאיר 3
אשקלון - רח' צה"ל 27
אילת - שד' התמרים
תל־אביב - רח' בלוך 2
שד' רוטשילד 53
רמת־גן - רח' הצבי 12
חולון - רח' קדושי קהיר 23
רעננה - רח' הנתיבות, צומת רעננה
נתניה - רח' שמואל הנציב 30
פתח־תקוה - רח' בזל פינת שמשון (ליד ההיפרכל)
רמלה - אזור התעשיה רמלה, ליד בית הסוהר
רחובות - רח' הרצל 163
אשדוד - אזור התעשיה ע"י השקם
חיפה - רח' י.ל. פרץ 32 (קומות 3,7)
רח' שער פלמר 1 קומה 7
חדרה - שכונת נווה חיים, רח' יצחק גרינבוים
(מול בית האריזה של תנובה אקספורט)
טבריה - רח' אלחדיף 1
נהריה - רח' בלפור 69
עפולה - ככר העצמאות 7
צפת - רח' העליה ב'6

בזק - המחלקה ליחסי ציבור

הארץ

יום שישי, כ"ד בחשון, תשמ"ו
8 בנובמבר 1985

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6 ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8 ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233. Tel. 824261

קראקסי מסנגר על הטרור האש"פי

המשבר הממשלתי האחרון באיטליה נגרם עקב חילוקי דעות חריפים בין ראש הממשלה קראקסי ושר החוץ אנדריאוטי, לבין שר ההגנה ספאדוליני. ספאדוליני לא רצה להניח לאבו אל־עבאס לחמוק מאיטליה ומהודעות הצדק, בעוד קראקסי ואנדריאוטי עסקו בהברחתו אל מחוץ לגבולות ארצם.

כפי שקרה יותר מפעם, הוקמה הממשלה החדשה על אותו בסיס קואליציוני של קודמתה. ומי שעוד נטה להאמין כי בטינו קראקסי יהיה זהיר יותר בגילויי אהדתו לאש"ף, נתבדה שלשום בישיבת בית הנבחרים האיטלקי.

ראש ממשלת איטליה אינו מאמין אמנם כי "המאבק המזוין" של אש"ף מסייע לפתרונה של בעיית הפלשתינאים, ומשום כך הוא מתנגד לו. אולם באותה נשימה אמר כי "לעם שנשללו ממנו את אדמתו, יש זכויות למאבק מזוין". בתוך כך הפליג לתחום ההיסטוריה האיטלקית במאה הקודמת וציטט את ג'וזפה מאציני, שגם הוא תכנן מעשי רצח פוליטיים כחלק מהמאבק למען גירוש השושלות הזרות ולמען איחוד איטליה.

נניח לאיטלקים להתווכח עד כמה מוסיף ההיבט הטרוריסטי לתפארתה של התנועה הלאומית המהפכנית שלהם. די לנו להזכיר לקראקסי כי את גילויי הגבנו לטרור האש"פי עשויים לנצל אזרחי איטליה ממוצא גרמני־אוסטרי באיזור שבוזנה ובאינסברוק עדיין מכונה טירול הדרומית. גם שם גרים אנשים אשר בעבר הלא־כל־כך רחוק נתפתו לנקוט פעולות אלימות נגד השלטון האיטלקי, ושאינם מסתפקים באוטונומיה שניתנה לאזור זה. מי יודע מתי תתעורר מחדש תנועה זו, הרדומה עתה. מה יטען ראש ממשלת איטליה נגדם?

קראקסי אינו בודד בדעותיו בקרב מפלגות האינטרנציונאל השני. מאחר שהמפלגות הסוציאליסטיות באירופה הגיעו לשלטון — או יכולות לקוות כי שוב יגיעו אליו — והללו כבר טעמו את טעם האחריות הממלכתית, דומה שרבים מבין ראשיהן ועסקניהן מחפשים עתה סיפוק לכמיהות מהפכניות שבארצותיהם אין סיכוי להתגשמותן. מכאן התמיכה בתנועות אלימות ברחבי תבל, המתעטפות באיצטלה של תנועות שחרור לאומיות — אגב, לרוב ללא שום גינויים היכולים להמליץ עליהן מבחינת האני־מאמין התנועתי שלהן.

זוהי מין אינפאנטיליות שלא קל לגבור עליה מבחוץ. ראשי תנועת העבודה הישראלית התנסו ומוסיפים להתנסות בויכוח זה. אך הקושי הזה אינו צריך להרתיע אותם ואת כולנו מלנסות ולהוכיח למנהיגים כמו קראקסי, כי הם טועים כשהם רואים את אש"ף ברמות לוחמי השחרור הלאומי באירופה במאה הקודמת.

בינתיים יש לחשוש כי התבטאויות בנוסח זו של קראקסי יבטיחו לאנשי אש"ף יחס סלחני מצד הרשות המבצעת באיטליה — גם אם הרשות השיפוטית תעשה את מלאכתה בנאמנות לחוק. צריך רק לקוות, כי הרוב בהצבעה הפרלמנטרית שהסתיימה בהבעת אמון לממשלה החדשה (347 נגד 238) אינו חופף בהכרח את דברי תמיכתו של קראקסי באש"ף, וכי הציבור האיטלקי יעדיף גם להבא את מדינת ישראל על פני ארגון הטרור הערבי, שרק באחרונה חטף אניית נוסעים איטלקית.

הליכוד נגד סבידור

אתמול פורסם, כי שר האוצר, יצחק מודעי, פועל במרצות כדי לטרפד את מועמדותו של יו"ר הכנסת לשעבר, מנחם סבידור, לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של חברת הפוס הלאומית. קודם לכן חסם שר החוץ, יצחק שמיר, את דרכו של סבידור אל כהונה של שגריר במדינה כלשהי בחו"ל. בכל פעם ששמו של סבידור מוזכר כמועמד לתפקיד ממלכתי, נזעקים ראשי הליכוד כדי לבלום את היוזמה.

מנחם סבידור היה יו"ר הכנסת הי"10. הוא נבחר לכנסת ברשימת הליכוד. במה חטא, שכך רודפים אותו עמיתיו לשעבר?

יכולות להיות דיעות שונות לגבי תיפקודו של סבידור כיו"ר הכנסת במיגזר זה או אחר של חיי המשכן. אולם אלה שעקבו אחר עבודתו כעין בלתי־מפלגתית, מאוחדים בדיעה, שהוא העמיד את סידרי עבודתה התקינים ואת כבודה של הכנסת מעל לשיקולים מפלגתיים. גישה ממלכתית יוצאת־דופן זו הגיעה לשיאה ביום 22 במארס 1984. באותו יום היתה מונחת בפני הכנסת הצעה של האופוזיציה לפיזורה של הכנסת ולהקדמת הבחירות. הקואליציה דרשה, כי ההצבעה על ההצעה תהיה חשאית, מתוך הנחה שחברי־כנסת רבים יצביעו בניגוד לעמדת סיעותיהם. זאת מתוך חשש, כי במקרה של בחירות יאבדו את מושבם.

ח"כ אמנון רובינשטיין הוכיח בנאום משפטי מבריק, כי דרישת הקואליציה נוגדת את החוק ואת תקנון הכנסת. ההכרעה היתה בידי סבידור. הוא הודיע, כי השתכנע מהנמקתו של רובינשטיין, ופסק, כי ההצבעה תהיה גלויה, כפי שדרשה האופוזיציה. ההצעה לפזר את הכנסת ולהקדים את הבחירות זכתה לרוב, ובבחירות לכנסת ה־11 איבד הליכוד את השלטון.

על כך לא סלחו ראשי הליכוד. עד היום אין הם סולחים לסבידור, שלא הסכים לעוות את החוק למען אינטרסים מפלגתיים.

בעידן שבו חברי מרכז מפלגה מדרגה נחותה זוכים, ללא כל בעיה, לתפקידים ממלכתיים מידי רעי־טובתם, מהווה הרדיפה אחר סבידור אות של חוסר כבוד לדימוקרטיה הישראלית. הבעיה איננה רק מנחם סבידור האדם. הבעיה היא, שלא ייתכן שאדם לא יוכל לקבל תפקיד ממלכתי אך ורק משום שהעמיד את השיקול הממלכתי מעל לכל שיקול אחר.

מירוץ המכשולים המדיניים

מאת פולס

מה יעשה אש"ף — זוהי השאלה אשר, אם לשפוט לפי דיווחי העיתונים, תשומת הלב הציבורית נתונה לה. כלום יאמץ לעצמו את החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338, יכיר בזכות קיומה של ישראל ויבטיח להפסיק את הטרור? אין מי שמבטיח לנו כי כך יקרה; אבל אם אכן יתחולל הנס, ייעלמו מאליהם כל הקשיים ביחס לאיושו של המרכיב הפלשתיני שבמשלחת הירדנית־פלשתינית המשותפת: אפשר שישראל שוב לא תפסול איש זה או אחר משום שבעבר תמך בטרור. לאמריקאים, לא תהיה במובן כל סיבה לנהוג אחרת מאשר ישראל: הן בירושלים הן בוואשינגטון יגידו כי "אין זה אותו אש"ף".

הסיכויים להגשמת התחזית הזאת הם במקרה הטוב ביותר, מעורפלים: אפשר גם לטעון כי הם שואפים לאפס. יאסר ערפאת, מכל מקום, אמר לפני יומיים כי אינו מוכן לוותר על הפעלת אמצעים אלימים מחוץ לישראל ולשטחים המוחזקים (שום לרעת שליטי ירדן ומצרים הוא רשאי להפעיל טרור, משום שהדבר מבטא לדעתם, את זכות ההתנגדות של עם נכבש נגד כובש זר). ודוברי אש"ף המייצגים את המגזר המתון שבו, או השלוחים להרשים פוליטיקאים ועיתונאים במערב, כי אש"ף כולו נוטה להתמתן, אינם מרחיקים לכת מעבר לטענה שאין לתבוע מאש"ף שיאמץ ויכיר — ראה לעיל — בלתי אם יובטח לו, קודם לכן, כי בעיית הפלשתינים תידון בוועידה בינלאומית בנוכחות ארה"ב, בהשתתפות כל חמש החברות הקבועות במועצת הביטחון, והשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר — קרי אש"ף.

מדוע מייחסים אצלנו חשיבות כה רבה, או אף מכרעת, להלכי־הרוח שבצמרת אש"ף ולהחלטתו הצפויה של יאסר ערפאת? אין זה קשה להסביר את ריכוז ההתעניינות בנושא זה כשמדובר באנשי התחייה, תרחת הנצים שבין הליברלים: אלה החששים מן יתרונו המפנה אשר הדי־נים מייחלים לו, משום ששום ממשלה אינה יכולה, במקרה זה, למנוע מעסקני אש"ף את השתתפותם במשלחת המשותפת עם ירדן, ובמשא ומתן הישיר עם ישראל אחר כך.

הנצים יודעים, כי הטענה כי לעולם ובשום אופן אין ישראל צריכה לשבת ליד שולחן הדיונים עם נציגי אש"ף ("ארגון המרצחים"), לא תתקבל על דעת רוב הציבור, אם אמנם ערפאת יתחייב למה שישראל וארצות הברית תובעים ממנו.

כל התבטאות מפיהם של ערפאת ועוזריו אשר ממנה משתמעת דחייה מוחלטת של תביעות ישראל וארצות הברית, זוכה לכן מצד הנצים לפרשנות רווית סיפוק: תראו תיזהר כמו כי אין למה לצפות מאש"ף.

אך מה שאסור ליונים ולאלה שאינם נעולים על הסיסמה של "שלמות הארץ" מדוע עוקבים גם הם בנשימה עצורה אחרי תנועותיו של ערפאת ויועציו?

★

ההסבר נעוץ, ככל שניתן להבחין, בהרגשה כי מלך ירדן מנוע מלהתקדם לקראת ישראל, כל עוד אינו מצליח לאבוק את ערפאת ולא רק בשל החלטות ועידת רבאט משנת 1974 וההסכם שהתם עם ערפאת ב־11 בפברואר, שנה זו, אלא משום שחוסיין מודע לעובדה כי ערביי הגדה המערבית ורצועת עזה מתייחסים אל אש"ף, אם לא כאל "נציג חוקי ובלעדי של העם הפלשתיני", מכל מקום כאל התגלמות הלאומנות הערבית מול פני ישראל.

אם המלך ההאשמי מוכן לפשרה כלשהי עם ישראל — בין שתהיה זאת בעלת אופי טריטוריאלי בין בעלת אופי פונקציונאלי, בין ברמות של "קונדומיניום" בין ברמות של אוטונומיה נוסח הסכמי קאמפ דייויד — הוא יעשה זאת רק אם יוכל להישען על הסכמת אש"ף. כל הסדר שישאיר חלק מהשטח או חלק מהסמכויות השלטוניות בידי המדינה היהודית — לא יכול ראש השושלת ההאשמית להסכים לו אלא אם כן העם הערבי־פלשתיני מוכן להשלים עמו.

לכן עוקבים גם במחנה המערך ושינוי, רצ ומפ"ם אחרי מהלכי ערפאת: הם מודעים לתלותו של חוסיין באש"ף, ואינם בטוחים כי המלך יאזור עוז להתנתק מזיקתו אל הארגון ו"ללכת לבדו" למשא ומתן ישיר עם ישראל, אפילו יזכה לו "ליווי" בינלאומי.

★

מהלך מחשבה זה במחנה התומכים ביוזמתו המדינית של ראש הממשלה שורשו באמונה כי חוסיין מוכן לפשרה עם ישראל, או אף הבטיח זאת לשמעון פרס. אך מה אם אין לאמונה זו בסיס במציאות. ו/או אם המידע, כביכול, שדבר הפשרה כבר סוכם בין ראש הממשלה ומלך ירדן, מבוסס על איזה תכנון מהצד הישראלי, או אם מלך ירדן אמנם הבטיח, אבל בינתיים חזר בו מהבטחתו?

רבים מאמינים כי חוסיין עלול להחמיץ הזדמנות היסטורית אם יוסיף להמתין להסכמת יאסר ערפאת שאפשר שלא תינתן. שמעון פרס והמערך מוכנים לוותר על חלק ניכר משטח הגדה ורצועת עזה, ליותר מזה לא יוכל לצפות, ואם יהסס עד שתתקיים הרוטציה בתפקידים הבכירים שבממשלת האחדות הלאומית — ודאי שאין לו עוד כל תקווה. לפי דעה זו, ישגה חוסיין באופן פאטאלי, אם יסרב לאחוז בידו המושטת של ראש ממשלת ישראל הנוכחי.

ברם, יכול להיות כי חוסיין אינו מוכן לוותר על "אף שעל" מאדמה ערבית: שהוא מוכן לשלום עם ישראל אך ורק לפי התנאים שאנוואר אל־סאדאת השיג בשעתו מנחם בגין ומשה דיין. התעלמותו משני נאומי שמעון פרס והתעקשותו על ועידה בינלאומית יכולה להיות מוסברת על רקע כוונה זו: במשא ומתן הדו־צדדי עם ישראל אין לו סיכוי לגבור על עדיפות משקלה של ישראל. בעוד שיחסי הכוחות ישתנו לטובתו ולרעת ישראל, ככל שהמשא והמתן יתנהל בפורום רחב יותר.

בחירת המכשיר הדיפלומטי צריכה להיות מותנית בקביעת מהותו המדינית של ההסדר: ואם חוסיין תובע להחזרת כל השטחים שכבשה ישראל במלחמת ששת הימים, אין זה אלא הגיוני שהוא מבקש לחמוק ממשא ומתן דו־צדדי עם מי שמחזיק עדיין את השטחים בידו, ומרכז את מאמציו בהשגת ועידה בינלאומית: זו מוכרחה להיראות בעיניו מכשיר יעיל יותר.

אפשר לגרוס כי במקרה זה אין לו למלך ההאשמי, צורך בהסכמת אש"ף; היא צריכה להיות דרושה לו אם גמר אומר בליבו לוותר על חלק מהשטח או חלק מהשלטון לטובת ישראל. אבל היא מיותרת אם ועידה בינלאומית, בנוסח ועידת ג'נווה, תחזיר לו את כל השטחים ואת מלוא השלטון. לכן, כל עוד המלך ההאשמי נאבק על הסכמת אש"ף, יש להסיק כי אינו מתכחש לסיכומים שהשיג עם שמעון פרס.

זהו טיעון הנראה משכנע במבט הראשון; אבל הוא מעלים עין מהתביעה הפנים־ירדנית הגלומה בעצם קיומו של אש"ף. גם אם חוסיין שואף להחזרת כל השטחים, הוא פועל ברוח זו גם כדי להוכיח כי הוא, ראש השושלת ההאשמית, השיג את היעד הערבי־לאומי הזה; ואם ינהל משא ומתן ישיר עם ישראל במסגרת ועידה בינלאומית, בשלב הרביעי האחרון של תוכניתו, כפי ששורטטה בלוכסמבורג, הוא צריך להיות מעוניין לקבל את הסכמת ערפאת גם לכך. אם ישיג אותה, יוקל עליו לאחר מכן לשלב את הגדה המערבית בממלכת ירדן בהתאם לתכניתו משנת 1972 (ירדן פדרטיבית) ולא לפי תכנית של קונפדראציה כפי שערפאת רוצה.

חוסיין רוצה גם להוציא את ישראל מהגדה המערבית ורצועת עזה, וגם להשתלט על אש"ף: לצורך השני הוא נושא ונותן עם ערפאת, ולצורך הראשון הוא זקוק לועידה בינלאומית.

היבט ביטחוני / זאב שיף

בריה"מ ואיראן בוחשות בלבנון

בלבנון מורגשת יותר ויותר מעורבותם של שני גורמים חיצוניים — ברית־המועצות ואיראן — המדרבנים ליתר קיצוניות ולהעמקת הקיטוב של העדות והקבוצות השונות במדינה זו. למעורבות זו יש, כמובן, גם נגיעה לביטחונה של ישראל. חטיפתם ושחרורם של הדיפלומטים הסובייטים, שאחד מהם נרצח על ידי חוטפיו, היא הוכחה לכך שהפעילות הרוסית האינטנסיווית כבר סיבכה אותם בסכסוכים המקומיים. כיום, רוצחים לא רק את נציגי המעצמה בלבנון אלא גם את ראש תחנת הק.ג.ב.

לרוסים יש כיום קשרים הדוקים במעט עם כל אחת מהעדות בלבנון הם מתפשים קשרים גם עם קבוצות השוכנות בעדות האלה. מדובר בקשרים מדיניים וצבאיים כאחד. לדרוזים, למשל, סיפקה ברית־המועצות טנקים באמצעות גרמניה המזרחית. הדרוזים גם קיבלו טנקים מלוב, [illegible] קוה נתנה את אישורה.

קשר הדוק ביותר הולך ומתפתח בין מוסקווה לארגון השיעי "אמל". ארגון זה קיבל טנקים מסוריה, וברית־המועצות הזמינה כמה מאות שיעים להתאמן בארצה. מקורות לבנוניים מעריכים שלפחות 300 שיעים מאנשי "אל־אמל" מתאמנים כיום בברית־המועצות, רובם בהפעלת שריון. זוהי דרך טובה להשפעה על העדה הגדולה ביותר בלבנון, שעד לפני כמה שנים היתה מחוץ למשחק הכוחות בארץ זו. יש גם לשים לב להתגברות פעילותה של המפלגה הקומוניסטית הלבנונית, הן בבירות והן בפעולות חבלה נגד ישראל (כולל פיגועים במכוניות תופת). ראוי לציין, שהפעילות הרוסית בלבנון אינה מתואמת עם דמשק — דבר הגורם מדי פעם לאי שביעות רצון אצל הסורים.

מתיחות איראן־דמשק

הסורים גם אינם אוהבים את פעילות היתר של האיראנים בלבנון. במקרה זה לא רק שאין האיראנים עומדים בהחלטות התיאום, אלא נוקטים עמדות המנוגדות למדיניות הסורית בלבנון. האיראנים מתנגדים, למשל, לתכנית הפיוס הבין־עדתי בלבנון שיזמה דמשק משום שתכנית זו נותנת מעמד חוקי מדי לסונים ולפלנגות. האיראנים גם כועסים על דמשק בגלל פגיעותיה בקבוצות הפונדמנטליסטיות בטריפולי.

הפעילות האיראנית המתגברת בדרום לבנון צריכה להדאיג את ישראל. האיראנים לוחצים על מנהיגי "אמל" בדרום לבנון שלא למנוע בעד חיזבאללה לתקוף את ישראל. הם אף מאיימים כי אם יעמוד "אמל" בסירובו, תופסק מהר את הסיוע הכספי שהיא נותנת לארגון. האיראנים טרחו לסדר פגישה בבירות בין נציגי "אמל" ונציגי חיזבאללה במטרה להשיג ביניהם הסכם בקשר לדרום לבנון. הפעיל ביותר בתחום זה הוא שגריר איראן בדמשק מוחתשמי פור. לפני מספר שבועות בא השגריר לצור וביקר אצל המנהיג השיעי הבכיר בדרום לבנון, ראגב דאהר.

לאחרונה באה עוד משלחת איראנית לדרום לבנון. בראשה עמד איש־דת נודע באיראן, האייתוללה ג'אנתי. על היותה משלחת רמת־דרג תעיד העובדה שקודם באה לדרום לבנון התקבלה על ידי נשיא סוריה. חברי המשלחת ביקרו בטריפולי ובדרום לבנון. גם משלחת זאת נפגשה עם ראגב דאהר והפצירה עליו להרחיב ולהגביר את פעילותו נגד ישראל. מקורות לבנוניים אומרים כי חלק ממנהיגי הדרום לא אהבו את הביקור האיראני, ובמקרה אחד אף היתה תקרית כאשר המשלחת האיראנית נעצרה ליד אחד המחסומים בדרום ולא קיבלה רשות מעבר מיידית.

אמל — שיתוף פעולה מחר

בעוד "אמל" מתנגד לפעילותם של אנשי חיזבאללה נגד ישראל, מתפתח לאחרונה שיתוף פעולה בלתי יוצא־דופן בין הארגון השיעי לבין ארגונו של אחמד ג'יבריל, אחד הארגונים הפלשתינאים הקיצוניים ביותר הנתון להשפעת סוריה. ארגון "אמל" מנע כידוע בעד אנשי ערפאת לשוב לדרום לבנון ולפעול משם (כתוצאה מכך מוכן ערפאת לשתף פעולה עם חיזבאללה בהברחת נשק ואנשי חבלה לדרום לבנון). "אמל" גם עצר כמה אנשים מהמיליציה הנאצריסטית־סונית בצידון שהיו מעורבים בירי קטיושות לעבר ישראל. לעומת זאת, משום מה, מוכן "אמל" לשיתוף פעולה מבצעי הדוק עם ארגונו של ג'יבריל בפעולות צבאיות ברצועת הביטחון. ייתכן שתחושת הכישלון על כך שלא עלה בידיו למוטט את צה"ל ואת רצועת הביטחון, דירבנה את "אמל" לשיתוף פעולה מבצעי זה. ידוע כי אחת הפעולות הצבאיות שבהן היו לצה"ל שלושה הרוגים — ב־9 באוקטובר התוקף כוח של גנרל לאהד, ליד גשר עקיה — היתה מבצע משותף של "אמל" ושל הארגון של ג'יבריל. יש הטוענים כי עוד בחודש מאי השנה ביצעו שני הארגונים פעולה משותפת ראשונה. הצלחת הפעולה האחרונה תביא בוודאי להגברת השיתוף המבצעי. בהמשך ידרשו ודאי אנשי ג'יבריל רשות לפעול בעצמם ישירות נגד ישראל.

לאחד אינו שובת

העיתונות הישראלית מדווחת בעיקר על התקפות של "אמל" וכוחות אחרים על צה"ל ועל רצועת הביטחון. לעומת זאת, כמעט ואין מדווחים על הפעילות הצבאית היזומה של צבא דרום לבנון נגד מטרות שמצפון לרצועת הביטחון. מתברר כי הארטילריה של גנרל לאהד (המצטיידת כמובן ממחסני צה"ל) אינה שובתת. כל אימת שנורות קטיושות לעבר רצועת הביטחון מגיבים תותחי צה"ל

לאהד: התותחנים מגיבים לעבר היישובים שמצפון לרצועה שמקרבתם נורתה הקטיושה. מידיעות שונות מתברר כי בידי ארטילריה זו נגרמים לתושבים הלבנונים — שיעים ברובם — אבידות בנפש ונזקים רבים.

סיני — פעילות עוינת סמויה

המעטנו מערך התקרית שאירעה בסוף אוקטובר כאשר אלמונים שבאו משטח מצרי תקפו סיור ישראלי. אנשי הכוח הרב־לאומי הוזמנו לבקר במקום התקרית, כתשעה ק"מ מהר חרושה. מסתבר כי היה זה מארב לסיור ישראלי שהביתו שלושה אנשים שבאו משטח מצרים ונמלטו חזרה לשם. אנשי המארב הטילו שני רימונים וירו לעבר הסיור שהשיב באש. מה שמוזר הוא שבמרחק כ־2.5 ק"מ מהמארב מצויה נקודת משטרה מצרית, במקום המוכר כג'בל טואל. אין בכך כדי לרמוז כי המצרים ידעו על המארב. ידוע כי השלטונות המצריים עושים מאמץ לאתר את התוקפים. בתקיפת הסיור הישראלי לא היו נפגעים או נזקים. אך זה אירוע יוצא דופן, ושני בלבד מסוגו באותו איזור, מאז נחתם הסכם השלום. הוא מעיד כי מתחת לפני השטח בסיני מתרחשת פעילות צבאית עוינת לישראל וכי שירותי הביטחון המצריים, המגלים פעילות ענפה להגנת המשטר בתוך מצרים, אינם מצליחים בסיני. לפרשת המארב יש להוסיף גם את הברחות הנשק, רימוני־היד וחומרי חבלה אחרים מסיני לשטחים המוחזקים.

עסקת הטורנדו

לאחרונה נודעו עוד פרטים על עסקת מטוסי התקיפה מסוג "טורנדו" בין בריטניה לסעודיה. מסתבר כי לעסקה זו יש היבט מטריד נוסף הקשור למועדי האספקה. בעסקה רגילה, חולפות בדרך כלל כמה שנים עד שמסתיים ייצור המטוסים ועד שנמסרים האחרונים שבהם. כך היה כאשר בוצעה מכירת מטוסי האף־15 האמריקאיים לסעודיה או לישראל.

אספקת מטוסי ה"טורנדו" הבריטים לסעודיה תיעשה מהר ביותר, משום שמדובר בהעברת מטוסי "טורנדו" הנמצאים כבר היום בשימוש חיל האוויר הבריטי, ולא בייצור מטוסים חדשים.

כלומר, אם קיים איום בהצבת מטוסי תקיפה כאלה בסעודיה — הוא יתממש בקרוב ולא בעוד הימים. עוד למדנו לדעת כי בהסכם המכירה כלל לא הגבילו הבריטים את הסעודים באשר לשימוש במטוסים. המגבלה היחידה היא זו המתייחסת לאיסור למכור, או להעביר, את המטוסים לצד שלישי בלי הסכמתה של לונדון.

לקראת יום הר'

מאת אברהם טל

שר בכיר במערך — עם יד על הלב: כל האמת ורק האמת על הרוטציה

ש: נותרו רק כ־11 חודשים עד יום הר'. איך אתם נערכים לקראת הרוטציה?

ת: רוטציה? מה קרה לך? לא תהיה שום רוטציה. אנחנו לעולם לא נשב בממשלה שבראשה נציג האפסים האלה. גם במפלגה פחות הרוח, אבל לא עד כדי כך. רוטציה? תשכח מזה.

ש: רגע, איך תעשו את זה? הם יושבים חזק ולא מראים שום סימן של נכונות לצאת מהממשלה. הקפאתם טוטאלית את ההתנחלויות. ניהלתם שיחות חשאיות עם נציגי המלך. הכנתם תוכניות על חלוקת השלטון בגדה המערבית. הודעתם שאתם מסכימים למו"מ "בחסות" בינלאומית. והם? מצביעים אמון בפרס. הם לא ייצאו.

ת: מה לעשות? המלך אשם.

ש: חוסיין? למה?

ת: מה אתה חושב — עם נאום כפי שהוא נאם בסוף השבוע שעבר בפרלמנט אפשר להוציא את הליכוד מהממשלה? עם נאום כזה אפשר להביא את גאולה כהן לקואליציה!

ש: מה בכל זאת תעשו? הרי לא תוכלו להמתין עד שהמלך יעשה בשבילכם את העבודה. הוא יכול למשוך אתכם מעבר ליום הר'. אולי הוא בכלל לא מעוניין להוציא את הליכוד מהממשלה? אולי הוא מעוניין ששמיר יהיה ראש הממשלה, ואז יוכל למשוך את ידיו מכל העסק הזה של מו"מ, שגורם לו סיבוכים ועלול לסבך אותו עוד יותר, גם בגדה המזרחית? אני, למשל חושב, שחוסיין אינו מעוניין בשום שינוי. הוא רוצה סטטוס קוו. אם זה כך, אין לכם לצפות לעזרה מצדו בעניין הליכוד. מה תעשו?

ת: טאבה. פרס יכול להודיע שהוא בעד בוררות על טאבה.

ש: שמע נא, אילו שמיר את־קוסמבי חשבו שרק טאבה עומדת בינם לבין הרוטציה, הם מוותרים על טאבה. מה, בגלל [illegible] בסיני להפקיד את ארץ ישראל בידי שמעון פרס? אבל בעניין הזה הם יתעקשו, כי הקהל לצדם, וגם הנוהל: הקבינט וכו'. לא תצמח לכם ישועה מטאבה.

ת: יש משהו. ברבריך. בכל אופן אנחנו חושבים גם על אמצעים אחרים.

ש: למשל?

ת: מתחילים להזרים כספים [illegible] כלכליים. על אפם ועל חמתם הולכים להזרים 90 מיליון דולר למושבים ולקיבוצים.

ש: אתה מאמין שזה יעשה עליהם רושם? זה רק כסף.

ת: חכה, לא גמרנו. עכשיו תור קופת חולים. במשך שבע שנים הם ניסו לצ'קמק את קופת חולים. עכשיו גורמים לה כספי — בגדול. עשרות מיליארדים. חכה להודעות יעקבי ותראה.

ש: לא יזיז להם. הם יגידו: כל מה שאתם מזרימים עכשיו — אנחנו נספוג בחזרה אחרי הרוטציה.

ת: וסולל בונה? מה הם יגידו כאשר נתחיל להזרים לסולל בונה?

ש: הם יגידו "כל הכבוד". האם הליכוד בעד אבטלה בעד פיטורים? לכל היותר ידרשו שתזרימו גם לרסקו. שמע, בכיוון הזה לא תיוושעו. מה יש לכם עוד?

ת: טוב, נחזור להיבט הביטחוני. פרס יסע לבריסל ומדריד — ובכל עיר ייעלם לשש שעות בלי דיווח לשמיר. זה משגע אותם.

ש: יבלעו את זה. כבר התרגלו.

ת: שמיר ייעלם לשבוע מלשכת ראש הממשלה.

ש: או מה?

ת: ... אחר כך נדליף נייר על הצעה להסדר חלקי: שלב ראשון — יריחו. אתה מבין?

ש: באמת בגלל אברשה ואיזה נייר, מפוקפק שלו לוותר על הרוטציה? סלח לי, אבל אתה מצחיק אותי.

ת: השרים שלנו יקבלו הוראה להתחיל לנאום על האשלות של הליכוד. כל יום — נאום: הליכוד — ולבנון. הליכוד — והאינפלציה. הליכוד — ומניות הבנקים, גזירות, אידיוד...

ש: ... ואבטלה, התמוטטות מפעלים, אתא, הפגנות פועלים, שביתות, לשכת עבודה, עיירות פיתוח... תיזהרו, תיזהרו.

ת: טוב, פרס יכול תמיד לפטר את שרון. זה יאלץ אותם לצאת עם דפיקת דלת.

ש: אתה בטוח? ואם לך ששרון מוליט לבלום את פיו. האם הוא התחייב תמיד לשתוק לידכם? אפילו אם שרון יתן לפרס עילה לפטר אותו — שמיר, לוי וארנס עלולים להפתיע ולברך על זה "ברוך שפטרנו". נדמה לי שגם הם מאסו בברנש. ותראה איך הוא יצא במשאלים האחרונים... לא, אני מתחיל לחשוב שאין לכם דרך בדוקה להוציא אותם מהממשלה לפני יום הר'.

ת: אל תיתפס. יש לנו עוד 11 חודש. משהו, משהו עוד יזדמן. ושתדע לך — מיטב המוחות עובדים על זה. בכל אופן רוטציה לא תהיה. כמאמר זקני מפא"י: שערות יצמחו לי על כף היד, לפני שפרס יפנה את מקומו לשמיר.

ש: אכן, זו תהיה באמת תופעת טבע מפתיעה. תודה רבה.

דירות מרווחות לכניסה מיידית בשכונת היוקרה של ירושלים

הכניסה לדירה עם חתימת החוזה, לאחר תשלום של 50%. את היתרה תוכל להשלים ב־6 תשלומים.

משכנתאות עד $ 20,000.

לכל דירה הסקה דירתית, מחסן וחניה מקורה ומוארת עם גישה ישירה למעלית.
חדר מגורים גדול במיוחד עם חלונות צרפתיים לכל רוחב החדר.
"ימקום בצמרתי" הינה שכונת יוקרה בקרית שמואל שבירושלים — רח' ש"י עגנון (סוף רח' הפלמ"ח) מול גבעת אורנים.
צמוד ל"ימקום בצמרתי" נמצא המרכז המסחרי כולל סופרמרקט וחנויות אחרות. במרחק קצר קווי תחבורה ציבורית לכל חלקי העיר.
"ימקום בצמרתי" צופה אל הנוף המרהיב של עמק המצלבה, הכנסת ומוזיאון ישראל.
מרבית הדירות של שלב אי כבר מאוכלסות.
נותר מספר מצומצם של דירות 4, 5 חדרים ודירת 6 חדרים אחרונה.
נמשכת מכירת הקוטג'ים של 6 חדרים עם גינה צמודה.

יזמים —
סולל בונה השקעות ■ יצחקי בע"מ ■ כדורי בע"מ ■ שגיא בע"מ.

תכנון —
אדריכל יעקב רכטר (חתן פרס ישראל).

ביצוע —
סולל בונה — קונצרן הבניה הגדול במדינה.

מכירות —
"ימקום בצמרתי", מרכז כלל קומה 9, טל' 244842, 02-232687.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

יצחק מודעי

אריאל שרון

דוד לוי

מודעי: שרון ולוי לא יהיו לבדם במאבק על הנהגת הליכוד

בעצרת הזיכרון שהיתה השבוע בכנסת, לציון 105 שנה להולדתו של זאב ז'בוטינסקי, בלט בשולחן המכובדים יו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, שר האוצר יצחק מודעי, שהצטרף בלהט לשירת המנון בית"ר. בפורום שרי הליכוד שהתכנס לפני עשרה ימים לדון בפעילותו המדינית של ראש הממשלה שמעון פרס, ניסה מודעי לשכנע את עמיתיו לצאת מהאגנות ולהתחיל בהתארגנות לקראת הבחירות המוקדמות. יומיים לאחר מכן תקף מודעי את שר האנרגיה משה שחל על התעסקותו בהצעה הירדנית לספק חשמל ליישובי יהודה ושומרון. לפני כן הצטרף לעמדתם של אריאל שרון ודוד לוי ביום הדיון המדיני בכנסת, והשמיע דעות שלא היו מביישות את האוהדים האמונים ביותר של התנועה הרוויזיוניסטית. לפני מועצת יישובי יהודה ושומרון הודיע על החלטתו להורים כספים להתנחלויות, והשבוע ניהל קרב פוליטי עם שר הבריאות, מוטה גור, וטען כי גישה פוליטית מובהקת כלולה בשיקוליו המקצועיים.

היו שהסבירו את הקצנה בעמדותיו של שר האוצר בכוונה שהחליט להביא לתנועת החירות לאחר החלטת הליברלים על שלום הבית בצמרת מפלגתם, הכרוכה על איחוד מהיר. מודעי מבטל הסברים אלו וטוען שביטא עמדות דומות גם בחודשים עברו. במקביל, הצהיר כי החלטתו להביא לאיחוד המהיר עם חירות, מתקשרת לתוכנית רחבה הרבה יותר, שבמסגרתה הוא מבקש לכבוש את צמרת התנועה המשותפת לאחר פרישתו של יצחק שמיר.

מודעי אינו רואה את עצמו כטכנוקראט בממשלה ומכאן, לדבריו, ריבוי ההצהרות הפוליטיות שלו באחרונה: "למעלה משנה לא עסקתי בהכרזות ובהצהרות תחת המטרייה הפוליטית. הייתי עסוק עד למעלה מראשי בתוכנית הכלכלית ובניסיון להציל את המשק. אך היו מקרים שלא יכולתי להחריש. בעיקר כשחשתי שאנו הולכים לאבד את טאבה. או שיש ספק בדבר זכותה של מדינת ישראל על יהודה ושומרון. אני לא יושב בממשלה על תקן של טכנאי כלכלן. אני יושב שם כאיש פוליטי, בעל השקפות מובהקות, ומותר לי להביע את דעתי. אני לא קיצוני כמו שרון ולוי, אולם דעותי ברורות לגמרי. אין לי כאן שום ויכוח".

מודעי אומר כי הקצף יצא עליו השבוע מצד ראש הממשלה ושרי המערך, מאחר שטעו בשיקול דעתם כלפיו: "היתה להם כנראה איזו תאוריה לא נכונה עלי, שאם הם מסייעים לי בנושא הכלכלי, אני צריך לשלם בהשקפות פוליטיות. זה לא היה ולא נברא".

עתה מקובל מודעי גם על יריביו לשעבר בצמרת הליברלית, אברהם שריר, גדעון פת ומשה ניסים, כמנהיג המפלגה. מודעי סבור שההסכם שנעשה ביניהם יאריך ימים, וההתנגדות לא תישנה. "אני מאמין שנוכל לפעול ביחד, שריר ואני. אפילו המריבות יחזרו, זה לא יהיה אסון גדול. כשיתבצע האיחוד, יהיה המשקל האישי של כל אחד מאתנו קטן יותר בגוף הגדול, וייתכנו בריתות והסכמים אחרים".

מודעי מכחיש כי אחד המניעים להחלטתו לזרז את האיחוד עם חירות היה הסכם מוקדם עם מחנה מסוים בתוך חירות. "אין כל הסכם לא עם שרון, לא עם דוד לוי ולא עם שמיר וארנס. יש לי הסכם עם עצמי". מודעי מגלה כי יש לו כוונה רצינית להתמודד על ראשות הליכוד עם קואליציה זו או אחרת, לאחר פרישתו של שמיר. "שרון ולוי לא יהיו לבדם במרוץ לצמרת התנועה", הוא מבטיח. הליברלים בתנועה המאוחדת לא יהיו מסומנים, וכל תפקיד יהיה פתוח לפניהם. הוא אינו נשמע מודאג מההסתייגויות הנשמעות כיום בחירות כדבר ההסכם עם המפלגה הליברלית.

לפני יותר משבועיים הוא נועד עם יצחק שמיר ומסר לו על ההחלטה המשותפת לפעול במהירות לאיחוד מלא. שמיר השיב, בנעם הפתעה, כי הוא צריך להתייעץ עם חבריו השרים. מודעי מחכה כיום להחלטתו של שמיר. בינתיים נדחה פעמיים הדיון במזכירות חירות על ההסכם בין שתי התנועות, ואמש היה אמור הנושא לעלות שם בפעם השלישית. "אני לא מעלה על דעתי שחירות תתחמק מההסכם שעשתה עמנו. הרי מנהיגם הדגול מנחם בגין תמיד אמר כי הסכמים יש לכבד. אם חירות מסתכלת עלינו כמי שנותנים לנו אחוז זה או אחר, הרי אין מדובר כאן באיחוד. אנחנו הולכים להיות שותפים עמם ולא מוכנים למתת חסד. אנו אולי מפלגה קטנה, אך בלעדינו חירות תהיה באופוזיציה, ואת עליהם לדעת". אם תתקבל תשובה חיובית מחירות יואץ המו"מ המעשי, ומודעי יכנס במהרה את המוסד המוסמך לכך במפלגה הליברלית, כדי להוכיח כי יש רוב מכריע במפלגה הרוצה באיחוד עם חירות. מודעי מעריך כי האיחוד יתבצע תוך חודשיים-שלושה, ועידת חירות בינואר תהיה בסיומה לועידת האיחוד.

הסיכוי האחרון של בורג

הוויכוח הנטוש במפד"ל על המשך כהונתו של הד"ר בורג בממשלה, יוכרע כנראה ב־27 בנובמבר, מועד כינוס הוועד הפועל המאוחד של המפד"ל והפועל המזרחי. חברי הוועד הפועל יחליטו אם לשנות החלטה קודמת שקיבלו, ולפיה יפרוש בורג מהממשלה עד החודש, או להיענות להצעתו של בורג, ולאפשר את המשך כהונתו עד לוועידת המפלגה שתתכנס בעוד תשעה חודשים. בשבועות האחרונים הספיק בורג לזמן אליו אישים רבים מבין חברי הוועד הפועל ובפיו בקשה, מעין תחינה, לאפשר לו להישאר בממשלה עד הוועידה, שבה תיבחר הנהגה חדשה. לדעתו לא כדאי לקבוע עובדות בשטח לפני הבחירות הפנימיות במפלגה, בדבר יורשו במשרד הדתות.

אין זה סוד שרפאל בן נתן, מזכ"ל הפועל המזרחי, רצה מאוד בסיום תקופת כהונתו של בורג בממשלה. אך אינטרסים משותפים לשניהם גורמים עתה שבן נתן פועל למען בורג, ומנסה לגבש את חברי סיעת "למפנה" להצבעה אחידה בוועד הפועל. בן נתן מעוניין להושיב את ידידו אברהם מלמד ליד שולחן הממשלה במקומו של בורג. אך בתנאים הנוכחיים של המפד"ל, הצבת מועמדותו של מלמד, הידוע בעמדותיו היוניות, מול מזכ"ל המפד"ל זבולון המר, תבטיח ניצחון ברור לשר החינוך לשעבר. בן נתן מקווה כי תשעה חודשים נוספים יאפשרו לו מרחב פעולה לשכנע בדבר בחירתו של מלמד.

מול פעילותם הנמרצת של בורג ובן נתן בקרב חברי הוועד הפועל של המפד"ל, מתגבש מחנה נגדי המונה את זבולון המר, יהודה בן מאיר ואבנר שאקי המבקשים לשכנע את חברי הוועד הפועל שלא להיענות לבורג. המר, בן מאיר ושאקי ידרשו הצבעה חשאית על הצעתו של בורג, מתוך להביא לבחירת אישיות תורנית מקרב חברי המפד"ל לתפקיד שר הדתות במקומו של בורג, לפחות עד כינוסה של הוועידה, שבה תיבחר הנהגה חדשה למפלגה. אחד המועמדים שדובר בהם הוא הרב אהרן ליכטנשטיין, ראש ישיבת אלון שבות, ומי שהיה חבר ועדת יגר שהמליצה על דרכים לשיקום המפלגה.

המר ובן מאיר סבורים כי בקשת הארכה של בורג אינה דרישתו האחרונה, וכוונתו האמיתית לשבת ליד שולחן הממשלה עוד שלוש שנים, עד סיום כהונתה של הכנסת ה־11.

עשרים שנה למשמרת הצעירה

המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה תציין מחר מלאות 20 שנה להיווסדה, בכנס חגיגי במעמד ראש הממשלה שמעון פרס וראשי מפלגת העבודה בגני התערוכה בתל אביב. חגיגות העשרים יעמדו בסימן מאבקו של מזכיר המשמרת הנוכחי, אפרים זינגר (ויגי), למתן יותר הזדמנות לחברי הדור הצעיר להיאבק על תפקידים בתוך המפלגה, בכלל זה ברשימה לכנסת.

טענה נושנה היא במפלגת העבודה שדרכם של בני הדור הצעיר חסומה, לעומת עמיתיהם במפלגות האחרות. ברשימת המערך בכנסת הנוכחית מכהן רק חבר כנסת אחד מתחת לגיל 40: חיים רמון בן ה־36. רמון היה עד לפני שנה מזכיר המשמרת הצעירה. במסגרת החגיגות היה בבית ליסין סימפוזיון בהשתתפות מזכירי המשמרת לשעבר, בעניין מעמד הדור הצעיר במפלגה.

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, שהיה המזכיר הראשון של המשמרת, טען בשבוע שעבר, כי מפלגת העבודה שלאחר הוועידה תהיה פתוחה וצעירה יותר. ברעם אמר כי הפעם יש כוונה לתת לצעירים לבלוט במפלגה ולעודד את ייצוגם. על פי הערכתו, בסיעת המערך בכנסת הבאה, יכהנו מטעם מפלגת העבודה לפחות ארבעה חברי כנסת מתחת לגיל 40. דברי ברעם אינם מקובלים על המזכיר הנוכחי של המשמרת, המגבילה את גיל חבריה עד 36 שנה. זינגר (31) אומר כי יחסה של המפלגה לדור הצעיר אינו הוגן, והוא מאוכזב מעמדתה כלפי המשמרת הצעירה.

זינגר מבקש לנצל את חגיגות שנת העשרים כדי לתקן את חוקת המפלגה, כך שלחברי המשמרת יתאפשר להתמודד על כל תפקיד במפלגה, בלי להיות נתונים לחסדי הוועדה המסדרת. ביקורת נוקבת שלח זינגר כלפי השיטה שמאמצים כמה משרי המפלגה, בכללם ראש הממשלה שמעון פרס, לקבץ סביבם צעירים כרכבים, שלא תמיד צמחו בשורות המשמרת, התופסים עמדות שהיו צריכות להינתן לו ולחבריו.

האם המזרחיים ניצים יותר

מה גורם שבני עדות המזרח מבטאים עמדות ניצות יותר מאשר האשכנזים? האם מפני שהם "מבינים טוב יותר את הערבים", או מכיוון שהם מפנים כלפיהם את תחושות הכעס והתסכול על קיפוחם בחברה הישראלית? מאז שנות ה־60 המוקדמות נמצא בכל סקרי דעת הקהל, כי המזרחיים משיבים תשובות ניצות יותר מאשכנזים בכל הקשור לערבים: נכונות לוויתור על שטחים, היחס למו"מ עם אש"ף, והרצון לחיות חיים משותפים עם ערביי ישראל.

לא מכבר התפרסם בעניין זה מחקר, שמסקנותיו מפתיעות ומפריכות את הדעה המקובלת כי המוצא העדתי ודעות קדומות הקשורות בו, הם הגורמים לזיקה ניצית יותר של בני עדות המזרח לעומת האשכנזים. ביוזמת המרכז הבינלאומי לשלום במזרח התיכון, התבקשו הד"ר יורם פרי וג'ני גולדנברג מהחוג למדע המדינה באוניברסיטת תל אביב לרדת באופן מעמיק לשורש העניין. המחקר "האם המזרחיים ניצים יותר — להבנת הזיקה בין השתייכות עדתית ועמדות פוליטיות", התפרסם בשבוע שעבר. ולראשונה מובאים בו במרוכז ממצאים רבים, אך עיקר החידוש הוא בהסבר.

מסקנתם של פרי וגולדנברג היא כי אין ההשתייכות העדתית הגורם העיקרי לעמדות הניציות.

הגורם לטענתם הוא אחר: ההשכלה. לדבריהם יש קשר ישיר בין רמת ההשכלה לבין עמדות פוליטיות. ככל שרמת ההשכלה גבוהה יותר, כן העמדות יוניות יותר. פרי טוען כי מכיוון שהמזרחיים נמוכים יותר ברמת ההשכלה לעומת האשכנזים, הם גם ניציים יותר מהם. במחקר מביאים השניים גם נתונים הקרובים להם מעולמם האקדמי: רק 20 אחוז מהסטודנטים הלומדים לתואר ראשון הם מזרחיים, הם 12 אחוז מכלל הלומדים לתואר שני, ושמונה אחוזים בלבד בין תלמידי דוקטורט.

ממצאיהם תואמים מחקרים שנערכו במדינות אחרות, המגלים קשר בין רמת ההשכלה לבין רמת הסובלנות והנכונות להיות בדוקים עם מיעוטים. כבר קבעו מחקרים רבים כי עמדותיהם של המזרחיים אינן בהכרח קבועות ובלתי ניתנות לשינוי. עתה מתברר כי נטיותיהם המפלגתיות אינן ברורות מראש, והן עשויות להשתנות כתוצאה מתהליכים חברתיים ופוליטיים, ובעיקר — כתוצאה מעלייה ברמת ההשכלה.

בהסתדרות / יהודית וינקלר

ועידה במהלך סרק

ועידות פוליטיות או ציבוריות נוטות לקבל ריתנים ושמות תואר כמו "שעמום טוטאלי", "ציון דרך", "עידן חדש" או "מהפך". ועידות ההסתדרות אינן יכולות, מטבע הרכבן, סמכויותיהן וייעודן, להולל מהפכים, או לתת יותר מכפי שנקבעה מסגרתן מראש. הוועידה נטולת כוח השפעה — היא אינה בוחרת את ממשלת ההסתדרות. אין לה כל השפעה על כך וממילא היא משמשת תפאורת ענק לרקיחות פוליטיות ואישיות המתנהלות מאחורי הקלעים.

מעל הבמה מדברים, נואמים, מנסחים, מגנחים יריבים פוליטיים. בוועידה מכבבות אותן הדמויות האמונות על הטקסטים המפלגתיים החוזרים ונשנים בקומה השביעית בבית שברתאי ארלוזורוב. בהיעדר כוח הכרעה מרכזי לגבי דמותה של הוועדה המרכזת, הוועידה נטולת מתח פוליטי־אישי אמיתי, אין בה התמודדות של ממש.

זהו מקום מיפגש ענקי, בורסה פוליטית ואישית של מפלגת הרוב שחבריה נעים כסהרורים בחיזור פאתטי אחר כל מי שיוכל להבטיח קדנציה שלישית בוועדה המרכזת בכוחו של הרוב המיוחס במרכז מפלגת העבודה.

מאחורי ההגיגים והתסכולים האישיים נשארות ההחלטות — בבריכה כחולה. שורה ארוכה של סעיפים שיעברו על בטוח בהצבעה במליאה בבריכה ירוקה ה"הסתייגויות", דהיינו הצעות נגדיות של סיעות המיעוט. הליכוד מימין, ר"צ באמצע, חדש בשמאל הקיצוני. החוברת הכחולה תהיה, למשך ארבע השנים הקרובות התנ"ך של קיסר ההנהגה החדשה. אולם כמו בתנ"ך, קיום מצוות אין פירושו כל המצוות ומי שמבקש הוכחות לכך יכול הפעם להסתייע בעבודה מקורית של סיעת ר"צ שקיבצה לחוברת מיוחדת את כל ההחלטות שנתקבלו לפני ארבע שנים ולא בוצעו. ליתר דיוק מבין 160 24 בלבד בוצעו במלואן, 24 בחלקן, 112 לא בוצעו כלל.

קיסר הגדיר את שלוש הבעיות המרכזיות בפניהן ניצבת ההסתדרות כך: בעיית התעסוקה והאבטלה, הכנסתו של האדם העובד ומערכת העזרה ההדדית. כדי להדגיש את חומרת המצב אמר: "אף פעם לא קרה לנו שניצבנו בעת ובעונה אחת בפני שלוש הבעיות בבת אחת..." ראש הממשלה שמעון פרס הרעיף עליו שבחים, בלעדיו התכנית הכלכלית לא היתה יוצאת לדרך, פרס העלה על נס את שיתוף הפעולה עם ההסתדרות, כמו נשכחו זעקותיו של קיסר נגד הממשלה ונגד פרס שעה שהנהגתו צווי החירום על המשק.

האיום מצד הליכוד להחרים את טקס הפתיחה ובכך לגנוב את ההצגה, לשבש את מהלך הוועידה ולהעלות אותה על פסים המזכירים את ועידת הפיצוץ ב־1981 ריככו את עמדת קיסר — אותו ראש הממשלה נאם שר העבודה. ראש הממשלה בישר למעשה על גל חדש של פיטורים ב־1986, והמסר שנוסח כ"צמצום המנגנון", משום מה לא עורר תגובה מידית מימין ומשמאל. קצב החזיר את הוועידה לקרקע המציאות בתאמו תחזית קודרת של גידול באבטלה: לכדי 150 אלף איש בסוף השנה. שעה ששר העבודה והרווחה דיבר, רבים מבין חברי סיעת המערך נטשו את האולם, אותם מעניין מערך, ליכוד, ימין שמאל מרכז.

נציג הליכוד ח"כ יעקב שמאי מאשים וחזר והאשים את קיסר בשחיקת השכר, כאילו היתה זו המצאה של המזכ"ל ולא לב לבה של תכנית ההבראה הכלכלית המבוצעת על ידי שר האוצר מטעם הליכוד, וראש הממשלה מטעם המערך. אתה יושב באולם הוועידה ואינך יודע כלום הימין עבר לשמאל, השמאל לימין או שדעתם נתהפכה לחלוטין. על מה הם מתווכחים, את מי הם תוקפים, למי הם באים בטענות ומעל לכל על מה הוויכוח ההסתדרותי ביניהם?

בשולי דבריו של ח"כ שמאי רשמתי לעצמי כציון את העובדה שהוא חזר בגירסאות שונות על הרצון לפעול בהסתדרות ביחד; לבדוק ביחד את המתרחש בקופת חולים. אך הפרקטיקה אומרת שלקיסר ולהנהגת ההסתדרות יש היום מעל 60% בוועד הפועל והם לא זקוקים לגיבוי כוחני של הליכוד. על הגיבוי המוסרי, הפסיכולוגי, החברתי, על גיבוי לכלליותה של ההסתדרות — גם במישור זה לא מתכוונים לחשוב במערך, כמו שהליכוד שבוי בסיסמאותיו הנדושות וחוזרות ההיגיון בסיטואציה הבלתי אפשרית כיום.

יוהנה פילרסקה — נציגת ארגון סולידריות בוועידת ההסתדרות

הליכוד עשה ניסיון ליטול ממזכ"ל ההסתדרות את ניהול ישיבות הוועד הפועל ולהעביר את השרביט, ברוח ליו"ר הכנסת, לאישיות המקובלת על הכל וכן תבע ייצוג לכל הסיעות בוועדות הוועד הפועל באופן שבראש כל ועדה יעמוד נציג מהוועד הפועל שיפעל לכנוסה "כמו בכנסת". הליכוד תבע ושאל וכמו שהשיב חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי: "... אפשר להעמיד 30 שאלות, אבל משאלות לא תצמח לנו תועלת...".

ממה עשויה בכל זאת לצמוח תועלת? — הברפלד: "...יכולים לצעוק למזכ"ל ההסתדרות כל מה שרוצים ואפשר לצעוק על ההסתדרות ולבקר אותה, היא איננה ולא תוכל ליצור לבד מקורות תעסוקה. אם לא תהיה תכנית שתאפשר את העניין, אם לא תהיה צמיחה במשק ויצירת מקומות עבודה".

ראש האיגוד המקצועי רמז על עבודה בלתי מאורגנת גם במשק העובדים וגם משק זה הוא צרכן של מפעלים בהם מועסקים עובדים בלתי מאורגנים מהשטחים. הוא מאמין כי בדרך זו ניתן לפתור 50% מבעיית העבודה הבלתי מאורגנת, המשפיעה גם על רמת שכרם של עובדים מאורגנים.

מזכיר חברת העובדים דני רוזוליו מגלה כי יש מפעלים בהם נתקבלה החלטה "לעבוד למלאי" על מנת לא לפטר. מול התקפות הליכוד ממחיש רוזוליו את השוני בין הסקטור הפרטי לסקטור ההסתדרותי בכך שמפעל הרוכסנים שנסגר בבית שאן יופעל בקרוב על ידי חברת העובדים. בית שאן נפלה כבר לידי המערך בבחירות להסתדרות. עתה יבוצעו בה חיזוקים לקראת העתיד בו אולי יקום בבית שאן ויאמר לדוד לוי את אשר אמר שמאי לקיסר — "תמליך"?

שלמה גבעולי מר"צ מזכיר לראשי ההסתדרות היוצאים נגד חוזים אישיים כי בכוח, תדיראן, עובדים כל העובדים המקצועיים והבכירים על סמך חוזים אישיים. ח"כ רן כהן שואל: "אדוני מזכ"ל ההסתדרות, אני רוצה לשאול אותך ברצינות — אפשר לסכם 4 שנים כאלה ולאמר שההסתדרות ידעה לעמוד בפניהן ולהוציא את מדינת ישראל מהצרה שהליכוד הכניס אותה אליה?" והוא ממשיך: "...חברת העובדים בנויה משתי שכבות, העליונה של המנהלים והתחתונה, שכבת העובדים... תמיכתה של חברת העובדים בהסתדרות הולכת וקטנה מתקציב לתקציב". ח"כ כהן מציע להקים ועדי מובטלים כדי שהממשלה תדע "שזה לא הפקר".

להערכתי החידוש, ההתפכחות והמיפנה האמיתי בכל החלטות הוועידה בפרק הדן על האיגוד המקצועי מתמצים בסעיף הבא: "ההסתדרות באמצעות האגף לאיגוד מקצועי תנהל משא ומתן עם המעסיקים על שיעור עליית השכר, על בסיס עליית התפוקה הלאומית ובהתחשב ביכולת המשק, ברווחיות הענף ובמצב הסוציאלי של העובדים". לא עוד "שכר ריאלי" אלא קשר בין תמורה לתפוקה. אך עדיין נותרת בעינה השאלה האם יעלה בידי קיסר והברפלד להתגבר על הרוב המוחץ של הארגונים המקצועיים החופשיים, קרי פקידים לסוגיהם, כדי לסלול סולמות שכר דיפרנציאליים שיתאימו לאותה מציאות המבריחה יותר ויותר בעלי מקצועות אקדמאיים משורות ההסתדרות, שעה שהיא משלמת עדיין מס שפתיים בלבד לעניין החוזים האישיים.

הוועידה ה־15 היתה יכולה להסתפק באשרור החלטותיה של הוועידה ה־14 ולהחליט שיש לבצע את ההחלטות מלפני ארבע שנים. החוברת הכחולה, החדשה, מעידה על כך שהיתה הכנה. שהיו התלבטויות אך מעבר לכך — עיני הכל נשואות למרכז מפלגת העבודה, בעוד שבוע בו יוכרע מי מבין שמונת חברי הוועדה המרכזת המכהנים כבר שתי קדנציות ידלגו מעל משוכת קיסר-ברעם, מי ימצא מקומו ליד השולחן האובאלי והאם יתחילו בוועידה הבאה לנהל את ההסתדרות גם תוך ויכוח או יוסיפו להתיישר ולהתכנס מול קיסר. ל־1,501 צירי הוועידה לא היה מה לומר בעניין זה בארבע השנים הקרובות.

אוניברסיטת תל-אביב

לימודי תעודה בעתונאות

סיום ההרשמה למחזור השלישי

הלימודים יפתחו ביום ראשון י"ד אדר א' תשמ"ו 23.2.86 וימשכו שני סמסטרים (22 שעות לימוד שבועיות בשעות אחה"צ).

רשאים להרשם:
בעלי תואר ראשון
על פי המלצה מיוחדת של ועדת הקבלה יתקבלו גם עתונאים בעלי תעודת בגרות ונסיון מעשי בעתונות המודפסת והאלקטרונית.

8 מילגות תינתנה לעתונאים — מחצית שכ"ל

הרישום יסתיים ביום שישי ב' כסלו תשמ"ו — 15.11.85

בדבר פרטים נא לפנות בין השעות 10.00 — 13.00 לטלפון 420665, 413404 או לחדר 194, בנין גילמן, קרית האוניברסיטה רמת אביב בימים א'-ה'.

חברת החשמל לישראל בע"מ

אגף האספקה והאחסנה — מח' חקר שווקים ומכרזים, ת.ד. 10, חיפה 31000

מכרז מכירה

החברה מכריזה בזה על מכירת הטובין הבאים:

מס' המכרז	הטובין	המועד האחרון להגשת הצעות
1966	מכירת ציוד וחומרים משומשים או פסולים כגון: עמודי ברזל, תיל עוגן, חלקי צנורות שונים וחלקי ברזל, מוני חשמל, ארגזי מבטיחים, כלי עבודה שונים, צמיגים, וכלי ברזל, מעבי אויר, מכונת כתיבה, מכונות צילום, מכונות חישוב, וכבלים שונים	28.11.85

טפסי המכרזים ופרטים נוספים ניתן לקבל במח' חקר שווקים ומכרזים בתחנת כוח חיפה טל. 642311/2475 – 04 או ביחידת המכירות, רח' החשמל 7 ת"א טל. 625036 – 03 בימים ובשעות העבודה המקובלות

על ההצעות למכרזים הנ"ל להגיע במעטפות המיועדות לכך עד למועד המצוין לעיל שעה 13.30 למשרדנו בחיפה.

למכרז יש לצרף [illegible] בנקאית בנפרד

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES

is possible - *it is honestly* ...ssible - to earn good, usable ...chelor's, Master's, Doctorates, ...en Law Degrees from recog...zed American universities, ...thout ever going to America. ...e time involved can be quite ...ort, and the cost surprisingly ...w. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. ...n Bear, 9301 N. Highway 1, ...ite 893, Mendocino, CA 95460, ...S.A. Telephone: (707) 937-4226

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

בוא לגלוש
עם מועדון הים התיכון.
מחכים לך באתרי הסקי
בצרפת, שוויץ ואיטליה
חופשה נעימה!

לפרטים,
התקשר עוד היום
Club Méditerranée
אבן גבירול 38, תל אביב, טל. 254206/7/8 (03)

בחזרה לכלוב הזכוכית

איוון דמיאניוק, בריון ורוצח אוקראיני שהפעיל את תאי הגזים במחנה טרבלינקה, יוסגר כנראה לישראל ויועמד כאן לדין. רשימת פשעיו ארוכה ומעשיו הצטיינו באכזריות – ובכל זאת אין מנוס מלשאול: היש טעם לשפוט בארץ דג רקק שאלפים כמוהו שירתו את מכונת ההשמדה הנאצית, ובמלים אחרות: היש משפט אחרי אייכמן?

מאת רומן פריסטר

בחלומותיו הוורודים ביותר לא חלם בוודאי איוון דמיאניוק, בריון ורוצח אוקראיני ממחנה טרבלינקה, כי ביום מן הימים יזכה לכבוד לשבת באותו כלוב הזכוכית שבו נשפט לפני 24 שנים אדולף אייכמן, אחד מפקידיה הבכירים והנאמנים של מכונת ההשמדה בתקופת השואה. ובכל זאת, אם לא ישתבשו הדברים ברגע האחרון, יוסגר בעוד שלושה שבועות דמיאניוק לידי שלטונות ישראל ויועמד לדין על־פי חוק לעשיית דין בנאצים ועוזריהם, תש"י — 1950.

היו לו, לאיוון דמיאניוק, למעלה משלושים שנות חיים טובים ונוחים בסריאן הילס שבמדינת אוהיו. הוא נקלט היטב בקהילת המהגרים האוקראינים, קיבל רכוש אמריקאי. לא ידע דאגות פרנסה וסביר להניח שבעולמו לא הדהדו מראות טרבלינקה, שבה שירת את הנאצים כמפעיל תאי הגזים. אז היה גבר חסון כבן 22, אכזר ופרימיטיבי. היום הוא ג'נטלמן נשוי, מבוגר ומשופם, שידו משגת לשכור להגנתו שלושה עורכי־דין — וביניהם עורך־דין יהודי.

דמיאניוק נולד ב־3 באפריל 1920 בכפר דוב־מאכארני. ועם פרוץ מלחמת העולם גויס לצבא האדום. בקרבות על קרץ', עיר אוקראינית במחוז קרים, נפל בשבי הגרמנים והועבר למחנה שבויים. אך לא לזמן רב. בתחילת 1942 איפשרו לו הנאצים להתגייס ליחידה שנועדה לשמש חיל־עזר לפלוגות ההשמדה של הס"ס. הנאצים ידעו את נטיותיהם האנטי־רוסיות ואת האנטישמיות המסורתית של הלאומנים האוקראינים. איוון דמיאניוק היה איש כלבבם. אדוניו החדשים אימנוהו בקורס מיוחד ושלחוהו לשרת, כנראה כזקיף, במחנה ההשמדה סוביבור. בארכיונים שנפלו לידי הסובייטים נמצא בין היתר הכרטיס האישי של דמיאניוק. הרוסים השאילו את המסמך לבית המשפט בקליבלנד, אוהיו, כדי שישמש את התביעה במאמציה לשלול מדמיאניוק את אזרחותו האמריקאית. בשלב זה של ההליכים המשפטיים התכוונו שלטונות ההגירה של ארה"ב לגרש את דמיאניוק למולדתו הטבעית — לברית המועצות.

מחנה טרבלינקה פעל תקופה לא ארוכה — מיולי 1942 ועד ל־2 באוגוסט 1943, היום בו פרץ שם מרד עקוב מדם. אך די היה בשנה זו להמית 800 אלף יהודים. קורותיו של דמיאניוק אחרי המרד ואחרי חיסול המחנה אינם ידועים עדיין. תיקי ההגירה האמריקאיים מעידים כי הוא קיבל אשרת־כניסה במעמד של פליט והגיע לארצות־הברית ב־9 בפברואר 1952. בנובמבר 1958 אושרה בקשתו לאזרחות. בשנת 1979 הוקמה בארה"ב יחידה מיוחדת לאיתור נאצים שהצליחו להתאזרח על סמך מסירת נתונים כוזבים. אוקראינים אחרים, וביניהם איוון (ג'ון) דמיאניוק, נתפסו על ידי היחידה והובאו לדין. בית המשפט של מדינת אוהיו שלל את אזרחותו של דמיאניוק ביוני 1981. בעקבות זאת נצטוותה משפחתו (גם אשתו אוקראינית) לצאת את גבולות ארה"ב. פרקליטיו של דמיאניוק סירבו להודיע לאיזו מדינה מבקש מרשם להיות מגורש, ופתחו בשרשרת ארוכה של ערעורים. כאשר מוצה התהליך והערעורים נדחו בזה אחר זה, אמור היה דמיאניוק להישלח לברית־המועצות. אלא שאז הופיעה בתמונה ישראל וביקשה להסגירו כדי שיועמד לדין בירושלים על פשעיו נגד היהודים ונגד האנושות.

האוקראינים שירתו בטרבלינקה לרוב בתפקידי שמירה, ומגעם הישיר עם הקורבנות היה מוגבל למדי. דמיאניוק, שהאסירים הדביקו לו את הכינוי "איוון האיום", היה בבחינת יוצא מן הכלל. הנאצים הפקידוהו על הפעלת המנוע שסיפק גז לתאי המוות. הניצולים המעטים זוכרים אותו כאיש אכזר שלא הסתפק במילוי תפקידו אלא שקד כל הזמן על "שיפור השיטה". בין השאר מצא שאפשר לחסוך בגז היקר אם יישאב תחילה החמצן מתוך התאים והקורבנות יתחילו להיחנק עוד לפני הפעלת המנוע. ישראל רוזנברג, אחד הניצולים המתגוררים בארץ כתב על בעדותו:

"לאוקראיני הזה היה תענוג מיוחד להזיק לבני־אדם, במיוחד לנשים. הוא דקר בכידון בירכיהן של הנשים העירומות ובאברי המין שלהן לפני כניסתן לתאי הגזים. וגם אנס צעירות נערות. את אפם ואוזניהם של יהודים זקנים שלא מצאו חן בעיניו הוא נהג לחתוך. כאשר עבודתו של מי מאיתנו לא נשאה חן בעיניו היה מנפץ את גולגולתו בצינור ברזל. או היה דוקר בסכין. היה נהנה במיוחד לדחוף את ראשיהם של אנשים בין שני חוטי תיל שזורים זה בזה ומתוחים ולהכות את האיש כשראשו לכוד בין החוטים. האסיר שהתפתל וקיפץ בגלל המכות היה נחנק בין שני החוטים..."

עדויותיהם של הניצולים האחרים, שהוצגו בחלקן בעת המשפט בקליבלנד, אוהיו, מלאות תיאורים זוועתיים לא פחות. כמעט ודאי שהן יוצגו באולם בית המשפט, אם וכאשר יושב איוון דמיאניוק בכסא הנאשמים בירושלים, בתוך כלוב הזכוכית ההיסטורי. אך טבעו של הכלוב הזה שהוא עמיד בפני כדורים ושקוף לעין. כבר ביומו הראשון של המשפט יתברר לכל שהמערכת המשפטית שלנו יצרה אנטי־קליימקס. אחרי אדולף אייכמן אפשר להושיב בכלוב את דוקטור מנגלה או נאצי אחר ב"דמותו" — אך לא פושע ורוצח אוקראיני שאלפים כמוהו שירתו את מתכנני השואה.

במידה רבה של דיוק מותר לומר שאיוון דמיאניוק נבחר במקרה ושהוא עשוי לשמש כעין שעיר־לעזאזל למשפטים נוספים מהסוג הזה. אומר מאיר דניס גולדמן, מנהל המחלקה לעניינים בין־לאומיים במשרד המשפטים: "נסעתי לארה"ב כדי להצטרף ביעוץ לצוות התביעה במשפט ההסגרה בקליבלנד. למשפט קדמו התייעצויות מרובות עם משרד המשפטים האמריקאי, מפני שהפסיקה באוהיו היתה אמורה ליצור תקדים חשוב. בשנים האחרונות נחשפו בארה"ב נאצים אחרים שהשיגו אזרחות במרמה והעמידום על סף גירוש. הממשל האמריקאי אינו מאפשר לשפוט אותם על הפשעים שפשעו בתקופת השואה. הגענו למסקנה שהמגורשים לא יזכו למצוא לעצמם ארץ־מקלט אחרת ולעולם לא יבואו על עונשם. בעבר נכשלו בניסיונות להשיג הסגרת פושעים נאצים מהולנד ומבריטניה. מדינות רבות מתקשות להסגיר לישראל אנשים שלא פשעו נגד אזרחיה והאמורים להישפט על סמך חוק ישראלי שנחקק שבע שנים אחרי ביצוע הפשע. חיפשנו איפוא איש שיעביר את סיכויינו במשפט ההסגרה. הבחירה נפלה על דמיאניוק. מדוע? כי בהסכם ההסגרה עם ארה"ב מצורפת רשימה ארוכה של פשעים, אך אין בה "פשעים נגד העם היהודי". אך מכיוון שדמיאניוק רצח אנשים, היה סיכוי סביר שבית המשפט באמריקה יכריז עליו כבר־הסגרה כרוצח. ואמנם, כך היה. יצרנו תקדים בעל חשיבות עצומה".

מאיר דניס גולדמן סבור שבעקבות התקדים עשויים להישפט בישראל גם פושעים נאצים אחרים הממתינים לגירוש ואולי להסגרה. אך גם גולדמן מרגיש ש"דמיאניוק אינו אייכמן. הוא בסך הכל בריון שהגיע לעמדת כוח ונוצל אותה כדי להתעלל באנשים". כמוהו, גם המגורשים האחרים אינם נמנים עם הקבוצה הבכירה בס"ס או בגסטאפו. מדובר בדגי רקק ששירתו את הנאצים ועשו למענם חלק מהעבודה המלוכלכת. האחראים העיקריים לניהול מחנה ההשמדה בטרבלינקה באו כבר על עונשם. מפקדו הראשון של המחנה, ד"ר אברלה, התאבד ב־1948. המפקדים האחרים וחלק מפיקודיהם הובאו לדין בשני משפטים שנתקיימו בדיסלדורף בשנת 1964 ובשנת 1970. פרנץ שטנגל וסגנו קורט פראנץ המכונה "בובה" נידונו למאסר־עולם (שטנגל מת ב־1971 מהתקף־לב בעודו ממתין לתוצאות ערעורו). תשעה נאשמים אחרים נידונו לתקופות מאסר שונות, משלוש שנים ועד מאסר־עולם. אותו ריכארד הורן, איש הס"ס שעסק בשריפת הגופות, יצא זכאי. ייתכן כי ישמש עד לזיהויו של דמיאניוק.

אנשים הקשורים בהנצחת השואה הביעו את חששותיהם כי לנוכח אלה יראה משפטו של דמיאניוק בדעת הקהל בארץ ובעולם כ"משפט סוג ב'" ולא ירומם את קרנה של מערכת הצדק הישראלית. במקרה כזה יוטל בספק גם ערכו ההסברתי. על הפשעים שפשע דמיאניוק יש רק עונש אחד — עונש המוות; ואם באמת תדרוש ישראל את הסגרתם של עוזרי־נאצים אחרים, עלול ליהפך בית המשפט המחוזי בירושלים למקום שבו גזרי־דין־מוות יהיו לתופעה שכיחה ויאבדו את משמעותם המוסרית ההיסטורית.

אייכמן בכלוב הזכוכית: האם התמונות יחזור

הצצה לתוך המדור השביעי

ביום המרד היו בטרבלינקה כ־800 אסירים יהודיים. מחציתם נהרגו בעת ההתקוממות, כמה מאות איש נהרגו בעת המרדף והסריקות, שערכו הגרמנים והאוקראינים ורק 70 נמלטים שרדו ביום הניצחון, ב־8 במאי 1945. רוב הניצולים מסרו עדויות מיד עם תום המלחמה. עדותו של שמואל וילנברג נרשמה בפולין ונמסרה לארכיון "מורשת" אחרי שמחברה עלה לישראל ב־1950. וילנברג נכלא בטרבלינקה זמן קצר אחרי הפעלת המחנה, נמנה עם פעילי המחתרת שבו. דבריו נחשבים מהימנים ומפורטים מאוד. קטעים קצרים מתוך הדברים שכתב מאפשרים הצצה ריאליסטית מאוד לתוך המדור השביעי של הגיהנום.

"הבובה" (קורט פראנץ) עולה על ערימה גבוהה של בגדים ולבנים יהודיים. קורא אליו את כלבו "בארי" ופותח במשחק "מיוחד" במינו. הוא שולף מתרמיל את אקדחו, מכוונו שעה ארוכה אל האנשים העוברים ויורה. האם הוא פוגע? הדבר תלוי במצב רוחו.

לעתים מסתיים המחזה בפחד בלבד, אך יש שהקורבן שנפגע בכדור מתמוטט בלא רוח חיים על ערימת הבגדים וצובע אותה בדם וירדם, ואילו חבריו ממשיכים בשקט בעבודתם.

"בובה משתעמם וישתעמם". הוא מסתלק כדי להשתעשע במקום אחר, סר לבתי השימוש ויורה ליושבים שם בין רגליהם. לאחר מכן מתקרב, בודק את תוצאות הירייה ואם החטיא, מחייך ומצווה על קורבנו לשוב לעבודה. כשמר פנה האומלל את גבו, משלח "בובה" ירייה בגולגלתו וממיתו.

"לעתים משתעשעים האדון והכלב בצוותא. האדון מצליף וחובט והכלב קורע לגזרים. אכן, שניים תואמים להפליא — זוג חיות־טרף צמאות דם".

"זכור לי שבנובמבר 1942 בישרתנו צפירת קטר שמתקרבת רכבת גדושה נידונים למוות חדשים. המשותה היה שלתוצה הוזעקו כל קבוצות העובדים. נצטווינו ליטול אתנו שמיכות, כרים וסדינים. במשלוח היו כעשרים קרונות. כשנפערו הדלתות נתגלה לעינינו מחזה מחריד: בתוך הקרונות נגרש הפעם מספר גדול של אנשים ערומים. רובם לא היו עוד בחיים..."

"אך לטרבלינקה הגיעו גם רכבות אחרות. הללו באו ממרחקים — מצרפת, אוסטריה וארצות אחרות. הרכבות היו מצוידות בקרונות־מסעדה וקרונות־שינה. לא הופקדו עליהן שומרים. הנוסעים היו לבושים בהידור ולכאורה היו בריזורין. הם לא ידעו דבר על טרבלינקה וממש עד לרגע האחרון היו משוכנעים שהם מוסעים למקום מבטחים בחוץ־לארץ, לעבודה במחנה מסודר. רבים שילמו סכומים עצומים תמורת הדרכונים ואשרות־כניסה. רבים שלחו בקרון המטען ארגזים ענקיים ומזוודות. גם לאחר שירדו הנוסעים לרחבה לא תפס איש מהם לאן נקלע. האימהות נשאו בזרועותיהן תינוקות, הגברים טיפלו במטען. הילדים הגדולים־יותר פרצו במרוצה מתוך הקרונות, אחריהם נשים אלגנטיות וגברים בעלי צורה התכרזו וצחקו בקול. אנשי הס"ס והזקיפים חייכו חיוך מלעיג וקר..."

"הקורבנות שהופשטו תשדוד מכל, לא נותר להם אלא להיות מובלים לתאי הגזים. דרכם האחרונה נמשכה לאורך שורות אורנים ישרה וזרועה פרחים. ארוכה היתה כ־120 מטר ורוחבה 2 מטרים. דומה היתה לנתיבה בבית הקברות. משני עבריה סגרו עליה גדרות־תיל. הקרקע אדמה היתה חול לבן ורך שעליו נסתמנו עקבות היחפים. הגרמנים כינו את השדרה "דרך ללא מוצא". משעלו עליה האנשים, הבחינו בזקיפים שניצבו מן הצד, המושי רובים ואלות. כרעם ביום בהיר נחתה האכזריות, צצה האמת במערומיה.

נס המרי הורם

כל גילוי של היסוס וסלחנות מצד השלטון החוקי והנבחר בישראל יובילו למימוש איומי המתנחלים שעד כה הסתפקו בדיבורים

מאת יהודה ליטני

מחר הוא שפרסום בעתון קיקיוני, שפעל — עד לסגירתו השבוע — ללא רישיון, שמטרתו היא בעיקר איסוף מודעות ושהופץ חינם בכמה אלפי עותקים בהתנחלויות בשומרון ובבקעה, גרם לסערה שכמותה לא זכורה מאז גילוי המחתרת היהודית בשטחים. במאמר שפורסם ב"אלף יוד", שבועון שיצא לאור באריאל, בחתימתו של "מ. בן־ישראל", נאמר בין השאר: "יכין כל אחד את עצמו נפשית לעמוד ביהודה, שומרון וחבל עזה. ולהרים את ידו ואת נשקו נגד אחיו. בשעת חירום לאומית זו, יהיו רוב האמצעים כשרים. בהיעדר ברירה נוחה ומקובלת יותר. עלולים אנו להיות עדים למחזה מוזר ביותר, פעילות מחתרתית נרחבת ומגוונת בתחום הקו הירוק, מרידה בצה"ל, חתרנות בתוך שירותי הביטחון, התקוממות מזוינת ביש"ע ולבסוף לחימת יהודי ביהודי ... אין זה איום של מטורף. הלוואי והיה. אין זה איום כלל. זהו תשקיף שקול ומחושב. המשקף את רחשי ליבם של רבים ואת הצפוי לנו עם התפתחות המהלכים שהחלו בהם לאחרונה ... ".

ביום שני השבוע החליטה מועצת יש"ע בין השאר כי "כל שלטון בישראל שימסור ריבונות בידי אויב, ייחשב כבלתי חוקי. שלטון שאין לציית לו. הבאת הצעת חלוקה של ארץ־ישראל תגרום בהכרח לפילוג העם". במסמך שפורסם השבוע ואשר מחברו, עורך־הדין אליקים העצני, חבר מועצת יש"ע שהיה הרוח העיקרי לקבלת ההחלטות בנושא, נאמר בין השאר כי "יהודים בארץ־ישראל יתנגדו לנסיגה בדרך זו או אחרת ואנו נושאים תפילה כי ההתנגדות לא תהיה אלימה ולא יפקדנו חלילה הגרוע שבאסונות — מלחמת אחים. ואולם אם זה יקרה חלילה, יבוא מרי שבמקרה הטוב יהיה בלתי אלים. אך רבים יעזבו את הארץ מתוך מחאה ומול האיום הביטחוני".

שכבה דקה של קיצוניים

תסריט המרי האזרחי אינו חדש לאליקים העצני והדי בת־קולו שנשמעו בשבועות האחרונים בעיתון "אלף יוד" ומפי מזכ"ל מועצת יש"ע זכו סוף סוף לתהודה נרחבת לאחר שנים של הטפה בלתי נלאית. נביא הזעם של המתנחלים החל בכך מיד לאחר חתימת הסכם קמפ־דייוויד וההחלטה בדבר הקמת אוטונומיה בגדה וברצועה. אלא שכאמור עורך־הדין נהג תמיד להוסיף לפני האזכרת תחיית המרי האזרחי והצהרות את המלים "חלילה" או "חס וחלילה". מעל בימת מועצת יש"ע, בראיונות לאמצעי התקשורת ובביטאון המתנחלים הרשמי "נקודה", חזר והטיף דברים מהם משתמעת בעקיפין לגיטימציה היסטורית של מלחמת אחים. האם דבריו של אליקים העצני, החלטת מועצת יש"ע והדברים שנכתבו בעיתון "אלף יוד" מבטאים דעת הרוב בקרב המתנחלים בגדה וברצועה, או שמא זוהי תופעה שולית? האם קומץ של קיצוניים הצליח לקבל ברגע האחרון, לאחר שרוב הנוכחים פרשו, החלטה שאינה מבטאת את דעתם של השקולים יותר? מתנחל ותיק בשומרון הבקי בהלוך הרוחות שם, אמר לי השבוע כי "מה שמדאיג ומצער בזה הוא שלהחלטה של מועצת יש"ע השבוע בדבר אי חובת הציות לשלטון שימסור ריבונות בידי אויב ושלטון כזה הוא בלתי חוקי, יש הרבה תומכים בהתנחלויות". לדבריו, אותם תומכים רבים, אינם מבינים כנראה את משמעות ההחלטה ורואים בה מהלך טקטי פוליטי מוצלח הנועד להפחדה ולהרתעה. הרב, לדעת אותו מתנחל ותיק, אינו גורס מהלכים אלימים אלא תומך בפרסום פומבי של איומים למהלכים כאלה, בתקווה שעצם הפרסום יהווה איום מספיק כדי למנוע דיונים ומשא ומתן למסירת שטחים של ארץ־ישראל.

אחד מראשי המועצות הישראליות בגדה, חבר מועצת יש"ע, טוען כי דבריו אלה של העצני משקפים "שכבה דקה ביותר של קיצוניים. רובנו אנשי מעשה הוא אומר. פרגמטיסטים. לכן לא יעלה על הדעת לקבל את החלטת מועצת יש"ע הלכה למעשה, לא כל שכן את דבריו הקשים של אליקים העצני. יש בקרבנו חובת הציות לשלטון החוקי הנבחר של מדינת ישראל. גם אם החלטותיו אינן מקובלות עלינו וגורמות לנו צער, תסכול וזעם. ההחלטה, לדבריו, של ישיבת מועצת יש"ע האחרונה נתקבלה בשעת לילה מאוחרת, לאחר שהעצני הצליח להשפיע על הנותרים בישיבה בדבריו המתלהמים. רוב ראשי המועצות אינם מקבלים את ההחלטה והדברים עוד יבואו לידי ביטוי בעתיד הקרוב ביותר. הוא אומר.

גם מנהיגים ידועים של גוש אמונים כמו חנן פורת והרב משה לווינגר, יצאו בפומבי נגד הפרסום ב"אלף יוד" והחלטת מועצת יש"ע. אחד מראשי מועצת יש"ע אמר השבוע: "הכנסנו לעצמנו שורה של גולים עצמיים. התקבלה החלטה מטופשת שאינה מקובלת על האחרים ועלי ומי שהשכיל להעביר את ההחלטה לצערי הרב. היה דווקא מזכ"ל מועצת יש"ע. עד תגיאל שגלר החוזר כתוכי אחרי דבריו של העצני. נראה כי בחירתו למזכ"ל היתה טעות חמורה שלנו".

מחודד את הדברים הרב יואל בן־נון מעפרה, ממקימי גוש "אמונים" וחבר המזכירות של הגוש בהווה: "ההחלטה על העברת ריבונות היא בלתי מוסרית, נוגדת את ההלכה ואת המסורת הציונית ומסוכנת לעתיד השלום בארץ. מה שטיפשי הוא להלוות זאת בחוק. חוק ניתן לשינוי. אם תרלים זאת בחוק ירושלים וחוק הגולן, מגיעים דווקא לתוצאה הפוכה — מחלישים את מעמדם של השטחים האחרים. המדינה קמה על החלטת החלוקה והרב צבי יהודה קוק זצ"ל שהתנגד בכל מאודו לחלוקה, קרא וציווה על קריאת ברכת ה"הלל" בכל יום עצמאות של המדינה". ומוסיף הרב בן־נון: "בהתאם לרמב"ם (הלכות גזילות סוף פרק ה'), שלטון בלתי־חוקי הינו רק שלטון שנתפס על ידי קבוצת אנשים בכוח ללא הסכמת תושבי הארץ".

אליקים העצני: שכבה דקה ביותר של קיצוניים

ארץ ישראל איננה בכיס

הדבר החמור בעיני ביותר ממשיך יואל בן־נון, הוא הקפיצה מהחלטה לא לגיטימית, ששוללים אותה תכלית השלילה, לשלטון בלתי חוקי. אם זה נכון, לממשלת ישראל יש עוד מאה סיבות אחרות להיות שלטון בלתי חוקי ואז נטורי קרתא צודקים. הדבר השני החמור בעיני הוא שיסוד השקפתנו כגוש אמונים הוא כי זכותנו על הארץ מעוגנת בתורת ישראל. זו זכות מוסרית הכרוכה בתביעות ובחובות. אף אחד אינו מחזיק את ארץ־ישראל בכיסו ושפיכות דמים זה הדבר האלמנטרי הראשון המבטל זכות זו. בספר "בראשית" כתוב כי מי ששופך את דמי אחיו "ארור מן האדמה, נע ונד יהיה בארץ". מלחמת אחים הגורמת לשפיכות דמים מהווה ביטול עקרוני של הזכות. אותי — אומר הרב בן־נון, ההחלטה לא מחייבת ולא מייצגת".

דברי ההסתייגות הבוטים של הרב בן־נון ושל האחרים מבטאים תחושה אמיתית וכאבה של חלק מהמתנחלים. אולם עד לכתיבת שורות אלה עדיין תקפה ועומדת החלטת מועצת יש"ע, היא לא שונתה למרות ההסתייגויות החריפות של המתנחלים המתקוממים נגדה ולמרות האיומים בנקיטת אמצעים על ידי שר הביטחון והרמטכ"ל הצבאי. שגלר, מגזר בכרוזים שעומד בראשה אמר כי לא בכל מקרה יסכים לשרת בצבא שיורה על פינוי התנחלויות. למרות שמועצת יש"ע היא גוף וולונטרי שהחלטותיה אינן מחייבות בפועל את תושבי ההתנחלויות, חברים בו נציגיהם הרשמיים הנבחרים של רוב ההתנחלויות בגדה וברצועה. פעולות חלק מהמתנחלים בעבר הקרוב והרחוק בחברון ובחלחול, בשכם וברמאללה, בגוש עציון ובשילה. נטילת החוק לידיים — לא רק עם חשיפת המחתרת היהודית בשטחים — והשרשרת הארוכה של מקרים מתחילת שנות השבעים ועד לימינו אלה, מצדיקים את החששות שהתעוררו בקרב חלק מהציבור הרחב בישראל למשמע ולמקרא הדברים שפורסמו השבוע.

חלק לא קטן מן המתנחלים משוכנע כי כשם שכפו על הממשלות השונות הסכמה להקמתן של התנחלויות — החל מקרית־ארבע וקדומים בימי ממשלות המערך ועד להקמת הרובע היהודי בחברון בימי ממשלת הליכוד. כך יוכלו לסכל — ואם לא תהיה ברירה אחרת גם בכוח הזרוע — כל משא ומתן הכרוך בוויתור על שטחים בגדה וברצועה. גם הרב יואל בן־נון יודע כי התריעותיו הבוטות אינן מקובלות לפחות על חלק מעמיתיו המתנחלים. חבר הכנסת מרצ, יוסי שריד, דרש השבוע "לגרש את המסיתים היהודים מהגדה המערבית". כל המכיר את המציאות העגומה בשטחים, את הלחצים המופעלים על ידי שדולת המתנחלים על גורמי ממשלה וכנסת, יודע שיש רק לקוות כי יבוא מימוש דברי ראש הממשלה ושר הביטחון בדבר חקירה נמרצת של "כל הגורמים הקשורים בהתארגנות המתיישבים ביו"ש למרי אזרחי".

פעולותיהם של חלק מהמתנחלים בעבר מעיד בבירור כי כל היסוס. כל גילוי של סלחנות והשגת "פשרה" מצד השלטון החוקי הנבחר בישראל, יובילו למימוש איומיהם של אותם מתנחלים שהסתפקו בשלב זה בדיבורים ולא במעשים.

פרקי תוניסיה

סופר "הארץ" סייר בין ג'רבה לתוניסיה ונפגש עם יהודים

מאת אליהו זהבי

תוניסיה, סוף אוקטובר

סוסה, עיר תיירות, השלישית בגודלה בתוניסיה, היא הראשונה שאני משוטט בה בתקווה לפגוש את יהודיה. זכרתי את מקום בית הכנסת מביקור קודם. אך זה כחצי שעה שאני משוטט בסמטאות מרכז העיר ואינני מצליח לאתר את הבניין. לאחר היסוס שאל בעל חנות היכן בית הכנסת. הוא זורק בי מבט תמה. אינו יודע. מחליט לבסוף להיכנס למלון "סוסה פאלאס" ולשאול את פקיד הקבלה. התשובה: אין בית כנסת. אומר תודה ויוצא. לבסוף זיהיתי את הבניין במרחק כ־100 מטר מבית המלון. בסמטה ללא מוצא. אין כל שילוט המעיד כי זה בית הכנסת. הדלתות נעולות. שכנה בדירה סמוכה אומרת: בשעה חמש יפתחו את הדלתות. היום שבת.

חזר למקום לקראת שקיעת החמה. הדלת פתוחה. "אוהל יוסף". באולם הגדול יושבים על ספסלים ארבעה מבוגרים וקוראים בסידור. ילד יושב בסמוך. אומר "שבת שלום" ומתיישב על ספסל סמוך. ריקנות באולם. סביב לקירות שמות תורמים שהיו ואינם.

אחד מבין הארבעה מסוגל לשוחח עמי בשפה עברית. הוא אומר לי: נותרו בעיר 70 יהודים. בשבת אין מניין לתפילה. ביום כיפור באו 30 יהודים. אין שוחט. בשר כשר מביאים מתוניס. אני מבקשו לפתוח את ארון הקודש: בארון 16 ספרי תורה. "היו הרבה. אך יהודים נטלו הספרים כאשר עזבו". בצדי האולם — בתוך בית הכנסת — ערימת גרוטאות ופסולת בניין. אני מבחין בעשרות ספרי קודש בתוך האשפה. "הספרים נועדו לגניזה", הוא אומר, ומתיר לי לחטט בערימת הפסולת.

מבין כ־200 ספרים אני מחלץ חמישה־שישה. הקדשות לבר־מצווה. ספרים שהיו פעם בכותל המזרח. מנער את האבק. "ספר תהילים" שנדפס בשנת "ישי"ב" (?) בדפוס ישראל קרשצא הברית. שיקנו את דפוס משה ישועה טובייאנא. מסכת־ברכות (תלמוד בבלי) שנדפסה בג'רבה בשנת התש"א אצל בועז חדאד. ספר תפילות ראש השנה שנדפס בשנת 1902 בדפוס "ציון אוזאן". בשער הספר הקדשה בערבית ובעברית.

מחמת החשכה לא הספקתי לעלות לעליית־הגג של בית הכנסת. לבדוק את המצב בגניזה. קיבלתי רשות ליטול עמי הספרים. הבטחתי לשוב בעוד שישה ימים, לתפילת ערב שבת. אבל לא קיימתי הבטחתי ולא באתי — משיקולי ביטחון.

* * *

לחומת־סוק, בירת האי ג'רבה, באתי לאחר רדת השמש. בשל עיכובים בדרך השתבשה תוכניתי להגיע בעוד אור יום, כדי למצוא בשוק את יהודי העיר. ידעתי כי רובם עוסקים בסחר תכשיטים. נכנסתי לכסכאות, כיכר השוק. בכיכר הזהבית כבר ננעלו ורק בתי הקפה מלאו גברים. בכוך צר, שלט של צורף. הדלת נעולה למחצה. האיש מזמין אותי להיכנס ומציג לפני תכשיטי כסף. בזהירות אני שואל על צורף ושמו אבנר ה' שפגשתי כאן לפני ארבע שנים. האיש, גבר כבן שלושים וחמש, מניח לעגילי הכסף ומודה: אני יהודי. אבנר נסע. אני שואל בעברית: להיכן? והוא משיב לי: לישראל.

שיחק לי מזלי. האדם הראשון שפגשתי בו בג'רבה הוא יהודי הדובר עברית. אנו מאריכים בשיחה בעברית. דלת הכוך נעולה.

מקרה הרצח ב"אל גריבא" הגביר את החרדה, התקפת מטוסי צה"ל על מטה אש"ף עוררה פחדים. אך זה שלושים־וארבע שנים עזבו יותר משליש מתושבי הארה כבירא את תוניסיה. (באי ג'רבה שתי קהילות יהודיות: הגדולה מתגוררת בהארה כבירא והקטנה בהארה זרירא. שבה מצוי בית הכנסת "אל גריבא"). קרוב לארבע מאות היגרו מתוניסיה לצרפת ולישראל. כיום מתגוררים בכבירא רק שבע מאות יהודים. היהודים רשאים לעזוב את תוניסיה, ללא רכושם. הרכוש נמכר במחצית שוויו למוסלמים. גם במרכז חומת־סוק קשה למכור עסקים במחירים הריאלי.

הערבים אינם מסתירים את כוונתם לרשת את רכוש היהודים ללא כסף: כאשר ימות בורגיבה, יבוא יומכם. הדברים נלחשים, שלא יישמעו באוזני השלטונות. בורגיבה היה מאז ומתמיד מגינם של יהודי תוניסיה. אך כיום מלאו לו שמונים ושתיים ואין היודע מה יקרה לאחר תקופתו. יהודי כבירא מקיימים קשר לישראל דרך צרפת. מאזינים לשידור הישראלי בשפות צרפתית ועברית. על הרצח ב"אל גריבא" כבר שידרו בירושלים ארבע שעות לאחר התקרית. מספר לי בן־שיחי. "אנו חיים באווירה של אריזת חפצים. לכל משפחה בנים ובנות שהיגרו לצרפת ולישראל".

אנחנו נפרדים. מבטיח לבוא לבקרו שנית למחרת היום.

* * *

האי (שש מאות קמ"ר) הוא הגדול באיי צפון אפריקה. כולו נאת מדבר. והוא נטוע דקלים, עצי זית, רימון ושקד. מגז האוויר המים. המים נשאבים סמוך לפני הקרקע. כל בור משמש באר. בחומת־סוק מתגוררים כשישת אלפים תושבים.

היהודים באו לג'רבה בשתי תקופות: יהודי זרירא הגיעו, בהתאם למסורת, לאחר חורבן בית ראשון, והיינו לפני כאלפיים וחמש מאות שנים. יהודי כבירא באו לאחר גירוש ספרד. בשל ייחוסם הכוהני של יהודי זרירא, המונים כיום רק כמאתים נפש, לא היו קשרים של ממש בין שתי העדות. גאות יהודי זרירא היא על בית הכנסת "אל גריבא" הנחשב ליפה בבתי הכנסת של צפון אפריקה ומהווה אתר תיירות מוגן.

את האי פוקדים מדי שנה עשרות אלפי תיירים. לבה של חומת־סוק הוא כיכר העיר הססגונית, על מאות החנויות המציגות את מרכולתן: צלחות נחושת מרוקעת, שטיחים, כרים ותכשיטי כסף וזהב.

אחת ההפתעות המזומנות כאן לתייר היא בית הדפוס העברי, שהוקם בעיר בראשית המאה ובמשך עשרות שנים הדפיס ספרים לצורכי יהדות צפון אפריקה.

אין לא שלט ולא שם מעל לדלת הכניסה לבניין שבו שוכן הדפוס. אני מחפש בעזרת יהודי בן המקום. הדלת נעולה. מבעד לשמשה מנופצת של החלון היחיד נראה יהודי קשיש עבדקן מטפל בדפי ספר בלויים. בן לוויתי קורא בשמו והדלת נפתחת. אולם גדול ובמרכזו מכונת דפוס מאובקת. ליד אחד הקירות מגירות ובהן אותיות דפוס. לצד קיר אחר, מדפי ספרים ועליהם סדורים ספרים שנדפסו ולא נמכרו. על הכל שכבת אבק. באחד ממדפי הספרים אני מוצא עותק של מסכת־ברכות, בכריכה מהודרת. הדף הראשון מעיד כי הספר נדפס בשנת תשכ"ב. חי הגראר, האיש השומר על המקום, מספר לי כי בית הדפוס חדל לפעול. בימי זהרו עבדו בו עשרה פועלים. תוצרתו הופצה בכל קהילות צפון אפריקה ואף צרפת. הגראר, כבן שמונים, מסיר את משקפיו ומקרב את עינו האחת ממש עד לדפי ספר שאני מושיט לו, כדי לקרוא את הכתוב.

כיום הוא כורך ספרים שהתבלו. ביקשתיו לחתום על מסכת־ברכות שרכשתי. ויצאתי. הדלת ננעלה מאחורי על בריח.

* * *

על לוח שיש התלוי באחד מכותלי בית הכנסת "אל גריבא" מסופר כי יהודים בנוהו לאחר חורבן בית ראשון. הבניין הלבן מצוי בעמק שתול דקלים וזיתים, דרך בת כ־1500 מטר מקשרת את בית הכנסת עם הרובע היהודי. שמו המקורי של הרובע, הארה זרירא, שונה בשנת 1980 לשם ערבי: אר־ריאר.

בבוקר שמחת־תורה צעדו רבים מבין 200 יהודי הארה זרירא אל בית הכנסת. כרגיל, מוצב משמר של שני שוטרים בשערי הכניסה. השעה היתה 10.15 כאשר אחד השוטרים כיוון את תת־מקלעו לעבר האנשים והחוגגים ובמטח יריות הרג שלושה ופצע 13. התחוללה מהומה. מספר לי אחד הפצועים, בשיחה שאנו מנהלים בבית הכנסת: השוטר נמלט לעבר אדריאר ועצר מכונית שנהג בה ערבי. הוא תבע לקבל את המכונית כדי לנוס ללוב. הנהג סירב, ואז ירה בו השוטר והרגו. משמרות משטרה חסמו את הדרך בטרם הגיע ללוב. במחסום החלפו יריות. המתנקש־הרוצח נפצע אף הוא ועתה הוא מחלים בבית חולים, כדי שאפשר יהיה להעמידו לדין.

את שלושת הקורבנות: חיים כהן בן 58, יהודית בוכריס בת 14 והילד יואב בן הגראר קברו בחצר בית הכנסת. מאז 1980 אסרו השלטונות על שימוש בבית הקברות הנושן וחצר בית הכנסת משמשת בית קברות.

"אל גריבא" מפעים בעושר קישוטיה: עבודות על אריחי הרסינה, נברשות כסף שדולקים בהן פתילי צמר בתוך אגני שמן, פרוכות רקומה, וליד ארון ספרי התורה על אחד העמודים טבלאות כסף. שכהן מספר כי הבאבא־סאלי ביקר בבית הכנסת הזה. כל זוג יהודי נישא כאן, גם מתושבי הרובע הפחות מיוחס, הארה כבירא. לצד האולם הגדול אולם קטן ובמרכזו דוכן לחזן. על ארבעת קירות האולם חקוקים שמות 12 שבטי ישראל. מדי יום באים למקום תיירים באוטובוסים.

באדריאר חיים לפחות 1500 מוסלמים והיהודים נותרו מיעוט בטל.

* * *

כמה דקות לפני צאת האוטובוס מג'רבה לתוניסיה, אני רואה מבעד לחלון המושב ניידת משטרה מתקרבת ונעצרת לצד האוטובוס. שני צורפים יהודים מתבקשים לפתוח את מזוודתם. נהג האוטובוס הערבי הוא שהזעיק את המשטרה. השוטרים פתחו וגילו את אשר חיפשו: בתרמילו של הצורף נ' — צעיר כבן 30 הדובר עברית רהוטה — גילו מטען של 9 ק"ג כסף־מתכת. נ' מנסה להסביר כי הסחורה במזוודה לצורך עסקיו בעיר תוניס. שוטר לובש אזרחית מצטרף כנוסע. ב', הצורף השני, רומז לי שלא אדבר עמו עברית.

אנו ממתינים שעה ארוכה לבוא ספינת המעבורת. נ' מספר לי כי ביקר בישראל לפני שנה. עברית למד בג'רבה. בשעתו היו בבית הספר שמונה כיתות, כיום נותרו רק ארבע. אני חש כי דעתו נתונה למצפה לו למחרת היום, בתוניסיה. ספינת המעבורת מתנתקת מן החוף ומפליגה מג'רבה ליבשה. מרחוק נראים אורות ניידת משטרה. המעבורת עוצרת ושבה לאי. אחד משוטרי הניידת מצווה על נ' להוריד את מזוודתו ולשוב לחומת־סוק, בירת ג'רבה. הצורף השני, ב', מביט בנעשה ואינו פוצה פיו. כעבור פחות משעה ייקרא נ' לחקירה בשל ידיעתו את השפה העברית.

במחסום משטרה ליד "קו מאראט" (מימי אל־עלמיין), נצטוו כל נוסעי האוטובוס לרדת, להזדהות ולפתוח את תיקיהם. השעה כבר קרובה לחצות. החיפוש מתמשך שעה ארוכה בלא שיתגלה דבר חשוד. תוך צעקות וגערות נפתחים תרמילים. השוטר מגלה את מסכת־ברכות שקניתי בבית הדפוס העברי בג'רבה. ארבעה שוטרים משועממים אשר התכוונו כשעה בהתעללות בנוסעי האוטובוס, מזנקים לראות את "החפץ החשוד". הספר העברי מעורר את חשדם. "יאהודי" קורא השוטר לצורף ב'. האיש המבוהל מצווה לקרוא פסוק בעברית ממסכת־ברכות ולתרגם לערבית. אכן, חיזיון סוריאליסטי: לאור ירח מלא מנסה צורף יהודי ללמד שוטר מוסלמי פרק בתלמוד בבלי. דרכוני נלקח ממני.

הנהג שקצרה רוחו פונה אליי: ותר על הספר והשוטר יחזיר לך את הדרכון. אני מסכים לעסקה. יאללה! נוער הנהג בנוסעים. כולם מזדרזים להיכנס לאוטובוס. מבעד לחלון אני רואה את הספר שרכשתי למזכרת בידי השוטר. האוטובוס פותח בדהרה לעבר עיר נאות־המדבר גאבס. מכאן מסע של חמש שעות עד לתוניס.

* * *

"עוד אבינו חי... עוד אבינו חי..." משיב לי הרב חיים מאדר לשאלתי מה שלום יהודי תוניסיה בימים אלה. אני בלשכת רבה הראשי של יהדות תוניס, בעיר תוניס. מאחורי בית הכנסת המפואר ברחוב החרות מצוי בניין הקהילה היהודית. בקומה העליונה לשכת הרב. חיים מאדר, כבן 55. נמוך קומה, זקן לחיים קצר. משמש זה כשנה רב ראשי, לאחר פטירת קודמו הרב פראג'י אוזאן.

הגם שנשיא תוניסיה חאביב בורגיבה הבטיחו לרב לאחר הרצח ב"אל גריבא" כי שלטונות המדינה יגנו על היהודים ולא יתירו התפרעויות. ניתן להבין מתשובות הרב, כי יותר משהוא סומך על הבטחות אדם הוא בוטח בישועת השם.

השיחה נמשכת קרוב ל־20 דקות ובה מגלה הרב טפח ומכסה טפחיים. רק פעם אחת, כאשר אני מספר לו על החרמת מסכת־ברכות, הרשה הרב סוד: גם עליו אסרו השלטונות להביא מחו"ל ספרים או כתבי־יד. בהיסוס רב הוא מקבל ממני שני לוחות־שנה של הקק"ל שמסר לי משה חובב בקופנהאגן. הוא בוחן אותם במידה של חשדנות. "איני בטוח כי לא השליכם לאחר לכתי, כדי שלא יימצא ברשותו חומר שנדפס בישראל.

מספר יהודי העיר תוניס כיום 2800 נפש. הרב מרחיב ברצון את השיחה על חיי הקהילה: יש שוחט. מוהל. מקווה. בחדר הסמוך ממתינים שני צעירים, האחד שוחט מוסמך והשני עומד היום לבחינה אצל הרב. המבוגר מבין השניים, צעיר כבן 24. גבה קומה, צנום, מפתיע אותי בהיגוי צברי של העברית. היכן למדת עברית? אני שואל. הוא משיב: אצל החב"דניק. לפני 25 שנים בא לתוניסיה שליחו של הרבי מלובאוויטש והוא מרביץ תורה עד היום. לרבות הוראת עברית. חב"דניק ספרדי? הצעיר משיב: אשכנזי טהור. דובר אידיש. אבל אידיש לא לימדני. רק עברית. לתפילת שבת באים? אני שואל. והם משיבים: באים שניים־שלושה מניינים. ביום כיפור באו לתפילה קרוב ל־150 איש. התפילה בבית הכנסת מתקיימת רק בשבתות ובחגים. בימי חול הוא נעול.

השניים מדברים עמי בחופשיות, ובעוד הרב מאדר מסרב להצטלם. מסכים ברצון המועמד לכהונת שוחט. צעיר כבן 18. הוא מצטלם כשהוא מחזיק את החלף המושחז בידו.

סימני שאלה ברמת הגולן

אנשי קדמת צבי, מושבה חדשה בגולן, מתחבטים בין הצהרות מעוררות חשש בדבר עתידם הפוליטי לבין חשש בדבר ההווה הכלכלי שלהם

מאת אור גונדר

יחד עם חבריהם מן הוותיקים שבמושבי הגולן, חסמו גם אנשי קדמת צבי את דרכי הגישה לרמה, בהפגנת מחאה על נטל החובות הרובץ על שכמם ובדרישה מן הממשלה לנקוט בפעולה לפתרון המשבר. 23 משפחות, סוף שנות העשרים, ראשית השלושים. 35 ילדים. ארבע שנים ביישוב הזמני קלע, שבגולן, ומזה כחודש על הקרקע ביישוב הקבע, סמוך לקצרין. החוב לארגון הקניות עומד, נכון להיום, על מאה וחמישים אלף דולרים. בקדמת צבי אומרים שזה כסף קטן, לעומת המיליונים שחייבים יושבים אחרים ברמה "שהיו תמימים". אבל בינתיים כבר סגר ארגון הקניות את ברז התקציב, וזריעת הבצל לזרעים לא תתבצע — בהעדר מימון. העונה הנוכחית, אבודה.

המושבה האמת מתוכננת כיום ל־100 משפחות. תמורת 30 אלף דולר, רובם בכולם הלוואות בתנאי מתנה, אתה יכול לקבל כאן בית בן שלושה חדרים ולהתחיל הדרך ביחידת משק. אלא שבשבועות האחרונים חל מה שמכנים שם "ניתוק מגע" עם מתיישבים פוטנציאליים. אנשים שהתעניינו ברצינות באפשרות העליה לכקום — והיו לא מעט כאלה — ביקשו שהות נוספת לעשיית חשבון בינם לבין עצמם. ההצהרות והידיעות על עתידו המדיני של הגולן חידדו את הספקות.

"ברור — אומר לי אורי דורמן, יו"ר הנהלת האגודה, יליד גבעת ברנר — שאי אפשר לפרנס משפחה על חקלאות". היקף המתוכנן של היחידה המשפחתית, 15 דונם מטע במימון המוסדות המיישבים, 5 במימון המתיישב החלק בכרם היין. פרויקט שהגו המוסדות המיישבים הנושא לפי שעה הפסדים. אינו דורש עבודה רצופה במשך כל השנה. רעיון משק החי נגנז לפי שעה, לנוכח עודפי הייצור בתחומי חלב והדפח. קשה להאמין, כי קדמת צבי תוכל להתקיים על ענפים אלה בעתיד הנראה לעין.

עם ישראל צריך לשלם

מתוך ראיה מפוכחת של המצב, החולם מלכתחילה כי לקדמת צבי לא יעלו אלא מי שיש להם מקורות פרנסה אחרים בסביבה. כך, עובדים הגברים במפעלים האזוריים — חלקם אף בתחומים רחוקים מתחומי השכלתם האוניברסיטאית. בעוד הנשים — בהן גם אחת שהיא הנדסאית במקצועה — מועסקות כמורות בגולן ובגליל. "לא באתי לכאן להיות שכיר". מתריס אחד התושבים. הוא מוסיף לחלום על השורשיות שבעבודת האדמה, על איכות החיים של החלקה ליד הבית — גם אם זאת אינה מקיימת לפי שעה את בעליה. הוא דורש מן המוסדות המיישבים — הסוכנות ומשרד החקלאות — למצוא את הפתרון לבעיותיו.

"עם ישראל — משוכנע אורי — צריך לשלם את החשבון. מפני שכשהוקם יישוב חקלאי צריך לתת לו פתרון לבעיות הקיום החקלאי־כלכלי שלו".

בדרישה לפתרון החשבון, שמגישים אורי וחבריו, משמשים בערבוביה שני ניגודים. אתה יושב עימם ושומע חזון חקלאי־אידיאולוגי. נוסח האדם והאדמה, הקשר הלאומי אל הקרקע וכיוצא באלה — ובנשימה אחת אתה שומע על הגולן כחלק בלתי נפרד מארץ ישראל, על חשיבותו הביטחונית, על הגליל הנשקף מבתי קדמת צבי. פרוש כעל כף היד.

הלשונות הרעות אומרות, שקדמת צבי הוקמה כמס פוליטי להתאחדות האיכרים. הגוף הזה, שעם עליית הליכוד לשלטון ב־1977 היתה לו עדנה, עם מינויו של פסח גרופר לתפקיד סגן שר החקלאות, ביקש לתקוע יתד גם בגולן. למושבים ולקיבוצים יש שם ייצוג. ישנם גם ישובים עירוניים — תהיה איפוא גם מושבה. כשקמה קדמת צבי בלב שטחי המרעה של מרום גולן ומטעיה מרוחקים ממנה כמסחרי עין ואף מעבר לזה, כבר עבר מיטב השטחים על־ידי ישובים ותיקים — וגם אלה נושאים עצמם בקושי. כשאתה שואל, מדוע לא הרטיפו פשוט יחידות משק ליישובים קיימים, תוך חסכון בהשקעה בתשתית, אתה מקבל שני מיני תשובות. "אחת מדברת על אופיה המיוחד של קדמת צבי כמושבה. אנשים לא רצו לגור במושב. היו מעוניינים בעצמאות ממסגרת המושבית. השניה מציגה את הרעיון ההתנחלותי של נקודות־רבות — ולוא גם קטנות — ותקוה להתנחלות רבתי בעתיד.

תחילה דיברו על גרעין של בני מושבות ותיקות. אחר כך, נספחו אליהם עירוניים ויוצאי קיבוצים שגויסו דרך מודעות בעיתון, ובסופו של דבר לא עלה על השטח ולוא גם בן איכרים אחד. שבי כץ, מזכיר החוץ של קדמת צבי, המתגורר במטולה, אומר, כי בני המושבות העדיפו להתגורר בהרחבות שבנתה עבורם התאחדות האיכרים במושבותיהם הותיקות — רצו להישאר קרוב להורים.

לא אוהבים את המלה "חובות"

בקדמת צבי אין אוהבים את המלה "חובות". מסבירים לי, כי בסך הכל מדובר ב"קידום הוצאות שוטפות". החוב לאיגוד קניות מושבי הצפון נולד, כאשר איחרו המוסדות המיישבים להעביר כספים המגיעים ליישוב. כיוון שחברי המושבה לא היו מוכנים לעכב את הוצאות הפיתוח היו חייבים להמשיך ולשאת בהוצאות החזקת המשק, המטעים והניהול השוטף של היישוב — לא נותרה אלא הברירה להזדקק לאשראי. עד שירותי הכספי שלהו הוא כסף יקר. והריבית תופחת. עכשיו — הם אומרים — מעוניינים המוסדות המטפלים ביישוב לכסות את החוב. הפיתוח נעצר. קשה יהיה להחזיק אנשים לאורך זמן ביישוב ללא פיתוח.

כשאתה נכנס בדרך הכורכר למושבה, עובר בשבילים הפנימיים הבלתי סלולים, חושב על הבוץ שיעשו עם הגשם הראשון וחוזה בחברים המכינים במו ידיהם את תשתית הסלעים ליישוב, אתה מבין מה פירוש עצירת הפיתוח. אנשי קדמת צבי העדיפו לעלות אל ישוב הקבע שלהם במצבו הנוכחי, ובלבד שלא לעבור חורף נוסף בקלע, היישוב הזמני.

על יד ביתו של בני ברקוביץ' אתה רואה כבר סימנים ראשונים של גינת נוי. הוא, בן ראשון לציון, מציג את ראיית העולם החקלאית. הוא מקנא בקיבוצים, הזוכים לדבריו להזרמה ולגב כלכלי איתן. טוען שבהשקעה נוספת אפשר היה להגיע בקדמת צבי לעצמאות כלכלית המבוססת על החקלאות. כשזורקים לו חבריו רעיונות בדבר מפעלי תעשייה או ענפים לא חקלאיים אחרים, הוא מפנה אותם אל העיתונים. "תראו מה קורה, איך המפעלים פושטים את הרגל". הוא מאמין באדמה. "מ־20 דונם של תפוחים אפשר להיות יותר טוב מאשר ממפעל קטן".

אבי שרין, שבא לגולן מתל אביב, אומר שברשימת נימוקיו לעליה לכאן, החקלאות עומדת במקום השני. קודם כל — יישוב ארץ ישראל. עם ישראל, הוא בטוח, לא ימכור את הגולן תמורת שלום. הוא אומר שהמועמדים לעליה ליישוב, שהעדיפו לנתק קשר בעקבות ההצהרות על עתיד הגולן, פשוט מפגינים גישה של אדם בריא. עכשיו, כדי לפזר כל ספק, הוא מבקש שיפתחו במבצע איכלוס רחב היקף.

אנשי קדמת צבי לא מדברים בינם לבין עצמם על פינוי. אומרים שהעניין נראה רחוק, תיאורטי. ומעדיפים לשקוע ביומיום. מפעם לפעם מתגנבת לשיחות החברים הערה בנושאים האלה, ושוב היא שבה ונגוזת.

היכן לקצץ

היד מושטת אל הממשלה. "זה המחיר שעם ישראל צריך לשלם עבור ישיבה פה". אומר לי אחד. "המוסדות הבטיחו — או שיקיימו". אבל ברור להם, שבעיניו של קיבוצים קשה יהיה למכור את המיעוט הזה לציבור הרחב. יעקב רווה אומר: שעם ישראל נותן לו הרגשה עכורה. כאילו הוא וחבריו פושעים. הוא מבקש שיזכרו שיש פה עוד חלוצים.

כשאני מבקש מהם, אחד אחד, לשים עצמם במקומו של שר האוצר ולהחליט היכן יקצצו על מנת להבטיח את התקציבים הדרושים לקדמת צבי, הם מתקשים להשיב. בני ברקוביץ' אומר שאינו יודע היכן יכולה המדינה לחתוך. שהפתרון אכזרי משני הכיוונים. יעקב רווה מציע שיפסיקו להזרים כסף לגדה, כי הגולן חשוב יותר. אורי דורמן כותה באוזני שכות חמישה יישובים נוספים המתוכננים לקום ברמה בעתיד הנראה לעין, ואומר שאסור להשקיע ביישובים חדשים, מעבר לאלה העומדים כיום על תילם. באלה פשוט כבר הכניסו יותר מדי מכדי לחסלם. צריך — הוא אומר — לבסס עכשיו את הקיים.

אנשי קדמת צבי ביום עלייתם על הקרקע: הפינוי תיאורטי

הכורדים במלכוד הבריתות

Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

בעיראק שוב קושרים הכורדים את גורלם באיראנים. האם הם חוזרים על המשגה הטראגי של יחסיהם עם השאה, כשנוצלו ונבגדו?

שארבאגד
המטה מרוחק כשני קי־לומטרים מאתנו. עולה הר שלם כל הבות באמצע הלילה. אבל הרעש המחריש־אוזניים של הפגזים סביבנו אינו מניח לנו לשכוח את הגבאות. "זה נותן תמונה טובה על המצב שלנו בכללותו. ארצנו כולה הרוסה בגלל המלחמה", אומר קאק דאוויש, מפקד הפאשמארגות (אנשי גרילה, תרגום מילולי – אלה הניצבים מול המוות) של המפלגה הכורדית הדמוקרטית של מסעוד ברזאני באזור צ'וארטה.

המפלגה הכורדית הדמוקרטית על אגפיה השונים מצויה בכל מקום שבו גרים הכורדים בכיעוס. גדול יותר או קטן יותר, גם אם קיימים ארגונים פרטיים כורדים נוספים, בלתי מבוטלים בהשפעתם. באיראן נלחמת המפלגה הכורדית הדמוקרטית במשטר חומייני, מקיימת קשרים, מספקת סיוע ובתנות איטנים בכסות בבכליותה לארגוני כוחות מב־אליים איראניים (אף כי היחסים ביניהם ידעו מעלות ומורדות), ומקבלת סיוע כלשהו מעיראק. היא אינה נלחמת בחוכיבי באשבת עיראק, אבל בנהיגה, הנכנסים להיות מאוד זהירים בהתבטאויותיהם כשבוא זה מהלכים לא אחת בין הניפות, מוצאים עצמם אומרים שהמשטר העיראקי עדיף על האיראני וככל ש"יש אנשים במפלגה הדמוקרטית, ובעיקר מחוצה לה, האומרים ששום משטר אינו עדיף על משנהו.

בעיראק נלחמת המפלגה הכורדית הדמוקרטית במשטרו של סאדאם חוסיין, מקיימת קשרים ומסייעת לארגוני אופוזיציה עיראקיים שמאליים, מקבלת סיוע כלשהו מאיראן, ובכהינה, מסעוד ברזאני, בנו של מוסה ברזאני אומר כי בכל זאת אי אפשר להשוות את חומייני לסאדאם חוסיין וכי איראן עדיפה.

אורחי הצבא האיראני

לא יכולנו למצוא מקום "חם" יותר – אנחנו בדיוק בין הקווים האיראניים לעיראקיים, בשטח הפקר. דרך מריוואן, עיר כורדית איראנית שננטשה על ידי עשרות אלפי תושביה והיתה לעיר רפאים, הגענו לפאנג'ואין, שנהרסה לחלוטין על ידי צבא עיראק לפני נסיגתו, ומשם דרך העמדות האיראניות, מבסיס כורדי אחד לשני, הגענו לבסוף ל"מטה הכללי" של המפלגה הכורדית הדמוקרטית באזור. זה מורכב מכמה בקתות חימר ואוהלים ושוכן מול מוצב איראני. "אנחנו אצלנו בבית", אומרים בגאווה הכורדים. אבל לנוכח פער הכוחות האדיר – הכורדים מונים כמה מאות לוחמים, לכל היותר 1500, בחלק זה של כורדיסטאן בעיראק – הרושם הוא שהם אורחי הצבא האיראני.

נסענו במכונית של צבא איראן מעבר לקווים האיראניים. כאשר רצינו לראות מפה של האזור, סרן צעיר במפקדה האיראני הסמוך דיווח לנו על המצב כעל מפתו. כאשר יוצאים הלוחמים הכורדים לפעולות נגד צבא עיראק, הרושם הוא שהם פועלים כחוליות קומנדו בשירות צבא איראן.

האם חוזרים הכורדים העיראקים על המשגה הטראגי שלהם ב־75־1974, כאשר נלחמו נגד צבא עיראק למען עצמאותם, שירתו למעשה את מטרות השאה האיראני, ונבגדו לבסוף על ידו בהסכם אלג'יר ב־1975? על אף הכל כמה השתנה באגף זה של המפלגה הכורדית הדמוקרטית, שאינה ארגון שמרני ושבטי כפי שלא אחת מתארים אותה, וגם אינה כלי שרת פשוט בידי האיראנים במאבקם בעיראק. כאות חברים חדשים הצטרפו אליה, ולא רק פאשמארגות ותיקים שבאו מקלט באיראן לאחר התמוטטות המרד של ברזאני ב־1975, ובני שבטים הרריים והולכים בעיוורון אחר מנהיגם. רוב הפאשמארגות הם פועלים צעירים, סטודנטים, בני איכרים (בדיוק כמו אחיהם באיראן), הרואים במאבק זה את הדרך היחידה להיחלץ מהדיכוי המופעל על הכורדים בעיראק. (כך בדיוק מדברים אחיהם באיראן, רק שבמקום עיראק הם אומרים איראן). הבדל נוסף הוא שבאיראן הם הפליטים היחידים בשטח – שהצטמצם – שבו הם שולטים.

המנהיגות עצמה השתנתה. מסעוד ברזאני, בן 39, שהיה יד ימינו של אביו הן בחזית והן במגעיו עם השאה והסי־איי־אי, נראה כמי שהבגידה של אלה ואלה ב־1975 טבעה בו חותם בל יימחק. מאז קונגרס המפלגה בנובמבר 1979, הוא עומד בראש מחנה המגדיר עצמו אנטי־אימפריאליסטי. האם נהפך לאיש שמאל? קשה לומר, גם אם בלשכה הפוליטית של מפלגתו יש חברים הידועים כאנשי שמאל. אבל במהלך השיחות הממושכות שקיימנו בראגאן, כפר כורדי קטן בתוך איראן, מרחק קילומטרים ספורים מהצטלבות הגבולות של איראן, עיראק ותורקיה, הוא לא מצא מלים קשות דיין לבטא את שנאתו לארה"ב: "לא הייתי כזה לפני 1975, אבל היום אעשה הכל להרוס את האינטרסים שלהם בכל מקום בעולם. אלה הם אנשים ללא מלת כבוד, ללא מוסר".

לקח נוסף שהפיקו הכורדים מתבוסת 1975: הם לא יסתגרו עוד ב"מישר", בעל גבולות מוגדרים פחות או יותר, בירה רשמית: לא יילחמו עוד בחזית ספציפית אחת מול צבא העולה עליהם כל כך בציוד. הם חזרו להיות מה שהיו תמיד – לוחמי גרילה, ובכך הם תמיד הצטיינו. הם חולשים כיום על רצועה חשובה מבחינה אסטרטגית – 200 ק"מ לאורך הגבול הטורקי, מאחר בגבול סוריה עד גבול איראן, שעומקה 25–30 ק"מ, לפעמים יותר. בשטח זה שוכנים גם המטה הכללי ותחנת השידור של המפלגה הכורדית הדמוקרטית, כמו גם תחנת השידור של המפלגה הקומוניסטית העיראקית. בשטח נמצאים גם המטה הכללי של סעיד ברזאני עצמו ומצבת קברים. בין הקברים, גם קולונל משירותי הביון העיראקיים.

"המטה הכללי" אינו אלא מבנה בקתות מוסות בין העצים, עצי אגוזים המסתתרים בגופם של עצי אלון גדולים. מכבה מתחת לעץ גדול על גבורה דוד, שבו אפשר לגבש די אורח ל־40 איש. קצת הרחק מכאן נמצאת האנטנה של הרדיו. זה הכל. כיום המטה כאן, מחר – במקום אחר.

בשיתוף עם אויבים

הארטילריה וחיל האוויר העיראקים מפציצים ומפגיזים בשיטתיות את אזורי הכורדים. הלוחמים הכורדים יוצאים מבסיסים בשעות הבוקר המוקדמות, מגיעים ליעדם לאחר הליכה מאומצת של כמה שעות או כמה ימים, ועם רדת הלילה מתגנבים ליישובים קטנים ותוקפים "יעדים אסטרטגיים": בנייני שירותי הביטחון האזרחיים והצבאיים, משרדי מפלגת הבעת, בנייני צבא. בכפרים מסביב לערים הגדולות – ארביל, כירכוך, סולימאניה – מקיימים הפאשמארגות קשרים עם מרכיב חיוני בהתנגדות הכורדית: "ההתנגדות הפנימית". הכוונה לחברים החשאיים במפלגה המתגוררים באזורים שבשליטת ממשלת עיראק, והמספקים את הסיוע הלוגיסטי ההכרחי.

ההצקות הכורדיות הן בלתי פוסקות, אך המדובר בפעולות קטנות. איזו השפעה יכולה להיות להריגת כמה שוטרים או להתפוצצות משאית צבאית על מוקש בדרך כפרית? האם הם מאמינים כי יוכלו להפיל כך את המשטר? מסעוד ברזאני אומר כי פעולות אנשיו מאלצות את הפיקוד העיראקי להחזיק בכורדיסטאן עשרות אלפי חיילים, להם הוא זקוק נואשות בחזית האיראנית. אנשיו "מרתקים" כך 60 אלף איש, בהם דיוויזיה שלמה, שתפקידם להגן על משולש זאחו האסטרטגי.

אך ברזאני מודה כי הכורדים לבדם לא יוכלו להפיל את סאדאם חוסיין. מפלגתו משתמשת בקלף "החזית הלאומית הדמוקרטית", שבה חברות, לבד ממנה וארגונים כורדיים קטנים, גם המפלגה הסוציאליסטית הכורדית, המפלגה הקומוניסטית העיראקית וקבוצות קטנות אחרות. אמנם כמה מארגונים אלה הם קטנים עד כי די־... כורדי הלצן על כורדי אחד: "בצלחת אחת להאכיל את כל חבריהם". אבל ביחסים תקינות למעורבותה של המפלגה הקומוניסטית העיראקית. כמה מחברי הלשכה הפוליטית שלה כורדים ושוהים דרך קבע במטה הכללי של המפלגה, כמו כן יש לה גם רדיו משלה, ו־400 עד 600 "אנטארים" (לוחמי גרילה) נמצאים באזור המשוחרר באיראן ובאזור של שארבאגד וחלבג'ה. עם זאת, מעיד מסעוד ברזאני כי יש ארגוני אופוזיציה עיראקים שאינם עושים כל שביכולתם להפלת המשטר.

מפלגתו מייחסת חשיבות רבה לבריתות האזוריות עם לוב וסוריה, המספקות סיוע חומרי לתנועה הכורדית בעיראק, ולאיראן – ללא ספק מבטם שהיא היחידה המחשבת כמסוגלת להפיל את המשטר העיראקי. היחסים מורכבים. האיראנים מחזיקים לא אחת נשק שהכורדים מבקשים בסורה. ועוד יותר מסבכים את המצב הקשרים ההדוקים בין הכורדים למפלגה הקומוניסטית העיראקית, כמו גם סירוב מפלגתו של ברזאני להצטרף ל"מועצה העליונה של המהפכה האיסלאמית".

בהכירו מפלגתו מקיימת "יחסי ידידות עם התנועה האיסלאמית בכללה" ובעיקר עם מפלגת דאווה, שפעיליה יכולים להגיע לעיראק דרך האזור המשוחרר הכורדי, שם הם גם יכולים לנוח ולהתאושש, מציין ברזאני את סירובו להצטרף למועצה העליונה בנימוק שאותו הוא מדגיש: מפלגתו היא מפלגה לאומית ודמוקרטית, שאינה מיועדת רק למוסלמים והחברים בה גם כורדים נוצרים רבים. חרף כל אותן בעיות, מסעוד ברזאני שפגש את חומייני רק פעם אחת ב־1979, אך מקיים פגישות דרך קבע עם הנביא האמבאי ויו"ר הפרלמנט ראפסנג'אני, רואה את בריתו עם איראן כ"חיונית ואסטרטגית". האם הוא חוזר על משגהו הטראגי של אביו? הוא מכחיש זאת מכל וכל. ראשית, הוא מדגיש, היחסים של המפלגה עם איראן אינם חשאיים אלא רשמיים. כמותו היו יחסים אלה עם הכורדים בלבד, אך כיום היחסים הם עם כל האופוזיציה העיראקית. אבל בעיקר, טוען בנו של מוסה ברזאני, אין להשוות את משטר חומייני למשטרו של השאה. כאשר לוחצים אותו לקיר הוא מודה עם זאת, שהסכם אפשרי בין איראן לעיראק ישפיע על הכורדים: אבל "הפעם", הוא אומר, "ההחלטה להמשיך במאבק תישאר בידינו... ובכל מקרה אני משוכנע שחומייני לא יתפשר עם סאדאם חוסיין".

כפי שאמר אחד מעוזריו הקרובים: "אין תקווה לתנועה הכורדית כל עוד הסטטוס קוו יתקיים באזור (עובדה נכונה כשלעצמה). רק האיראנים רוצים בשינוי. מי יודע מה יעשו בטורקיה מאוחר יותר... הם מאוד שאפתנים, בכך אנחנו בטוחים. והכרחי שנהיה במצב כזה כתמונה".

מוגבה: אינני מאמין שאפשר להביא שינוי בדרום אפריקה ללא שפיכות דמים

מאת פטרישה סאטהי
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

להלן קטעים מראיון עם רוברט מוגבה, נשיא זימבאבווה

מוגבה: אני לא מפלצת, לא אכלתי אף אחד

ניו־יורק
שאלה: זימבאבווה נבחרה למנהיגה הבאה של ארגון המדינות הבלתי מזדהות. באיזה נתיב תבחרו?

תשובה: נגמה להישאר אובייקטיביים כמידת האפשר בין שני הגושים: להוקיע אותם על שום מכרלים את העולם למלחמה חדשה, ולעודד פירוק נשק. אנחנו גם מתכוונים לשים דגש מיוחד על שטחי סכסוך אזוריים, שהחמור שבהם הוא דרום אפריקה. תנועת המדינות הבלתי מזדהות חייבת להמשיך ולהפעיל לחץ – כקבוצה – על פרטוריה. המדינות החברות בה חייבות גם לפעול על בסיס יחסים דו־צדדיים, כדי להפעיל לחץ על משטר האפרטהייד להכניס שינויים, וכדי להניע מדינות מערביות חשובות שיפעילו גם הן לחץ על הזירה הדרום־אפריקאית.

שאלה: האם אפשרי שינוי בדרום אפריקה ללא המשך שפיכות הדמים?

תשובה: לא. אינני מאמין שאפשר להביא שינוי אלא אם יוחרף מאבק העם בדרום אפריקה ומשטר בותה יעבור התנסות טראומטית. אנחנו באפריקה מאמינים במאבק בנשק. מאבקם הפוליטי של ההמונים חייב להימשך – ההפגנות, השביתות – ובו בזמן יש להפעיל לחץ בחזיתות שונות: הצבאית, הדיפלומטית, הפוליטית, חזית הספורט וצריך גם להטיל סנקציות כלכליות. שילובם של כל אותם גורמים יביא לתוצאה ההכרחית שתגרום למשטר בותה לנטוש את האפרטהייד מבחינה רעיונית, פסיכולוגית ורגשית, וכל עוד לא נוכל להפעיל את הלחץ ולדחוק את בותה למצב שבו יחוש מובס, הרבה לא ישתנה.

שאלה: בנאומו בפני עצרת האו"ם לא הזכיר הנשיא רייגן במכוון אף פעם את דרום אפריקה.

תשובה: הנאום לא סיפק לי סיבה לאופטימיות. עד כה ניסה ממשל רייגן לפעול על פי התיאוריה שלו בדבר מעורבות קונסטרוקטיווית. אבל מעורבות קונסטרוקטיווית בהקשר שבו דרום אפריקה אינה רוצה להיות קונסטרוקטיווית, אינה אפשרית. היא פשוט לא יעילה. אני מכנה אותה שיסוי קונסטרוקטיווי, שכן כל אימת שהדיפלומט האמריקאי צ'סטר קרוקר נסע לדרום אפריקה ועבר בשטח הנו כדי לרווח על "התקדמות", עוינותה של דרום אפריקה גברה.

שאלה: יש הטוענים שעיצומים על פרטוריה יתנקמו בשחורים של דרום אפריקה ובמדינות השכנות התלויות בכלכלה הדרום־אפריקאית.

תשובה: המשטר הגזעני בדרום אפריקה נוקט אסטרטגיה כפולה ביחס לשכנותיו. מטרה אחת היא ערעור היציבות (של מוזאמביק וזימבאבווה). המטרה השניה היא להפוך את זימבאבווה ומדינות אחרות באפריקה הדרומית שאין להן מוצא לים, לתלויות לחלוטין בדרום אפריקה. שכן אז אפשר להעלות את הטיעון שהשחורים בדרום אפריקה והמדינות הסובבות את דרום אפריקה יהיו הראשונים שיסבלו, אם יוטלו עיצומים. אבל אנחנו מקבלים את העובדה שצריך לשלם מחיר תמורת חירותם של אחינו ואחיותינו באפריקה ובנאמיביה. באשר אלינו, אנחנו נכונים לשלם את המחיר הזה.

שאלה: יש לך תדמית שלילית בעולם: מנהיג המדבר בקשיחות על מדינה חד־מפלגתית וחסר רחם כלפי האופוזיציה שלו. האם תדמית זו אינה הוגנת?

תשובה: תראי, אני לא מפלצת. לא אכלתי אף אחד. ואני לא יכול להבין את ההתמקדות (המערבית) הזאת בקונצפציה של המדינה החד־מפלגתית. באזורנו, זאמביה היא מדינה חד־מפלגתית. כך גם קניה וטאנזניה. האם אנחנו בזימבאבווה מדברים על מדינה חד־מפלגתית, מדוע הופך אותנו הדבר לאוטוריטריים יותר מאשר אחרים? אולי תדמית זו נובעת בדרך כלשהי מהעובדה שניהלנו מאבק בנשק בקולוניאליסטים הבריטים. נלחמנו בלבנים. הפלנו את משטרו של איאן סמית, וכמובן, הדבר אף פעם לא מצא חן. אם אנשים משחקים את המשחק בהגינות, אני נדיב עד תום, וכך גם ממשלתי. אנחנו הנהגנו את מדיניות הפיוס הלאומי עם הלבנים. ואיאן סמית עדיין אצלנו (פעיל מבחינה פוליטית).

שאלה: יש דיבורים על פיוס בינך ובין ג'ושוע אנקומו.

תשובה: לפי שעה אין הסכם. אנקומו לא שיחק משחק הוגן ביותר. מיד לאחר שהשגנו את עצמאותנו, כאשר הוא היה בממשלה, הסכמנו שהוא נוהג ביושר והגינות. אז גילינו שהיו לו מחבואי נשק. פיטרנו אותו והוא יצר את הבעיה בחלק המערבי של זימבאבווה. עדיין יש שם בריונים הפועלים והורגים אנשים. אך כנראה, אנקומו חשב כחזיר על מעמדו לאחר הבחירות. הוא זכה ב־15 מושבים, אנחנו – ב־64. ברור הוא שתדמיתו ומפלגתו נמצאים בירידה, ולכן הוא רוצה לדבר על אחדות. אנחנו יכולים לפעול לקראת אחדות, בתנאי שכמה תנאים ימולאו והם: חיסול כל הפעילויות הדיסידנטיות (כך הן מכונות) במאטאבאלאנד, אחדות של העם כולו ופעולה משותפת של העם כולו.

שאלה: האם תבקש מאנקומו להצטרף לממשלתך?

תשובה: אלה נושאים שאנו יכולים לדון בהם מאוחר יותר. לפי שעה יש רק בסיס מסוים להסכמה. אבל עוד לא הגענו להסכמה כלשהי.

שאלה: אתה דוגל במרקסיזם ולניניזם, אבל עדיין נראה שיש מקום לקפיטליזם בארצך.

תשובה: כרגע אנחנו בשלב ראשוני של פיתוח הפילוסופיה המרקסיסטית־לניניסטית שלנו מבחינה מעשית, מכיוון שירשנו חברה קפיטליסטית. אנו מכירים בכך שבשלב הנוכחי איננו יכולים להלאים את כל המפעלים שלנו. אותם מפעלים השייכים מתקופה הקודמת, חייבים להמשיך לפעול בדרך יעילה, כדי שיהיו מסוגלים לתרום לתל"ג שלנו ולרווחת ארצנו.

שאלה: מתי אתה מצפה שהמדינה החד־מפלגתית שלך אכן תיהפך למציאות?

תשובה: אף פעם לא קבענו מועדים. אך תוך שלוש־ארבע שנים נראה התקדמות מסוימת בכיוון זה. זו אינה תנועה רעיונית. אנחנו מאמינים שאנו עם אחד, דגל אחד, זהות אחת. מדוע שלא תהיה לנו מפלגה אחת?

ישראלים נגד האפרטהייד!

עצומה

אין עוד עם בעולם שסבל מהפליה, מרדיפות ומגמעות כמו, היהודים, באשר הם יהודים. היום, קרבנות המגמעות הם השחורים בדרום־אפריקה, הנרדפים על שום צבע עורם. אם לא נקום ונתקומם כנגד מעשי עוולה אלה, לא נהייה ראויים למורשתנו ולצלם האדם ולא נמלא את חובתנו העליונה כלפי עתידה של מדינת ישראל, שקמה על אדני השוויון והאחוה, ברוח חזונם של נביאי ישראל. מה ששנוא עלינו – אל ייעשה לזולתנו!

נרים את קולנו ונתבע מהכנסת וממשלת ישראל:
1. הביעו גינוי מלא להפרדה הגזעית בדרום־אפריקה.
2. החזירו את שגרירנו מפרטוריה לאות מחאה.
ועל כך אנו באים על החתום:

	שם	משפחה	מקצוע	כתובת מגורים	חתימה
.1					
.2					
.3					
.4					
.5					
.3					
.7					
.8					
.9					
.10					

חתום והחתם על העצומה ושלח אותה לכתובת: ישראלים נגד האפרטהייד ת.ד. 4399 תל־אביב

הצטרפו למצעד נגד ההפרדה הגזעית!

בואו לכיכר מלכי ישראל ביום רביעי, 13 בנובמבר, בשעה 16:00, שם נצטייד במסכות שחורות ונצא להפגנה מול שגרירות דרום־אפריקה בצומת אבן גבירול־הקריה.

תודה על שיתוף הפעולה.

[signature]
אייבי נתן.

חקיקה נגד האיידס

מאת אי.אר.שיף
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

במדינות רבות בארה"ב מתקבלים חוקים בניסיון להילחם באיידס * ארגוני זכויות אזרח ורופאים כאחד מותחים ביקורת על כמה מן החוקים האלה

ניו־יורק
מדינות וערים ברחבי ארצות הברית מחוקקות כעת חוקים ותקנות מרובים בלחץ הדאגה והבהלה השוררות בציבור בנושא האיידס. החל מאולמות עיריות וכלה באולמות קונגרס, התקבלו חוקים ותקנות בנושא תסמונת כשל חיסוני:

* איסור על פעולתם של בתי מרחץ ציבוריים. השבוע הורה מושל מדינת ניו־יורק מאריו קואומו על פקידים בעיר לסגור בתי מרחץ המאפשרים "פעילויות מיניות בעלות סיכון גבוה".
* דרישה כי עובדים מסויימים יעברו בדיקה המאתרת את התמצאותו של נוגדן איידס בדם, סימן להידבקות אפשרית בווירוס.
* דרישה ששמות אנשים שממצאי בדיקות אלו אצלם הם חיוביים יימסרו לידיעת פקידי בריאות הציבור במדינה בה הם מתגוררים.
* הסגר על קרבנות איידס.
* תרומת דם של הומוסקסואלים ומזריקי סמים תיחשב לעבירה פלילית.

לפחות בשתי מערכות בחירות על ראשות עיריות, בניו־יורק וביוסטון, הפכו מועמדים את המחלה לנושא בחירות, והציעו תכניות להילחם בה באמצעות חוקים מקומיים. בכמה ערים אמריקאיות גדולות התמקדו נסיונות לבלום את התפשטות האיידס בבתי מרחץ של הומוסקסואלים, שם מקיימים גברים יחסי מין עם בני זוג רבים. אך בסאן פראנסיסקו, על אף הגבלות שהטיל בית דין על התנהגות הומוסקסואלית בבתי מרחץ כאלה, הרי המערכה הלגאלית בת השנה של העיר לבלימת מין "לא בטוח" במקומות כאלו נחלה רק הצלחה מוגבלת, לדברי פקידי בריאות ופקידים במערכת המשפטית.

נושא בתי המרחץ גלש למירוץ על ראשות עיריית ניו־יורק. דיאן מקגרת'י, המועמדת הרפובליקאית השמרנית, קראה לסגור לא רק בתי מרחץ אלא גם חנויות ספרים, בארים ובתי קולנוע, "כדי להגן על אנשים אלו מפני עצמם". איידס הוא גם נושא בחירות במירוץ ביוסטון, שם עוררו דברים ששודרו ללא ידיעת אומרם מחלוקת בשבוע שעבר. לואי וולץ, המועמד הרפובליקאי, אמר שאחת התכניות שלו להילחם באיידס תהיה "לירות בהומואים" (הוא לא השתמש במילה הומואים אלא במילת גינוי חריפה יותר). ההערה הושמעה כאשר התכונן וולץ לראיון בתכנית חדשות מקומית. הוא אמר, כי לא ידע שהמיקרופון פעל.

בסאן פראנסיסקו שוקלת מועצת המפקחים הצעה להגן על חולי איידס מפני אפליה בתעסוקה, דיור ושירותים ציבוריים. צעד דומה התקבל כחוק בלוס אנג'לס באוגוסט.

בלימה או הרגעה

השאלה אם זרם החוקים מיועד לבלום את האיידס או להרגיע ציבור מבוהל היא נושא לוויכוח. בוואשינגטון העלה ציר בית הנבחרים, ויליאם דאנמייר, רפובליקאי מקליפורניה את הנימוק הבא לפעולה תחיקתית: "לנוכח היקף המגיפה הנשקפת מול פנינו, הרי אם צריך לעשות שגיאה מוטב שהיא תהיה לצד האנשים בארץ זו, לצד 95% מבינינו המאמצים סגנון חיים הטרוסקסואלי". בתגובה לדברים אלו, אמר תומאס סטודארד, המנהל התחיקתי של איגוד זכויות האזרח בניו־יורק: "אנחנו מקבלים את התגובה הפוליטית הפשטנית לבעיות: לדחוק במהירות האפשרית מצע להחלל האוויר, להשביע את רצונם של כמה בוחרים ולהשיג פירסום".

נושא ויכוח מרכזי נסוב על בדיקה הקובעת אם דמו של אדם מכיל נוגדן לווירוס האיידס. מדענים מאמינים, כי הימצאות הנוגדן בגוף מצביעה בדרך כלל על נוכחותו המתמדת של הווירוס, (שאין בדיקה ישירה טובה יכולה לאתר את הימצאותו) ואת היכולת האפשרית להפיץ וירוס זה לאחרים. חוקרים פדראלים מעריכים כי בין 1.4 מיליון ל־700 אלף אמריקאים נושאים כעת את הווירוס בגופם. רק כ־10% – 5% מבין האנשים הנגועים חלו באיידס בחמש השנים הראשונות. הבדיקה היוותה קרש הצלה לבנקי דם, המשתמשים בה מאז האביב האחרון לסילוק דם נגוע פוטנציאלית. כעת, מציעים בדיקה זו כבדיקת חובה בקרב עובדים מסויימים. הצבא הודיע לאחרונה על תכניות לבדוק את כל החיילים המגויסים כבר, כמו גם לבדוק מתגייסים ולפסול את בעלי הנוגדן. יוסטון היא אחת הערים האחרונות השוקלות תקנה שתדרוש כי עובדים בתעשיית שירותי המזון יעברו בדיקות פעמיים בשנה, ויקבלו אישורי בריאות לפיהם הם משוחררים מהמחלה המידבקת. תקנה דומה התקבלה במיאמי בחודש שעבר, על אף התנגדות פקידי בריאות מקומיים.

בשבוע שעבר הפכה קולורדו למדינה הראשונה בארצות הברית הדורשת למסור באורח חסוי למשרד הבריאות המקומי את שמותיהם ואת כתובותיהם של אנשים שהתגלה בגופם נוגדן איידס. פקידי בריאות טענו, כי דרישת הזיהוי הכרחית כדי לעקוב אחר המחלה. הם גם מצביעים על ההיסטוריה הארוכה של טיפול חסוי ושמירת סודיות אצלם בכל הקשור בדיווחים על קרבנות מחלות מין. אבל מתנגדי התקנה, כולל ד"ר ג'ון ובארבארה, מנהל בריאות הציבור בדנוור, אומרים, כי תקנה זו יכולה "להשפיע השפעה שלילית והפוכה על בלימת המחלה בקולורדו". אמר ד"ר ובארבארה: "סביר מאד שאנשים יצאו את תחומי המדינה ויעברו את הבדיקה במדינות אחרות". אומר סטודארד מאיגוד זכויות האזרח: "הסיוט הוא, כי ברשימות אלו יעשה שימוש אחר מאשר לצרכי בריאות, והן יובילו לאבדן מקומות עבודה, אבדן דיור, ואבדן שירותים – כיוון שההנחה תהיה, שאם אדם נמצא ברשימה הוא הומוסקסואל ולא חבר באחת מקבוצות הסיכון האחרות".

נושא אחר המעורר מחלוקת הוא ההצעה להטיל הסגר על חולים. אף כי בקרב פוליטיקאים, אנשי דת וכמה אנשי רפואה נערך ויכוח כללי בנושא, בפני מועצת הבריאות של טכסאס כבר עומדת הצעה להוסיף את האיידס לרשימת המחלות שעל החולים בהם אפשר להטיל הסגר.

האויב האחר

מאת ארתור בונאר
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

כמו הצבא האמריקאי בווייטנאם, כך הרוסים באפגניסטאן, משועממים ומפוחדים, מבקשים מפלט בסמים. הם נמצאים באזור שופע סם

גוהרבגר, אפגניסטאן
חיילים סובייטים באפגניסטאן משתמשים בסמים בהיקף נרחב, ויש ביניהם המוכרים דלק, תחמושת ונשק גנובים כדי לממן את התמכרותם. כך מסרו כמה עריקים סובייטים השוהים אצל לוחמי גרילה באפגניסטאן. כמו כן, כמה מפקדי גרילה אומרים כי הם שבו חיילים רוסים כאשר אלה היו מסוממים או תוך כדי ניסיונותיהם לקנות חשיש או הרואין מסוחרים בכפרים. לדברי דיפלומטים מערביים ומומחים בנושא אפגניסטאן – הן בפקיסטאן והן במקומות אחרים – החיילים הסובייטים באפגניסטאן החלו ליטול סמים מאותן סיבות שדחפו אמריקאים רבים בווייטנאם לזרועות הסם: הם צעירים בארץ כבושה, רחוקים מאליהם בבית, משועממים, מפוחדים ונתונים ללחצים חזקים להרגיע את עצמם.

אפגניסטאן היא אחד המרכזים העיקריים בעולם לייצור אופיום וחומרים המופקים ממנו, לדברי סוכנים אמריקאים ללוחמה בסמים בפקיסטאן ובמקומות אחרים באסיה. היא חלק מ"סהר הזהב" המשתרע מאיראן עד פקיסטאן ואפגניסטאן, אשר לדברי הסוכנים מספק יותר ממחצית תפוקת האופיום הבלתי לגאלית בעולם. המדינה היא גם יצרנית חשובה של סמים על בסיס קנביס, כגון חשיש, הנצרך בכמויות גדולות ברחבי דרום אסיה והמזרח התיכון. הרווחים מסמים אלה גדולים: חשיש אפגני ניתן להבריח מחוץ לפקיסטאן – שם הוא עולה 50 דולר לק"ג – ולמכור בערב הסעודית במחיר 3000 דולר לק"ג, לדברי סוכנים ללוחמה בסמים.

לא שואלים שאלות

ראחמאטולה הוא עריק סובייטי שראוי באפגניסטאן. שמו המקורי: אלכסיי איוונוביץ' אולאבין. הוא אמר כי בבסיס הסובייטי בקליניאר, שם הוא שימש נהג משאית, "היו 10,000 חיילים רוסים והרבה פעמים לא היה להם מה לעשות. וחצי מהם מעשנים חשיש. הקצינים משתכרים מוודקה. החיילים מקבלים את המשכורת ברובלים ואף פעם אין להם מספיק כסף אפילו לקנות סיגריות". הוא הוסיף, שאם הם "רוצים לקנות מהאפגנים, הם זקוקים ל'אפגאני' (המטבע המקומי), וכך הם מוכרים דלק ותחמושת וכל דבר אחר שהם יכולים לגנוב".

נאיק מוחמד, עריק ששמו הקודם היה גנאדי אנטוליאביץ' טסאומה, אמר על הרוסים: "הם מוכרים דלק ותחמושת. הם גונבים רובים מהמחסן ומוכרים אותם. הם משתמשים בכסף לקנות חשיש". דיווח אחר בא מאחמד, רוסי הנלחם כעת עם אנשי הגרילה האפגנים, שאמר כי ערק מהבסיס הסובייטי באבארן. שמו הקודם, לדבריו: אלכסנדר יוריאביץ' לאוקאטס. "הם מוכרים דלק ותחמושת כדי להשיג כסף לקנות חשיש. אם חייל נתפס, מישהו כבר ינסה לגנוב את הרובה שלו כדי למכור אותו תמורת כסף לחשיש".

באפגניסטאן יש שורות פרג רבות. בדרך כלל אפשר למצוא כ־50 שתילי פרג בחלקה קטנה שבה גדלים גם גידולים אחרים, כגון עגבניות ובמיה. שתילי מריחואנה גבוהים גדלים בכל מקום.

אנשי הגרילה האפגנים אומרים כי הם מתנגדים לאלכוהול ולסמים מכיוון שהקוראן אוסר זאת עליהם. הם נלחמים מלחמה דתית, הם אומרים, ולא יעשו דבר להפר את מצוות הקוראן. כאשר הם נשאלים על השימוש בסמים, אומרים מפקדי גרילה רק זאת, שאנשיהם אינם משתמשים בסמים. אך כל מקורות הגרילה מודים, כי קבוצות של אנשים חמושים היטב השוכרות באותם נתיבים כמו המורדים, יכולות להיות קבוצות מבריחים או ספקי סמים. ספקי סמים סובבים בחופשיות בחלקים גדולים באפגניסטאן ומודדים כלוחמי גרילה. הם יכולים לשכור שומרי ראש מצוידים בקלצ'ניקובים. קבוצות המורשות הקושרות יחד עם שיירות גרילה מפקיסטאן לאפגניסטאן, עוברות זו על פני זו בשבילים ההרריים ואינן שואלות שאלות. חקירה ודרישה יכולות לרמוז שהשואל מרגל לטובת הרוסים או לטובת קבוצה עוינת כלשהי.

מכירה חופשית

סולפי פינראר, מפקד גרילה בצפון אפגניסטאן, אמר כי שמע סיפורים רבים על רוסים שנפלו בשבי כאשר היו מסוממים. לפני כשנתיים, אמר, פשטה פלוגה סובייטית על כפרים, רובם נטושים, ליד דרך ראשית. כמה אנשים מקבוצתו הסתתרו בבית הארבע, אמר. "שמונה רוסים נכנסו וחיפשו אוכל. הם שמו את הרובים בפינה והתחילו לעשן חשיש. אחרי זמן קצר האנשים שלנו לקחו את הרובים שלהם, ולקחו אותם בשבי. הם היו כל כך רבים, והיו כל כך הרבה רוסים אחרים באזור, עד שהם לא יכלו לקחת אותם מהמקום, ולכן הם הרגו אותם".

מוחמד סאביר הוא מפקד גרילה בגוהרבגר במחוז פארואן, במרחק כ־32 קילומטר ממערב לבסיס הרוסי בפול־אי־צ'אמאק ובמרחק כ־80 ק"מ מצפון לקאבול. הוא אמר כי אינו עושה דבר כדי להילחם במכירות הסמים, מכיוון שהמכירות מסייעות לזרוע דמורליזציה בקרב הרוסים. "יש חנות ליד פול־אי־צ'אמאק, לשם הם הולכים האומרים שהם רוצים לקנות חשיש", סיפר. נערים צעירים נותנים את הסם, משום שהרוסים מרגישים שבטוח יותר לקנות מהם מאשר ממבוגרים. "נער אחד עשה את זה לעתים כל כך קרובות עד שהוא למד רוסית", אמר סאביר.

פינראר אמר כי הגיע להסכם עם תגרנים אחרים באזור, שעל פיו אם יבואו רוסים הרוצים לקנות חשיש, יודיעו לו התגרנים. "לפני כחמשה או עשרה חודשים בא רוסי היודע קצת פרסית וביקש הרואין. הוא נשלח לאזור האנשים שלי". האפגני אמר לרוסי שאפשר להשיג הרואין בכפר אחר, והשניים עלו למשאית. איש הגרילה ניסה לשלוף את אקדחו כדי לקחת את הרוסי בשבי, אך הרוסי נאבק בו. "באו לוחמים אחרים והשליכו את הרוסי על הארץ. הם לקחו את הקלצ'ניקוב שלו וכיוונו אותו אליו. הוא צעק 'למה אתם עושים את זה? אני ידיד שלכם'. הם ירו בו והרגו אותו במקום והשאירו את הגופה לרוסים שימצאו אותה".

מלחמת־אחים, חיסול חשבונות

הראשון שקרא "אל הנשק" והסית למלחמת־אחים היה ישעיהו ליבוביץ'. הוא עבר בכל הבמות והסית להילחם. לפני חודש נקלעתי במקרה להסתתו במועדון צוותא בירושלים. חבר הכנ־סת יאיר צבן ביקש ממנו לחזור בו ולא נענה. השמאלנים בפוליטיקה ובי־פובליציסטיקה מילאו פיהם מים. הם התעלמו מגאולה כהן שתבעה להע־מיד את ליבוביץ' לדין.

עכשיו נשמעה קריאה זהה למל־חמת־אחרים בבטאון המתנחלים אלף־יוד. גאולה כהן התהפכה כמו שחיין מקצועי הנוגע בדופן הבריכה. ואילו השמאלנים התעוררו לתבוע את עלבון החוק. מה שמותר לליבוביץ' אסור למתנחל נידח. ההכרה הישר־אלית בכללה אינה להטה לכבד את החוק. אבל ההסתה כאשר באגדה להפרתו החולה בסרבני־השירות בצה"ל, מסיגי־הגבול של "יש גבול". חבר הכנסת מתי פלד הודיע כי אילו נקרא לצה"ל היה מסרב לעשות כן. עכשיו הוא הראשון לתבוע את עלבון הדמוקרטיה המופרת מעל דפי בטאון המתנחלים. שולמית אלוני ריכרה או נגד "עריצות הרוב" וכל אותר הבין שאינה מתכוונת להרצאה תיאורטית במדע־המדינה.

בשמאל־באמת היו מעטים כמו יוסי שריד, רן כהן ודדי צוקר, שהבינו כי השירות הצבאי בלבנון, ככל שהוא מאוס ומכאיב, מבטא הגנה ממשית על הדמוקרטיה. כהן שירת בפועל. שריד נתבקש על ידי צעירים ערב גיוסם להמליץ בפניהם מה לעשות. הוא התחבט והתחבט, התלבט ארוכות מה ישיב להם, וסיכם בפומבי כי בכל זאת יש לשרת בצה"ל. אך שאר השמאל המקפיד העדיף להחריש כאשר בה־תנשאות שחצנית קבעה קבוצת "יש גבול" שמותר לה להפר חוק הרע בעיניה, או שהחלטות הכנסת אינן חוקיות.

במשך מלחמת־לבנון הבחנתי בתופ־עה מעניינת. חלק מסוים מגוש אמונים נמנע מלגנות את ההסתה של "יש גבול" אלא במלים רפות. נדמה לי — והוא בוודאי יכחיש ויוכיח שלא הבנתי — שפעם גילה אפילו אליקים העצני מקריית־ארבע הבנה מסוימת לעובדה, שיש היתון זהה, שהוא בעיני איזון מבעית. בין הקיצוניים משני המחנות במה שקשור להפרת החוק. עכשיו עושים העצני וחבריו מה שעשתה קבוצת "יש גבול". הם קובעים שהממשלה או הכנסת או הרוב באומה אינם חוקיים כאשר הם מבקשים להכריע נגד דעתם.

עתה הגיעה שעת המבחן לליכוד. מתנחלים כהעצני ומשה לוינגר. חברת הכנסת גאולה כהן וחבריה ב"התחיה" מתחילים לגלות "הבנה" להסתה. הם קובעים כי הרוב חייב לקבל את תכתיבם הדיקטטורי ומי שלא ישעה לעצתם — אחת דינו: כתם הבגידה. אלה, קרא שלשום העצני, הם כמעט כמו המרשאל פטן שמפאת גילו נידון רק למאסר עולם. אמנם בליכוד קמו אהוד אולמרט ודן מרידור ועוזיה עלי ומיכאל דקל. וגינו את הצדקנות וההתחסדות וההוצפה של מי שבהתנשאותם המשיחית נטלו לעצמם את הרשות להכתיב לדמוקרטיה הישראלית מה חוק ומה לא. אבל העצני לא הרפה שלשום מאולמרט כסיעת הליכוד. והבאים הוצב־להבות שמש אותו שלא בפניו על עמדותיו.

אפשר לנבא לאנשי הליכוד כי ככל שיעמיק עירעורם של המתנחלים על חוקיות החלטות הכנסת כן יגבר קולם של עלי ומרידור ואולמרט ודקל; ואם ידבקו בעמדתם ולא תרבק לשונם לחיכם — ימצאו בהכרח את עצמם מחוץ למחנה. בשלב שלאחר מכן לא יקום כהם גם הכוח להתנגד לאיום לעשות שימוש בנשק. בליכוד ישכחו את מה שנראה בעיני ההיסטוריונים כרגע המזהיר של מנחם בגין, כאשר לנוכח המצוקה הקשה של ה"סזון", כשיהודים הסגירו יהודי אצ"ל לבריטים, פסק הד־משמעית: מלחמת אחים — לעולם לא. זיכרונם של חברי הכנסת של הליכוד עצמם אינו יכול להיות כה קצר. שישכחו מה הם חשבו על ארגון המרוד היהודי ואיך נהפך בעיניהם למחתרת היהודית: איך תחילה היו מבצעי הפיגועים נתעבים וכיצד נהפכו בתוך זמן קצר ל"בחורים טובים". זה עלול לחזור על עצמו. וביתר שאת.

בסביבי של רשעות. יש בי מין רצון לומר: ישתקו הילדים־הקיצונים לעי־נינו. יילחמו להם הישי"ע ב"יש גבול". אלה כאלה. ואחל לשניהם שיצליחו ויתצו וירדפו עד חורמה, ויניחו לרוב המכריע של הישראלים לנהל את חייהם בתבונה ובשיקול דעת ותוך קבלת הכרעת הרוב. רק שזהו חלום באספמיה. ביסודו של דבר אין הסכנה הנשקפת משני המחנות זהה. השמאל הקיצוני הזיל בהסתה נגד צה"ל. אבל איומו של הימין הקיצוני חזק ממנו. בשמאל תומך רק מיעוט מבוטל בבי־טילת החוק לידיים. גם בימין מדובר במיעוט המבקש לפרק את הכנסת ממסכותה. אבל אלה נחשבים לבנים היקירים של כמחצית האומה.

הפרסום בעיתון אלף יוד: קריאה למלחמת אחרים

חגיגה במגרש הרוסים

שעה שהכל מייחלים לחידוש היח־סים הדיפלומטיים עם הסובייטים ולע־ליית המנים מברית המועצות, מתנהל בפועל במשרד החוץ תלונה רוסית. ובגלל חגיגה של מה בכך. יצחק צור־יאלי מטפל מטעם משרד האפיטרופוס הכללי ברכוש של הכנסייה הרוסית במגרש הרוסים את שמה בירושלים. והסביבותו. הממשלה תחזיק בזה עד שתשבי יתרץ קושיות ובעיות, או עד שתהיה הכרעה בין הכנסייה הרוסית הלבנה לבין הכנסייה האדומה.

יום אחד קיבל צוריאלי בקשה מיוחדת במינה. התברר כי עובדת של משרד החקלאות ביקשה לעשות בחצר חגיגה משפחתית. אבל מה יהיה אם יירד גשם? תחתה החוגגת, וביקשה את צוריאלי להרשות לה להסתתר מפני הגשם. הוא הסכים כי במקרה כזה ייכנסו החוגגים אל תוך כנפי הפראבוסלאוים. מה בדיוק אירע, שני עתה במחלוקת. הרוסים טענו שכל החגיגה היהודית התנהלה בת־חומם. דובר משרד המשפטים תירץ כי מדובר רק בכמה רגעים. אבל הסובי־טים לא ויתרו וזה כבר כמה ימים שמשרד החוץ ומשרד המשפטים מתחבטים כיצד להגיב על המחאה הדיפלומטית שהגיעה ממוסקווה דרך פינלנד ועיסוקה בהיתר שנתן הפקיד האלמוני צוריאלי לפקידה אלמונית במשרד החקלאות. הממשלה כל כך רגישה לסיפור־המעשה שנדרשו לה כמעט יומיים עד שאישרה את פרטיו.

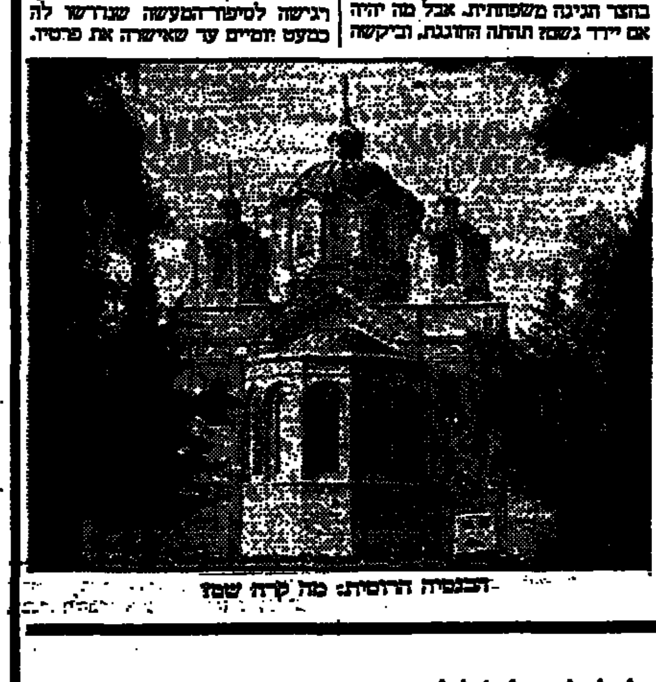
הכנסייה הרוסית: מה קרה שם?

מסלקה

* שתי טעויות דפוס מביכות נפלו לפני שבועיים במדור זה. הדברים התמוהים שנכתבו נגד מתי פלד ואורי אבנרי — והוכחשו על ידם והיו נושא לתביעת הדיבה שלהם נגד הבטאון הקומוניסטי — נכתבו על ידי ישראל שחק. המרכאות נשמטו בטעות. לי אין שום יסוד לייחס דברים כאלה לאבנרי ולפלד. הטעות האחרת קשו־רה בספרו של אפרים אילין. יהודה נאור — האיש שסיפר לאילין כי הוש־רים שהסגיר את מפקד האצ"ל — הוא גיסו של דוד רזיאל ז"ל, בעלה של הח"כ־ית־לשעבר אסתר רזיאל־נאור ואביו של מזכיר הממשלה לשעבר אריה נאור.

חלום ישראלי בהתגשמותו

לילה אחד נראה השבוע כהגשמת כל המשאלות הציוניות. תומכי תר־בות אנגליה השנה היו אומרים בלשונם כי זהו "מקלט לילה". אחרים שראו את החלום על המרקע הטלוי־זיוני, יכולים לכנותו — "מקלט לילה". הנס קם והיה: חיים יבין פתח את "מבט" הידיעה הראשונה סיפרה על תחרות מזג האוויר, ואפילו היא היתה בעיקה למדי, ממונעת.

טעות, נוסעים

נדמה לי שעיפה נפשו של שמעון פרס מכמה שרים מורדניים ומקניטים. הלכן החליט להתיר את האיסור ול־אפשר להם לנסוע לחו"ל. שיסע אריאל שרון להודו. למה לא? צריך קצת שקט. ושייסעו גם אחרים. זה מסביר מדוע הממשלה, שהתפארה בהחלטתה להורות לשריה להישאר בארץ, חזרה בה מפנה בקול דממה דקה.

נדמה גם שפרס קיבל מידע מוטעה על התגובה הציבורית. השרים הנוס־צים לבחון את הגולדים בחו"ל סיפרו לו כאילו הציבור קיבל את ההחלטה על קרקעם בישראל בלעג גמור. לא היו דברים מעולם, כמובן. התירוץ לנ־סיעת־על־חשבוננו של השרים הוא שקשה להחזיק אותם בארץ. אבל ראש ממשלה המשיב לקופת חולים ולסולל בונה ולתעשיינים הפרטיים ולחקלאים שצריך להתמודד עם הקשיים — צריך להיות מסוגל לומר כך גם לעמיתיו השרים. ובנושא מרציו זה הוא המודיע השבוע. גול עצמי.

פרץ: צדיק, צדיק

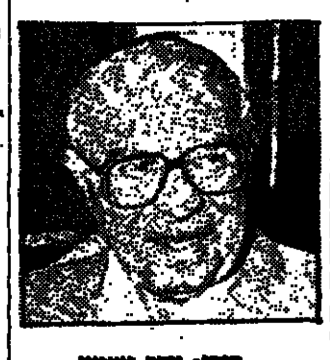
בורג: צדיק נשמט

מתח, נוסח ההלכה

התקשורת כל כך עסוקה במריבות שמעורר אריאל שרון, שרק שרים בודדים בממשלה עוקבים אחרי המתח הגואה בין עמיתיהם הדתיים. אך לפי הירוחים הזורמים מדי פעם משולחן הממשלה דווקא מתחים אלה הם המעניינים המרתקים. בתחילת השבוע מצאה המחלוקת את ביטויה בשאלה אם להעמיד בראש בית הדין הצבאי לערעורים משפטן או אלוף. שר הפנים יצחק פרץ תמך במשפטן. לא במקרה — התריס — אין בתורה מלה מיותרת. נאמר בה "צדק, צדק תרדוף". כפל־הצדק מעיד כי מדובר בעניין מיותר במינו ויש להפקידו בידי משפטן. חלק עליו שר הפנים ד"ר יוסף בורג. יש כפל במלה צדק כי לפעמים הוא נשמט מן היד, היתה רוחו של בורג טובה עליו, ולעצם העניין — יש להניח את הדברים כמי שהם. עד כה הסתפקו בגורל. כל המבקש לשנות — מצוי בעמדה נחותה.

הם תעו ברזי ההלכה. פרץ בשלו ובורג בשלו. כשנוקק פרץ לרבנים השיב לו בורג כי גם הוא היה בבחינת "יורה יורה", והחילונים צריכים להבין מכך שגם לו יש הסמכה לרבנות. לכך הגיב פרץ כי מי שהוסמך ולא עסק ברבנות כאילו לא היה רב. או התארגנו פניו של בורג מכעס, והגיב: "בכל זאת ללמוד אני עדיין יכול", כאשר במילון הדתי "ללמוד" אינה סתם בבחינת הכישת ספסל בבית הספר.

אחד הנוכחים אמר כי שמעון פרס וכמה מחבריו היו מוקסמים מן הטרמינולוגיה, ואחרים לא בדיוק הבינו על מה המחלוקת בין הדתיים, ומה הם מבקשים להוכיח או במה הם מתחרים איש ברעהו. כאשר כעבור שעתיים. בדיון על המשבר בחקלאות, ציטט הד"ר בורג פעם נוספת מן הגמרא והצביע על מראה־המקום — שלח מבט מאוכזב לעבר מרעהו הריקה של שר הפנים בהערה: "חבל שהרב פרץ הלך, הוא יכול לאשר". משפטים ריקמו על בורג וכאשר פרץ חזר כעבור כמה דקות, סופרה לו השתלשלות הדברים. הוא אישר במעודה.

הצל של הרבי מלובאוויטש

מאת נדב שרגאי

עד כה לא העניק הרבי מלו־באוויטש ראיון לעיתון חילוני. מזכירו האישי, הרב ד"ר ניסן מינדל, ביקר השבוע בארץ. מינדל אינו מדבר־אין קל. הוא שקול, זהיר, בודק בקפידה את דבריו ועוקף במיומנות מכשולים. כאשר האיש שבו עוסק הראיון איננו המרואיין עצמו אלא "כבוד תורתו האדמו"ר מלובאוויטש", שאותו משרת מינדל, גדולה הזהירות כפל כפליים. בטאון כפר חב"ד הגדיר השבוע את מינדל: "הצל של הרבי מלובאוויטש, שאינו אלא מרכז ומוקד האור של העולם כולו".

התואר מזכיר אישי לרבי מלו־באוויטש עשוי להטעות. מינדל אינו שוהה עם הרבי במשך כל שעות היממה ואפילו לא כל יום בשבוע. מינדל נמצא אצל האדמו"ר פעמיים בשבוע, בימים שני וחמישי ותפקידו לנסח ביחד עם רבו את התשובות על המכתבים. "לא המכתבים השגרתיים", כהגדרתו, אלא בעיקר "מכתבים תו־כניים רעיוניים והגותיים". למכתבים הרגילים יש לרבי מזכיר נפרד ול־עניינים אחרים — מזכירים נוספים. אך מינדל הוא הנושא בתואר — "המזכיר האישי". מינדל מכהן עוד בתפקיד מנהל המרכז לענייני חינוך של חב"ד. עורך זה 45 שנה את הירחון החינוכי של חב"ד "שיחות לנוער" באידיש.

יהודי נשאר יהודי

שאלה: יתכן מצב שבו יאמר חסיד לובאוויטש לעצמו "הרבי טועה בעניין איקס. אני חושב אחרת"?

תשובה: אתה שואל האם יכול להיות שחסיד לא יסכים עם דעת הרבי, והתשובה היא כן. הוא יכול להישאר חסיד לובאוויטש ישראל — אף על פי שחטא, ישראל הוא.

זה חטא?

לא — אני רק אומר את זה בתור משל. זה חטא ודאי שזה אינו חטא. גם יהודי שחושב על פי דעתו והשקפת התורה בעניין מסוים שונה מדעתו — ממשיך להיות יהודי. יהודי נשאר יהודי. אלא שבעניין מסוים יש לו השקפה אחרת וכמו יהודי כך גם חסיד. חסיד נשאר חסיד.

קיימת ביקורת של מתנגדי חב"ד. הטוענים, כי הקשר ההדוק כל כך בין הרבי מלובאוויטש לחסידיו, גורם להם להפסיק לחשוב, להפסיק ולהפ־עיל שיקול דעת.

לא, חס ושלום. המשנה אומרת שהיהודים — מאמינים בני מאמינים הם. זו בכלל גישה יסודית של חב"ד — אין יהודי שאינו מאמין. גם אם הוא מכחיש זאת. אם הוא אדם מאמין, ובפרט אם הוא חסיד — הוא יודע שאדם כמו הרבי שכל כולו שקוע בקו־דושה וטהרה — מסוגל להדריך. כבר נאמר, כשהדרכה, אפילו מהדיוט, אפילו מגר, להבדיל, — אל תהיה קלה בעיניך. זוהי ההשקפה היהודית. מה רע בבקשת הכוונה והדרכה? קיים בחב"ד ציבור מסוים שלא יפנה ימינה או שמאלה מבלי להיוועץ ברבי. לרבי עצמו — זה לא מפריע. זה לא מפריע לו. הוא אדם טוב, ואם ביקשו נבצא במצב שאינו יכול בעצמו להכריע. בעניין שרוב האנשים היו מכריעים בעצמם — אז כן. הוא לא יעזור לו.

האם השיטה הזאת לא מחנכת לחוסר חשיבה?

לא. מדוע כפי, שאתה אמרת — יש כאלה ויש כאלה. יש כאלה שלא יזוזו ימין או שמאל בלי שיוועצו ברבי האלה אינם הרוב. יש גם אחרים.

טעות של הרבי עניין נדיר

האם הרבי הוא אדם המוכן לקבל ביקורת? לייעץ לרבי מה לעשות?

השאלה הזאת לא עומדת על הפרק. קורה לפעמים שאנשים מייעצים לו או שואלים את הרבי מדוע אין הוא מביע את דעתו במקרה כזה או אחר. בעיתונות עצמה הופיעו לא מעט מאמרי ביקורת על חב"ד. אתה שמעת שהרבי הגיב עליהם? באופן כללי אני חושב שהרבי אינו פוסל ביקורת.

אתה אישית, כחסיד לובאוויטש, חשבת פעם על אפשרות שהרבי טועה או יטעה במשהו?

אם אני זוכר היטב היתה פעם אחת בה תכנן הרבי עניין מסוים באופן אחד, ולא יצא כל כך כפי שהרבי תכנן. שאלו את הרבי על כך והוא סיפר או את הסיפור על ר' יוחנן בן זכאי, שבא אל אספסינוס. אספסינוס אמר או לרבי יוחנן בן זכאי, שיבקש ממנו בקשה אחת והוא ימלא אותה. ר' יוחנן בן זכאי ביקש להשאיר את יבנה ואת חכמיה. על המעשה הזה היו שתי דעות. האחת שרבי יוחנן טעה, שהיה צריך בעצם לבקש להשאיר את בית המקדש, אולי היה אספסינוס משאיר את בית המקדש ודעה שניה — שנכון עשה. מדוע בכל זאת לא ביקש להשאיר את בית המקדש. על זה כתוב — "משיב חכמים אחור..." — יש לפעמים, שההשגחה שוללת מהאדם באותו זמן את הכיוון הנכון. אם מקבלים את הגישה, שההשגחה מכוונת גם את מחשבותיו של האדם. אזי כל אדם מסוגל לטעות.

אצל הרבי, בשל אישיותו המיוחדת וקדושתו — זה יהיה נדיר מאד.

בליבו הוא חי כאן

האם קרה פעם שהרבי הודה בטעות, שלל? חזר בו ממשהו שהוא אמר?

כן, הרבי, כשהוא מביע דעה בדרך ישרה, זה לא סתם, זה על פי ההלכה וההלכה אינה משתנית.

מדוע אין הרבי מלובאוויטש עולה לארץ? הוא מימיו לא התייחס לשאלה זו. ודאי שאלו אותו את השאלה הזאת לא פעם?

הרבה שאלו אותו.

ומה הוא ענה?

הוא לא ענה. אם פונים בכתב הוא פשוט לא מתייחס לזה. אני עם הרבי כבר 40 שנה ומעולם לא שאלתי אותו ובעולם הוא לא הסביר לי ביוזמתו.

אתה יכול לנחש מדוע הוא לא עונה על השאלה?

אני יכול למצוא הסבר משלי ולומר שהסיבה היא האחריות הכבירה שהוא חש לכל ענייני חב"ד, שהם ענייני כלל הציבור. לבוא — זה קל מאד. אני בא בכל שנה, ב"ה. לא לבוא — זה הקושי. זאת אומרת שטעמיו הם כבדי משקל.

מדוע אין הוא יכול לנהל את כל האימפריה שהוא בונה, מכאן, מיש־ראל, במקום מארה"ב?

„באופן כללי ידענו כל הזמן שלרבי שני כתרים של נשיאות — נשיאות חב"ד ונשיאות כלל ישראל. כיום נתגלה עוד כתר — של נשיאות בכל העולם. הרבי הוא בראש ובראשונה איש ההלכה וההלכה דורשת לעסוק ביישובו של עולם באופן שכולם יקיימו את שבע מצוות בני נח", אומר מזכירו של הרבי מלובאוויטש בראיון ל הארץ

ד"ר ניסן מינדל: חסיד נשאר חסיד

הוא בוודאי חשב על זה. יש לו טעמים מאד חשובים. כבדי משקל. להישאר שם. אחרת הוא היה בא מזמן. הוא מקריב קרבן בכך שהוא לא בא הנה.

הרבי לא היה פה אפילו לביקור...

נכון. בעולם הרוח — אין הגבלות ואין גבולות. הוא יכול להיות פיסית שם ובמחשבותיו וליבו — כאן — בארץ ישראל. אולי הוא באופן פיסי לא כאן, אבל כולו, כל עצמיותו, הוא כל כולו שקוע כאן, באופן רוחני.

קהל חסידי הרבי הוא עצום. מבחינה מספרית. מדוע לא ישלח את רובם לארץ, בכלל — באיזה סדר עדיפות נמצא אצלו נושא העליה?

זה נושא שתמיד עומד על הפרק. כמה וכמה אנשים פונים אל הרבי בעצה אם לעלות או לא לעלות? אצל הרבי השיקול הוא קודם כל הלכתי. הקריטריון הראשון הוא כיצד תשפיע העליה על מצבו האישי של השואל. אח"כ שוקל הרבי אם יביא אותו אדם תועלת לארץ, וכמה נזק יגרום לקהילתו אם יעזוב אותה. לכל אדם יש אחריות לקהילה שבה נולד וחי, ולכל אדם יש תפקיד. אין כמעט אנשים שהם יושבי בטל. אם אחרי כל השיקולים האלה מגיע הרבי למסקנה, שאפשר לעלות, הוא יעודד זאת, ויש לא מעט מקרים כאלה.

כיצד רואה הרבי כיום את מדינת ישראל?

תראה — הרבי אדם מעשי. ברור שהאידיאל אינו בנמצא והוא גם לא חולם שבן לילה יהיה משטר אחר. הוא אדם מעשי. לרבי מפריעים בעיקר שני דברים — הפירוד הגדול בין הד־תיים לחילונים, בתוך הדתיים עצמם ובתוך החילונים עצמם. פירוד הלבבות כואב לו ממש. כואבת לו גם ההסתה האנטי דתית — המלחמה בדת שהבה־יזו רבים מהעתונים החילונים בארץ. אצלנו — בארה"ב יש דתיים ויש לא דתיים. אנטי דתיים — אין. בוודאי שיש שלילה, כמו בכל נושא, אבל יש גם תיזב והוא אינו זוכה לכל אומר. יש להימנע מהשנאה בדת — לא רק התגברות.

גם רמטכ"לים

עם אילו פוליטיקאים מישראל מתכתב הרבי?

לא אזכיר שמות. יש כמה שרים מהממשלה, וחברי כנסת. אבל הקשר העיקרי שלו הוא דווקא עם אנשי צבא בתפקיד פעיל וגם במילואים.

גם עם רמטכ"לים בהווה ובעבר?

לא אשיב.

של מי היוזמה — של הרבי או של אנשי הצבא?

יש ויש. זה לא קבוע. הקשר הזה נובע מהדאגה העמוקה של הרבי לבטחון ישראל ומהקשר ההדוק הזה עם אנשי הצבא גם נובעת עמדתו שאין לוותר על כל חלק מארץ ישראל. העמדה הזאת היא קודם כל בטחונית, בגלל הבטחון ורק אחר כך בא הטיעון שא"י שייכת לנו.

לחב"ד יש "מבצעים" ו"טנקים". יש שמועות כי אתם מורים דת.

לא, חס וחלילה. שיטתו של הרבי מאז ומתמיד־אומרת כי כל הבעיות של הדור הזה נעוצות בעניין החינוך. כשהרבי מדבר על חינוך אין אצלו הבדל בין צעירים לזקנים. את כולם צריך לחנך וכדי לחנך יהודי, באמת, צריך להכיר את הפסיכולוגיה שלו. לדעת היטב מהם הכוחות הרוחניים הפועלים בכל יהודי ולפני שלומדים חסידות אי אפשר להבין את הפסיכו־לוגיה של כל יהודי ויהודי. מי שלומד חסידות, מי שמתעמק כדבריו של האדמו"ר הזקן בתניא על נשמתו של כל יהודי ועל הכוחות המיוחדים שיש לה — ביכולתו לגשת ליהודי עם חינוך אמיתי על כל הכרוך בכך.

בעניין המבצעים

אתם באמת שופטים אנשים מתב כך ברחוב...

כשישנו יהודי שמסיבות שאינן תלויות בו — החינוך שקיבל, הבית שבו גדל, הוא אינו שומר תורה ומצוות — אזי דווקא מתוך תורת חב"ד, כמסקנה ישירה משיטת חסידות חב"ד — ניגשים אליו בפשטות ופונים אליו שיניח תפילין. תופעות של סירוב כמעט ואינן קיימות. "כאשר אנחנו ניגשים אל יהודי ומבקשים ממנו שיניח תפילין איננו מחדשים לו דבר, אלא בסך הכל מגלים אצלו את הנשמה היהודית.

זה נגמר בהנחת תפילין?

לא, לא מסתפקים בזה. אנו לא מוכרים ליהודי חצאי אמיתות. האדמו"ר עצמו שולל כל ויתור על פשרה כלשהי. אסור למכור ליהודי חצאי אמת ולתת לו להבין שכאילו זה כל האידישקייט, ושבהנחת התפילין הוא יצא ידי חובה... מי שחושב, שאפשר לקרב יהודי על ידי פשרה — טועה טעות מרה וחמורה. על ידי הפשרה מאבדים אותו, כי הוא מאבד את כל האמון, כאשר הוא מבחין שיש לו פה עסק עם משהו לא אמיתי... אבל "דרך של אלף קילומטר מתחילה בצעד קטן" אחד והרבי נתן באותם "מבצעים כלליים", שסגוליותן רבה ביותר לגרור לעוד מצוות, כמו ענייני התפילין. היו דורות, שכמה הכל סבב סביב עניינים שכליים. בדורנו — הנוער מכל מקום, נתפש על ידי עניין של "מעשה בפועל". זה מדבר אל ליבו ותופש אותו יותר מאלף חקירות שכליות. גם בנהירה הגדולה של נוער לכל מיני דברים אנו רואים, שהכל זה בדברים של "מעשה בפועל", אפילו בעמידה על הראש ובסופו של דבר השיטה האמיתית של היהדות היא, ש"המעשה הוא העיקר" וגם כדברי חז"ל — "מצווה גוררת מצווה", עד שבמשך הזמן הוא משנה את כל חייו והופך ליהודי שומר תורה ומצוות במלוא מובן המילה.

בנוסף לכך — אין חכם כבעל נסיון ו"המבצעים" של חב"ד, הם אלה שה־קימו במשך הזמן יותר מכל דבר אחר, לגיונות ומחנות שלמים של חוזרים בתשובה.

בני נח

בזמן האחרון עוסקת חב"ד, בעיקר בארה"ב בהפצת שבע מצוות בני נח. אתם התעלתם להחזיר גם גויים בתשובה?

במשנה, באבות, מדובר על שלושה כתרים — כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב העולה על גביהן. הרבי הוא זה המוכתר ברוחו בכל שלושת הכתרים... באופן כללי ידענו כל הזמן שלרבי שני כתרים של נשיאות — נשיאות חב"ד ונשיאות כלל ישראל. כיום נתגלה עוד כתר של נשיאות בכל העולם. הרבי הוא בראש ובראשונה איש ההלכה וההלכה דורשת לעסוק ביישובו של עולם באופן שכולם יקיימו את שבע מצוות בני נח... התגובות וההיענות עד כה הן נפלאות. הנשיא רייגן מאד התלהב מזה ואף יצא בקריאה מיוחדת. בהצהרה רשמית של הסנאט אף מתבקשים אזרחי ארה"ב לאור קריאתו של הרבי מלובאוויטש, לקיים את שבע מצוות בני נח. אנו מעשיים מאד גם בעניין הזה. כעת עומד על הפרק הוצאתו לאור של קיצור שולחן ערוך עבור הגויים ובו קיצור כל הלכות של שבע מצוות בני נח. על כל המסתעף מזה. זה יופיע בקרוב מאד.

דרושים
• רופאים
• רשמים רפואיים
להרצאות בתל־אביב אחר־הצהריים או בוקר.
נא לפנות טל. 243428

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל דרושים
יוצאי יחידות קרביות.
הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21—28.
★ שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
★ ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים:
★ עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.
★ תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
★ חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.מ. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

דרוש
מושבניק
צעיר וחרוץ מרחובות.
נסיון במסגרות ואינסטלציה
+ רשיון נהיגה.
מיהזור, כפר גבתו:ה, רחובות, 08-456660 ,08-457850

לחברה בענף מכשירי כתיבה — דרוש בירושלים
איש מכירות
בעל רכב ועם נסיון.
תנאים טובים למתאים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1426 ת"א עבור „איש מכירות"
סודיות מובטחת.

גדות תעשיות פטרוכימיה בע"מ
מפרץ חיפה
לחטיבה הביוכימית
דרוש
כימאי(ת) או מהנדס(ת) כימאי מזון או ביולוג(ית)/מיקרוביולוג(ית)
* לפקוח על תהליכי ייצור ביוטכנולוגיים מתקדמים.
* לפתוח תהליכים חדשים בתחום ביוטכנולוגי.
* נסיון קודם רצוי אך לא הכרחי.
לחטיבה הפטרוכימית
דרוש
לבורנט(ית) / הנדסאי(ת) כימיה
* בוגר(ת) קורס לבורנטים במגמת כימיה או קורס הנדסאי כימיה.
* נסיון תעשייתי של עבודה במעבדת בקרת איכות - יתרון.
* עבודה במשמרות.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך פרוט קורות חיים ונסיון לת.ד.1780 חיפה. עבור מחלקת כח אדם.

למשרד גדול של רואי חשבון
דרושים
מבקרים
בתל־אביב
לפנות טלפונית ל־03-209333

למשרד עורכי־דין בירושלים
דרוש/ה
עורך/ת דין
בהתמחות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 2646 ירושלים

דיגיטל הקימה בירושלים
מרכז טכנולוגי לתכנון ופיתוח
מוצרי VLSI
המרכז יעסוק בפיתוח מיקרו־מחשבים ורכיבים היקפיים מתוחכמים.
להקמת המרכז דרושים לנו:
מהנדסי VLSI
בעלי נסיון של שנתיים לפחות בפיתוח מעגלים משולבים
בוגרים מצטיינים
בעלי תארים אקדמאיים במקצועות המחשב או הנדסת אלקטרוניקה
אצלנו תמצא הזדמנות:
– להצטרף לפרוייקט מתוחכם בשלבי התכנון הראשוניים וללוותו משלב ההגדרה ועד לסיומו.
– לשלב דינמיות של קבוצת פיתוח עם גיבוי של חברת ענק.
– לעבוד באווירה יוצרת ובלתי פורמלית.
לפתח כישורים אישיים ומקצועיים.
העובדים יידרשו לגור בירושלים
מועמדים רציניים שירצו לעבור לירושלים לעבוד ולהתגורר בה, יזכו בסיוע נאות.
– סודיות מובטחת –
המעוניינים מתבקשים לפנות אך ורק בכתב לדיגיטל טכניקל סנטר, רחוב פייר קניג 37־35, ירושלים 93469 ולצרף קורות חיים, תעודות והמלצות, אם יש.
פניות שלא בכתב – לא ייענו
digital
חברת המחשבים השניה בגודלה בעולם

לחברה גדולה
דרוש
קצין בטחון ארצי
בעל הכישורים: ★ קצין צה"ל במיל. ★ גיל 25—45 ★ בעל רקע בעבודה בטחונית ★ בעל השכלה אקדמאית במדעי החברה/ההתנהגות ★ תושב אזור המרכז ★ בעל בריאות תקינה ★ רשיון נהיגה הכרחי.
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 20056 תל־אביב 61200 ולציין „בטחון".
רק פונים מתאימים יענו

למפעל תעשייתי גדול באזור אשדוד אשקלון
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הדרושים:
★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ בקיאות במערכות ממוכנות
★ יכולת ניהול צוות עובדים.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב־יד לת.ד. 29836 ת"א.

לבית חולים אסותא
דרוש/ה
תורן מעבדה
תנאי הכרחי נסיון בבנק הדם.
לפנות לטל' 03-240185 קו פנימי 271.

תרבות וספרות

זרים מתפרצים אל מידלמארץ'

מידלמארץ'
מאת ג'ורג' אליוט
תרגום ג'נטילה ואפרים ברוידא
הוצאת דביר, המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המפעל לתירגומי מופת. 732 עמ'

מאת יורם ברונובסקי

בשנים האחרונות זכה הקורא העברי בשורה של תרגומים חשובים — הן מבחינת אמנות־התרגום והן מבחינת מעמד הספר המתורגם במקור — מן הספרות האנגלית לדורותיה, למן צ'וסר ועד ג'ויס. עתה הוא זוכה לפנינה בכתר המסורת המפוארת הזאת, בכך שהוא מבחינת רבות הציר המרכזי שלה, ברומן הגדול ביותר של הפרוזה האנגלית — ב"מידלמארץ'" לג'ורג' אליוט שפורסם לראשונה בשלמותו בשנת 1872 (לפני כן הופיעו חלקיו בהמשכים). בדומה לדורותיאה ברוק, הגיבורה — אם כי לא מהפרת הגיבורה הראשית (וזה כבר שייך לתחום האינטרפרטאציה) — של "מידלמארץ'", עליה אומרים לפחות שניים מתוך הגיבורים הראשיים (ויל לאדיסלו, לידגייט) שאין דומה לה בנשים. הכלי־כולה דמות מלכה הדורה בטבעיותה, כך הרומן עצמו הוא הישג שאין דומה לו, פסגת תור־הזהב השני של הספרות האנגלית, הוא תור הספרות הויקטוריאנית. והוא גם הרומן הבנקו לתוכו את מיטבה של הספרות האנגלית הקודמת לו, משופע באלפי הדים של יצירות העבר, מעורר אסוציאציות כמעט לכל יצירה גדולה של העבר האנגלי, מעל לכל למילטון ולמשוררים הגדולים של המאה השבע־עשרה בכלל, אך גם לשקספיר ואף לספרות הכי־בינימית, לצ'וסר ולבלדות העתיקות. המובאות מספרות העבר המוצבות בראש כל פרק, ביניהם שירים שלמים של ג'ון דאן, למשל, הם רק סימן חיצוני, כמעט מיותר, לאותה הישענות מתמדת על מכמני ספרות העבר. הישענות שהיא לאו דווקא בבחינת איזכור ארודיטיבי, אלא היא בבחינת ריאלוג מתמיד עם המסורת הגדולה (יצירת ג'ורג' אליוט בכללה, והספר שלפנינו ביחוד, היא נקודת־המוצא לבבקר האנגלי הנודע פ.ר. ליוויס בספרו הנושא את השם הזה, "המסורת הגדולה"). אך "מידלמארץ'" הוא מעל לכל ספר המעוגן בזמנו. אחוז בכל הציצים במסכת חיי הפרובינציה האנגלית בשנת 1831, ערב הדיונים ב"חוק הרפורמה" של שנת 1832 המוצאים כמובן הדים ברורים ברומן.

אכן, זו ודאי הגיבורה הראשית או האמיתית של הרומן המורכב הזה: ההוויה של עיר בינונית באנגליה של העת ההיא, עיר הקרויה כשם הספר, שמאחוריה מסתתרת בעיקר ליל העיר קובנטרי שבה גדלה ג'ורג' אליוט. רק היכרות אינטימית במידה שלא תשוער יכולה היתה להעלות תמונת־מארג מלאה כל כך של החיים בעיר הקטנה, וכמו פעמים רבות בספרות כאשר היא, באמצעות ההיכרות האינטימית הזאת עם הלוקאלי ביותר, הגיעה כאן ג'ורג' אליוט להבעה האוניברסלית ביותר, עד כדי כך שרק טולסטוי, שהעריך את ג'ורג' אליוט, ישווה לה בין כותבי הרומנים במאה התשע־עשרה בכלל, וכשם שדיוקנה של רוסיה של ראשית המאה ה־19 תיקבע אל־נכון כפי שצייר אותה הצאצא הרוסי של הומרוס, כך דיוקן הורותה של אנגליה בתקופה המאוחרת בכעשרים שנה לתקופה שמתאר טולסטוי תופק או תוסק מתוך "מידלמארץ'", גם הוא אפוס המרי בעליל, פרי עטה של אשה שהומרוס היה היוצר הנערץ והאהוב עליה ביותר (והיא קראה בו במקור היווני).

הבת־הטובה של הקורא העברי צריכה להיות כפולה ומכופלת על שהוא מתוודע לרומן הכביר הזה באמצעות תרגום הדור ביותר. שלשונו היא כעין עברית כללית גבוהה, רוויה באוצרות השפה לתקופותיה, גמישה וכל־יכולה, ועם זאת לאו דווקא בבחינת סגנון (סטיליזציה) בנוסח קבוע כלשהו ולשון משנה או כיו"ב. זו לשון עברית קלאסית, ועם זאת לא נמנעת מחידושים או כמעט־חידושים לשניים (המלים "צפרונות" במובן "נחמות", "אבח" במובן "שאיפה", מוכרים כחביבות במיוחד על אפרים ברוידא מתרגמי המאמרים הזדווג "פילשתר" להוראת "פיליסטר" הוא מצלח למרי האסף־ייני גם הוא לזרם של ברוידא בתרגום). באורח מוצלח ביותר זו עברית התואמת את סגנונה, זה מעשה־הסינתזה המפליא, הלמדני ועם זאת הגמיש והחוני כל כך של ג'ורג' אליוט. ודאי שברכה מיוחדת היא בכך שתרגום כזה ניתן ליצירתה המרכזית של סופרת "הבראאיסטית" כל כך כמו ג'ורג' אליוט, סופרת הסוגה ברוחה ההבראיסטית של המאה השבע־עשרה האנגלית, ומי שהעברית היתה תמיד בעיניה "לשון קודש", מקור כל דעת והארשיתה. אף יותר מן השפות הקלאסיות שבהן שלטה שליטה טובה הלוא היא זו. נזכיר כאן שאחד הבניינים העיקריים של התרגינטאה להינשא לקאסובון היא האפשרות שהאיש המלומד עשוי ללמדה עברית ועוד ראוי אולי להזכיר בהקשר זה שג'ורג' אליוט היא מחברת אחד הרומנים הציוניים הראשונים, "דניאל דרונדה", שהיה גם, כמדומה, הרומן היחיד של הסופרת האנגלית שתורגם לעברית עד צאת "מידלמארץ'" השנה.

כאשר עמדתי, לפני כשנתיים, לצאת לאנגליה לשהות ממושכת שהייתי אמור לעשותה בכפר הסמוך לאוכספורד — סביבה ג'ורג'־אליוטית למהדרין — תכננתי לי תכנית קריאה אנגלית־כפרית שכזאת שתהיה בבחינת "סתימת חורים" בעיקר בהיכרותי עם הרומן הויקטוריאני שהוא בדרך־כלל עב־כרס להתפקע, אם אינו בן חלקים רבים. בראש־וראשונה כללה תכנית את יצירותיה של ג'ורג' אליוט שעד אז לא נמצא לי הפנאי לקראם, אף שתוך כדי תרגום "בחיפוש הזמן האבוד" הבנתי שלא אוכל להמשיך לאורך ימים בלי הכרת הסופרת שהיתה בין מקורות־ההשראה העיקריים של מארסל פרוסט. מובן שהתכנית ההיא, כמו רוב תכניותי, אם לא כולן, לא יצאה אל הפועל בשלמותה: עיסוקים שונים אחרים והדרכים עבי־הכרס הכריעו אותה ותימוט. אבל הכרך עב־הכרס מכולם, "מידלמארץ'", היה אחד משני פרטי התכנית שהתגשם בעליל והיה לאחת מחוויות הקריאה העיקריות שידעתי מעולם: קראתי את הספר יומם־ולילה ימים אחדים, בלהיטים קודחות, כמו שקוראים בילדות, מתוך רצון עז לדעת "מה יהיה הלאה". בהפסקות הקצרות הייתי מנסה לשוות רימוי מבוגר ומבוגר יותר לצורת הקריאה הילדותית שלי (והרי אמרה וירג'יניה וולף ש"מידלמארץ'" הוא אחד הרומנים האנגליים המעטים לאנשים מבוגרים) והייתי אומר לעצמי שאני משתוקק לראות איך תצליח הסופרת יודעת־כל זו לצאת מן הסבך הדרמטי שבו סיבכה את עצמה, אם תפתור את קישור שתי העלילות, ואם תצליח להמציא סוף נאה לכל דמות ודמות במארג הדחוק הזה. אבל כאשר חזרתי אל הספר כל מה שעניין אותי היה מה יעלה בגורל נישואיהם של לידגייט ורוזאמונד וינסי, ומה יהיה סופו של פרד הפוחז, האמנם תינשא לו מרי גארת או שתינשא לכומר פארברודר, וכלום תצליח דורותיאה להתגבר על תוספת הכבל של צוואת בעלה ותינשא לויל לאדיסלו — בקצרה, הייתי את חייהן של הדמויות המומצאות הללו באופן התמים ביותר, ההזדהותי, הלא־רפלקסיבי. כדי לדעת מה יקרה הלאה התגברתי על מאות העמודים של האנגלית הקשה הזאת. מגלה בתוכי את הקורא התמים לחלוטין שחשבתיו למת זה שנים.

הקריאה השניה בספר, מקץ קרוב לשנתיים, בתרגומו העברי, אפשרה את ההתעכבות, את הרפלקסיה, את נסיון־האנליזה — כל מה שמעל (האמנם מעל?) לקריאה הילדותית, התמימה, שעליה דיברתי. נתגלו לי כמה מן הפגמים של הספר. אלה שעליהם רמזה וירג'יניה וולף במסה הידועה "ג'ורג' אליוט" ואלה שהעלה פ.ר. ליוויס בפרקי ג'ורג' אליוט ש"במסורת הגדולה" (מלבד שני הערכים הפרשניים הללו קראתי גם חלק מן המונוגרפיה הגדולה של ג.ס. הייט "ג'ורג' אליוט"). אמנם לא הסכמתי עם כמה השגות של וירג'יניה וולף על דמותה של דורותיאה. גם היה נדמה לי שאני מגלה שמינית של קנאת־סופרות בהעדפתה את ג'יין אוסטין על פני ג'ורג' אליוט, אף שבחשבון כולל אני יכול להסכים שג'יין אוסטין גדולה יותר, אלא שלא כתבה ספר שישווה ל"מידלמארץ'", כשם שלא כתב ספר כזה שום סופר אנגלי אחר. ליוויס, לעומת זה, הצליח להמאיס עלי היטב את דורותיאה, להשוף את היותה הפגם הגדול של הרומן, ולאו דווקא הישגו המרכזי מבחינת אפיון הדמויות: בקיצור: התחלתי להתייחס יחס כמעט מבפנים לרומן הארכי־אנגלי הזה, המרכזי גם באותו צומת של תסביכים אנגליים, צומת שבו נפגשים היצירה והביקורת, הדת והאמנות, האתיקה והאסתטיקה, החיים והחשיבה עליהם.

הנה כי כן, "מידלמארץ'" הוא יותר עולם מורכב ושלם מאשר ספר; הוא משיב את חוויותיו הראשונה למושג המבוזה הזה "ריאליזם". הוא פורש יריעת חיים "כמות שהם", במעשה־מימזיס מושלם, כמו לאראשליתה; ומכילא עשוי הספר הזה להיות חשוף לאלפי פרשנויות. כמו מעשה בעולם המעשים, כמו דמות בעולם הדמויות החיות. לכאורה ג'ורג' אליוט היא מספרת כל־יודעת המבטאת את דעתה על דמויותיה יותר עם שהיא מבינה את דמויותיה. למעשה נדמה שגם היא רק קוראה שלו, ופרשנותה היא רק אחת מן הפרשנויות. כל קורא יכול למצוא לייטמוטיב שונה בהוויתה של העיר מידלמארץ'. באותו קטע שלה של הוויה זו שעליה מספרת ג'ורג' אליוט. ובודאי רבות הן הפרשנויות, וודאי הן גם סותרות; לקריאת כל מה שנכתב על "מידלמארץ'" לא יספיקו חיים שלמים. אבל הרי טבעי הוא שכל קורא ניגש להוויה הזאת ותוך שמבטו מרוכז בנקודה מסויימת, שאולי כלל לא היתה מרכזית בעיני ג'ורג' אליוט, ואינה מרכזית בעיני מבקריה האנגליים. לאחר הקריאה בתרגום העברי, לאחר מחשבה על משמעות הספר הזה בשבילי, נתגלה לי שגם אני מוצא נקודה מרכזית כזאת ב"מידלמארץ'" שאינה נראית מרכזית בעיני הסופרת או הביקורת שקראתי. ברור היה לי שאני רואה נקודה זו דווקא בולטת יותר מן האחרות משום שאינני אנגלי האמון על החיים האנגליים או על ההוויה האנגלית. המבט שלי היה מבט של זר — ונתגלה לי שמבטו של זר היא הבעיה המרכזית שסביבה נעה הוויית העיירה האנגלית מידלמארץ'.

מנקודת־ראות זו נראה לי שעלילתה המורכבת של "מידלמארץ'" נעה כולה על ציר התפרצותם של שלושה זרים להווייתה המסוגרת. השלושה הם ויל לאדיסלו, "נכד של מלווה במשכן יהודי" ובנו של גולה פולני, בזר שהתקרובת מסוכנה ביותר של דמים זורמת בעורקיו. הוא ה"זר" העיקרי של עלילת הרומן, שסופו שהוא נושא לאשה את דורותיאה, אותו אידיאל נשגב של ההוויה האנגלית הדתית נוסח המאה השבע־עשרה. הזר השני הוא הרופא לידגייט, שגם הוא תושב חדש במידלמארץ' הנושא לאשה את בתו של ראש־העיר, את רוזאמונד וינסי היפה, וגם בנשואין אלה מתקיימת פגישה גורלית וטראגית של זרות עם מקומיות, ומפלה הכרחית שבעקבות משבר־הפגישה ההואת. הזר השלישי הוא הבנקאי בולסטרוד, שהתפרץ להוויה של העיירה בתקופה הקודמת לארועי הרומאן, אך התפרצותו היא ראשית חוט העלילה שסופו מפלתם של כל שלושת הזרים בקרב שלהם עם ההוויה המידלמארצ'ית. כאשר מסתבר, בהתרה הסופית של העלילה הסבוכה, שהבנקאי ניקולאס בולסטרוד שהסאי־עבר נוראים ורבבים על מצפונו וקמים להכחידו, הוא גם סבר־הורג של ויל לאדיסלו — הרי זה אותו מעשה־קסמים של בעלת העלילות הגדולה הזאת, ג'ורג' אליוט. הסקנה הדוק לראייה שלי את העיקר ברומן הזה כמפגש טראגי של הזר עם המקומי. מפלתו של הרופא לידגייט היא השרטוט הברור ביותר של טרגדית המפגש הזה. במקרה שלו מכריע הגיבור המתפרץ מן החוץ על ידי הפנים הקטן, ההעזה שבאה אל מידלמארץ' מרחוק נופלת חלל ("משתעבדת" — לפי המלה שבה נוקטת רוזאמונד בחושבה על התועלת שתפיק מנשואיה ללידגייט) לקטנוניותה של העיירה, לאיוולת הפרובינציאלית המתגלמת בדמותה של רוזאמונד אשתו. בולסטרוד מבכה לקראת סיום הרומן "זר מתפרץ". למעשה כל השלושה הם זרים מתפרצים מסוגים שונים, ואת כולם קושרת הסופרת ברשת של קשרים הדוקים, מעשה עכביש הטווה את קוריו. כל השלושה עולים בשכבם ומעלה על פני הבינוניות הפרובינציאלית של מידלמארץ', ושלושתם מוכרעים מכוח איזו תבונה הזולית של הפרובינציאליות הזאת. כי אמנם לא באה ג'ורג' אליוט לגנות את הפרובינציאליות בספרה זה; נהפוך הוא — היא באה לשיר לה שיר־הלל. מעודן וכמעט פרדוכסלי, הלל למען תבונת־דורות הצפונה בתוך הפרובינציאליות הזאת, השופטת האמתית הצודקת לאחר ככלות הכל, של מעשי־אנוש. תהליך לאוליבפוס של הגיבורים ההומריים. והזרים נכחדים כולם מפני כוחה זה. האיש, הבינוני, של מידלמארץ': אף לא אחד מהם נשאר בעיר בסיומו של הרומן. משהו יווני־טראגי נישא על הסיום הזה. על מוסר ההשכל האימתני הזה: הקם על תבונת־הדורות של חיי הקהילה סופו מפלה, ואפילו הוא אדם בעל סגולות גדולות ושאיפת־טוב. נדמה שכמו בעל כורחה, כנגד כל אמונותיה האישיות הנאורות, מזהירה כאן ג'ורג' אליוט את "הזר המתפרץ": לא תהיה לו תקווה. אל מידלמארץ' אי אפשר להתפרץ ולהשאר בחיים, או אף סתם לפרוח ולשגשג בלא עונש.

קוראי הספר החדשים (או גם הותיקים) אפשר שיתמהו על הראייה שלי את עלילת הרומן ואת מה שאני רואה כמסקנתה של הסופרת ומה שקרוי המסר שלה. הרי פסחתי כאן כמעט על הכל, הרי לא הזכרתי כמעט את דורותיאה, אף לא נישואי דורותיאה וקאסובון: הנישואים הללו ייראו לרבים, אולי נראו לג'ורג' אליוט, כעיקרו של הרומן, כעלילה־שלפנים־העלילה שבאמצעותה מגוללת הסופרת את הרפתקת חייה הפנימיים של דורותיאה, זו הגיבורה האידיאלית, זו שעמה אל־נכון הזדהתה ג'ורג' אליוט יותר מכל (אם כי הביוגרף הייט מצביע על מקור אחר לדמות דורותיאה, דמות אמיליה פטיסון שבעלה אמור לשמש דגם לקאסובון). והכל פשוט מן הנמנעות להיכנס לפרשה זו או לפרשות האחרות, מן הנמנעות לכתוב רשימה קצרה בעיתון על הספר הזה. כל העושה את הלא־יעשה הזה מתחייב בנפשו, מתחייב בכך שלא רמז אפילו שמינית של רמז על מהי מידלמארץ' ומהו "מידלמארץ'" בתולדות הספרות האנגלית. למעשה, רומזי שמה שמסרתי לעיל הם בכל זאת רשמיו של הקורא התמים שהייתי בעת הקריאה הראשונה ב"מידלמארץ'" שמלפני־שנתיים — הקורא התמים שנשארתי גם עתה, אחרי הקריאה השנייה, ושאולי מנה לי להשאר תמיד, בבחינת "זר מתפרץ" אל הרומן הענקי הנצחי הזה. קריאת ספרים על ג'ורג' אליוט ודאי לא תעזור כאן, או אף שהייה ממושכת ככל שתהיה באנגליה: השיעור שמלמד הרומן הזה נראה לי מר במיוחד, נואש כמעט יותר על המידה, אבל אפשר שהוא שיעור תרפויטי. במחלצות העבריות ההדורות שלו מגלה את האמת הזאת, מלמד את הלקח המר הזה, גם, או במיוחד, "מידלמארץ'" העברי. יתכן שקריאתו היא כמעט־חובה של כל תושב "מידל־איסט" בשעה זו, הזר מבין יבין.

"מידלמארץ'" לג'ורג' אליוט הוא פסגת תור־הזהב השני של הספרות האנגלית — תור הספרות הויקטוריאנית הוא גם הרומאן המנקז אל תוכו את מיטבה של הספרות האנגלית הקודמת לו והוא משופע באלפי הדים של יצירות העבר ומעורר אסוציאציות אל כמעט כל יצירה גדולה של העבר האנגלי

ז'ורז' בראק — במוזיאון ישראל

יצירתו הנודעת של ז'ורז' בראק "בקבוק, כוס ופירות", משנת 1942 (שמן חול על לוח עץ, 55.5×13 ס"מ), הגיעה למוזיאון ישראל ומוצגת לציבור באולם לאמנות אימפרסיוניסטית ופוסט־אימפרסיוניסטית. תמונת שמן זו של בראק — חברו של פיקאסו ומאבות הקוביזם — מאפיינת את יצירתו בשנות ה־20, תקופה שבה זכה האמן לתהילה. את התמונה הוריש למוזיאון ישראל, לפני כ־20 שנה, הלורד אמולרי מאנגליה, אך עד למותו של הלורד לא היה כל קשר בינו לבין המוזיאון, ורק לאחר פטירתו אשתקד נודע דבר המתנה החשובה בירושלים.

האנטי־גיבורים של משה הכהן

מה אדם, ארבעה סיפורים
מאת משה הכהן
ספריית תרמיל, 1985. 203 ע'

מאת בני ציפר

יש קשר פיוטי לעצמו בין אומנותו היהודית והאנכרוניסטית של משה הכהן כמתקן העטים האחרון של תל־אביב, לבין אמנותו כמושך בעט. ואי־אפשר שלא ליפול בשבי הצירוף הרומנטי הזה. בעידן העט הכדורי החד־פעמי מתעקש הכהן לראות, בעט חפץ עם נשמה, הדבר דומה במקצת למי שהיה בונה סוכת־דוחן בלב תל־אביב. בכוונה שיש משהו באנרגיית הרוח המספר את איכות הקבה וטעם הלחם. במלים אחרות, איש, או כמעט

משה הכהן: מתקן עטים ומושך בעט

איש, אינו משתמש עוד בעט נובע בחיי היומיום. ואף על פי כן, אין כמעט אדם שאין לו עט נובע יקר, העט האישי שלו, הנישא כקמיע בכיס מקטורנו לשעות הרות־גורל.

בסיפור הרביעי בספר, "בשל מכנסיים", מובא סיפורו של עט נובע מכבר כזה, בבת עינו של נחמן, גיבור הסיפור. זהו עט אוֹר־פארקורטנט מסוף שנות השלושים שגלגוליו מזכירים משהו את סיפורי המקטרות הזכורים לטוב של איליה ארנבורג: כמו המקטרות, ששימשו כתחילה שועי ארץ וסיימו את חייהן בפיהם של אביונים, כך העט ירד והלך מגדולתו, עד שהגיע לכיס מכנסיו הקרועים של נחמן, עורך־לילה קמצן ומחור בעיתון יומי כלשהו. העט הוא סמל לדבקותם ההבלותית של הבריות בחפצים, אך גם סמל לביטחון ולתקווה מתוך התהפוכות המערבולות הלא־צפויות של החיים המודרניים.

במידה רבה, זה המסר שמקרינים ארבעת הסיפורים של הכהן: אלה סיפורי־הישרדות של אנשים יחידי־סגולה, שכמו העט אור־פארקורטנט, נישאו על גלי החיים והמקרה והתגלגלו לאן שנתגלגלו מפני שהיו כיוהנים, טובים ותמימים בדרכם. תמימים מכדי להסתגל למציאות של מדינת ישראל בשנותיה הראשונות. נחמן, למשל, גיבור הסיפור "בשל מכנסיים", נוהג במכונית שנים רבות אף על פי שמעולם לא היה לו רשיון נהיגה, והצליח תמיד להתחמק מהמשטרה. מאחורי הסירוב העקרוני להיכנע לחוקי המדינה בעניין אלמנטארי כל כך, מסתתרת תפיסת עולם, שתאפיין את כל גיבוריו של הכהן — תפיסת עולם של ילדים מגודלים, המתעקשים להיות בגן־עדן רשיוני נטול־איסורים והגבלות, כסרבים להתפכח מחלומם — ומשתמשים בין השאר בספרות כבמנגנון הגנה בפני העולם המציאותי שבחוץ.

כמו נחמן, הנוהג בדרכי הארץ בלי רשיון נהיגה, מטייל הכהן בשבילי הספרות מבין הופעשיות פרוביקאטיביות, וזה חינו. סיפוריו מביעים בעקיפין את ספקנותו באותנטיות של המקצוע "סופר". רוב גיבוריו — כמוהו עצמו — הם אנשים שהחלו את דרכם כסופרים, וזכו להצלחות מוגבלות, אך אילוצים שונים ודאגות פרנסה חייבו אותם לנטוש את האמנות ולהשקיע את עצמם בעבודות מפרכות אלה או אחרות. אבא, גיבור הסיפור הראשון, נכה הבריגאדה בעל נפש פיוטית, כותב שירים למגירה, ופעם הוא מעז ושולחם לתוסף ספרותי כלשהו — והם מתקבלים. אך כשבגניה הנעה לנטוש את הספרות. אין הכהן מציג את הדבר כטרגדיה אלא כתופעה טבעית, כמקסם־עבר הכרוחי בין גיל ההתבגרות לגיל הבגרות. הספרות תהיה מעתה בגדר געגוע עמום ותוצגת לתקופה שחלפה לבלי שוב. שוב ושוב חוזר הכהן בסיפוריו על העובדה שצורכי הגוף סופם לגבור את צורכי הנפש (ובעלי הגוף את "יפי־הנפש"), וכי ההתעסקות בספרות היא כלב בהתבגרות, שיש להתגבר עליו ולא להיכנע לו.

אבא, הוא האשכנזי היחיד ויחד עם עוד תמהוני כמוהו) שאינו בוחל בעבודות שמידה לפרנסתו. קידומו לכאורה מבתייע רק בזכות צירופי מקרים והזמנותן של הבריות. כמו ברומאן פיקארסקי מובהק, גם כאן מספר הביוגרפיה של אבא, גיבור העלילה. במחזוריות מהלשעת של נפילה מן הפח אל הפחת והצלה לא צפויה וחוזר חלילה. וכמו ברומאן פיקארסקי, מתואר הגיבור בגרוטסקיות־אוהבת. כאן מתרכז הכהן במראה ה"צול צ'פליני" של אבא, בכפות רגליו הנטויות לצדדים יותר עם איזו הערצה לגבורתו האילמת והסטרוֹדה. המוהבא עליו בחוסף — לאחר התקף של ביקיקיה — נתפר כחולה לשרשרת הפיקארסקית, שאינה נעצרת בה לאחר מותו מתחיל מאבק עיקש של אלמנתו לקבלת פיצויים מההרצה שבה עבר, המסתיים בניצחונה.

"אבא" הוא הסיפור המגובש ביותר בקובץ. באחרים יש הגזמה מודעת מהרשאה העצמית שנוטל לו הכהן להשתמש בסאגייחות האילהוריות של מספר עצמי. התנועה במאמרים מוסגרים שאין להם סוף בסיפור השני. "שעשוע" מוקדשים דפי הפתיחה לתיאור מפורט של העבודה במחלקת התנועה של בית קירור של הקרטונים ותפוחי האדמה. משם עולה הסיפור כבדרך אגב להלצה מימי הבריגאדה, ובסיפור צדדי על משלוח של דגי פילה מתגלגלת העלילה אל הסיפור המרכזי: פרשת חייו של משה שעשוע, חייל משוחרר. בעל צו לשבת, המתמנה לעוזר מנהל מחלקת התנועה בבית הקירור. יש להניח שהכהן ביקש להבליט כאן את הצד שנעשה באיזור לבן עדות המזרח, שהצטיין במלחמת סיני, ולא העז לדרוש לעצמו דבר. לא בצבא ולא ב"אזרחות". אך כרוב ההודי מסביב, אבדה הפואנטה של הסיפור.

"אידל", הסיפור השלישי, בנוי באותה מתכונת של סיפור בתוך סיפור — אלא שכאן העיקולים והסטיות כבר לילה מודגשים עוד יותר. בנוסח ה"בקיצור" המפורסם של טוביה החולב, הפותח עוד מאמר מוסגר שאין לו סוף, וחוזר חלילה. גרעין העלילה נסוב סביב בחור ושמו אידל, חייל שירותים בגיזרה הדרומית במלחמת השחרור — אנטי־גיבור כמו רוב גיבורי ספרו של הכהן: הוא נמוך קומה כילד ובעל אף נשרי עצום — נושא לעגם של כל חיילי החטיבה. אידל מוכיח את עצמו כבעל תחבולה נועז בכמה אפיזודות מלחמתיות — ולאחר שחרורו, מגלה אותה תושייה שעמדה לו נגד המצרים — נגד פקיד המכס ומס־הכנסה, כסוחר בשוק השחור. מאוחר יותר מסתבר שגם במלחמת העולם השנייה עסק בכך עד שנתפס בידי הנאצים, וחזר לסחור אחרי השחרור.

כל הסיפור על אידל עולה בזכרונו של מפקד המספר את העלילה בגוף ראשון — אגב טיפוס בשוק בתל־אביב. שאז מתגלה לעיניו אידל לאחר שנים של פרידה. עתה הוא סוחר ב"אלטע זאכן", אך לא איש כהוא זה מתכונותיו המקוריות. הכהן, המאוהב מסבב בתיאור הזה, מנצל את סיפור המסגרת — פגישתו המחודשת עם אידל באמצעות השוק — לתיאור ארכני של מנהגי הקנייה והמכירה מימי הצנע ועד היום. אלה שבתוכם משתלב אידל המפולת, המנצל כל מצב כדי לאכול ובידלאומי כדי להתעשר — הנתפס, נופל וקם באחר פלא על רגליו. כמו בסיפוריו האחרים, שר כאן הכהן שיר תהילה ליהודי הפשוט האותנטי, ה"מסתדר", הלועג את המוסר והמסר, בניגוד ליפה־הנפש, המגולל ברמות המספר — מפקדו של אידל — הוי חיים של תסכול כשהוא נגרר בין רצונו לכתוב, להוכיח הארציות.

אידל הוא התרסה פיקארסקית — לעומת האופסיות האידיאליות של הסיפור "שעשוע" — נגד הזמורה הקדו־ "תרבות ישראלית". אידל, שעבר את כל מוראי הגיהנום של השואה ומלחמות ישראל, נשאר הסוחר היהודי של אי־אשם במזרח אירופה, שאם לו למטרה להתנות את הרשויות. יהיו אשר יהיו. הוא אב־טיפוס של בן המדינה בעיניו של הכהן: אופורטוניסט חסר־אידיאלים וכעין קונטרסט מופגן לדמות יפה־הנפש של הפלמ"ח שטעותו מגולמת בדמותו של אבא, גיבור הסיפור הראשון, אידיאליסט הנתעה להאמין בטוב לבם של הבריות, וסופו שהוא נרמס על ידם.

נחמן, גיבור הסיפור האחרון, "בשל מכנסיים", בא במידה רבה לסכם את שני הטיפוסים המעומתים בליות בספר — יפה הנפש והאופורטוניסט. נחמן הוא סופר שהתייאש מכתיבתו וכוזר בתחום הבלאיים של העיתונות — אך בד בבד הוא ספקולנט מבולת, שהתעשר ביום אחד ממכירת מגרש, עד שאינו צריך עוד לעבוד לפרנסתו. ניכר שהכהן ביקש לייבב בנחמן את כל הסתירות המתרוצצות בו. ויש להניח שזה הסיפור האישי ביותר בספר וכמו נחמן, גם הכהן היה שנים רבות עורך־לילה בעיתון יומי. קשה לומר שהמשיכה הצליחה. "בשל מכנסיים" נקרא בעיקר כמהתלה קלילה ולא קוהרנטית. ואף על פי כן יש לסיפור פואנטה לא נראית במבט ראשון. בסיפור העט־הנובע הישן אור־פארקורטנט, השזור כפרשייה צדדית בעלילה, נחמן — כמו רוב הגיבורים בספר — הוא סופר מחבץ, שהגיח את העט הפרוק או לשרונותיו, אם בתוך הולכת אופי ואם מתוך אילוצים אוכייסטיות. אך הוא כשמר בלי משים את נאמנותו לכתיבה באהבה הפטישיסטית שהוא רוחש לעט הנובע כלו הצוק הזה — אגדה נצחית, אחת מני רבות, לה שהרחיק את מאווי הרוח שלו, מי למען עט זהב ומי למען עגל הזהב.

ההנהגה בדרך אל המדינה

דוד בן־גוריון — לקראת מדינה יהודית:
ההיערכות המדינית נוכח הספר הלבן ופרוץ מלחמת העולם השנייה
מאת אלון גל
הוצ' אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, המרכז למורשת בן־גוריון, תשמ"ה. 278 ע"מ

מאת אלי שאלתיאל

כבר בפתח הדברים יש לציין, כי בסקירה להלן ייעשה ניסיון, אולי לא הגון, "לקחת טרמפ" על חיבור, שכלל לא התיימר לבעלות על תכונות שאייחס לו. עם זאת, מגבלותיו ויתרונותיו של המחקר מצדיקים, דומני, את השימוש בו כאמצעי לבחינת "מצבו של המקצוע". אך קודם כל יש לפתוח בתיאור הטענה העיקרית הנפרשת בספר זה, אולי דווקא משום הניצול השרירותי, כביכול, שייעשה בו בהמשך הרשימה.

המחבר מייחד את מחקרו לתקופה קצרה אך חשובה מאד בתולדות התפתחות התפישה המדינית של דוד בן־גוריון, שהיתה, מכוח המעמד שרכש בהנהגה הציונית, לפרט בעל חשיבות עליונה בפרשת התגבשותו של רעיון המדינה היהודית בכלל. אך למרות הטענה המפורשת שבכותרת־המשנה של הספר, אין החיבור עוסק בסוגיה בכללותה, אלא באחד מהיבטיה. גם אם נייחס חשיבות חריגה לפרט זה, הוא עדיין בחזקת היבט מצומצם שאין בו כדי להסביר את מכלול הגורמים והנסיבות שהוליכו למהפך הגדול והמכריע בתולדות התנועה הציונית, שעיקרו מעבר ההנהגה מלונדון לירושלים (מה שמכונה בהיסטוריוגרפיה הציונית התגברות הפלשתינו־צנטריזם). אך טבעי הוא שאנשים מיטיבים לעמוד על שורשיהן של תמורות היסטוריות מכריעות, כשהם מצמידים התרחשויות אלה לתמורות בתולדות חייהם של אישים היסטוריים. אין ספק כי לבן־גוריון שמור תפקיד רב־חשיבות בגיבושו של התהליך. אך החוקר אינו רשאי להתעלם מן הנסיבות העל־אישיות שעיצבו את המאורעות ותרמו להתהוללותה של הדראמה, שלא נעדרה ממנה גם התרדמות אישיות.

אין להבין תהליך זה בנותק מתהליך נסיגתה של בריטניה ממדיניות הבית־הלאומי בשלהי שנות השלושים (כלומר, בתקופה שבה עוסק החיבור הנסקר). לתהליך זה, של ההנהגה הציונית לא היתה כמעט השפעה על נסיבות התגבשותו. השפיע מדרך הטבע גם על מעמדם של האישים השונים בהנהגה. וייצמן, שביסס את מנהיגותו על כוחו ויכולתו במסדרונות השלטון בלונדון, ירד כמובן מגדולתו כשהממשל בלונדון שב לא התנה את הכרעותיו השלטוניות בארץ־ישראל בהבטחת הסכמתה של התנועה הציונית. זו, בעיקרו של דבר, הסיבה שעירערה את מעמדו של וייצמן. גורמים ותנאים אחרים כמו, למשל, הטרגדיה האישית במשפחתו של וייצמן, גילו וכיוצא באלה פרטים בביוגראפיה האישית שלו, היו אך בגדר גורמים שהאצו את התגבשותו של התהליך, שסבבותינות רבות היה חוץ־ציוני. התמורה המדינית חייבה היערכות חדשה בתנועה הציונית, וזו אכן התפתחה והתגבשה במהלך שנות הארבעים. אך המחבר מטעה את קוראיו כשהוא ממקד את עיניו רק בהיבט אחד של התפתחות זו — השתנות התפישה לגבי מעמדה ותפקידה של ארצות־הברית, ובעיקר הקהילה היהודית בה — ומעמידה. אם לא במפורש הרי במשתמע, כחזות הכל.

אין ספק, בן־גוריון היה מראשוני המנהיגים הציונים שהיפנו את מבטם לעבר אמריקה והיו מעורבים בפוליטיקה הפנימית של התנועה הציונית בה, במטרה להפוך קבוצת־כוח מכרעת זו אמצעי להשגת מטרות מדיניות, תחילה כגורם משפיע על ההנהגה האמריקאית הכללית, ואגב כך — תוך הערכה נכונה וראייה־למרחוק של התגברות מעמדה הבינלאומי של ארצות־הברית — להפעיל לחצים מדיניים על ממשלת בריטניה, בעלת המנדט על ארץ־ישראל. המחבר אף משכיל לתאר את ההבדלים בגישות ההתייחסות של בן־גוריון ווייצמן לכוח עולה זה, ומדגיש את היכרותו הראשונית והבלתי־אמצעית של בן־גוריון את הקהילה היהודית בארצות־הברית, שראשיתה כבר בימי מלחמת־העולם הראשונה. אין ספק שהמחבר צודק בהפנותו את שימת־ליבם של קוראיו ליריבות רבת השנים בין בן־גוריון לוייצמן, ובקביעתו כי מחלוקת זו תרמה לא מעט להחלשתו של וייצמן בארצות־הברית. אך הפירוט המדוקדק של היריבות בין העסקנים השונים של המגמה הציונית בארצות־הברית מיותר לחלוטין בהקשר זה. ייתכן ויריבות זו היא פרק חשוב בתולדות הציונות בארצות־הברית, אך המחבר הרי אינו מבטיח לקוראיו לדון בסוגיה זו.

בכל אחד מפרקי ספרו מייחד המחבר דברים לעמדותיו של ז'בוטינסקי והתנועה הרוויזיוניסטית בכלל בסוגיה הנבדקת. הדברים אינם נקשרים לגוף הדיון ויש בהם משום ייחוס חשיבות לגורמים שחשיבותם גזורה מערכם בימי כתיבת החיבור. המחבר אינו מבהיר כלל מהי הרלוונטיות של בחינת עמדותיו של ז'בוטינסקי בסוגיה זו. כלום היה ז'בוטינסקי באותם ימים מועמד של ממש לכתר הנהגת התנועה הציונית היישוב?

ועתה, כמובטח, והרהורי אגב אחדים המודרקים לעינו של הבוחן חיבור זה. המחבר, כמבקש להצדיק את הידרשותו לנושא, טורח לא אחת (בגוף הדברים, אך בעיקר בהערות שוליים) להדגיש את חידושו העקרוני בנושא הנבחן. הוא מנסה לבודד את הסוגיה בן־גוריון־ארצות־הברית, טוען כי חוקרי בן־גוריון עד כה לא הקדישו כראוי היבט זה, ואגב כך אף מייחס חשיבות עליונה לעניין במסכת ההיערכות המדינית החדשה של התנועה הציונית בשנות הארבעים.

בקביעה זו גורם המחבר עוול לחוקרי התקופה. ובעיקר לחוקרי בן־גוריון. איש אכן לא ייחד קודם לכן חיבור נפרד לפרשת יחסו של בן־גוריון עם יהדות ארצות־הברית בשלהי שנות השלושים, אך דומה כי התפנית לא נעלמה מעיני החוקרים. העמדת ההיבט הזה במכלול הגורמים והתמורות, העניקה לו את ממדיו האמתיים. המחבר לא השכיל להוכיח כי קודמיו שגו בהערכת חשיבותה של הסוגיה במסגרת הכללית. דומה, כי איש לא היה מגנה את המחבר אילו ייחד לסוגיה זו מחקר, בלא לייחס לה מעמד הריג המבטל את כל השיקולים והגורמים האחרים. התזה המרכזית להידרש בכל מחיר, אולי מסימניה של האקדמיה, מוליכה לעתים ליומרה. שיותר מכל דבר אחר פוגמת בהערכה נבונה של גורמים היסטוריים ומשקלם היחסי.

קשה להשתחרר מן הרושם כי עושר העדויות וגיוונן היו למחבר לרועץ בהפעלת שיקול הדעת הראוי, וגם זה מסימני הקשיים של ההיסטוריון העוסק בפרשות מן העבר הלא רחוק. בשנים האחרונות נחשפו ונפתחו לשימוש תעודות רבות. מנהיגים פרסמו מכתביהם ומזכרותיהם ומה שבולט יותר במחקר שלפנינו, מכוני מחקר רבים הגבירו את מלאכת התיעוד בעל־פה. המחבר עושה שימוש רב, לעיתים בלא לעמוד על ערכם האמיתי, בעדויות בעל־פה מפי אנשים שנטלו חלק במאבקים ובתהליכים שהספר מתאר. במקומות שונים מובאים דברים מפי עסקנים מדרגה שניה או שלישית על המריבות והמחלוקות הפנימיות בתנועה הציונית בשנות השלושים והארבעים.

המקום שהמחבר מייחד לעניינים שוליים וחסרי חשיבות יחסית. אלה עלול להטעות את הקורא. אחרי ככלות הכל, הירידה האובייקטיבית במעמדו של וייצמן היא שתרמה למהפך הכוחות בהנהגה הציונית בארצות־הברית, ולא להיפך. השימוש במקורות אלה, שלגבי מהימנותם אין המחבר מעלה ספקות כלל, אינו מעלה ואינו מוריד מהערכת יסודות הפרשה, שרובה עולה ומתבהר מן המקורות הגלויים העומדים לרשותו של החוקר בארכיונים ובכתבים. הוצאת הפרשה הנבחנת מהקשרה הכולל מייחסת לה, כאמור, חשיבות מלאכותית. עובדה זו ניכרת בסגנון הכתיבה ובדרך הצגת הטענה. המחבר גודש שוב ושוב לראיות ומיני סימוכין לאישושה של טענה, שהוצגה והוכחה כבר בעמודים הראשונים של המחקר. ההידרשות לכל הראיות וספקראיות מטשטשת את ההבחנה בין עיקר לטפל. המחבר נכשל, איפוא, במבחנו העיקרי של היסטוריון העוסק בעבר הקרוב: הפעלת שיקול דעת מעמיק בניצול שפע המקורות העומד לרשותו.

ולבסוף, מילים אחדות על סגנון הכתיבה. הטורחת הקורא במאות הערות שוליים אינה משפרת בהכרח את טיבו של המחקר ההיסטורי. כתיבה היסטורית נמדדת גם ביכולתה לסקרן את הקורא ולעניינו. ספר זה עמוס חזרות מיותרות; מקוממת, עם זאת, עוד יותר היא לשון הכתיבה. מראית העין של הכתיבה המדעית — ובכלל זה הידרשות אובססיבית למיני חידושים מן המכבש למונחים לועזיים — אינה תחליף לכתיבה עברית בהירה ומדויקת. הקורא ספר זה נדרש למאמץ כפול: מעקב אחר פרישתה של התיזה ודרך הוכחתה, ומאמץ מתיש בפענוח כוונת המחבר בניסוחיו הכתובים, כביכול, עברית. להלן אך משפט אחד הלקוח מרש הספר (דוגמאות רבות למכביד ימצא הקורא גם בספר עצמו): "בהיסטוריה היהודית, במקביל לזו הציונית, היו השנים הן תקופת אימים, בהתגולל ליל הברולח', ובה הושלם מעשה הכנסת יהדות אירופה היבשתית בסר המאשיסטר־נאצי". מה זה? דומה שאני מבין למה "התכוון המחבר באומרו", אך מדוע אין הדברים נאמרים בעברית פשוטה ובהירה השומרת על כללי יסוד של הלשון?

חיים וייצמן

דוד בן־גוריון

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

שירה

בקצה הגוף, שירים
מאת מיכל סנונית
הוצאת מסדה, 1985, 48 ע'

כאותן פירסומות מהסרטים, הכותבות למאהביהן בשפתון על גבי המראה, מלורבים אצל מיכל סנונית תחום הקוקטיות ותחום השירה לכלי הכל. סנונית היא מן המשוררות ש"נעלו" על הדימוי הנשי הפלא־פמיניסטי בשירה הפכו את הקיטשיות למניפסט אידיאולוגי. שירה התגנגו. התפוצה התחוללו מאז ותמיד, בחן נתן־יונתני מובהק ובטבעיות של פיזנית. מאחוריהם הסתתרה האמונה הרומנטית בשירה כדבש וכמרציפן של החיים, ובהיותה של השירה אשליה נחוצה, לחלוחית מתוקה בעולם קשה ופרוזאי.

בקווים כלליים, זה מה שימצא הקורא גם בקובץ הזה: העדפה של החלום על פני העירות, של דמיון־האהבה על פני מעשה־האהבה, ואיזו נזיפה באנשים הלוקים מר־צינות רבה מדי את עולם הספרות ואת הקריירה הספרותית שלהם. בשירי האהבה הרבים בספר חסר התבל העוקצה שיר להכריו קיומי. ויש הרגשה שנכתבו מהשורה, פרי מצב־רוח אדולסצנטי, ולמרבה הפליאה — בלי שמץ של ארוטיות. האהוב, תפקידו לנחם, להיות רך, להיות אלוהים — ובשירים אחרים מערבת סנונית במרדע אהבה ארצית ואהבת אלוהים, בפסאודו־מיסטיקה האופיינית במקומותינו.

שירים רבים בספר מוקדשים לחברים ולחברות־לספרות, וביהם אמיר גלבע ואברהם חלפי, ולאחרים בש־מות פרטיים. בשיר "למה לקוות" (ע' 14) היא הולכת ברחוב כשלפתע טופח על שכמה "יונה בן יהודה, מוכר ספרים". הלא הוא יבי. המדביק אותה במריצותו הבוהמ־יאנית, עד שהיא מלינה על שאין מפרגנים למשוררים "ורק בהלוויה עורכים גאלה לחברים". לתחום זה של סב־לות המשורר שייכים עוד כמה שירים בקובץ. המספרים בנימה קינתית על משוררים שהתייבשו מעיינם והמתים באמצע חייהם. ואף על פי כן ממשיכים למשוך את העגלה, ומנגד — על המשוררים המצליחנים, המקסימים את הנערות בשנינותם, אך בליבם פנימה יודעים כי עמוק בתוכם "שוכבת זה כבר הבצורת". האין זה גם המקרה של מיכל סנונית?

מקור

זליג מיינץ וגעגועיו אל המוות, רומאן
מאת איתמר לוי
ספריית פועלים, 1985, 124 ע'

הנהיליזם הוא חלק אינטגראלי מן הרומאן הפיקארסקי כז'אנר: גיבורי רומאנים פיקארסקיים נולדים, מתים, קמים לתחיה, מגמאים מרחקים בלתי־אפשריים כהרף עין. אך מאחורי אשליית כל־יכולתם מאותת הסופר, המושך בחוטים, כי האדם אינו אלא כקליפת השום על גלי ההיסטוריה והאירועים, המשלה את עצמו בכסילות שהוא "בוחר" את גורלו. לא בכדי פרח הז'אנר הפיקארסקי בתקופות של משבר ויאוש: הפיקארסקה היא סוג של הלקאה־עצמית מחוכמת, סוג של אובדן אמונה באדם כיצור המסוגל לתעתע את גורלו — ובכלל זה את מדינתו, חברתו וכן הלאה. פרץ של כתיבה פיקארסקית בשנה האחרונה. עם בדעוו "הרי"נאהבים הנעימים", "חמוץ" של שרייבר־תותלי (ובמידה רבה גם "פונקו של ירמיהו" של בנימין תמוז) הם אולי הסימנים המובהקים ביותר לייאושה של החברה הישראלית מעצמה.

איתמר לוי, סופר צעיר שזה לו פרסומו הראשון בספר, מצטרף לרשימה המתארכת ולעיל בפארודיה מטורפת על סאגה משפחתית יהודית מסוף המאה ה־19 ועד ימינו. "מטורפת" אינו אולי הביטוי הקולע... שיש סדר־כלשהו בתוך סיפור הרפתקאותיהם הבלתי אפשריות של הגיבורים... הרבה יותר מכרונולוגי: לאחר הצגת הסיפור הבסיסי של המשפחה, נותן איתמר לוי את רשות הדיבור לדמויות השונות, המערבלות כל אחת מנקודת השקפתה את הנ־תונים ה"אובייקטיביים" של הסיפור עד כדי טירוף מערכות אבסורדי לחלוטין. לא פעם צריך הקורא לשוב על עקבותיו כדי לקשור מחדש את החוטים שניתקה אפיזודה זו או אחרת בעלילה.

מי שכותבת־כביכול את הסיפור ומסכמת את תולדות המשפחה היא ניצה, אלמנה משותקת בת ראש־פינה, שעברה להתגורר בקיבוץ עם בנה רז, שכמסירתו "מסדר" לה משגלים מזדמנים עם חברי הצעירים. בין משגל למשגל היא חוזרת, בהשיפה לאחור, אל שורשי משפחתה ומקימה לתחיה גלריה של יהודים מטורפים, ה"פריקים" של הגטו. הראשון הוא זליג מיינץ, הפטריארך האלמותי, יליד קונסטאנצה שברומניה, אי־שם בסוף המאה ה־19, הנתקף בפרץ של ציונות ועולה לפלשתינה לאחר שנטש לאנחות את רעייתו ואת בנו בכוח. רעייתו מתאבדת, והבן, הרמן שמו, שירש מאביו את יצר ההרס־העצמי, מתגייס לצבא הגרמני במלחמת העולם הראשונה, נושא לאשה את אניקה, מוליד בת (הלא היא ניצה, המספרת את תולדות המשפחה) ונוטש את שתיהן באיזו עיירת חוף רומנית, להוסיף של ע־תונאי בריטי המזדמן למקום, ומחליט לשאת את האשה ולאמץ את בתה.

בר בכר בארץ עוברים על זליג, אבי המשפחה, גלגו־לים שונים, עד שהוא מחליט לפתוח עסק מכבים במיוחד: עם שותף מזרע־עקים מקומי ושמו נתן העוזי, הם מחליטים להונות יהודים תמימים ואומללים באירופה שלפני מלחמת העולם השנייה, ומוכרים להם סרטיפי־קטים מזויפים תמורת חפצי אמנות ויודאיקה. הסיפור דוהר מגרוטסקה לסוריאליזם ומסוריאליזם לאבסורד, ששיאו במפגש הגורלי בין ניצה, המגיעה במקרה עם אמה ומטיבה, העיתונאי הבריטי, לפלשתינה, לבין נתן העוזי הענק, שבשעת משגל גורם לעירית אימה, ולורום יש תבונה שהוא משתמר שנים רבות, ומפרה את ניצה שנים רבות לאחר שהוא עצמו מוצא להורג על ידי ה"הגנה" באשמת בגידה.

מעולם לא נכתבה פארודיה כה מרושעת על תולדות משפחה יהודית, ומעולם לא נופץ בצורה כה משועשעת המיתוס של העלייה־מתוך־אידיאלים. בני הארץ, כאותה לוי מבעד לפיקארסקה שלו, לא היו אלא ה"פריקים" של העיירה: מה הפלא, משום כך שאלו פני המדינה שהם יסדו.

איגרות

הנני, שלחני — מתנדבים בצבא הבריטי כותבים
העורך: יעקב מרגלית
יד טבנקין, הוצ' הקיבוץ המאוחד, 1985, 252 ע'

הבריגדה נתנה לנו — רבים נוטים לשכוח זאת — את אמיר גלבע ויהודה עמיחי, אך לצדם עוד עשרות ומאות לוחמים־פייטנים, שלא היה בהם הכשרון להוציא את פייטנותם הטבעית לאור. כל שיכלו היה להביע את עצמם במכתבים מן החזית, שהיו — וגם זאת נוטים לשכוח — למין ז'אנר אופנתי בעיתונות העברית בשנות הארבעים. אך רוב מתנדבי הבריגדה לא כתבו את מכתביהם לצורכי פרסום: אלה מכתבים של צעירים תמימים, הזורי להט אידיאליסטי ורגשת שליחות, שאינם חדלים מלהשת־תאות על העובדה שהם, צעירים יהודים, דורכים במקום שדרכו לפניהם אלכסנדר הגדול ונפוליאון בונפארטה, וחווים את ההוויות המסעירות שהם חווים. ואולי טמון כאן אחד ההסברים לעובדה המרדוכבאלית, שמבחינת הספרות העברית היתה מלחמת העולם השנייה קטליזטור לפתיחה וגילוי של אפשרויות ביטוי שירי, בעוד העולם כולו ראה במלחמה ובזוועותיה את סוף הדרך של השירה.

אוסף המכתבים המובא בספר אינו מקרי. מדרך הטבע, שרדו מאותה תקופה רחוקה בדרך כלל רק מכתביהם של חיילים שהיו לאישים נודעים, מי פחות ומי יותר, שמכתביהם היו ראויים להישמר בארכיון הציבור, או של כי שטרחו בעצמם להוציא את מכתביהם לאור בשנים שלאחר קום המדינה. אך את כולם מאפיין קו אחד: אין אלה מכתבים פרוזאיים אלא מסות קטנות, ומה שחשוב מכל — הם פורצים את התחום האינטימי של המכתב, ופונים דרך הנמען אל האומה כולה, אל האנושות, בנאו־מים מרגשים.

האם כך כותבים גם חיילים היום? וודאי שלא. הסיבה אינה בכך, שהחייל היהודי הממוצע בבריגדה היה משכיל יותר מהחייל הישראלי הממוצע בדורנו (אם כי יש לחשוד שזה נכון), אלא בכך שאז שימש המכתב גם בתורת רפורטז'ה משדה הקרב, ואמצעי יחיד להנצחה של רגעים היסטוריים שלא ישובו. לכן באמצע הפגזה, מוצא אחד החיילים זמן לתאר את הקישוטים האדריכליים בבית האופרה של סאלרנו באיטליה שבו חונה יחידתו, ולוחם אחר יודע להשוות הפגזה מסוימת ל"תופת" של דאנטה. והיו אכן רגעים נדירים בגורליותם בשביל בני דור ראשון־לגבורות אלה: חיילים ארצישראליים הנופ־לים לשבי הגרמני, העומדים לראשונה מול הנאצים כלוחמים מול לוחמים, וגם זוכים ביחס זהה כליתר השבויים — ומאידך: חיילים יהודים השובים גרמנים, והגרמנים מביטים בפליאה במגן־דוד הכחול, סמל הבריג־דה.

הספר מחולק פרקים־פרקים על פי נושאים. אחד המפורסמים שבהם הוא זה המביא מכתבים שעניינם התלבטות בין הנאמנות לבריטים לבין האידיאלים הציוניים. אך יש גם מכתבים "אנושיים" סתם, כאלה כתבו בדרך כלל הנשים המתגייסות.

מורשת

שמש ממערב — אגדת חייו של ר' חיים בן־עטר
מאת יצחק גורמזאנו
הוצאת מסדה, סדרת "אישי סגולה", 110 ע'

לאחר "אגדת חייו של יהודה הלוי", שהציג את מחבר "הכוזרי" כדון־חואן יהודי שציונותו היא סובלימציה לאהבת הנשים הרבות שנמנעו ממנו, פורש גורמזאנו את כנפיו למאגרב, לדלות איזו פיקאנטריות מפרשת חייו של החכם המרוקאי ר' חיים בן עטר, בן המאה ה־18. הימים הם ימי השולטן מולאי איסמעאיל — תור־זהב קצר שבו ממלאים היהודים מחדש תפקיד חשוב בחברה הכללית, וגם יוצאים מבידודם בעולם היהודי. אך בתוך הגטו שולטת השמרנות, וחיבוריו המהפכניים של בן־עטר מתקבלים במורת־רוח בקהילה, והוא נאלץ לגלות מעירו מכנאס לפאס, ומשם לאיטליה ולארץ־ישראל. מן הישיבה שהקים בירושלים יש אומרים שעמד בקשרים עם הבעל־שם־טוב, מחולל החסידות.

עד כאן העובדות היבשות. כמו בביוגרפיה של יהודה הלוי, צריך גם כאן תבלים הרבה כדי להסמיך את טעמו של הנזיד: גורמזאנו מושך עד כמה שאפשר את עניין הרקע ההיסטורי וההווי של ימי השולטן מולאי איסמע־איל: השולטן מצטיין במלחמתו נגד שודדי־הים ומבקש להפוך את מכנאס, בירתו, למטרופולין. היהודים משמ־שים לו כמתווכים עם חצרות אירופה, ומשלחים למשי־מות דיפלומטיות חשאיות ללונדון ולפאריס, וכל אלה משלהבים את דמיונם של ילדי הגטו, ובן־עטר ביניהם, החולמים להיות שולטנים ושודדי־ים חליפות. הוא משתוקק לפאטמה, בתו של דיפלומאט יהודי העובד בשירות השולטן, אך הנישואים אינם עולים יפה: הדיפ־לומאט, שבינתיים סר חינו בעיני השולטן, נפטר שבע־רוגז ומותיר לבן־עטר שובל של צרות פיננסיות. והגרוע מכל: פאטמה אינה יולדת לו בנים — מה שמכריח אותו לשאת אשה שנייה על פניה, עד שמתברר שהאשם אינו בהן אלא בו.

עיקרי העלילה העקרות. משרים מעט לחלוחית על הביוגרפיה. מכאן ואילך מפליג גורמזאנו על כנפי הדמיון, וקולע את גיבורו לסערה בים, המטילה אותו הישר לידיהם של שודדי־ים. אך השבח לאל — מנהיגם הוא יהודי כשר, הברילדות ישן. בן עטר ניצל ועולה לירושלים, ומיד ממהר הבעל־שם־טוב לעלות על אוניה כדי לחבק בזרועותיו ולוא פעם את החכם המרוקאי, באווירה ספרדית־אשכנזית דמיונית עד כדי גרוטסקה.

כתבי־עת

טבע הארץ — דו־ירחון לטבע ולידיעת הארץ, כרך כ"ח, מס' 1
עורך: ספי בן־יוסף
נובמבר־דצמבר 1985, 52 ע'

"טבע הארץ", בטאון החברה להגנת הטבע, רחוק מלהיות "ניפוח ראש" בעינייני אקולוגיה, כפי שאפשר לחשוב בטעות. זהו עיתון צעיר וחרה־ומני, שגם את פעולת ההתרעה על השחתת הנוף והסביבה הוא עושה בצורה הומוריסטית ונוחה, הנובעת מן הסתם מהידיעה שעינייני שמירת הטבע מצויים ממילא בעדיפות אחרונה, ודיבורים לא יועילו לשינויה — אף כי בשורות הגמולים המחוכמים, יש כמה ברבאריים במיוחד. אחד מהם הוא תביעת השירותים הווטרינאריים במשרד החקלאות לחי־סול מוחלט של אוכלוסיית הצבאים ברמות יששכר, ולכ־ליאת השאר בשמורות קטנות: מחדל אחר הוא עניין השפכים המזהמים את נחל קדרון, שלתיקונו עומדות הרשויות להקים מתקן־טיהור — אך בסמוך לשפך הנחל. בשמורת החולות נהרסים אתרים יקרים לכל חובב טבע בשיני הבולדוזרים של הצבא, ולא העט מלהוסיף.

הבעקה האחרונה בעינייני ידיעת הארץ היא מערות מסתור (אולי משום הגילוי של חוליית המחבלים שפעלה זמן כה רב ממערות שכאלה בהר חברון), ולכן מקדיש "טבע הארץ" מקום נרחב. הדעה המקובלת היתה שיש לקשור את מערות המסתור בדרך כלל לימי מרד בר־כוכבא. אך עתה מסתבר שזכות הראשונים על רעיון מחילות המסתור כשיטת לחימה שייכת ללוחמי המרד הגדול של שנת 70. בסקר ארכיאולוגי שנעשה אשתקד בעין־פארה נתגלה מחנה מערות שלם ששימש כנראה כמפקדה של שמעון בר גיורא, ומאשר את הנזכר אצל יוסף בקדמוניותיו. את האלומות הנצבים שנגוסט, גילו מחדש נזירים מתבודדים בתקופה הביזנטית, ומאז נקשר שמה של עין־פארה עם המנזרים הנצבים שבה, מיסודו של חריתון הקדוש, מייסד תנועת הנזירות במדבר יהודה במאה הרביעית.

בין בעלי המדורים הקבועים ב"טבע הארץ" מוצאים את אברהם בורג, המספר הפעם את שבחי היין של חברון, ומזכיר מסורת עתיקה, הקובעת את מקום קבורתו של נוח הצדיק כאן, בהר חברון, בגלל עניין היין והכר־מים. אברהם שקד, הטייל הגדול, מי שהיה מנהל בית־ספר שדה "צוקי דוד" בסיני, מתאר רשמי נסיעה בים הדרומי, וממסעות העבר מובאים כאן קטעי יומן של הארכיאולוג הצרפתי פלוסין הרסוסי, שהגיע לארץ בשנת 1850 לצורך מסע סביב ים המלח, ובשנה שלאחריה חפר את "קברי המלכים" בירושלים.

עיתון 77, גל' 69
העורך: יעקב בסר
אוקטובר 1985, 56 ע'

פולחן יונה וולך עומד כצפוי במרכזו של הגיליון האחרון של עיתון 77. אין לשכוח שאת שירה הקנטור־ברטאלי על רצועות התפילין ב"מקום הזה" פרסמה וולך לראשונה מעל בימה ספרותית צנועה זו, שבזכות השיר זינקה לכותרות לזמן מה ושמה נישא בפי שועלי ארץ. ההומאז' לוולך מכסה, קודם כל, את גב העטיפה — ברישום גדול של יגאל תומרקין: פורטרט של וולך בכובעה רחב־התיתורה, ועליו "איקס" אלים, ומתחתיו הכיתוב "סרטן זה לא מזל. סרטן זה מחלה" — אמירה בשעתה. לאחר כל הפיוטיות ההבלתית שנשפכה ושר הציגה את וולך כמי שנאבקה במחלה באמצעות השירה. בעמודים 18—19 מובאים קטעים משיריה האחרונים. הספד רגשי של עזה צבי.

שני ברשימת המוספדים כאן (אך ראשון בסדר הכרונולוגי) הוא אמיר גלבע. הלל ברזל מבנה את "הכל הולך", ספרו האחרון של גלבע "שירת הפרבור", ומוצא בו את קינת המקונן על עצמו. איזה ג'ינטר מתעכבת ברשימה רגישה, על משמעות ההקדשה הפותחת את "הכל הולך", וכן על השיר "הנה אעשה כחור מן הנעור", ומוצאת בו רביזיה לטרם אנימציה. כל השאר טבע בחותם השיגרה שהתשרשה בעיתון זה, ובראשה סימפוזיון בלתי־אפשרי בעינייני עבודה המסחרתית, בהשתתפות הקרנים הרגילים של המטור האלמותי הזה. במדור השירה, הבולט ביותר לפחות מבחינת הממדים הוא פואמה מאת משה סרטל. הנודע בסגנון הפתוח והרב־החידיעה נוסח סר־ג'ון פרס ושם. הפואמה בתוך העיניים שהנה מזה המופיע בראשה. ובשני המקומות נפלו טעויות דפוס. בפרוזה, מסקרן במיוחד הוא תרגומו של שלמה טנאי לסיפור קצרצר של בנו פרוכטמן, סופר ישראלי הכותב גרמנית, שספרו "המסכה" יצא לאור לא מכבר בהוצאת "אולמט" בגרמניה: סיפור הווי המעלה באירוטיקה מרומזת זיכרון ליל־אוהבים של נער הוגר לבית אחיו הגדול לאחר פיזור ארוך, ופוגש שם את פילגשו של אחיו.

מדור ביקורת הספרים הוא הצד "החזק" של החוברת. מוצאים בו מבחר עשיר של סקירות וביקורות — לעתים על ספרים שמוסקי העיתונים היומיים אינם טורחים להתייחס אליהם, כגון קובצי ביכורים בשירה וספרי עיון.

מעולם הספרות והאמנות

דילאן תומאס: אני ואפסי עוד

דילאן תומאס: ללא צנזורה וללא התבצלות

ברשימה ב"אובזרוואר" הלונדוני על מכתבי דילאן תומאס כותב קינגסלי איימיס על עורך המכתבים פול פארים, כי הוא מחבר הביוגראפיה המעולה של דילאן תומאס (1977), מן המעולות בביוגראפיות המודרניות, בכך שהצליחה להקנות מושג על טיבו האמיתי של נושאה, סיפור עגום של סופר ללא צנזורה וללא התבצלות. עתה הביא פארים לדפוס גם את המכתבים, יותר מאלף במספר. עם חשיפה כזאת לא יוכל להתחמק מעין המתבונן אף כותב מכתבים מאניפול־אטיבי ומוחבן כתומאס.

דילאן תומאס נודע מאז ומעולם כמי ששיחק את חייו כמשורר באופן מודע, להיות משורר משמעו היה בשבילו להיות קרוב אצל עצמו, מעל למוסכמות, ובעיקר מאלה המייגעות כל כך כמו להיות נאמן להסכמים, להימנע מגניבה, ולעזוב מקום שבו התארח כפי שהיה קודם בואו. אבל, מעל לכל, משמעו היה להימנע מעבודה קבועה, להימנע מכל עבודה בכלל שלא היתה כרוכה בכתיבת שירים או סיפורים, אם כי במציאות קיבל על עצמו ברצון כתיבת מאמרים ותסריטים, ואולי עוד יותר שמח בה־גשת שירים בערבי קריאה. "מה שנ־חשף כאן, במכתבים, מחדש", כותב איימיס, "הרי זו המידה שבה עיוותה את החיים הכלפיפוסים הללו אותה עצמאות עיקשת. הראייה אלי להערצה במבט חסוך. למעשה, לא היתה זו כלל עצמאות, אלא צורה של תלות הרבה יותר דביקה ושוחקת מכל תלות במשרת פקיד או מורה. משרה מעין זו מעניקה מעט זמן פנוי. בשעה שהמרוצה אחרי כסף קל, כביכול, לעולם אינה פוסקת".

איימיס מעיד, כי לכתוב מכתב בקשה אולי אין בו דבר הדרוש להוציא את הצורך שבכיבוש הגאווה. אבל כשאדם הופך לו זאת להרגל הוא עלול לגלות שכבודו העצמי ומיאונו לשקר (אם קיים כזה) צריכים אף הם טיפול דומה. ואז מגיעים אל מכתבי־בקשה עקיפים, כשתומאס מבקש אדם אחר שיבקש אדם שני או שלישי ור־ביעי, שאולי יוכלו לשלוח לו קצת כסף, או שמא ידוע לו מישהו שיכול לעשות זאת. תומאס מתגלה, למעשה, כחסר בושה. הוא מנסה את המכתבים בהזירות, כותב סיפורות, כמו לשיר. בין המכותבים אפשר למצוא את המשוררת אדית סיטוול או האנתו־לוג האמריקאי אוסקאר ויליאמס. אחד הבולטים במכתבים מן הסוג הזה נשלח אל הנסיכה קייטאני שהיתה בעלת כתב־עת רב־השפעה באיטליה. במכתב התפרצויות ליריות מלאות פאתוס. הוא מתחייב יותר מאלף מלים. הקטע הבא ידגים היטב את הסופר הבוקה הזאת: "כל הספרץ המקמט ספוג באשמה כקטעים גרועים של שיר שלא יהיה... ומצאי מכתבים מתקמטים ומיללים במגירות המשר־לבות: הוא מיטשטש ואחר כך מכוור, זוחל לבן כסיד ומטיל מומים אל עצ־מותי, מוחק את העולם בגשם..."

המכתב הזה נכתב ב־1952 ותומאס עבר על תומר גרוע כזה ועוד גרוע ממנו, לא כאילו היה זה כמעט שירה, אלא פשוט במקום לכתוב שירה. אם כי התייבשות מקור השראתו כבר הוחלה ב־1954 או אף מוקדם מזה.

"יש פיתוי לראות הידרדרות זו כבלתי נמנעת", כותב איימיס, "מתוך הנחה שמששים תומאס למצות את ילדותו לא נשאר לו עוד על מה לכתוב. שכן במבט כללי מעידים המכתבים הללו על אדישות לכל אשר סביבה. אין הם מגלים סקרנות באשר לזולתו או להיי זולתו, אם כי יש במכ־תבים הרבה התפרצויות של איבה ובוז. שום מקרה או נסיבה, מחוץ לענייניו האישיים לא הרשימו אותו, כמדומה. הוא התעניין מעט מאוד בספרות ולא קרא דבר מאז ימי בית־הספר שלו, ולא ראה דבר באף לא אחד מבני זמנו. משוררים נמלאים ודרך כלל להם כלפי איזה נושא שאינו מתייחס ישירות לאמנותם: בישול, תחרויות, ציור, תוכיים קטנים. אבל לא כך תומאס. אפילו העצים והימים קיימים רק כדי לטייחם בסגנון ובצליל של קול".

אבל, מעיר איימיס, שירתו של תומאס שאפה מלכתחילה להיות כולה חיצוניות, פני השטח, קרובה למילו־ליות טהורה ככל שתוכל שירה להגיע. לדעתו שאיפה כזאת מביסה את עצמה: שיר אינו יכול אך ורק להיות בלא שיהיה בעל משמעות; אין הוא יכול להתקיים לחלוטין בתוך עצמו. "אבל", שואל איימיס, "מדוע לא להיות חסר משמעות, מדוע לא להסתפק בלמסור מאומה. ובפרט אם ממילא אין שום דבר למסור ואף לא איש שלך תוכל למסור".

לא כל עבודתו של תומאס, ואפילו בתקופתו המאוחרת, היתה כזאת, רק רובה, ולא כל המכתבים האלה מרגי־מים את ההתרכזות בעצמו עד כדי אני ואפסי עוד. מכתביו לאשתו קשים לקריאה לאדם מן החוץ, גם לא נועדו לכך. המכתבים להוריו מוכיחים קור־טוב של חיבה ודאגה, בדומה להתייחסות התכופה לילדיו.

קשה לצפות שיתברר אי פעם מה גרם לאנשים לשאת אותו ואת בקשו־תיו ללא ליאות. נראה שלא יופיע עוד איזה ספר על תומאס, מכל מקום לא בעתיד הנראה לעין. מי שיש לו עניין בדילאן תומאס או ביצירתו, אסור לו להחמיץ ספר זה — מסיים איימיס.

הספרות מול ההיסטוריה

היחס בין הפרט לבין המאורעות ההיסטוריים הגדולים, המזעזעים אשר יות חברה ותרבות — על ידי מי יתואר באופן המעמיק ביותר? האם על ידי ההיסטוריון הסוציולוג? ושמא על ידי הפילוסוף?

לדעתו של חוקר התרבות האיטל־קי, ניקולה כיארומונטה, מיוצג היחס הזה באופן המדויק ביותר ובניתוח העמוק ביותר דווקא ברומאנים של סופרים ריאליסטיים כגון סטנדאל, טולסטוי, רוזה מרטין די גאר, מאלרו או פסטרנאק. את דעתו זו, הדריגה במ־קצת, הוא בא להוכיח בשש המסות שבספרו "הפאראדוכס של ההיסטור־יה".

ניקולה כיארומונטה נולד באיטליה. הוא פתח בקריירה ארוכה ומגוונת של לוחם בפאשיזם על ידי התנגדות למו־סוליני. ב־1934 יצא לגלות, ולאחר שנים אחדות של שהייה בפאריס הצטרף לפלוגת הטיס של אנדרה מאלרו ויצא להילחם במלחמת האזר־חים בספרד. במשך מלחמת העולם השנייה חי בארצות הברית והתיידד שם עם סופרים ואנשי רוח, תוך שהוא תורם מפרי עטו לכתב־העת "פרטיזן ריביו". לאחר המלחמה חזר לאיטליה שבה היה למבקר תיאטרון ושותף לאיגנציו סילונה בעריכת כתב־העת התרבותי פוליטי "איל טאמפו פרא־זנטה" ("זמננו"). "הפאראדוכס של ההיסטוריה" היה במקורו סדרת הרצ־אות שנשא באוניברסיטת פרינסטון ב־1966.

בהרצאות־מסות אלה הוא טוען, כי במאמץ להציג את הניסיון ההיסטורי באמנות, חושפים הסופרים הנזכרים היבט אחר של האופי הפאראדוכסאלי, שביסודו של הקיום ההיסטורי. בי־ריעה הספרותית הפורשת את הפרא־דוכס של ההיסטוריה מגלה כיארו־מונטה קוטב נגדי אפשרי ל"אמונה בהיסטוריה" שהולידה את האידיאולו־גיות הטוטאליטאריות של זמננו.

נקודת המוצא שלו אומרת, שביסוד תרבות המערב המודרנית קיימת אמונה בפאטאליזם. הפאטאליזם מס־ביר לדעתו את המטריאליזם, האגר־ביות והרוצחת הכוח האלים בחיים החברתיים והפוליטיים של זמננו. הוא שואל כיצד נתהווה מצב עניינים זה ואיך ניתן להתגבר עליו, כלומר: איך ניתן להחיות את האמונה בערכים של חירות וצדק לכל.

התשובה לשאלה כיצד נתהווה מצב עניינים זה, פשוטה למדי, אם כי עיבודה במסות מורכב. לדעתו, האמו־נה הנוצרית בהשגחה, ששימשה ככוח מניע בהתפתחות תרבות המערב קרוב לאלפיים שנה, הוחלפה במאה ה־19 במקבילה חילונית — האמונה בקידמה האנושית בסיוע המדע השליטה הולכת וגוברת בטבע. מכאן העניין הרב בחוקר חיי החברה כמפתח להבנת ההיסטוריה, ומכאן כל אותן תורות, למן הגל ומרכס ועד להיטלר וסטאלין ולאחריהם, המתיימרות להבין את פשר העבר, לנבא את העתיד ולהכתיב פרוגראמות פוליטיות למימוש מהיר של הכורח ממילא. כשלון הפרוג־ראמות הללו במציאות הממשית, שה־גיע לשיאו במחזור של מלחמות, מהפכות והתנגשויות גזעיות, הוליד מחדש את האמונה בגורל ואת העיוו־ליזם הזוסני שהוא תוצאת כל פטאליזם.

בני אדם חשו ששום אמונה לא תועיל לשנות את פני המציאות, שה־אירועים הם מעבר לשליטתם וחדלו להאמין בכוחן של הפרוגראמות לנווט את ההיסטוריה. תחושה זו הולידה ספקות ומצוקה, ומכאן עד למסקנה הקודרת, שאמונה, תהיה אשר תהיה, היא חסרת ערך, וכי בחיים העיקר הוא לפעול, לפעול בכוח, על פי עקרונות או ללא עקרונות.

טיעון זה אינו חדש. הוא השמע כבר על ידי קרל פופר והנה ארנדט והוגים הומניסטים וליברלים רבים שקשרו את האמונה בהיסטוריה כסיבת הטוטאליטאריות. המקוריות של כיארומונטה היא בתפיסה, כי מה שנחוץ כדי ללחום בתפיסה הפטעות של ההיסטוריה אינו מידע אובייקטיבי על מה שקרה באמת בעבר, אלא תיזוך אל ידיעה כזאת דרך הספרות המימד הדימיוני. מידע כזה הוא מוצא בספרות הגדולה של המאה ה־19, שמטרתה המוצהרת היתה להביא את ההיסטוריה האמיתית של הפרט זה חברה ולא את זו הרשמית.

זו אם כן הסיבה שכיארומונטה מתרכז בדימויי ההיסטוריה, המצויים ברומאנים של סטנדאל, טולסטוי, מרטין די גאר, מאלרו ופסטרנאק. סופרים אלה מביאים, לגרסתו, תמונות נכונות יותר של הניסיון האנושי ההיסטורי מאשר ההיסטוריונים. זאת משום שהאמן אינו מתעניין באירועים כאירועים, אלא באופן שבו מתנסים בני אדם באירועים. הפאראדוכס הב־סיסי של הקיום האנושי נעוץ בעובדה שאנו יכולים לממש את עצמנו כפרטים רק כחברים בחברה המגבילה את ביטויי החירות שלנו בשמו של אידיאל הצדק. הבנת הפאראדוכס הזה היא הבסיס של הספרות הריאליסטית הגדולה והיא האמת המתגלה בה.

בין אם מדובר ביחס בין המציאות לתרמיות — סטאנדאל, בין אם ברצון חופשי וגזירה, טולסטוי, בין אם בפרט והאחריות החברתית, מרטין די גאר, בין אם האדם וגורלו, מאלרו או באדם והטבע, פסטרנאק — בכל מקרה יגלה האמן הריאליסטי שיחסים כאלה הם פאראדוכסליים ביסודם. פירוש הדבר שהם בעת ובעונה אחת מציאותיים ובלתי מושגים על ידי התבונה. הם יכולים להיות מובנים על דרך הפאראדוכס, אבל לא על ידי התבונה. אלה הן אמיתות קיומיות וככאלה יש להן השפעה מבוימת על כל דוקטרינה הבטיחה את עצמה כפתרון מוחלט לחידת החיים החברתיים.

במידה רבה קרובה תפיסת הפארא־דוכס אצל כיארומונטה לזו של האב־סורד אצל קאמי, מאחר שהבנת הפאראדוכס של ההיסטוריה מוליכה — לדעתו — לקשר עם המציאות, לקשר של האדם עם עצמו, עם החברה ועם העולם.

יש חכמה רבה בספרו של כיארו־מונטה, מסכם מבקר המוסף הספרותי של ה"טיימס" הניו־יורקי ויש בו מסקנה חשובה: אל לנו להאשים את ההיסטוריה במצבנו, כי ההיסטוריה היא רק הסך־הכל של כל מה שנגרם על ידי בני אדם.

כתב מבוא לספר ג'וזף פרנק ואחרית דבר כתבה מרי מקארתי והוא ראה אור בהוצאת האוניברסיטה של פנסילבניה.

הכל"ד: רות אלמוג

תערוכות

מגדלים באספמיא

מאת נסים מבורך

רות שלום, גלריה שרה קישון, גורדון 27, תל־אביב.

עיני ג'ינגורדואן של הלארמיד אליין הגדול, תעתועו של איסקנדר בק, לוחם החירות האלבאני, שפמו הסבר של יוסף דז'וגאשווילי איש הפלדה, רגליו המקושתות והליכתו המתנודדת של הארכיפרש האביר בר דיוני ושאר המכונותיהן של דמויות אלה וכיוצאות באלה, הן אמיתיות לגמרי. למותר, לשליש ולרביע, אם של כאלה שהן סיפרותיות לחלוטין, כגון של אנשי־אנטיפילוג ושל הקוזאקים הסורים שלגורות הדון השקט; אכן, מרכיבי הפנתיאון של מעבר למסך־הברזל היו כאן, בשנים שלאחר מלחמת־העולם השנייה, נושא לגיטימי להערצת־גיבורים. גרעין לכך הרבות הנאצים, התאמת הקרקע הסוציו־אקונומית לקליטת הבשורה החברתית שנבקעה מן הצפון דרך רמקולי תעמולה רבי־עוצמה וכן האינטרסים הקרים שהביעו את הקרמלין לתמוך בלהט בהקמת מדינת ישראל.

מתוך אלה זכה גם "הריאליזם הסוציאליסטי", יציר התפיסה המעור־תת של ז'דאנוב, רבותיו ותלמידיו, לתקופה של ערגה במחוזותינו, כש־הוא מתבצר בתוך טירות חזקות למראה, כגון טירת־שלום. אל איבריה נוספת גם איזה מיסרבליום בנוסח קשה קולחין, וכל זה תוך הפגנת מיומנות רישומית מתקדמת. מכל אלה נותרו רמזים גם בתערוכה הנוכחית, לא יותר מרמזים, כגון בדיוקנאות קודרים, עשויים היטב, על גבי רקע שקשה להסביר את הטעם למשבצות שמר־פיעות עליו. אולי יש בכך משום נסיון של התאמה לתקופה חדשה ולרוחות חדשות, מה שמקבל ביטוי גם בעיבוד מעין־קולאז' של תמונות צבעוניות ובריבוי המשחק בחומרים, בנוסח המזכיר את הרב־שכבתיות שמעצב קסטל במעין־דאותיות הדקוראטיביות שלו.

עם זאת דומה שהאמת של רות שלום טמונה בעיקר ברישומי הדמו־יות הזויניות, כמעט ציורי־אופנה חביבים, בעוד אשר השרידים של שירתה הקודמת הם, כך נראה, בבחינת מגדלים באספמיא.

רות שלום: העריצת גיבורים

מצוות אנשים מלומדה

רות סרנוף, מרכז־התרבות של ארצות־הברית, הירקון 71, תל־אביב

ספקתרגילים בצורה הבצבע — ספק־איורים לסיפורי־ילדים דמיוני מזכירים, כך נראה, הצופים המסוגננים של רות סרנוף.

החוש המפותח שלה למיחבר מוצא אצלה את פורקנו, בצורה פלאקאטית כלשהא, שהיתה, אולי, מתאימה יותר לתחום הגראפיקה השימושית.

בחלק מעבודותיה של המציגה נוצר הרושם שבמקום צבע היא משתמשת, כאחת מרוכיהם של מעצבי־כרזות מסריטים, בגזורי־נייר אחידי צבע, התוכים ומודבקים בקפידה מושלמת.

בתוך כל אלה לא קל לאתר את הנוכחות הציורית העצמאית, אשר רות סרנוף מצוידת בה, האשר נוצר לעי־תים הרושם שהיא משתדלת, ככל הנראה, להסתיר אותה. וזה מטעמים השמורים בתודעתה או בתת־תודעתה. גם הצבעוניות, אשר לעיתים היא זהירה מדי, ולעיתים בוטה יותר מן הרצוי, משתלבת כמדומה בתוך המער־כות הזוהתיות האלה. המדובר הוא בגופים מופשטים, שקשה לגלות בתוכם את הזיקה האמריקאית, שהיא, כמסתבר, התנאי להצגה באכסניה הזאת. כמו כן דומה שהקשר בין ההומור המצוב לבין אוזרות עידוה־מקום משובה של האמנית, הוא מיקרי, ואולי אף מלאכותי — בצוות־אנשים מלומדה.

רות סרנוף: בהשראת אחד המכבות הציורית העצמאית

מוזיאון ישראל, ירושלים

מגיש

סדרת הרצאות־אורח
ע"ש אלברט בילדנר

ג'יימס ו. ריד, אנתרופולוג והיסטוריון של תולדות האמנות (מארה"ב) יגיש שלוש הרצאות בשפה האנג־לית בלוויית שקופיות

ביום שני, 11.11.85 בשעה 19.00
"פרו הקדם־קולומביאנית" — מבוא

ביום רביעי, 13.11.85 בשעה 19.00
"תרבויות פרואניות קדומות, המשותף והשונה"

ביום חמישי, 14.11.85 בשעה 19.00
"אריגה פרואנית כביטוי אמנותי מובהק"

הכניסה חופשית והציבור מוזמן

ה"ייקים"
חמישים שנות עליית דוברי־גרמנית
מאת **שלמה אראל**

תרומתם של ה"ייקים" לפיתוחה של ארץ־ישראל, נסקרת מבחינות רבות — תרבות, מדע, רפואה, התיישבות, מדיניות. — ב־256 עמודי הספר, המלווה מפתח ותמונות.
מתנה נאה להורים ולבנים.
ניתן להשיג ישר מההוצאה, בצירוף המחאה על סך 16,500 שקל כולל מע"מ ומשלוח

הוצאת ראובן מס בע"מ, ת.ד. 990
ירושלים 91 009 / טלפון 02־632565

אוניברסיטת תל־אביב

מרכז דיין ללימודי המזרח התיכון ואפריקה מכון שילוח
מרכז דיין ללימודי המזה"ת ואפריקה
תוכנית עמיתי דיין
לשנה"ל תשמ"ז מוצעות:
1. מילגת מחקר בתר־דוקטורית
2. מילגת קיום לתלמיד לתואר שלישי באוניברסיטת תל־אביב.

המילגות תוענקנה על פי תחרות למחקרים בתחומים הבאים: המזה"ת במאה ה־20, יחסי ישראל־ערב בהקשרם המדיני הרחב, סוגיות ביחסי ישראל־ערב בהן פעל משה דיין ז"ל.
לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למרכז דיין, טל. 420100 (03) עד ה־1 במרץ 1986.

מוסד ביאליק • ירושלים
את ספרי המוסד ניתן לרכוש בבתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92 ירושלים, טל' 710554

הביינאלה הישראלית הראשונה לצילום

המשכן לאמנות ע"ש חיים אתר ומכללת עמק יזרעאל יקיימו את הביינאלה הישראלית הראשונה לצילום במוזיאון בעין חרוד באוקטובר 1986

הביינאלה תהיה במת־קבע לתצוגה, למפגש ולפעילויות בתחום הצילום. ישולבו בה אמנים מהארץ ומחו"ל ויתקיימו סדנאות, הרצאות וסימפוזיונים. התערוכה בחלל המשכן תציג חתך של צילום ישראלי עכשווי. במקביל לאירוע יצא לאור ספר מקיף.

צלמים המעוניינים לקחת חלק בביינאלה יפנו לקבלת פרטים וטפסי הרשמה אל: המשכן לאמנות עין־חרוד, ד.נ. עמק יזרעאל או טלפונית — 065־31670

גליה בר־אור — המשכן לאמנות עין חרוד
מוני מרוז — מכללת עמק יזרעאל

הועדה המייעצת: אברהם אילת, אבי גנור, מיכה קירשנר, ושמחה שירמן.

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרותזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל: 656180

דלק — מכרז רכב מס' 2/85

סוג	תוצרת	שנת ייצור	מס' הרכב	הערות
פרטי	פיאט 131	80	23—556—80	
"	פיאט 128	79	189—756	
"	פיאט 127	77	167—756	
"	פיאט 127	79	430—964	
"	פיאט 127	79	437—031	
"	פיאט 127	80	22—881—80	
"	פיאט 127	81	22—963—81	
"	פיאט 127	81	22—802—81	
"	פיאט 127	81	22—805—81	
"	פיאט 127	81	22—806—81	
"	פיאט 127	81	22—808—81	
"	פיאט 127	81	22—810—81	
"	פיאט 127	81	22—812—81	
"	פיאט 127	81	22—870—81	
"	פיאט 127	81	45—103—81	
מסחרי	טנדר פג'ו 404	79	172—359	כולל ארגז וספסלים

— תשלום העברת הבעלות ע"ח הקונה.
— הצעת המחיר עבור הרכב המסחרי לא תכלול מע"מ והקונה מתבקש לשלם המס.
— את הרכב ניתן לראות במתקן "דלק" רינל 7, ת"א, בין השעות 07.00—14.00 בתקופה 8.11.85—11.11.85.
— את ההצעות עבור הנ"ל יש לשלוח לפי הכתובת:
— "דלק" חב' הדלק הישראלית בע"מ ת.ד. 61018/1831, ת"א, ולציין על גבי המעטפה מכרז מס' 2/85.
— על המגיש לצרף המחאה בנקאית בגובה 10% מערך הצעה.
— הצעות תתקבלנה עד 14.11.85, שעה 12.00.
— אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

הארץ | הלוח החדש | מעריב
בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים להמסירת מודעות: 371222 וברקיו בלבד.

דרושים
מחלקי עיתונים
באזור חולון
לעבודה בין השעות 4.00 עד 6.30 בבוקר ● בעלי קטנוע או אופניים.
להתקשר 887458 בבוקר,
או 940927.

לחברת בניה — דרוש
מהנדס ביצוע
נסיון מוכח של 5 שנים לפחות.
מגורים באזור תל־אביב.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 10127 מפרץ חיפה עבור „מהנדס ביצוע" ✱ סודיות מובטחת

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ומבוגרים) בע"מ
למעוניין בשליחות עם אתגר, לרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי — חברתי
מוצע תפקיד של
מנהל מתנ"ים
ברמלה, רכסים וירוחם
דרישות התפקיד:
- השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות). יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שורש.
- נסיון בניהול בהיקף נרחב: ניהול עצמאי של תקציב תנוה.
- נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי; רצוי בתחום החינוך הבלתי־פורמלי והעבודה הקהילתית.
- נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.

מגורים במקום — תנאי הכרחי.
יש לפנות בצרוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מוסדות ותחומי הלימוד.
המעוניינים יפנו בכתב עד 22.11.85, אל אסתי מריאן, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ינס ירושלים 91 034 — בציון המקום המבוקש.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

דרוש במגדל העמק
בוגר בית־ספר תיכון מקצועי 12 כיתות.
רצוי מכנאי או מדריך למלאכה
לתפקיד הדרכתי מעניין ויוקרתי.
לפנות טלפונית 40764, 065-41426

נשי אמי"ת — רשת מוסדות חנוך בישראל
לקרית החינוך הדתי בקרית־אתא בשיתוף עם העיריה (חטיבת ביניים, חטיבה עליונה, מרכז קהילתי)
דרוש
מנהל כללי
הכישורים הדרושים:
1) השכלה תורנית + השכלה אקדמית (לפחות M.A.).
2) נסיון של 5 שנים לפחות בניהול מוסדות חינוך.

תנאים מיוחדים למועמד המתאים במסגרת חוזה מיוחד.
נא לפנות בכתב למנכ"ל הרשת, תוך פירוט מלא של השכלה ונסיון, לכתובת:
נשי אמי"ת, רח' דב הוז 16/18, תל־אביב.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

לבית ספר יהודי חרדי באמריקה המרכזית
דרוש בדחיפות
זוג מורים
להוראת למודי קודש ועברית
מועמדים עם רקע תורני מדגוני מתאים והשולטים בשפה הספרדית — מתבקשים לפנות מיד לאורי לביניר, המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, בירושלים, רחוב המלך ג'ורג' 48, ת.ד. 92, טל. 02-241222, שלוחה 468.

שופר־סל
לאזור באר שבע דרוש
מנהל סניף
המועמד יוכשר לתפקידו במשך 2—3 חודשים בסניפי החברה.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד, בפירוט קורות חיים וניסיון קודם, אל מחלקת כח־אדם, שופרסל בע"מ, ת.ד. 84 פתח־תקוה, מיקוד 49 100. סודיות מובטחת.

דלק
ל„דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש
מהנדס מכונות
או
מהנדס כימאי
לתפקיד:
שרות טכני וקידום מכירות שמנים ומוצרי סיכה.
כישורים דרושים:
✱ נסיון באחזקה ו/או בשיווק מוצרים טכניים בתעשיה.
✱ ידיעת עברית ואנגלית.
ידיעת שפות נוספות — יתרון.
✱ רשיון נהיגה.
בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 50250 ת"א, או טלפונית 630551/2 לרחל או לשלום.

למפעל תעשיתי גדול
באזור הצפון
דרוש
איש רכש
חו"ל
מטלות התפקיד:
- רכישת ציוד, חומרים וחלקי חילוף מחו"ל.
- הכנת בקשות להצעות רכישה.
- הכנת הזמנות לרכישה.
- ביצוע מעקבים אחר קבלת הצעות ואספקת ההזמנות.
- הכנת מסמכים לשחרור טובין מן המכס.

הכישורים הדרושים:
- מהנדס, הנדסאי מכונות/כימיה.
- ידיעת השפות העברית והאנגלית על בוריין.
- לפחות שנתיים ניסיון בתפקיד דומה במפעל תעשייתי.
- תושב חיפה והסביבה.

המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים, אל:
ת.ד. 1166, ק. טבעון,
מיקוד 36 000.

למפעל
דרושים:
לעבודה בפתוח, תפעול ואחזקת מערכות מדידה משובצות מחשב
✱ תכנת מדעי
- בוגר תואר ראשון בהנדסת מחשבים או תואר שני במדעי המחשב.
- נסיון בפתוח תכנה לזמן אמיתי.
- הכרת מערכות מחשב של חברת INTEL ו־DIGITAL.
- הכרת שפות תכנות PASCAL ו־PLM — יתרון.

✱ מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
- ידע ונסיון במערכות משובצות מיקרו־מחשבים INTEL (משפחת 8086).
- ידע ונסיון במערכות תקשורת ומיקרוגלים.

העבודה הינה בדרום הארץ.
המעוניינים יפנו בצרוף תולדות חיים לת.ד. 7057 מיקוד 61 070 ת"א, עבור פ.ב.
רצוי לציין מספר טלפון לצורך התקשרות.
רק מועמדים מתאימים ייענו.

צ'יינה דיל'ג
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק „טופז" רמת השרון (ליד הכפר הירוק) טל. (03) 491873

חתוך את הפינה ועגל את המחיר
ישראכרט אלא מה.

תפריט קבוע ל־2 סועדים
~~מחיר רגיל 15,856~~
מעוגל ל־13,000 ליחיד
תפריט קבוע ל־3 סועדים
~~מחיר רגיל 20,846~~
מעוגל ל־15,000 ליחיד
לא כולל שרות

הצג פינה זו למלצר

צ'יינה דיל'ג
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק „טופז" רמת השרון (ליד הכפר הירוק) טל. (03) 491873

המשטרה ✱ אתגר
דרושים
מפעילי משרד קשר
דרישות התפקיד:
✱ צמפטיים בצה"ל ✱ 12 שנות לימוד ✱ בריאות תקינה ✱ גיל עד 35
מקום השרות:
ירושלים ✱ מרכז הארץ ✱ והצפון
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף פנקס מילואים ותעודות השכלה לאחת מהלשכות המפורסות להלן:
- ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 8, טל. 02-244433
- חיפה — דרך חטיבת גולני 21, טל. 04-661067
- תל־אביב — רח' הרכבת 14, טל. 03-627290/3
- באר־שבע — רח' העצמאות 55, טל. 057-32521
- רחובות — רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה) טל. 08-487444

סודיות מובטחת

אגריבב דרושים
מנהל קולגי חקלאי
מעוניינים לעבודה בחו"ל, בתפקיד
דרישות התפקיד: • ידיעת אנגלית על בוריה • תואר אקדמאי בחקלאות • רצוי ללא ילדים בגיל ביה"ס • ניסיון בהוראה/ניהול מוסד לימודי חקלאי.
— ליציאה בהקדם.
על המעוניינים לפנות לטל. 08-470984.

למפעל תעשייתי בקרית־גת
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי מנוסה
על המועמדים לפנות לת.ד. 50360 ת"א, בציון עבור „מנהל חשבונות".

בזק — תקשורת מחשבים (לשעבר ביסקום סוכנויות (1976)) בע"מ
דרוש/ה
הנדסאי/ת מחשבים
בעל נסיון של שנה לפחות בתחזוקה ותפעול של מערכות מינהליות על מיקרו־מחשבים בארגון
✱ ידיעת אנגלית מצויינת
✱ תחילת עבודה — מיידית
5 ימי עבודה בשבוע: 17.00—07.30
נא לפנות בכתב למחלקת כח אדם, רחוב הנחושת 8, תל־אביב 69 710
פתרון לטווח רחוק

חוק הזדמנות שוה בתעסוקה, תשמ"א — 19
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

כרמל כימיקלים בע"מ
עתלית
דרוש
מנהל מעבדה
בעל תואר ד"ר לכימיה
נסיון בכימיה אורגנית, בשטח הפולימרים והקונדנסטים הומרים טרמוסטים.
נא לפנות בכתב־יד למח' כ"א ת.ד. 8 עתלית 30300
או טלפונית 04-942457, 04-942351.
— סודיות מובטחת —

מקור
אנו מחפשים עבור לקוחותינו
1. מנהל תחום סיוע חקלאי
לחברה פרטית העוסקת בפרוייקטים ברחבי העולם.
מהנדס חקלאי, בעל נסיון רב בניהול פרוייקטים גדולים בעלי אופי מקצועי־עסקי במדינות שונות.
2. סמנכ"ל לשיווק
לחברה בעלת מספר מפעלים בתחום מוצרי צריכה.
אקדמאי בעל נסיון רב בארגון וניהול מערכי שיווק מסועפים.
3. מנהל כספים
למפעל יצרני גדול, המייצר לשוק המקומי ולייצוא.
רואה חשבון, מנוסה בניהול כספים וחשבונות.
4. אחראי על נושא תיב"מ
למפעל מתכת גדול ומתוחכם.
מהנדס מכונות, בעל נסיון במערכות ממוחשבות, רצוי הכרות בנושא התיב"ם.
מקור, שרותי מידע ישראלים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 228407
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש
קצין בטחון
חצי משרה
כישורים נדרשים: קצין יוצא יחידה קרבית, עד גיל 35. רצוי נסיון קודם בתחום הבטחון.
לפנות בכתב־יד, בצירוף קורות חיים ונסיון, לת.ד. 33016, ת"א.
— סודיות מובטחת —

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה
היחידה לנוער וסטודנטים
למפעלי החורף של היחידה דרושים
מדריכות ומדריכים
כדלקמן: —
1. לקבוצת תלמידים מגרמניה, 20.12.85 — 10.1.86: מדריכה, רצוי דוברת גרמנית ושומרת מסורת;
2. למחנה התנ"ך מדרום אמריקה — 10.1.86—10.12.85: מדריכות ומדריכים; רצויים דוברי ספרדית או פורטוגזית ושומרי מסורת;
3. לתלמידי בית ספר מדרום אמריקה, 15.2.86—30.12.85: מדריכות ומדריכים; רצוי דוברי ספרדית.

הכישורים הדרושים: —
1. נסיון בהדרכה וידיעת שפת ארץ המוצא;
2. לאחר שירות צבאי ולאומי;
3. גילאי 21—28.

העבודה הינה בתנאי פנימיה ואינה מומלצת לבעלי משפחות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב בדחיפות לגב' לבנה צמח, המחלקה לחינוך ולתרבות בגולה, ת.ד. 92 ירושלים, מיקוד 91 920, ו/או להתקשר לכ"ל 02-714560, בימים א'—ו', בין השעות 8.30—13.00.

אופיר אופטיקה
למפעל עתיר ידע בירושלים
דרוש
בעל רקע טכני
ליצור ולהפעלת מערכות, בתחומים מדוייקים ומגוונים במחלקה לציפויים אופטיים.
הכשרה במקום. לתקופת עבודה ארוכה בלבד.
לפנות מיום א': 02-818916, חנה.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה
מתכנת/ת מערכות
תאור התפקיד: ✱ תכנון, הקמה, טיפול ותחזוקה שוטפים ברשת מחשבי VAX ✱ טיפול בתקלות תכנה ✱ מעקב אחרי ביצועי המערכת ✱ כתיבת תכנות שירות ✱ התקנת תבנית חדשות ועידכון התכנות החדשות.
הכישורים הדרושים: ✱ בעל/ת השכלה פורמלית בתחום המחשבים ✱ נסיון בתכנות מערכת מחשבים ✱ הכרת קונפיגורציות של מערכות גדולות ✱ רצוי נסיון בתקשורת מחשבים ✱ כושר לימוד עצמי ✱ שליטה בשפות עברית ואנגלית.
מספר המשרה: מה/148.
הנדסאי/ת אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים: ✱ בוגר/ת בי"ס להנדסאים במגמת אלקטרוניקה ✱ בעל/ת ידע ותק של שלוש שנים בתכנון מעגלים אלקטרוניים.
מספר המשרה: מה/17.
הנדסאי/ת / טכנאי/ת אלקטרוניקה
תאור התפקיד: ✱ אחזקה ופיתוח של מערכות מחשבים.
הכישורים הדרושים: ✱ בוגר/ת בי"ס להנדסאים, טכנאים במגמת אלקטרוניקה ✱ רצוי נסיון מעשי של 3 שנים.
מספר המשרה: מה/157.
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 17.11.1985, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32 000.

להברה עתירת ידע ברחובות
העוסקת בפתוח מבשור מתקדם
דרושים
1. מהנדס מערכת
■ מהנדס אלקטרוניקה ■ נסיון של 10 שנים לפחות בתחום האנלוגי ■ עדיפות לידע בתחום ה־R.F ובמכשור הן כמתכנן והן כאיש מערכת ■ בעל יכולת לעבודה עצמאית.
2. מהנדס מכונות בכיר
■ נסיון בווד אלקטרוניקה ■ נסיון מעשי בתיכון לתנאי סביבה צויינת כולל טמפרטורות ולחצים גבוהים.

למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר טובים, כולל אפשרות להתקדמות בחברה.

נא לפנות באנגלית, בצרוף קורות חיים, לת.ד. 2001/1 רחובות. לישראלים בארה"ב — להתקשר לד"ר מילר, טלפון: 215-251-0116.

אוסם / איתונג
דרושים
איש מכירות
הכישורים:
✱ אדריכל/ית עם נסיון בענף הבניה אפשרות להנדסאי/ת אדריכלות.
מנהל/ת מכירות
הכישורים:
✱ נסיון תעשייתי של 5 שנים.
✱ יכולת עבודה באופן עצמאי.
✱ סוג 3.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 17 פרדס־חנה, מיקוד 37 100.
משרד ראשי: קהילת ונציה 8 תל־אביב טל. 03-491515
המפעל: פרדס חנה טל. 063-79073

דשנים וחמרים כימיים בע"מ
בקבוצת כימיקלים לישראל

מהנדס/ת תעשיה וניהול
תאור התפקיד:
★ תיכנון ותיזמון עבודות
★ מעקב אחר הוראות עבודה
★ הכנת לוחות זמנים לשיפוצים
★ הצטיידות בחלקי חילוף
★ מיחשוב אגף האחזקה

הכישורים הדרושים:
★ מהנדס תעשיה וניהול - מגמת מערכות מידע
★ נסיון של 3 שנים בתפקיד דומה
★ בוגר בי"ס מקצועי - יתרון
★ שליטה בשפות עברית/אנגלית

מהנדס/ת אחזקה צעיר/ה
תאור התפקיד:
★ עוזר למהנדס אחזקה צמודה
★ ריכוז, פיקוח וביצוע עבודות אחזקה במתקנים
★ הצעת שיפורים ויישומם במערך המכני של המתקנים
★ הכשרה לקראת תפקיד מהנדס איזורי בטווח של 2־3 שנים

הכישורים הדרושים:
★ מהנדס מכונות - בוגר בשלוש שנים האחרונות
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ ידע ונסיון במיכשור ובקרה - יתרון
★ כושר ניהול
★ שליטה בשפה האנגלית
★ יכולת עבודה בצוות

רופא/ה תעשייתי/ת
רופא/ת המפעל
★ בדיקות תקופתיות
★ בדיקות פיקוח
★ טיפול בעובדי המפעל
★ מעקב רפואי
★ בדיקות רפואיות לקבלה לעבודה
★ קשר עם הרשויות המוסמכות
★ רפואה מונעת

אחראי/ת משרד כתבניות ותקשורת
תאור התפקיד:
★ ניהול משרד כתבנות ותקשורת
★ תפעול טלקס ופקסימיליה
★ ריכוז וסיפול במשלוחי דואר אל ומהמפעל
★ תפעול מעבד תמלילים

הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול משרד וצוות
★ יכולת יצירת קשר אישי ונכונות למתן שרותים
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין
★ שליטה בהדפסה בשתי השפות
★ ידיעת שפות נוספות - יתרון
★ נסיון בהפעלת אמצעי תקשורת פנים ארציים ובינלאומיים
★ השכלה תיכונית מלאה - השכלה אקדמאית יתרון
★ תקשורת ומגע עם גורמי חוץ ופנים

מחסנאי/ת
תאור התפקיד:
★ קבלת טובין מספקים
★ בדיקה, אישור ודיווח על טובין
★ הזנת נתוני מחשב ודיווחים עפ"י דוח"ת מחשב

הכישורים הדרושים:
★ בוגר בי"ס מקצועי
★ ידיעת השפה האנגלית
★ נסיון בעבודה עם מחשב

★

למועמדים המתאימים מובטחת עבודה בעלת אתגר ועניין רב ומעורבות בהיכסים הטכניים של חברה גדולה

על המועמדים להיות תושבי חיפה והסביבה ★ למתאימים מובטחת עבודה מגוונת ושבוע עבודה בן 5 ימים
אם הנך בעל הכישורים הנ"ל, נמרץ ובעל יוזמה ואינך חושש להתמודד עם אתגר מקצועי ואישי הנך מוזמן לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים, השכלה, ונסיון עבודה קודם אל מחלקת משאבי אנוש, ת.ד. 1428 חיפה 31013 בציון המשרה המבוקשת.

סודיות מובטחת
מודעה זו מיועדת למועמדים ומועמדות כאחד

בוא ניצור כימיה!

למפעלי
התעשיה הצבאית
אזור המרכז
דרושים/ות

משרה 63/1
מהנדס מכונות
לתפקיד ממונה על הבטיחות בקבוצת מפעלים ליצור תחמושת.
דרישות התפקיד: נסיון של 5 שנות עבודה בתחום הבטיחות במפעל תעשייתי בענף המתכת וידע בסיסי בנושא תחמושת. יועדף יוצא צבא מחיל חימוש.

משרה 63/2
מהנדס מכונות
למשרד טכני העוסק בתכנון כלים, תבניות ומתקנים לייצור.
דרישות התפקיד: נסיון של 3—5 שנים בתחומים הנ"ל, ושליטה טובה בעברית ובאנגלית.

משרה 65
מהנדס כימאי
לעבודה במחלקת מחקר ופתוח.
מהנדס כימאי
לעבודה במתקן חצי חרושתי.
דרישות התפקיד: נסיון של 3—5 שנים בתעשיה הכימית בארץ, שליטה טובה בעברית ובאנגלית טכנית.

משרה 49
מהנדס מטלורגיה
לעבודה כמהנדס תהליכים במחלקת יציקות.
דרישות התפקיד: נסיון בעבודה ביציקות מדוייקות.

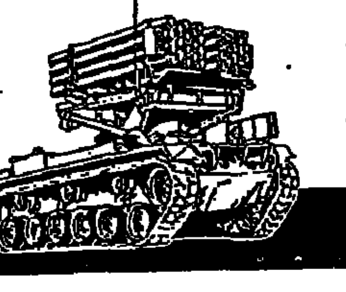

מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב ליחידת התעסוקה, ת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד 47 100, בציון מספר המשרה המבוקשת.
נא לציין מס' תעודת זהות ומס' טלפון להתקשרות.

התעשיה הצבאית

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

הבימה
התיאטרון הלאומי

עירית תל-אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"

מקיימים

בשבת 9.11 ב- 11.00

מפגש

לאנשים

חושבים

בהשתתפות:

השר יגאל הורוביץ

הבמאי סנך שניר,

עדנה שבתאי ופרופ' מנחם פרי,

על הצגת "נמר חברבורות"

משחק סימולציה על פגישת

רייגן וגורבצ'וב

עם דר' איתן גלבוע

והפרופ' אמנון סלע.

אפריים קישון חיים טופול

שלמה ביצן ואורחים נוספים.

מנחה: מיכאל הנדלזלץ

דמי כניסה: 4,000 ש'.

50% הנחה

למנו"ל "הארץ" ו"הבימה"

ולבעלי תעודת תושב

ותעודת קשיש של ת"א.

כרטיסים בקופת הבימה בימי חול בלבד
הקופה פתוחה ביום ו' עד 13:30
אין מכירת כרטיסים בשבת

האירוע באדיבות:

קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ CONTROL DATA

בשיתוף עירית תל-אביב יפו

מינהל החינוך, הנוער והתרבות

50% הנחה

הצג את התלוש בקופת תיאטרון הבימה

כפר הנוער
ניר העמק עפולה
מיקוד 18445

דרושים

1. אחות מוסמכת
בעלת ותק 3 שנים.
2. גנן שתלן
ידע מעשי ועיוני במשתלה.
3. מדריך חינוכי, גילאי תיכון.
נסיון בהדרכה, השכלה אקדמאית — עדיפות.

● משרות 1, 3 — מגורים במקום.

מעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים למזכירות.

למפעל מזון גדול
באזור חיפה

דרוש/ה

טכנולוג מזון

* תואר ראשון בהנדסת מזון/כימיה/חקלאות

לפנות בכתב:
מנהל כ"א קרית טבעון ת.ד. 1278

רוכש מודעות!

אם את/ה
רוצים להרוויח הרבה כסף
ניחנים ביכולת שיכנוע,
תכונות של איש מכירות
מהשורה הראשונה
מקומך אתנו!

(305 שלוחה) 824271

שרות בתי הסוהר

לשרות בתי הסוהר
דרושים:

* עוזר ראש מחלקת כספים וחשב

כישורים נדרשים: השכלה אקדמאית בתחום כלכלה או חשבונאות, עם 3 שנות נסיון.

דרגת התקן: רב-כלאי (מקביל לרב-סרן).

* בוחן חשבונות ראשי

כישורים נדרשים: תיכונית, הנהלת חשבונות סוג 3 לפחות, עם 3 שנות נסיון.

מקום העבודה: מרכז הארץ.

דרגת התקן: כלאי (מקביל לסרן).

המעוניינים יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים, השכלה ונסיון, אל: נציבות שרות בתי הסוהר מחלקת כספים רמלה, ת"ד 81, טלפון: 08-226558, לבקש את דינה.

הבונים מוצרי צנרת בע"מ

דרוש במפעל החדש ההולך ומוקם באזור התעשיה ראש פינה חצור

חשמלאי תעשייתי

(רצוי עם אשור מתח גבוה)

לתפקיד חשמלאי בכיר במפעל

●

נא לפנות לטלפון 069-32911

לבית חינוך „עמק החולה"
כפר בלום

דרוש/ה

מורה
לחטיבה עליונה

במקצועות: ספרות, תנ"ך, לשון
כולל הכנה לבגרות.

לפנות לטלפון 069-41381/2/3/4

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ
Ford

לסניפנו בחיפה דרוש

מכונאי טרקטורים

כישורים: * הסמכה כמכונאי טורקטורים * נסיון מעשי של 3 שנים לפחות * השכלה מקצועית במיכון חקלאי — רצויה * מקום העבודה בחיפה * על המועמד לגור באזור חיפה.

מועמדים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים והמלצות, לת.ד. 9783 חיפה או לטלפון 04-531171 * סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי באשקלון

דרושים

עובדי מחקר

כישורים נדרשים: —
* גילאי 23—32, לאחר שרות צבאי מלא
* השכלה תיכונית מלאה — תינתן עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
* כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ.
* נכונות לעבודה קשה ומאומצת גם מעבר לשעות העבודה הרגילות.
* תושבי אשקלון והסביבה

המעונינים העומדים בדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 228 אשקלון (מיקוד 78101) ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל ת"ז וטלפון.

המועצה המקומית אור-יהודה

דרוש

מנהל מחלקת הגביה

תאור התפקיד: ניהול מערך הגביה של המועצה, ארנונה, מים, אגרות פתוח, שכר לימוד גני ילדים וכו'. אחריות להפעלת צוות עובדים, ומערכת ממוחשבת. קשרים עם גורמי חוץ, הכנת דו"חות, עיבוד נתונים וביצוע דעה אכיפה כלפי חייבים.

דרישות התפקיד: הבנה בסיסית בהנהלת חשבונות, ידע והבנה בעבודת מחשבים, נסיון בניהול צוות עובדים ומגע עם קהל, נכונות לעבודה בלחץ ובשעות בלתי שיגרתיות. השכלה אקדמאית רלבנטית, או הכשרה מקבילה * עדיפות לבעלי נסיון
תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורי המועמד.

הצעות בכתב יש להגיש עד 20.11.85 למזכירות המועצה.

יצחק בוכובזה, עו"ד
ראש המועצה

לסטימצקי בע"מ

דרוש/ה

פקיד/ה

למחלקת הזמנות מחו"ל

שליטה מלאה בשפה האנגלית,
נסיון קודם בענף ספרים/או במחלקת הזמנות

לפנות לבית הדר רח' הרכבת 22 תל-אביב

לחברה פיננסית בתל-אביב

דרוש

מתכנת

* שנתיים נסיון ב-COBOL.
* נסיון בעבודה עם S/38 במערכים מקוונים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 22183, תל-אביב 61 221, עבור מח' המיכון.

למשרד
רואי חשבון
דרוש

רואה חשבון

לפנות:
טל. 03-231898

שרותי יעוץ מנהלי (ס.ח.צ.)
בע"מ

דרושים ללקוחותינו:

1. מנהל כספים — אשדוד
נהול מזומנים לכל הבטיחם במפעל שהב תוצרתו מיועדת ליצוא.
אפשרות לחצי יום — 5 ימי עבודה בשבוע.
דרוש נסיון מתאים.

2. חשב / מנהל
— נהול הכספים של החברה
— נהול מערכת החשבונות הממוחשבת
— נהול מערכות ומחיר ובקרת עלויות
דרושה השכלה פורמלית בראיית חשבון או מנהל עסקים במגמה לחשבונאות, ונסיון בתפקיד מקביל במפעל תעשיתי מייצא.
ידיעת עברית ואנגלית
מקום העבודה — אשדוד

לפנות בכתב לחברה בצרוף קורות חיים לפי ת.ד. 609 תל-אביב בציון מספר המשרה.
סודיות מלאה מובטחת — כל פניה תיענה.

נרפולוגיה תעסוקתית
מכון נרפולוגיה
מיון הכוונה והתאמת עובדים
"ישיע אישי"
גרפולוגיה משפטית ורפואית

מחפש עבור מפעל תעשייתי
בת"א

מנהל חשבונות
בכיר

לתפקיד סגן מנהל
חשבונות ראשי

הכישורים הדרושים:
• נסיון מוכח במערכות של הנה"ח ממוחשבות (רב מטבעיות – רצוי במפעל תעשייתי).
• יכולת ניהול צוות עובדים
תנאים טובים למועמד המתאים

לפנות בכתב עד למכון נוהלי רח' הירקון 124 תל-אביב מיקוד 63-63.

למשכית

דרושים/ות

• מוכר למחלקת השטיחים
• מוכרת לחצי משרה

רצוי נסיון באנגלית.

טלפון: 296165, ללביאה.

בלו-בנד תלמה
סניף רמת-גן

דרושים

נהגים/מובילים

הכישורים הדרושים:
■ 11 שנות לימוד וידיעה בסיסית בחשבון.
■ אחרי שרות צבאי ובעל רשיון סוג ג'.
■ נסיון בשיווק תוצרת מזון.
■ גיל 25—30.

המעוניינים מתבקשים לפנות ישירות למר אייל בסניף רמת-גן, רח' היצירה 4, בשעות 08.00—13.00, מדי יום, ולהביא קורות חיים והמלצות.

דרושה

כתבנית
לטלקס

באנגלית

לעבודה במשמרות

דרישות התפקיד:
* שליטה מושלמת בשפה האנגלית.
* ידיעה טובה בשפה העברית.
* נסיון בעבודה על טלקס או מעבד תמלילים, באנגלית — יתרון.

להתקשר ביום ו' או מיום ב' בין 11.00-13.00
לגב' יעל כהן, טלפון 03-636404.

לעתון הג'רוזלם פוסט
בתל-אביב

דרוש/ה פקיד/ה
רוכש/ת מודעות

כישורים דרושים: השכלה תיכונית, ידיעה טובה של השפות אנגלית ועברית, הדפסה בשתי השפות. עדיפות למועמדים בעלי נסיון במכירות ועבודה משרדית.

לפנות לטלפונים 03-294222, 03-203528, שלוחה 39, בשעות 8.30—10.00.

נוימן ורגוס שוק בע"מ
לחברת השווק בת"א דרושים:

מזכירה

הכישורים: הדפסה עברית אנגלית (רצוי גם גרמנית) * הפעלת טלקס * מעקב הזמנות יבוא ודוקומנטים * נסיון קודם.

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

לשרות ואחזקה שוטפים של מונים דיגיטאליים מיקרופרוססורים, ציוד CNC וציוד מדידה אלקט', סיוע למכירות וייעוץ ללקוחות.
הכישורים: נסיון של שנתיים * ידיעת אנגלית (גרמנית יתרון) * רשיון נהיגה.
המעונינים יפנו ליוסי או שלמה
טלפונים: 338582 — 03-333275

עבור מלון בהרצליה

דרוש

מנהל חשבונות ראשי

נסיון בשטח המלונאות הכרחי
לפנות טלפונית 02-221341

לחב' ק.א. אלקטרומכניקה
ב"ש בע"מ

דרוש

מהנדס/הנדסאי חשמל

עדיפות לבעלי נסיון ב: תכנון לוחות ופיקוד חשמלי, תכנות בקרים מתוכנתים.
נא לפנות בכתב-יד לת.ד. 562 ב"ש 84104.
— סודיות מובטחת —

אליאנס
מפעלי צמיגים וגומי בע"מ

דרוש

מנתח מערכות/
מהנדס תעשיה וניהול

לעבודה ביחידה לעיבוד נתונים.
יועדף בעל נסיון במערכות IBM מסוג 4300.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב
לת.ד. 48 חדרה לראש אגף כח אדם.

הצטרף לפיתוח מפעל צעיר
בענף הפלסטיקה במעלות

דרושים:

* מנהל ייצור
בעל השכלה אקדמאית טכנית. נסיון בניהול וייצור בענף יתרון.

* איש שיווק ומכירות
לקידום ופיתוח שווקים מוצרים ומכירות. רצוי השכלה אקדמאית עדיף בשיווק. העבודה כרוכה בנסיעות.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 1686 (עמידר) נהריה.

— סודיות מובטחות —

לסמינר התיכוני
האמריקאי
ע"ש אלכסנדר מוס

לתוכנית חינוכית בהיסטוריה
יהודית — דרושה

מדריכה

כישורים: ■ דוברת אנגלית/עברית ■ נסיון בעבודה עם קבוצות נוער ■ ארגון ואדמיניסטרציה ■ מגורים במקום.

תחילת העבודה — 1.12.85.
תנאים מצויינים למתאימה.
לקביעת ראיון להתקשר לטלפון: 052-33405.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920

דרושים

לקבוצות נוער תיכוני מחו"ל.
משרה פנויה מס. ח/22/85

כלכלן/ית תעשיה
עצמאי/ת

(2 משרות) חתיבה להתישבות
המקום: רחובות, באר־שבע

הכישורים הדרושים:
1. תואר ראשון בכלכלה עם התמחות בכלכלה ו/או מהנדס/ת תעשייתי/ת עם התמחות בכלכלה.
2. בעל/ת רשיון נהיגה ורכב פרטי.
3. יתרון: בעלי/ות נסיון.

דרגה המוצעת: 5—8 בדירוג המקצועי.
התאריך האחרון להגשת הצעות: 20.11.85.

למפעל באזור עפולה
דרושים

* מנהל מטבח /
חדר אוכל
* טבח ראשי

מועמדים בעלי נסיון יפנו בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044. בציון המשרה המבוקשת ע"י המעסיק.

לעבודה בהעברת טרקטורים

דרוש/ה

נהג/ת טרקטורים

בעל/ת רשיון נהיגה בטרקטורים

ההעסקה תהיה בתנאים של קבלן עצמאי

מקום מגורים: אזור ת"א
לפנות לת.ד. 9083 ת"א

— סודיות מובטחת —

לחברת ספנות בחיפה
דרוש

עובד

למחלקת חכירות
עדיפות תנתן לבעל נסיון ימי
בדרגת קצין
נא לפנות טלפונית 04-520941

לקרן הקימת לישראל
דרושים/ות

1. עוזר/ת ראשי/ת למינהל
— 11/85

תיאור התפקיד:
טיפול בתנאי שירות של שליחים לחו"ל, שיגורם, עריכת משכורותיהם וכיו"ב; קשר עם לשכות הקק"ל בחו"ל.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמאית מתאימה, ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות וכושר הבעה בכתב ובע"פ בשפות הנ"ל; נסיון בעבודה ארגונית.
מקום מגורים — ירושלים.

2. מזכירה בכירה בלועזית
— 12/85

דרישות המשרה:
השכלה על-תיכונית, ידיעת השפות גרמנית, צרפתית, אנגלית על בוריין וידיעת השפה העברית; מיומנות בהדפסה במכונת כתיבה בשפות הנ"ל; נסיון בעבודת מזכירות.
מקום מגורים בירושלים.

3. פקידות קבלת אורחים
— 13/85

דרישות המשרה:
השכלה על-תיכונית; ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין; רצויה ידיעת שפות לועזיות נוספות: צרפתית וגרמנית; מיומנות בהדפסה במכונת כתיבה בשפות הנ"ל; נסיון בעבודה בתחום התיירות, במכירות ובניהול דו"חות כספיים.

מועמדים/ות מתאימים/ות הממלאים/ות את דרישות אחת מהמשרות הנ"ל מתבקשים/ות לפנות בכתב, בצירוף מפורט של תולדות חיים, השכלה וניסיון לת"ד 283, ירושלים עד ליום 15 בנובמבר 1985.
נא לציין על גבי המעטפה שם ומספר המשרה.

חברה תעשייתית ליצוא מערכות
הפקת חשמל מאנרגיה סולרית

דרושים

1. חוקר / מנהל פרויקט

לאחד מהנושאים הבאים:
★ מערכות פוטוולטאיות מרכזיות
★ פיתוח צפויים בואקום
העבודה כרוכה בשהייה בחו"ל / אפשרות לעבודה בשנת שבתון.
לפנות טלפונית ליהודה חרץ 02-810827

2. מנהל מחלקת תכון מכני / מהנדס מכונות

ללוי פרויקטים משלב התכון המוקדם ועד גמר הייצור

כישורים:
★ ותק מינימלי של 7 שנים בתכון מכונות תעשייתיות
★ ידע נרחב בעבוד שבבי, חשמל ובקרה
★ יכולת ארגון ופקוח על מספר צוותי תכון העובדים בו זמנית על מספר פרויקטים
★ ידיעת השפה האנגלית
★ יתרון CAD/CAM

3. מהנדס קונסטרוקציות

★ מהנדס מכונות / בניין בעל נסיון רב בתכון מבנים / מסבכים קלים
★ נסיון בבצוע אנליזות סטטיות ודינמיות במחשב

4. הנדסאי מכונות

★ בוגר בי"ס מקצועי
★ נסיון רב בשטוט מכונות ובעבוד שבבי
★ יכולת עבודה עצמאית
★ נסיון מעשי בבנית / הרכבת מכונות
★ יתרון — נסיון בבקרה

5. הנדסאי חשמל / בקרה

★ בוגר בי"ס מקצועי
★ נסיון בתכון אוטומציה למכונות תעשייתיות בשלוב בקרים מתוכנתים

נא לשלוח קורות חיים + כתובת למחלקת כח אדם חברת לוז
ת.ד. 7929 ירושלים 91079

LUZ
INDUSTRIES ISRAEL

מנוף
מערכות בע"מ

חברת מנוף מתכננת מייצרת ומתקינה, בארץ וברחבי העולם מערכות תקשורת על מחשבי י.ב.מ. SERIES/1.
מערכות שפותחו והותקנו ע"י מנוף מנהלות רשתות תקשורת בינלאומיות בישראל, ארה"ב, אירופה והמזרח הרחוק.

דרושים לנו:

★ ראשי צוותים/מנהלי פרויקטים

בוגרי מדעי המחשב, בעלי נסיון בניהול של פרוייקטים/צוותי פיתוח תוכנה בתחום התקשורת או זמן אמיתי. רצוי במיני מחשבים.
דרושה שליטה מלאה באנגלית ובעברית.

★ תוכניתני SYSTEM

לעבודה עם מחשב IBM-S/1, מערכת הפעלה EDX, בישומי תקשורת ועבוד טרמקציות.

★ תוכניתנים

הנדסאי מחשב או בוגרי מדעי המחשב,
בעלי נסיון במערכות תקשורת.
רצוי על מיני מחשבים (עדיף IBM-S/1).
דרושה יכולת לימוד עצמי וידיעת אנגלית.

נא לפנות בכתב בלבד,
בפירוט קורות חיים ונסיון קודם אל:
מנוף מערכות בע"מ, רח' קהילת סלוניקי 9
נאות אפקה, תל-אביב 69513

מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף מנוף

הסתדרות מדיצינית הדסה

הדסה דואגת לקידומי האישי

בואי הצטרפי אלי. תני לעצמך ההזדמנות לסיפוק אישי ולהגשמת מקצועית ב"הדסה" השתלמויות בקבוצות חדשיים-אפשרות להמשך לימודים אקדמיים
סיוע בדיור ומעון יום לילדים.

לפרטים נוספים, פנה לאגף הסיעוד,
הסתדרות מדיצינית הדסה,
ת.ד. 12000 י-ם
טל' 02-446072.

הדסה - לקידום האחות בישראל

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

דברים מן המיתולוגיה הצה"לית

אילו נאמר לנו, כי הצוות הצה"לי, שהוצג לפנינו ב"כפר גשים", עומד להישלח לארצות שבקברלים, כדי לטבוע בנוה־ישראל כשרות לעלות ארצה, הייתי מנבאת לו הצלחה בלתי רגילה.

זה מכבר לא ראיתי ארבעה גברים, ישראלים, נאים ומרשימים כל כך, מכם צברים מן המיתולו־גיה הצה"לית־קולנועית — כפי שהיה מגדיר אותם עמוס אילון — עד שאפשר היה ללא כל קושי לבחור מתוכם את ארי ברכבע העכשווי. אכן צה"ל בוגר הפעם בבבות ייצוגית, אם כי לא סיפר סית, כאילו היתה תכנית "מפגשים" תוכניה שרות הקורא ל־פים להתגייס לצה"ל — ולהישאר יפים.

אלא שלצד הופעה מרשימה, "מפגשים" אמורה להיות תוכנית של עימות בילולי, וצה"ל אינו זקוק להגנה חד־משמעית שכזאת, שאינה מהירה ואפילו לא סדיק או תפר. אדרבה, צה"ל איננו בגדר יוזדת עילית נבדלת, הניצבת מחוץ לכתונה, ללא קשר עם מה שקורה ומתחולל בחברה הישר־אלית.

גם אלה שישבו בצידו האחר של האולפן — הפסיכולוג, פרופ' בני סלוכין, יעקב חסראי, חיים שריד, הם קציני צה"ל במילואים. וגם הם מייצגים את צה"ל, וכולם שותפים לדאגה לגורלו. משום כך היה תמוה, ובוודאי לא כשבנע, לראות את ארבעת קציני צה"ל — וביניהם את אל"מ יאיר שמיר, בנו של יצחק שמיר — שלאביו יש סיבה טובה להיות גאה בו — נחושים בעמדתם הבלתי־מתפשרת. הם ניסו להוכיח שלא חל כל פיחות במעמדו של צה"ל, לא בתוך צה"ל עצמו, ולא ביחסה של החברה הישראלית כלפיו. הקהל הרושם שהדוברים ניסו לנתק עצמם במודע, מן המציאות הישראלית ומן המציאות הצה"לית — והרי גם שם לא יושבים עיוורים וחרשים. כך גם התחזק הרושם של ניכור בין צה"ל, לבין החברה הישראלית הביקורתית. אבל בא יעקב חסראי, הרציני ובעל הדיעות המקוריות ושבר את האופי התעמולתי, שבשאה תוכנית "מפגשים" ואף העניק לדברים כיוון שונה, אם גם ברוח אוהדת.

חסראי הצביע על משבר חברתי עמוק, בעקבות המשבר חל גם משבר אמון, שחל במלחמת יום כיפורים.

מקרה אלי גבע, ופרשת סרבני הצפון במלחמה בלבנון מעידים כאלף עדים שיש מקום בצה"ל להתבוננות נוקב ואחראי. יתרה מזאת, נבתחה על צה"ל ביקורת רצינית מהבחינה המקצועית, גם בישראל וגם מפי מומחים צבאיים מחוצה לה. במהלך התכנית נאלצו גם קציני צה"ל, כאשר נזקקו לפינה, להודות שלצבא יש בעייה בקביעת עמדות, והוא מבצע את מה שהמדיניות הממשלתית מכ־תיבה לו. אבל עובדה זו אינה עומדת בניגוד לדרישה שצה"ל יבדוק ויבקר את עצמו.

לי קשה להאמין, שצה"ל באמת כל כך שלם ומרוצה מעצמו, כפי שהדבר מבא ביטוי בדברי קציניו. אם כי פה ושם נסדקה החומה הצה"לית הבלתי־חדירה, הרי אי־אפשר היה לצפות אם לא לביקורת פומבית, הרי להצגת סימני־שאלה גם מפיהם של קציני צה"ל בכירים.

אבל כאמור, הם ובהלהקם ראו ב"מפגשים" מעין תשדיר שירות, ולא שמו ליבם שהתחמקות מבעי־יות אקטיות ואקטואליות, לא היוותה מעולם טיעון משכנע. גם חומות מבוצרות נסדקות ונפ־פורדות.

רוקדים על קברים

"הקברים הכלכלי" מתעקש ל־שוות לעצמו אופי בידורי עליז. לשם כך גוייס הפעם מקצוען בידורי מנוסי, שגם נקי בענייני פיננסים, ויש לו גם מיומנות רבה בתחום ההומוריסטי. אבל גם במנוסי אין די כנראה. אראה, אנו צופים, בבשוח דמוי מערכון כלכלי מהרהרים, מאוד סנטנטיווי, האמור לזרוח לצופים על פרשת עלייתו ותפילתו של מפעל רוכ־סנים בבית שאן. ואולם, כדי לעמוד על פשר יצירה משמעותית זו חייבים לגייס מבקר אמנותי או מבקר תיאטרון. כמבקרת טלוויזיה אין לי הנתונים לכתוח מה רוצה האיש עם הרוכסנים. ואם מה שקרה בבית שאן, טוב או רע לאמנות. אני מסתפקת בתיניים ביצחק קול, שגם הוא ניחן בחוש הומור.

גם קול מגדיר את מה שראו עיניו, כ"פתיחה מרוה". וטוב לפחות שלא מאלצים אותו לרקוד ולשיר, שעה שהוא משמיע את דברי הביקורת שלו. קול נשמע כמי שאומר דברי טעם, או אולי בכל פעם שמשמיעים דברי בי־קורת על הכלכלה הישראלית ונפלאותיה אני משתכנעת. ובכן, לפי יצחק קול, ממשלת ישראל אינה מעוניינת ואינה מעודדת השקעות הון, למרות הצהרותיה. הוא גם סבור שחוקי השקעות ההון הם כה מסובכים ומסורבלים, עד שאף אמריקאי נורמלי אינו מבין אותם, והמנגנון מנצח ומביס את כל המשקיעים גם יחד.

יתרה מזו, עדיין לא הסתיימה מלחמת שלום הגליל, ובמבכם ממשיכים לשלם את היטל שני האחוזים כדי לממן את המלחמה. אז, מי יודע, אולי אנחנו כבר מממנים את המלחמה הבאה?! לצד קול ומנוסי "מככבים" ב"קברים הכלכלי", גם עשרות המופלאים מ"דנות". הרוקדים פשוטו כ־משמעו על קברים, כמו בסרט מקאברי; ובאמת רק חוש הומור ובידור, מסוגלים להציל כלכלה כזאת.

דיוקן

גולן — מצליח כמו ההצלחה

גולן: חסר מעצורים

כולנו כבר למדנו לדעת, שאין דבר מצליח כמו ההצלחה ואפילו לה פנים רבות. מהן רווחות ומר־תיעות, מהן מגוחכות ומעוותות, מהן הידתיות. אבל מה לעשות, וההצלחה — אצלנו היא בדמותו של מנחם גולן, וגם אם אנו רואים עצמנו כאנשי טעם יפי־נפש, ויצאים ותצג באבירות, כנגד ה"גולניזם" — אנחנו המובסים, והוא המנצח.

אל תשאלו אותי, מה פירושה של הצלחה זו. איני מומחה להצל־חות בינלאומיות בקנה מידה כזה. אבל אני יודעת מעל לכל ספק שהכסף יענה את הכל והרבה כסף יענה הרבה. אולי זו גם הסיבה, שאנשי "מבט שני", והבימאי, ביטאל לב טוב, וגם אנשי "שפים יקוה" האמריקאית, נוהגים בעצם בהופעה זו בכפפות שלימשי. ואולי כל אלה, משלחים את לחמם על פני המים העכורים. "בינגוזית, ילגבה מזה", אכוזת הביקורת בר־בינת חדיפות. אבל גם הביקורת הכרת אותם בכחיצתו והאנרגטית של גולן, וה"פיטוריות" שלו, עוכות על המבקרים ומוחצת אותם. אני גם נוטה לקבל, ש"יש לו נשמה של ילד, חזון של גאון(?) ובעל לכל אמביציה" מטורפת, אבל לא כל אחד עם אמביציה, כמו זו של גולן, הצליח כמותו, ובעצם הוא אינו שונה מבתתביצ־של רביבמר פופולאריים, ואין כל סיבה שאחר כמות לא יפיק או יביים לדוגמה, את "כתו של מיסטר"ל".

אין ספק, גולן הוא חסר מעצורים, ואיש לא יוכל לו, גם לא שייקספיר המתהפך ודאי עכשיו בקברו. לאחר שגולן בחר ב"מלך ליר" כמטרה לעתיד. גולן גם אינו אדם דוחה. יש בו משהו מאותה תמימות טבריינית, של הנער שאהב קולנוע בכל ליבו. הוא רק מעודד המיהה — על דרכיה הנסתרות של ההצלחה. וכד בכר על מה שמתחולל בתחתיות הנפתלות של תעשיית הקולנוע האמריקאית.

אני צופה ב"מבט שני". ומודה למזלי, שהפעם אינני כותבת כמבקרת קולנוע, אלא רק כ־מבקרת טלוויזיה. (אם כי אין כאן מה לבקר.) זהו סוג קולנוע שיש לו קהל, מפני שהאגרשות אהבת וכל, פשוט כמשמעו, והתרבות מידעית למספר מצומצם של אנשים, וגם הללו בחלקם מעמידי פנים. עובדה ששחקנים ובימאים נודעים לשם, משתפים פעולה עם גולן, ואין פלא, הם זקוקים לעבודה ולתקציבים, אחרת אין כל צידוק לקיומם, ומי שנשרף — הבריחה בידו.

נותרת השאלה, איזה מין קו־לנוע הוא זה מצד שני. הנטייה לקולנוע אמנותי־איכותי, שאנו נו־תנים לה מדי פעם, לא הצמיחה, לפחות לא בישראל, יצירות קו־לנוע ראויות לשמן, מעניינות וחשובות. ובכן כמו בספרות, באמנות, בתיאטרון, הבינוניות ולמטה מזה, כובשת את השטח והלב, ורק מדי פעם עולה על פני השטח יצירת מופת נדירות.

זו כמובן איננה סיבה טובה לעודד את גולן. אבל הוא איננו זקוק כבר לעידוד: אנחנו אלה הזקוקים לעידוד, ובמיוחד אם וכאשר ישים ידו על שייקספיר. זו אינה בדיחה. גולן כפי שלמדנו לדעת, ממשש ומגשים את תכני־תיו, ושייקספיר גם הוא עוד עלול להיות מובס בידי גולן.

נוסייבה — ג'נטלמן עצוב

ב"מבט" של ליל שבת — מהדורת חדשות בעריכתו של דוד גלבוע, הלובשת בהטאי אופי משלה, ועשויה עוד להתגבש לכדי יומן אירועים, מבלי שאיש יודה בכך — ראיון עם אנואר נו־סייבה. נוסייבה נשוא פנים, ונעים הליכות מדבר אנגלית מצויינת. הזדקן מאז שצפינו בו באחרונה מעל המרקע, הוא נראה עייף, ואולי זו איננה רק עייפות פיסית, אלא מסימניהם של היאוש והאכ־זבה. נוסייבה מוגדר כמתון, אחד ששרד מן המנהיגות הוותיקה המבוכרת, זו הלואיאלית לירדן.

אבל גם נוסייבה מאשים את ישראל, שבידה הכוח, והיא אינה מכירה בזכויותיהם של הפלש־תינאים. לדבריו הערבים כיום מר־בים להשלים עם רעיון החלוקה

נוסייבה: דמות טראגית

שדחו בשנת '47 ומבקשים ש־ישראל תכיר בהם כבני פלשתין. בדבריו של פרס, הוא חש אמנם רוח טובה. אבל הוא נשאר סקפטי, ואינו רואה מרווח להתקדמות כלשהי.

אנואר נוסייבה, ג'נטלמן עצוב מן הדור הישן, דמות טראגית, קרבן של נסיבות ואולי גם קרבן המתינות שלו עצמו, ושל מצב בלתי נסבל של קיום בשני עול־מות.

אנו מצידנו משלים את עצמנו, שאולי בגלל הג'נטלמניות המת־ינות, נוכל לנהל עם אחד כמותו דיאלוג תרבותי — אבל דומה שזו הנחה מוטעית. אפילו הוא רוצה בדיאלוג, הוא מבקש בכל לשון של בקשה שלא יביכו את הפלש־תינאים המתגוררים כאן, בשיתוף פעולה עם ישראל, ומתבונן גם שלא יסכנו אותם. האכזבה היא מנת חלקו — כפי שהיא מנת חלקו של אנואר נוסייבה.

הפסיכולוגים כמו הספרים

מעין עיוות של פיתוק קטא על פרצופי, כשמשתתפי "סוף ציטוט", חבורה נבכבה של פסיכולוגים, פתחו את פיהם והשמיעו דברי חכמה מלומדים. ואכן אם השפה והסגנון מעידים על האדם, הרי הם — "שריבורן בשפה תקנית" מקצועית ללא יחוד כלשהו, התגלו כחסרי כל זהות אישית. דבריהם לא נשמעו כדיאלוג, בין אנשים, שלכל אחד דעה, סגנון וביטוי משלו, אלא מונולוג, ה־לקוח מטקסט אלמנטרי, שכולם מצטטים ממנו בשקידה ובקפדנות מרצינות.

על שולחנו של יורם לונדון נערמו הפעם (יום ב') ספרים רבים ובלבול גמור.

יש הבדל מהותי בין ספרי עזר לכל, שמטרתם — הנפקת עצות מעשיות — כמו ספרו המפורסם של ד"ר בנג'מין ספוק, העוסק בגידול וחינוך ילדים — לבין ספרים שמטרתם לשנות את אופיינו ואורח חיינו. אלו ה־אחרונים משיאים עצות טובות, על פי הרוב על סמך ניסיון אישי ומ־קצועי. כביכול, הם מלמדים אותנו מהי הדרך הבטוחה להצליח בחיים, או להשיג בן זוג, או להיות חיי מין שלמים ומספקים, או לפתור בעיות בין הורים לילדים, או להתמודד עם מחלות ומוות, ובעצם מה לא. הכל ללא מאמץ, ועם קצת רצון טוב וחכמת חיים מפוקפקת. הספרים הללו נודפים ריח של מרשמים פסיכולוגיים פשטניים ורדודים — תוצאה של הפופולאריזציה הפסיכולוגיות, ת־רבות־תרבות, אמריקאית. חסרת כל תוכנם; ספרים העונים בעצם על משאלות לבו של קהל רחב.

גם אי אפשר לתת עצות בפר־וטה לכל — כלומר להכניס את המין האנושי כולו, באותה קטי־גוריה מכלילית. והעצות אפילו יש בהן שמץ של היגיון ושכל ישר, אינן יכולות הרי להתאים לכולם.

במידה רבה יש דמיון רב בין ספרות זו לבין תחזיות אסטרולו־גיות. אבל אם קוראי לשמוע ביקורת על הפופולאריזציה שהשי־חיתה כל חלקה טובה בתחומי הפסיכולוגיה. הרי שהפסיכולוגים באולפן נשמעו ממש כמו הספרים. ודומה היה שהללו לועסים ל־הנאתם חצץ. בניצחו של לונדון, המצטייר בעיני עצמו כמתחכם מכול. הדיון היה מייגע כל כך. ואינני זוכרת גם מה הוא הספר שהשפיע על כל. אחד (אחד) מהפסיכולוגים, ומה שאני זוכרת במטושטש, ולאחר מאמץ ניכר — מביא אותי למסקנה, שאם אינ־ מרוחות לכם במפורט, האבידה היא קטנה מאוד. וכדי לקרוא זבל, איש גם אינו זקוק להשראה של "סוף ציטוט".

"למעשה"!

כדי להשלים את תמונת השפה העקושה כפי רבים, מופיעה ב"זה הזמן", גברת חיה היכל, שניהלה מחלקה לגמילת נרקומנים בבית הסוהר של כלא רמלה; ועכשיו לאחר השנים ניכרים, כך לפחות רוחה לנו — ובגלל סכסוך עבודה בינה לבין שלטונות בית הסוהר. סכסוך שפרטיו המסובכים בעלמו מבינתי, היא התפטרה.

קשה לקבוע עמדה בפרשה זו. ובמיוחד כאשר הצד השני, הנאשם כביכול, לא הופיע ב"זה הזמן", ולא השמיע את טענותיו, והבמה כולה עמדה לרשותה הבלעדית של היכל. אבל זו אינה הבעייה. מתברר שבכל משפט של גברת היכל, כיכבה המילה "למעשה". כך מצאתי את עצמי יושבת ומצפה בעצבים חשופים ממש. ל"למעשה" הזה, שקיפץ בקודו־תגות בין השורות, ולא איחר לבוא, והיכל לא הצליחה להיגמל ממנו. אולי אני מגזימה, אבל אם אנשים אינם מסוגלים לדבר כהלכה בשפת אימם, אני לפחות חושדת באינטליגנציה שלהם, והם מצטיירים בעיני מיד כלארמשי־כבעים.

מכתבים למערכת הארץ

ציניות שאינה יודעת גבול

את המשבר במערכת הבריאות יש לזקוף לחובתו של מודעי בלבד. בתק־ציב משרד הבריאות שהגיש בזמנו לכנסת הטמין את המוקש, העלול עתה להרוס את כל מערכת הרפואה הציבורית.

התרגיל שעשה פשוט: סעיפי ההוצאה בתקציב משרד הבריאות מבדים, אך סעיפי ההכנסה הוגדלו במידה בלתי־מציאותית. לא היה כל ספק למי שקרוב לעניין שהם לא יעמדו במבחן הזמן. לפי חוק התקציב, ההוצאה מותנית בהכנסה, וההכנסה אינה מתממשת. כתוצאה מכך התקי־ציב נטו הוקטן למעשה במידה משמ־עותית, ואין המוסדות יכולים לתפקד במסגרתו.

האוצר כלל בהכנסה את מלוא מחיר יום האשפוז לקופות החולים ולא הגדיל באותה מידה את השתתפותו בהוצאות האשפוז, כפי שעשה מאז קום המדינה. כך נוצר הפער, שהפרופ' רוזין מכנה אותו בצדק "מתיחות האוצר" כלפי קופת חולים. מודעי קורא לכך "חוב קופ"ח" בעד אשפוז למשרד הבריאות.

עתה, כאשר המוקש שהטמין בעת הכנת התקציב התחיל לפעול, מסתתר מודעי מאחורי התקציב המאושר. בתמימות מעושה הוא שואל בעצם מה רוצים ממנו, ושולף, כמאחתתו את מלות הקסם "קביעת סדר עדיפויות" ו"ייעול" (הופעתו ב"מוקד" ב־4.11). אלה מלים נפלאות, שבעזרתן הוא מתחמק מדיון ענייני במשבר במערכת הבריאות.

מתוך ידיעת המצב מקרוב, אני מרשה לעצמי לערער על הקביעה ("הארץ" 5.11), כי במגזר הבריאות הממשלתי נעשה קיצוץ בהוצאות שלא פגע באופן משמעותי ברמת השירותים עצמם.

ההיפך הוא הנכון. הקיצוצים פגעו קשה בתפקודם של בתי החולים. המחסנים התרוקנו, תחזוקת המבנים ירודה, ציוד מיושן אינו מוחלף ויש סבירות, שרמת הפעילות הרפואית ירדה וללא כל יחס לסכומי הכסף שנחסכו.

אליעזר יצב
ירושלים

היכן כל האנשים שהצילה אשתי?

לא מכבר קיבלתי הזמנה מ"יד ושם" בירושלים לבוא לישראל ולנ־טוע עץ בשדרות חסידי אומות העולם, בעקבות מעשי הצלת היהודים שעש־תה רעייתי המנוחה בתקופת השואה. לצערי, מגבלות כספיות אינן מאפ־שרות לי לבוא לירושלים כדי ליטול חלק בטקס הנטיעה.

ברשותי דרכון, היתר השלטונות הפולניים והבטחת אשרת הכניסה הישראלית. אולם "יד ושם" הודיעני כי אינו יכול לשאת בהוצאות הנסיעה ואינו יכול לממן את שהותי בירוש־לים. לדברי "יד ושם" אין לו תקציב לפעולות כאלה והן ממומנות בדרך־כלל על־ידי משפחת המחונן או על־ידי ידידיו. הדבר נראה בעיני תמוה, שהרי איני אמור לבוא כתייר פרטי.

שמעתי רבות על יופיה של ישראל. אך עתה למותר פרק לאנשים על הכנסת אורחים ישראלית. האומנם אין בישראל אנשים המוכנים להבטיח לי קורת־גג לכמה ימים ולשלם כרטיס טיסה לירושלים? היכן כל האנשים שהצילה אשתי בשנים 1941־1944 בליסוכה?

אני נכה המתקיים מגימלה צנועה. בשעתו הבטחתי למריה שלי כי אקיים את משאלת־הלב שלה ואיענה להז־מנת "יד ושם". אך נראה שקל יותר היה להבטיח מאשר לקיים. ידידים יהודיים בעירנו יעצו לי לפנות בבקשת עזרה לעיתון "הארץ" — ומכאן מכתבי. אין לי עוד אשליות רבות, כי עברו עלי אכזבות השפלות כאמבות. ובכל זאת אצפה בקוצר־רוח לתגובה. כתובתי: 400־78 שצ'צ'ינק, רוד שצ'צ'ינסקה 18/2, פולין.

זביגנייב קרוליקובסקי
שצ'צ'ינק

שלום עם אמצעי מניעה

שמעתי פעם חולה אנוש טוען כלפי הצוות הרפואי בבית חולים: "איך אתם רוצים שאבריא אם השכבתם אותי בחדר מספר 13?" נזכרתי באותו האיש כשקראתי בעיתונים מה שם נתן שמעון פרס לתוכנית השלום שלו "קונ־דומיניון". וכי איזה עתיד הוא צפה לתוכנית שלום ששמה מזכיר בצליל אמצעי מניעה?

חזקיה לארצוב
בת ים

daisy דייזי
SYSTEMS LTD. מערכות בע"מ

הצטרף ל"דייזי"
המרכז הטכנולוגי בישראל

דייזי הינה חברה אמריקאית, מהחלוצות והמתקדמות בעולם בפיתוח וייצור מערכות CAE (COMPUTER-AIDED ENGINEERING).
דייזי ישראל הינה חברה בת העוסקת בפיתוח עבור חברת האם בארה"ב.
בית דייזי ישראל ממוקם כיום באזור התעשיה בהרצליה ובתוך 3 שנים תשלים החברה הקמתו של המרכז הטכנולוגי בישראל שבו יועסקו מאות אנשי מקצוע מהטובים בתחומם.

דרוש לנו:
מהנדס אלקטרוניקה מוסמך
לתפקיד:
מנהל מוצר
כישורים נדרשים:
- ★ נסיון עשיר בתכנון (לפחות 5 שנים בפיתוח).
- ★ שימוש בתיב"מ לפיתוח מערכות ועריכת מעגלים מודפסים – יתרון!
- ★ יכולת לנהל מו"מ עם לקוחות בארץ ובחו"ל.
- ★ שליטה מלאה בשפה האנגלית.
- ★ נסיון בשיווק – יתרון!

דייזי ישראל מונה כיום למעלה מ־50 אנשי מקצוע מהמצטיינים בתחומם ומתאפיינת באוירה ובתנאי עבודה מיוחדים במינם, המאפשרים להם מיצוי מלא יכולתם המקצועית. במסגרת תנאים אלה, אנו דואגים להשתית מתאימה, לחופש פעולה ולמינימום אילוצים וביורוקרטיה. קצב הגידול המהיר, מגוון הפעילויות המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת אצלנו מהוים הזדמנות מהמעלה הראשונה להתפתחות מקצועית ואישית עבור אנשי מקצוע מעולים. בכל התפקידים נדרשת יכולת ללמוד, להשקיע ולהתקדם בנושאים חדשים.

למתאימים תנאי עבודה מהטובים בארץ.

נא לפנות בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון מקצועי
אל: דייזי מערכות (ישראל) בע"מ
לת.ד. 708 הרצליה 46105 למשרה מס. 85 311
– סודיות מובטחת –

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

רשות

אסם
תעשיות מזון בע"מ
דרוש
למפעלנו בתל־אביב:
מכונאי אחזקה מעולה
✱ בעל נסיון רב באחזקת מכונות אריזה וציוד תעשייתי ✱ מגורים תל־אביב, או הסביבה הקרובה.
נא לפנות לחביבה אשל, טלפון 03-336902.

קשת — האגודה למען הקשיש בתל־אביב—יפו

דרושים

1) **מנהל/ת המוקדים האזוריים לקשיש**
דרוש ידע ונסיון בתחומים הבאים:
- ✱ ניהול יחידה עצמאית טיפולית.
- ✱ הפעלת והדרכת צוות מקצועי בכיר.
- ✱ תכנון ופיתוח תכניות הדרכה, גיוס והפעלת מתנדבים וקשרים עם שרותים.
- ✱ תכנון והפעלת תקציב.
מועמד/ת בעל/ת השכלה אקדמאית בעבודה סוציאלית או במדעי החברה.

2) **רופא במוסד סיעודי לקשישים**
רצוי רופא פנימי עם נסיון גריאטרי.

3) **אח/ות ראשי/ת למוסד סעודי לקשישים**
דרוש/ה אח/ות מוסמך/ת (או בעל/ת תואר ראשון בסיעוד) בעל/ת נסיון קליני של 3 שנים לפחות, רצוי עם השתלמות בנושאי סיעוד גריאטרי.

4) **אחים/ות מוסמכים/ות ומעשיים/ות**
למוסד סיעודי לקשישים, במשרה מלאה

5) **פיזיותרפיסטים/יות**
לחצי משרה ולמשרה שלמה.

6) **עובד/ת סוציאלי/ת**
לחצי משרה.

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים לת.ד. 16475, ת"א־יפו 61 163
✱ סודיות מובטחת ✱

לחברה העוסקת בהקמה וניהול פרויקטים חקלאים באפריקה

דרושים.
1. עוזר למנהל החברה
2. מנהל פרויקט לול אינטגרטיבי
3. מרכז ענף דביה
4. רופא ומדריך לענף הלול
5. מדגיר לניהול מדגריה
6. מכונאי למכונות חקלאיות
7. מומחים לגידולי שדה וסורגום תידס

המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, השכלה, נסיון קודם, לת.ד. 50081 תל־אביב 61 500 (פרויקט חקלאי) ✱ סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי
דרושים
גברים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות

אנו מציעים:
- ✱ תפקיד דינמי ומעניין.
- ✱ אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית.
- ✱ קביעות בעבודה.
- ✱ שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות.
- ✱ תנאי שירות טובים.
- ✱ אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמאיים לאחר מספר שנות עבודה.
- ✱ אווירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.
- – יתקבלו קצינים וחיילים ששירתו ביחידות שדה או קצינים להם רקע טכני.
- – העבודה מוצעת גם למועמדים המשתחררים מצה"ל בחודשים נובמבר־דצמבר 1985.

אם גילך עד 28, השכלתך תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה, פנה נא בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד 61 392), עבור ח.ש. בציון קורות חיים, פרטים אישיים מלאים, מס' ת.ז. וטלפון.
פונים מתאימים ייענו.

AMSTERDAM	$	297
ATHENS	$	238
BRUSSELS	$	297
COPENHAGEN	$	397
FRANKFURT	$	297
LONDON	$	317
MADRID	$	341
MANCHESTER	$	339
MILAN	$	287
MUNICH	$	287
PARIS	$	297
ROME	$	273
VIENNA	$	287
ZURICH	$	287

מ־1 בנובמבר ניתן להצטרף לטיסות קבוצתיות, יום־יומיות, לכל יעד שתבחר,
בכל אחת מחברות התעופה הסדירות והאמינות.
כל אחד מסוכני הנסיעות בארץ יכול להזמין עבורך טיסות מוזלות אלה
באמצעות **איירתור** - החברה המאגדת את כל משרדי הנסיעות בישראל.
כרטיס חייב להיות מונפק 10 ימים לפני ההמראה   מינימום 7 מקסימום שהייה 21 יום (לונדון ומנצסטר חודש)

לאיירתור יש עבורך מחיר נמוך שתוכל להמריא איתו.
תור־אויר (ישראל) בע"מ